UZUN YÜRÜYÜŞ

AYLIK
SİYASİ
DERGİ
SAYI:38
400.000 TL.
MAYIS'99

UMUDU YEŞERTMEYE ...

Ç-İZ DÜŞÜM — Aşkın AYRANCIOĞLU

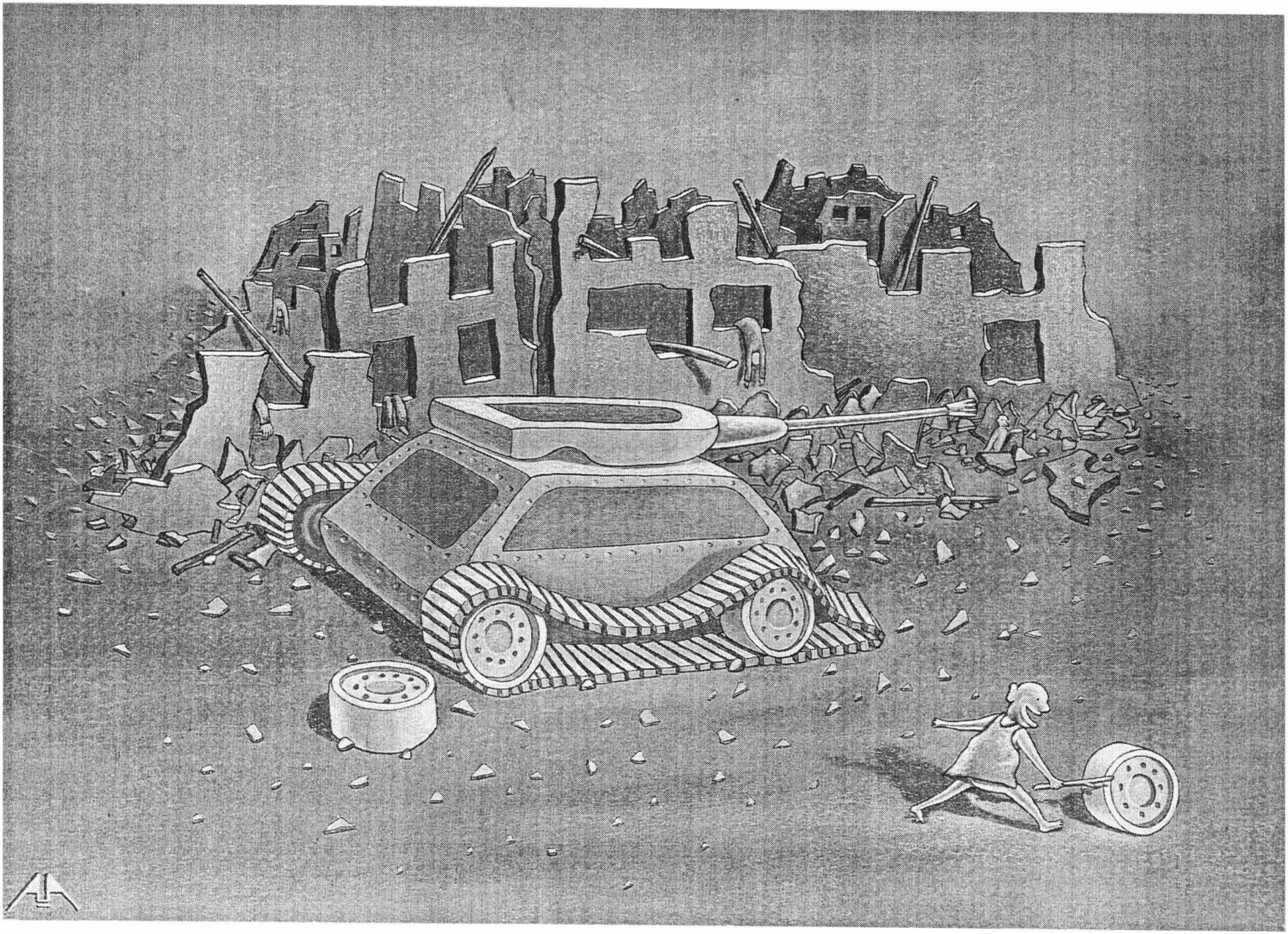

Merhaba,

Geride bıraktığımız Mart ayının birikimini, anısını... Nisan'ın rengiyle harmanlayıp Mayıs'lara koşmak, yetişmek... Sonsuzluğa akan düşlerimizin sıcaklığını, büyüklüğünü yükselterek umuda varmak... Avuçlarımızda taşıdığımız umudu, direniş mevzilerine taşımak... Kendimizi Haziran'lara hazırlamak... Yaşamın tüm alanlarında direniş ve umudu birlikte eşleyerek, yeni dünya yolculuğumuzda biraradalığını sürekli taze ve hazır tutmak... Gerçeğe, yaşama karşı duyarlı olmak... Her yeni duruma... değişime, gelişmeye karşı zamanında tepki gösterebilme yeteneğini sergilemek.. Pratiği, sadece ve sadece eylemle özdeşleştirmeyip; değişimi, yenilenmeyi... güçlenmeyi ezilenlerin devrimci pratiklerinde saf tutarak ve önünde yürüyerek yaşamak... Mayıs ayı ilk elde aklımıza bunları düşürdü. Düşündüklerimizi çok özetle böyle sıraladık, sıraladıklarımıza nokta koymadan...

Dergimizin tüm sayılarında, Uzun Yürüyüş bantı altında herbirisinde ayrı bir konuyu seçerek yazmaya çalıştığımız yazıyı, bu Mayıs sayısında yazmadık. Sesimizi... söylemek istediğimizi en kısa biçimiyle kapağa yansıttık sadece. Kapağa çıkarmakla bir yandan dikkatleri çekmek istedik 72'lerin devrimci çıkışına; diğer yanıyla da bu görkemli çıkışın politik ve ideolojik hattının temelini oluşturan mantığı ve onu meydana getiren unsurları bütün yönleriyle olmasa bile ana damarına göndermelerde bulunan yazıyı öne almaktı.

Bu sayı ve sonraki sayılarda bu ideolojik ve politik temeli yeni açılımlarla zenginleştirmek, gelişen, değişen hayatın sorunlarına yanıt olma temelinde perspektif sunan, geliştiren yazılara yer verdik ve bunu sürdüreceğiz. Bunu özellikle yazı yazan, yazı gönderen yazarlarımıza duyurmak istiyoruz.

Teorik sorunlarda ve çalışmalarda yoğunlaşırken, yaşamın yakalanan gerçeklerini de bilince çıkararak ona uygun davranışlar geliştirmek gerektiğini de vurgulamak istiyoruz. Yaşamı bugünden değiştirmenin perspektifini kazanarak, hayatın her özgül alanında bunun geliştirilmesi, somutlanması gerekiyor.

Geride kalan seçim sürecinde, devrimci hareketin, olanaklarımızı ve potansiyellerimizi doğru dürüst değerlendiremediğini, yapılabileceklerin çok azını bile yapamadığını söylemek abartı olmasa gerek. Özellikle yerel yönetimler için, devrimci hareketin yekvücut halinde hareket edemeyişi, ciddi fırsatları, olası kazanımları kaçırdı. Toplumsal ve politik süreçlerde, sürekli temel bir eksikliğin sıkıntısını bu seçim sürecinde de yaşadık. Birlikte iş yapma, yanyana durabilme kültürünü yaşadığımız dönemden de dolayı derin özümsemek gerekiyor. Bunu sürekli yazmaktan, bin kere söylemektense, yaşam içerisinde yakalamak ve somutlamak kendimize karşı ve halka daha güven vericidir...

Doğru düşüncelerin yaşam bulması için, devrimci bir atmosfer içinde canlılık ve yaratıcılık temelinde hayatın içinde kalarak kurumsal olarak güçlenmenin yolunda ilerlemeliyiz.

***

Celal arkadaşımızın görevlerini, Murat Obalı arkadaşımızın aldığı haberini de sizlere ileterek, bir sonraki sayımızda buluşmak üzere diyoruz.

UZUN YÜRÜYÜŞ

MAYIS 1999 SAYI: 38 (Ayda bir çıkar)

Fiyatı: 400.000 TL(KDV Dahildir)

İÇİNDEKİLER

Düş kurmak denilince / **OZAN VELİ** 2

Seçimler bitti sömürüye ve zulme dev. / **CAN CEMAL** 4

Emperyalizme karşı halkların.... / **SERDAR ÇAKMAK** 6

Mücadele bay. / **T. ÇAKMAK - M. TANIŞ - A. ŞAHİN** 8

"Hükümdarın" itaatkar tebaası / **TEMEL DEMİRER** 16

Tokat / **CENGİZ GÜNDOĞDU** 26

Kitle ruhu ve psikolojik savaş / **BAYRAM KAYA** 27

Sürüleşme / **MUSTAFA ÖZ** 29

Devrimci ilişkiler belli bir yönt./ **MEHMET YEŞİLTEPE** 31

Ulusal sorunda ayrıştığımız nok. (1) /**UMUT ŞENGÜL** 35

Kemalizm (11) / **OTURAN ADAM** 42

"Doğru" heyulasına felsefi bir bakış / **MURAT POLAT** 54

Karduk'tan Kosovaya ince bir yol / **PERUŞKA** 57

İki yazı iki dipnot / **AŞKIN AYRANCIOĞLU** 59

"Biriktiriyorum" / **AYTEKİN YILMAZ** 62

MEKTUPLAR 63

TOHUM BASIM YAYIN,
GÖSTERİ VE ORGANİZASYON
LTD. ŞTİ. ADINA
Sahibi ve Yazıişleri Müdürü MURAT OBALI
Adres: İstiklal cad.
Turnacıbaşı Sok. Çeşme Han No:21/3
Beyoğlu / İSTANBUL
TEL: 245 54 24 FAX: 245 43 70
Dizgi : Tohum Basım-Yayın
Baskı: Yön Matbaacılık

Avusturya İrtibat Adresi
B. KAHRAMAN, Enns gasse 2133
1020
Wien-AVUSTURYA

ABONE KOŞULLARI:

Bir yıllık		Altı aylık	
Yurtiçi:	5.000.000 TL	Yurtiçi:	2.500.000 TL
Yurdışı:	100 DM	Yurtdışı:	50 DM

Banka Hesabı: Hayati GÜNGÖREN T. İş Bankası
TL Hesabı/ Galatasaray Şubesi: 736293
Pound(İngiltere) Hesabı/Beyoğlu Şub. : 3179665
Mark(Almanya) Hesabı/ Beyoğlu Şub. : 3179670
VAKIFBANK/Şilin Hesabı/BeyoğluŞub(026):4025512

İbrahim'e ve diğerlerine

Düş kurmak denilince...

Ozan VELİ

Alın yazılarımızın tümcelenişidir, o şafakta atlılara karışıp giden. Biraz hüzün, biraz efkar, biraz da yağmur damlacığıdır gözlerimizdeki. Her atlı, aynı gaban girdilerinden bakacaktır yüksekliklere. Her atlı, gözünün enginliği, yüreğinin zerdüşt'ü kadar düşkündür karanlığa. Aydınlık için en güzel düşler, zifiri karanlıkların orta yerinde kurulur. Zor iştir düş kurmak için karanlığı seçmek.

Düş kurmak denilince aklıma İbrahim gelir. Okyanusları ayağa kaldıran, sınırsız ve delişmen düşler. Cesur ve atılgan. Serüvenleri doyumsuz ve doğurgan. İbrahim denilince, aklıma, öbek öbek kabaran öfkesiyle Kürdistan gelir. Öyle ki, soğanın cücüğünü düşlerken bir kenarda, ellerimi ateşe kesmiş namlular öpüverir uykularımı; ve uyanır toprak ana.

Bu düş, mayıs atlılarının geçip gittiği toprakları ateşe kesme düşüdür. Kudretli çocuklar doğurup, sonra onları kendi elleriyle kurşuna dizme tezatlığıdır. Fırat'ı durdurmak, Dicle'yi batıya akıtma düşüdür. Diz büken, el öpen korkaklıklara, asi öyküler yazdırmanın, toprağı güneşle seviştirmenin yürüyüşüdür.

Bu düş bizim düşümüz.

Ayın altında tiril tiril üşüyen çocukların sevinci ve düşlerindeki sıcaklık gibi düştü tarihe. Yakamozları çalıp dağlara çıktılar. Dağlar, mazlumlar sığınağıydı. Diline yasak koymayan, rengini yağmalamayan dost bir beladır dağlar.

Yolu bilmek güzeldi, ama o yolda yürümek apayrı bir şeydi. Bunun için istemek önemliydi. Önce aç kalmak, sonra saldırmaktı, almak için. Önce donmak, sonra güneşe kızıp ona doğru koşmaktı. Acımak, erimek, yok olmaktı önce ve sonra yeniden kazanmaya kalkışmaktı.

Düş kurmak denilince aklıma İbrahim gelir. Barut kokuları, uçurumlar, çığ tutmuş yangınlar, yoldaş düşleri, son kılamlar, 'vurun' talimatları, sedyeler, iniltiler ve sıcaklığında bir orman; yani korkularında geceler gömülü halkım. Devrim, yüreklenmiş halkların işidir; düş kurmak ise kahramanların. Yani bu apaçık; çemberden sıyrılmış, ablukalarını dağıtmış kahramanların düş serüvenidir. Özgürlük bununla başlayacak, bununla büyüyecektir. "*Herkes düşlerinin büyüklüğü kadar özgürdür*" dememiş miydi Che. Yürekli söylemler bunlar; Bolivya kadar, Kürdistan kadar.

Düş kurmak denilince aklıma onlar gelir. Gömleğiyle rüzgarın yaralarını saran, gözleriyle kurşun yalayan, kendi halinde çocuklar. Şimdi karaçor oynarlar Munzur'un ko-

yaklarında. Botan'da çelik çomak. Zigana geçitlerinde Horon.

Düş kurmak denilince, aklıma İbrahim gelir. Hele de mevsim zemheriyi yarıp gelmişse, yarılmış yalın ayaklarıyla. Hele de Kürtler... doğrulup öpmüşse kuramları İbo'ca. Hele de Kemalizm... korkuluk iskeletler gibi aşina olmuşsa. Ve tetik sesleri dünyayı karıştırmışsa birbirine. Ve faşizm çıldırmışsa direnenlerin huzurunda. Elbetteki düşlerimize kahramanlar konuk olacaktır.

Düş kurmak denilince aklıma onlar gelir. Bir kendirin ilmiğinden uçuşan kuşları görürüm. Bulutlar aralanır. Mayıs zencefil tadında bir bahar. Bir yanda Deniz, yediveren ırmaklar kucaklar. Bir yanda 'İnan'cı ateşten gülümsemeler. Bir yanda kükreyen koca bir çınar. "*Herkes düşlerinin büyüklüğü kadar özgürdür*" çocuklar. Herkes düşlerinin darlığı kadar köle. Herkes düşlerinin yokluğu kadar yok. Herkes düşlerinin çapı kadar küçük.

Düş kurmak denilince aklıma Mayıs gelir. Bahar, zincirlerini parçalamış gerilla orduları gibi iner çağıltılarıyla. Silah şakırtıları ve sevişmeler. Tiyatrolar kurulur, artık her şey canlı yayınlanır. Ufkunu güneşe çevirmiş gülümsemeler koşumlanır yan yana. Ağıtlar susar, marşlar söylenir hep bir ağızdan. Savaşanlar, ezeli tüm korkuları esir alırlar. Komutanlar ilk komutunu vermiştir çoktan. Saldıranlar, tüm baskınlarını karıncaları yüreklendiren cazibeyle süslerler. Pürüzsüz ve açık bir karşı koyuştur bu. Sulara meramını, yağmura hıncını anlatan beceri olacaktır.

Düş kurmak denilince... bir ince sızı yayılır iliklerime. Küserim bütün hatalarıma. Kaybedilmiş yıllarıma ağlar, zaaflarıma şaşarım. En olmadık yerde baskına çıkar, en apansız sükunette baskın yerim. Çocuklar çevirir eksenimi. Gülüşleriyle hırçın ve dayanılmaz hasretler sunarlar. Güler, sevinir, üzülürüm. 'Sıradanlıkların' arasında gezinirken boğulurum. Uzanır bir büyük çağıltının yanıbaşına, onda kendimi dinlerim. Sırt çantaları kızarmış namlu uçları, gözlerindeki ışıklarıyla gelip konaklar yanıma. Elin ayası kadar bir ekmeği paylaşır, aynı plastik kaptan çay içeriz. Yüzümüze kapıyı kapatanlar, arkamızdan küfredenler ve hiç ayrımsız bilcümle yoksulların huzurunda eğiliriz. Sonrası, sonrası malum! Bir ihbarın ucunda sallandırılırız. Hiç kimsenin düşü, bizimkinden daha ölümcül değildir. Bu yüzdendir postuna, yiğitlik künyeleri kazınmıştır yolcularımızın. Bir bebeğin gözyaşlarında ağlarız da, sırım gibi zulümlerden sakınmayız korkularımızı.

Düş kurmak denilince; yazımlarda deşilmeyi, çeşitlenerek akmayı, dik kafalı şiirler yazmayı anlarım. Böyle bilirim kahramanlarımı. Siperde aşk türküleri söylerlerdi. Kar altında yeşilin tadını verir, çiçek kokuları sunarlardı. En korkak ordunun içinde pimi çekilmiş öykünmeler oluverirlerdi. Sükunette bomba, karanlıkta ateştendi tenleri. Ahh... bir de Kürdistan. Yani bir iç sömürge ve yalnızlığı. İçimi kanattı yangın yerleri. Ahhh... susamam artık. Dilimi dişlerimle zaptedemem. Bundan öte, ipini kendi çekmelidir bilincim. Artık düşlerim, cesetlerinde dolaşır çocuklarımızın.

Düş kurmak denilince, kahramanlarımı hatırlarım. Hasan amcayı, Hıdır Kanas'ı, Qero'yu, Qume'yi, Melek Ana'yı, Zeyi Ana'yı... İbrahim'i getirir onlarla söyleştiririm. Bilirim onlar, yürekli gençleri sever. Diğerlerini de sevmişlerdi. Konuşkan, sevecen ve kavgacı gençleri. Cemal Ağa'yla tartıştırır, güler, öykünür, ders alırım. Stratejileri dinler halkından İbrahim. Düzeltiler çıkarır, yenilemeler yapar, taktik üretir ve büyür. Gözlerini kamaştıran halkın seveceniliğinde gurur tablosudur artık. Kavgadan ve kuramdan yana söylenir söylenceleri. Umudu mayıs kadar delişmen, haziran kadar sıcak, temmuz kadar yakıcı. O büyük bir halkın kendisidir artık. Yapayalnız hücrede bir kitle, gömütlerin sessizliğinde bir isyan uğultusudur. Artık yürümek, dağları aşmak, vuruşmak, çalışmak, daha çok çalışmak demektir İbrahim'ce düşlemek. Doğallaşmak ve zorlamaktır sınırları.

Bir kelebek konar
İnsanlığın mayısında
bir erik dalı sallanır
Gözünü dört açan
bir yaprak
dalın baharını anlatır.

İnsanlığın yüreğine
bir sevda düşer
Bir heyecan sıcağı kaplar
yarından yana düşleri.

Tarihin rahminde
bir hareket başlar
Yolu, doğuma çıkan
bir gelecek mayalanır.

Vakit geldiğinde
doğuma ebelik edeceğini bilir.
Ve şimdiden
bir zafer işareti gibi güler
esmer yürekli
yoldaşlarımızın
gözleri...

Mehmet Yeşiltepe

Seçimler bitti, sömürüye ve zulme devam

Umut ŞENGÜL

Bir yalan ve vaat curcunası, bir aldatmaca şaşaalısı, bir yalaka yalvarış bitti. Şimdi halkı ezmenin ve soymanın pekişmelerine geldi sıra. Çeteler, tarikatlar, gericilik, baskı, zulüm bir kere daha onay aldı ezilenlerin büyük çoğunluğundan. Sistem onandı ve var olanlar bir kere daha kabul gördü.

Özelleştirmeler, işten çıkarmalar, banka batırmalar, hazineyi soymalar, emperyalist tekellere peşkeşler ve her yerde talana devam denildi. Faili meçhuller, işkenceler, gözaltında kayıplara devam. Memurlara cop, öğrencilere bomba, Kürtler'e soykırım... inkara devam.

Sisteme devam, bütün yukarıdaki devamların adıdır. "Sol"un milliyetçiliği ile sağın milliyetçiliği kol kola ilerliyor. Faşizm ciddi bir kitle tabanı edinmiş durumda. Yığınların tüm umutsuzlukları, kendi inkarında yeni ve daha büyük umutsuzlukları büyütürken, resmini gericiliğin kalın çizgileri haline getiriyor.

Hangi açıdan bakılırsa bakılsın, Türk(iye) insanının ırkçı, şoven ve gerici bir toplumsal dalganın etkisinde olduğu görülüyor. Bunun en önemli nedeni, sistemin tüm hoşnutsuzluklarının ve savaşın yarattığı nesnel etkilerin devrimci-ilerici potalara çekilemeyişi ve bunun radikal gerici-milliyetçi-şoven söylemlere yamanmış olmasıdır. Bir kere daha açık biçimde görülmüştür ki, ezen ulus sosyalistleri, ilerici ve devrimcileri; bu hoşnutsuzluk dalgasına yön vermekten uzak kalmıştır. Alternatif gelişmelerin olmadığı ve çok bariz nesnel etkilerin olduğu her durumda, ibrenin gericilikten yana kayması kadar doğal ne olabilir? Düşünmesini dahi unutmuş bir halkın, her burjuva sözcüsünü alanlarda el üzerinde taşımasına şaşmamak gerek. Bir önceki seçimde RP'nin ve diğer sağ partilerin, bu seçimlerde ırkçılığın ve milliyetçiliğin en sağındaki MHP ve sözüm ona "sol" diye tabir edilen yelpazenin MHP tipi DSP'nin yükseliş göstermesi ve bunların gerisinde giden partilerin de, gerici ve sistemin 'direği' partiler olması, kitlelerin genel siyasal yönelimlerini veriyor. Bu tablo, sistemin faşist karakterinin onanmasının resmidir. Ve bunlar somut olgulardır. Tüm hoşnutsuzluklar ve sistemin ayyuka çıkan aymazlıklarına rağmen parlamentonun kitleler açısından anlamlı görülmesi sürüyor. Ve bunun alternatifi gelişmeler olmadıkça da sürecek. Bunların görüngüsü bozulunca, yerine yenileri geçecek ve yığınlar alanlarda onları da alkışlamaya devam edecek.

SEÇİM SÜRECİ VE TAKTİKLER

Sistemin her yönüyle çürüdüğünü görmek yetmiyor; yığınlara anlatılması da gerekiyor. Bunun yolu, her süreçte farklı taktik biçimlerini içerebilir. Bugünün koşulları açısından, parlamentoyu parlamentodan teşhir etme taktiğinin geri bir taktik olduğunu daha önce de belirttik. Fakat, boykot taktiklerinin, sadece taktik belirlemek için yapılmadığı ya da yapılmayacağını genel olarak herkes tarafından kabul görür. Ama pratikte buna uygun davranılmaz. Yani bunun nasıl ve hangi araçlarla yaşama geçirileceği, bu aşamada güç cephelerinin neler olacağı ve hangi çalışma biçimlerinin uygulanacağı çözümlenemez ve taktik "taktik" olmaktan öteye gitmez.

Bir yanda sistemin ablukası, bir yanda tepeden gelen dayatmalar, bir yanda reformcu dalgalar kıyasıya yükselirken ve kitlelerin tüm hoşnutsuzluğu buralara rahatlıkla akarken, aynı devrimci taktikler etrafında ne yazık ki iki güç dahi bir araya gelemiyor. Böyle olunca da herkes kendisine çalıp oynuyor. Herkese kolay gelsin.

Bu arada çokça pohpohlanarak öne çıkarılan ve adeta sistemin ve onun medyasının 'sol gösterip sağ vurduğu' ÖDP vb. reformist partilerin, radikal sol'u ehlileştirmenin araçlarından başka bir şey olmadığı pekala görülebilinir olsa da, devrimci cephedeki geriye çekilme ve devrimci dalgadaki düşüş; sözde "işçileri iktidara taşıyacak" olan bu partileri de bir hayli çekici kıldı. Ve öyle bir noktaya çekildi ki bunların pohpohlanması, yerel seçimlerde gerekli olan bir ittifaka dahi, "en güçlü biziz" histerileriyle yanaşılmadı. "50 belediyeyi alırız" diyenlerin haline gülünür. Burjuva medyası sol gösterip sağ vurdu.

KÜRTLERİN KENDİ KADERLERİNİ ÖZGÜRLÜKTEN YANA BELİRLEMESİNE AKTİF DESTEK OLACAĞIZ

1999 genel seçimlerinde, devrimci çevrelerde uygulanan bir diğer taktik de HADEP'in desteklenmesiydi. İlk bakışta, bir yandan parlamenter savsatalara karşı çıkarken, diğer yandan parlamentoya giden bir HADEP'in desteklenmesi bir çelişki olarak görülebilir. Ve buna yüksek sesle itiraz edilebilinir.

Bu itirazların tümünün, yaşanan tarihsel süreci kavramada yetersizliğe düşmenin yansımaları olarak görebiliriz. Bunun bir çelişki olmadığını, desteğin, HADEP'in parlamentoda yer edinmesi için değil; tüm dünyanın gözlerinin Kürt bileşenler, Kürt ulusal özgürlük mücadelesi üzerine çevrildiği ve Kürtlerin tavrının ulusal özgürlük yürüyüşünden mi yoksa sistemle uzlaşan güçlerden yana mı olduğunun önem arzettiği; yine baskıların, katliamların en katmerli biçimde toplumsal çelişkinin bu yanında odaklaştığı ve bu keskin antagonist çatışmalar dahilinde devrimci ulusal savaş güçlerinin demokratik alanlardaki taktiği olarak gündemlendiği, Kürtlerin kendi tavır ve duruşlarının zorla engellendiği, yok sayıldığı ve bunu ifade etmenin başka bir yolunun olmadığı durumda, HADEP'in desteklenmesi bir refarandum niteliği içeriyordu. Savaşta ısrar eden ve son yönelimlerinin de buna uygun ivmeler içerdiği ulusal özgürlük güçlerini desteklemek, tam da demokratik alandaki bu taktiğini ve üstelik yaşanılan süreç itibarıyla anlamlı olan bir Kürt yoğunluğunu duruş olarak ortaya çıkarmaya destek sunmak, tutarlı sosyalist olmanın vazgeçilemezidir.

Burjuva medyası ve uluslararası sözcüleri dahi, "*Kürtler bağımsızlık için refaranduma hazırlanıyor*" (BBC) derken ve sistemin, Kürtlerin oylarının HADEP'te buluşmaması için en sistemli baskılarla göz açtırmazken; bizim dostlarımızın 'bu reformizmdir" ya da "bu ulusal hareketin reformizme kaymasıdır." 'bari kendi legal partimizi kuralım' türünden ciddiyet ve gerçekliklerle ilgisi olmayan; ve kaf dağının havası gibi yükseklerden esen duruşlarını yadırgadık. Tüm dostlar şunu anlamalıdırlar ki, içinden geçtiğimiz tarihi koşullar itibarıyla, Türkiye'de HADEP'li olmak, Avrupa'da Komünist olmaktan çok daha anlamlı ve zor.

Kürt ulusal devrimci hareketini desteklemenin, –güncel demokratik alandaki taktiklerinden biri olarak, Kürt oyların HADEP'te ifadesi– en bariz açıklığıyla Kürtlerin tavrının bir kere daha kendi kaderini özgürlükten yana belirlemeleri oldu. Bu seçim sonuçları nezdinde, katılım ne kadar istenilen bir rotaya çekilemediyse de –ki 95 seçimlerine göre gerileme değil ilerleme var– tüm dünya ve Türkiye kamuoyunda, Kürtlerin açık taraf-girliği ve istemleri konuşulmaya başlandı bile. Türkiye genelinde yüzde 4.7'nin, yerel seçimlerde 30'a yakın belediyenin gösterdiği somutluk; Kürtler, Özgürlük yürüyüşlerine sahip çıkmıştır ve üstelik bunu en katmerli baskıların, en onulmadık karşı yöntemlerin içinde gerçekleştirmiş oldu. Bize göre bu anlamlıdır ve bunun desteklenmesi en başta ezen ulus sosyalistlerinin görevi dahilindedir.

Bunun yanında yerel seçimlerde kürsüleri kazanmanın öneminin yeterince kavranamadığını belirtmek gerekir. Bir şaşaalı havanın egemen olması tüm ilerici-reformcu güçlerin de bu alanlarda bir ittifak girişiminin önünü tıkadı. Devrimci etkinlikler açısından çok cılız bir devinim söz konusuydu ve bunun giderilmesi yönünde de, hemen hiç bir girişimde bulunulmadığı gibi, yerel seçimlerin önemi, genel seçimlerden ayrı olarak öne çıkarılamadı. Kimi devrimci güçler, bunu istemiş olsa da, güç ve somut pozisyonları açısından sorunu tersine çevirebilecek yeterlilikte olmadıkları, ayrıca tek tek gruplar açısından da bu yeterlilikten bahsedilemeyeceği görülen bir durum.

Genel olayları ve olguları doğru kavramak ve ona uygun politik taktiklerle yaşama müdahale edebilmek, devrimci yönlendirmenin temel gereğidir. Bir yanda gericilik, ırkçı-milliyetçilik tırmanırken, diğer yanda genel devrimci dalgada düşüş ve dağılma süreci durdurulabilmiş değilken; çok sol taktiklerin yaşama uygulanabilmesi oldukça zor ve de var olan durumu tersine çevirebilme yeteneği de göstermeyecektir. Bunun için bu süreçte birlikte hareket etmek çok daha önemlidir.

Devrimci perspektiflerin etkin bir faaliyet olarak ortaya çıkması, çıkarılabilmesi; kitle aktivitesi, eğilim ve gelişmesinin özenle irdelenerek, taktik faaliyetlerin buna uygun hale getirilmesi gerekmektedir.

İçte ve dışta yaşanan savaş, bunun siyasi, psikolojik, etik etkileri, sosyal dayanakları, uluslararası güç dengelerinin gelişme seyri, bölge dengeleri ve iktisadi gelişimlerin yönü gibi etkenler, güncel taktiklerin biçim ve niteliklerini belirleyecektir. Bunların analizi üzerinde tartışmak, ortak paydalar oluşturarak birlik cepheleri geliştirmek önemlidir.

Yaşamı anlamak ve tersine çevirmek, sürecin zorunluluklarını kavrayarak özgürlükleri kazanmak devrimci etkinliklerin bir araya gelmiş nitelikleri ile olanaklıdır ve umut, bunu geliştirmeye paralel olarak gelişecektir. Öncülerin görevi tam da bu noktada, en "vahim" harabelerde dahi yönverici, çığır açıcı, karanlık yarıcı olmalıdır. Gelen günler daha da zor olsa da devrim ve sosyalizmde ısrar etmek zorunludur. Çünkü devrimden ve sosyalizmden başka insanlığı kurtuluşa taşıyan hiç bir sistem ve hiçbir iktidar biçimi yoktur. Halkların ulusal ve sınıfsal devrimci kurtuluşu için devrimci, ilerici güçlerin etkinliklerini birleştirmek zorundayız.

Emperyalizme karşı halkların kardeşliği

Serdar ÇAKMAK

"Dünya halkları, birleşin! ABD saldırganları ve onların ortalığa salınmış tüm köpeklerini altedin!"

Mao Zedung

Hiçbir şey, Başkan Mao'nun tarihi 20 Mayıs 1970 mesajında dile getirdiği bu söz kadar, Balkan kitlelerinin acılarına tercüme olamaz.

Olamaz çünkü, emperyalist yağma ve milliyetçi boğazlaşma üzerine bina edilen bu alçak savaş, hiçbir milliyetten proleterin çıkarına değildir.

Milliyetçi boğazlaşmayı kaşıyan emperyalistlerin nihai amacı nedir? Mümkün mertebe küçük devletlere bölünmüş topraklar üzerinde, farklı milletlerden halkları, kendi dillerinde konuşan efendileri üzerinden sömürü mengenesinde ezmektir.

O yüzden hiç kimse, emperyalistlerin bombaları ile kapitalist dünyanın iti olan sosyal faşist Miloseviç arasında, halkların tercih kılması için teşebbüste bulunmasın.

Emperyalist ve bölge gerici rejimlerinin çıkarlarının son derece karmaşık ve iç içe geçtiği, eski Yugoslavya topraklarında bugün yürütülen savaş, tamamen bir ganimet savaşıdır. Halklara düşmandır ve gericidir.

NEDEN YUGOSLAVYA?

Vaktiyle **Devrimci Enternasyonalist Hareket Komitesi**'nin 1992 senesinde açıkladığı gibi, "*Yugoslavya uzun zamandır Doğu Avrupa'daki sosyal demokrasi modelinin kokuşmuş bir cesedi durumunda idi... Yugoslavya, sosyal demokrasinin şu meşhur 'kendi kendini idare' sistemini de içeren bağımsız modelini, reformist kapitalizmi kurmuştu ve dünya emperyalist sisteminin bir parçası halindeydi... Yugoslavya, Avrupa'da İkinci Dünya Savaşı'ndan bu yana en yüksek enflasyon oranına sahip olan ülke durumuna gelmişti...*"

> *Dünya Halkları açısından, Soğuk Savaş sonrası yeni bir dönem, 90'ların başından bu yana dalga dalga geliyordu. Meksika'dan, Endonezya'dan, Kürdistan'dan yükselen yöresel hoşnutsuzluklar, anti-emperyalist hava, dalga dalga geldi. Bu dalga, şimdi Avrupa kıtasına Balkanlardan vurmak üzeredir.*

"*Sömürücü burjuvazi tarafından yönetilen Yugoslavya'da gerçekten de ulusal düşmanlıklar daha da keskinleşti. Sırplar en tepede kalmaya uğraşıyorlar, Hırvat ve Slovenyalı burjuvazi Sırp hakimiyetini taciz ediyorlardı, Kosova'daki Arnavutlar ise herkesin 'şamar oğlanı' durumundaydı. Birkaç onyıl boyunca, bu çelişkiler merkezi Yugoslav devleti içerisinde kontrol altında tutuldu. Bugün değişen şey, emperyalizmin krizi ve SSCB'nin çöküşünü takiben uluslararası emperyalist ilişkilerdeki altüst oluşlarla, ayrıca Avrupa ve dünyadaki yeni güç dengesi ve batılı emperyalitler arasındaki çatışmanın keskinleşmesiyle, bu milli zulüm hiyerarşisini kurumlaştıran eski Yugoslav yapıların parçalanmış olmasıdır...*"

İŞTE EMPERYALİSTLER İŞTE İTLERİ

Yugoslavya'nın yapısı parçalanır da, ganimet sofrasında bekleyen emperyalistler boş dururlar mı? Tabi ki, hayır! Durmadılar da. Yıllardır Sırp milli zulmü altında ezilen Kosova Arnavutlarını, Batı, "aniden" keşfetti. Timsah gözyaşlarını akıtarak, "insani yardım" adı altında, Yugoslavya topraklarında insanlığın kökünü getirecek cinsten bir bombardımana başladı.

Şimdi sormamak elde değil...

Bismarck'tan bu yana gözünü Balkanlardan ayırmayıp, Adriatik'e "kaz adımları" ile ilerlemeye çalışan ve bu yüzden Slovenya'nın, Hırvatistan'ın ve Bosna Hersek'in Yugoslavya'dan kopmasını kışkırtan, geçen seneden bu yana el altından UÇK'yı silahlandıran ve eğiten Almanya mı, yılların milli zulmüne uğrayan Kosova Arnavutlarının "kurtarıcısı"dır?

Yıllardır Almanya'nın bu planlarına yarı açık yarı kapalı çomak sokan, Balkanlar'ın göbeğinde Alman

ilerlemesini frenlemek için, olası "güçlü müttefik" diye gözüne Sırbistan'ı kestiren, 1995'de "Dayton Antlaşması" ile "gerçek devlet adamı" ve "barış mimarı" diye kafatasçı Slobodan Miloseviç'i yere göğe sığdıramayan, şimdi Almanya'ya adeta, "Ortadoğu'da bana karışma, Balkanlar'da sana yardımcı olurum" diyen ABD mi Kosova Arnavutları'nın "dostu"dur?

Yüzyıllardır kendi sömürgelerinde, insan kanı üzerinden beslenen ve şimdi de bu emperyalist mezbelede geri kalmamak pahasına var güçleriyle çullanan İngiltere, Fransa ve Hollanda mı, Kosova Arnavutları'nın "Teressa anası"dır?

İçeride büyük Rus şövenizmi ile Slav olmayan milletleri milli zulüm ile inleten, dışarıda, Sırbistan bir giderse Adriyatik'e açılamayacak olan, içinde bulunduğu siyasi ve ekonomik keşmekeşe rağmen, nüklüer gücü ile bu yüzden bu emperyalist satrançta geri kalmayan, "Halklar hapisanesi"nin gardiyanı Rusya mı, Sırp halkının yegane "kardeşi"dir?

Dün, "düşmanımın düşmanı benim dostumdur" güdüsüyle destekleyip, büyük abisinden şamarı yiyince bir anda "Kürt kardeşini" satan, bu alçak savaşta kafatasçılık yetmiyormuş gibi, bir de Ortadoksluk'u bahane ederek, Türkiye ile olası büyük Arnavutluk arasına sıkışmamak için elaltından "dindaşı" Miloseviç'i destekleyen Yunanistan mı, Sırp kitlelerinin "müttefiki"dir?

Peki bu Horoz döğüşünde, kümesin etrafında dolaşıp "bana da bir şey düşer mi" diyen mahlukatlar, onlara ne demeli? Dün, dedesinin yüzyıllardır kılıçtan geçirerek zorla müslümanlaştırdığı Balkan halklarının acısı daha hâlâ hafızalarda dipdiriyken, bugün de, yetmişbeş senedir Kürt milletine uyguladığı milli zulüm ile sicili haddinden fazla kabarık olan TC mi Kosova Arnavutları'nın "hamisi"dir?

Sevsinler(!) Yalan ve dolanları buraya kadardı. Haftalardır Yugoslavya'nın üzerine yağdırdıkları bombaları, Kosova Arnavutları için "insani amaçlı" diye yutturuyorlar. Saldırıdan 48 saat evvel, has adamları, ABD'li diplomat Holbrooke'un "*hava saldırısı başlarsa, etnik temizlik de başlar*" sözlerini bile bile bu yalanı şişirdiler. Kananlar kandı. Ama en geç 14 Nisan tarihi itibarıyla bu yalan balonu patladı.

Aaa! O da ne? Kosova Arnavutları için "insani amaçlı" pike yapan bir ABD F16'sı, muradına erdi! Sırpların yurtlarından sürdüğü Kosova Arnavutlarının göç konvoyunun tepesine, göz göre göre, onar dakika arayla lazer bombalarını fırlattı ve 74 Kosova Arnavutunu katletti.

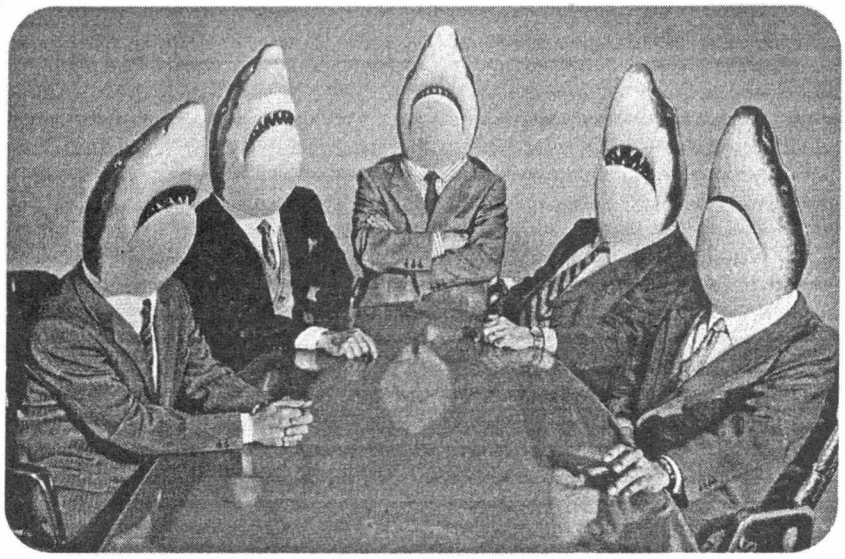

DÜNYA HALKLARI BİRLEŞİN...

Tarih döne döne ispatlamıştır. Emperyalistlerin ve gericilerin, her müdahale için gerekçeye ihtiyaçları vardır. Ancak geniş kitleler nezdinde, gözyaşı ve kanın aktığı andan itibaren gerçek yüzleri ortaya çıkar. İşte son örnek. Somali halkına "insani amaç" adı altında, Somalya'yı istila seferine çıktılar. Somali halkına kurşun sıkmakta geçikmediler. Halkın kararlı direnişi karşısında, arkalarına bakmadan tabanları yağlamak zorunda kaldılar. Hiç merak edilmesin Arnavut kitleleri de en geç 14 Nisandan bu yana, emperyalistlerin "insani amaç"ını anlayacak onura sahiptir.

Dünya Halkları açısından, Soğuk Savaş sonrası yeni bir dönem, 90'ların başından bu yana dalga dalga geliyordu. Meksika'dan, Endonezya'dan, Kürdistan'dan yükselen yöresel hoşnutsuzluklar, anti-emperyalist hava, dalga dalga geldi. Bu dalga, şimdi Avrupa kıtasına Balkanlar'dan vurmak üzeredir.

NATO'nun havadan, "eyvallah" dedirtemediği Belgrad'a, "karadan müdahale" etmemesi, tamamiyle bir "prestij kaybına" yol açacaktır. Tarihte istilacılara karşı, heybetli direniş sergilemiş olan Balkan halklarının, kara harekatı ile birlikte, "el mi yaman, bey mi yaman" sözünü emperyalistlere ezberlettireceği kesindir. Ve o andan itibaren, "insani amaçlı" müdahalenin bütün iğrençliği bin kat fazlasıyla ortaya çıkacaktır.

En geç kara harekatının başlamasıyla birlikte, ortalama Avrupa'lının çocuğu tabut içerisinde evine gönderildiği andan itibaren, Avrupa'da yeni bir 68 fırtınası yaşanırsa hiç şaşılmasın.

Toplumun alt kesimlerini oluşturanların, yıllardır siyasi ve iktisadi hoşnutsuzluğu, zaten birikmiş durumdadır. Bunun üstüne bir de, cenaze merasimleri başladı mı, biriken hoşnutsuzluğun infilak etmemesi mümkün değildir.

Gerçek devrimcilerin, her zamankinden daha gür bir şekilde Başkan Mao'nun sözlerini dünya halklarına duyurması zaruridir.

"*Dünya halkları birleşin! ABD saldırganları ve onların ortalığa salınmış tüm köpeklerini alt edin!*"

1 Mayıs'ta direniş ve umudumuzu çoğaltarak

Mücadele bayrağını yükseltelim

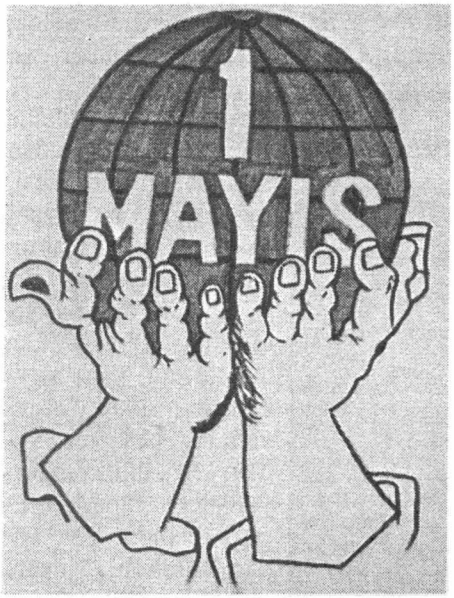

Talip ÇAKMAK - Mehmet TANIŞ - Ali ŞAHİN

"Vermeyin insana izin
Kanması ve susması için
Hakkını alması için
Kitleyi bilinçlendirin"

1 Mayıs, çalışma koşullarımızın ve saatlerimizin düzeltilmesi mücadelesi ile simgeleşmiştir. O nedenle sınıfımızın bu uğurdaki mücadelesinin tarihine değinmek gerekiyor.

İngiltere'deki işçi kardeşlerimizin 1800'lerin başlarında başlatıkları eylemler bu yüzyılın ortalarında dalga dalga başka ülkelere yayılmıştı. Bu uğurdaki mücadelede, öncü kardeşlerimiz olan Çartistlerin bayrağı bu kez okyanus ötesinde Amerikalı işçi kardeşlerimizin elindeydi.

Önceleri İngiltere'nin sömürgesi olan Amerika'da bire bir olmazsa da, kapitalizm benzer gelişme göstermekteydi. Hatta Amerika'daki işçilerin o dönemdeki büyük çoğunluğu, Avrupa'da mülksüzleştirilen orta sınıflardan olan göçmenlerden oluşmaktaydı. Bu nedenle daha bilinçliydiler.

İşte bu nedenle henüz 1830'larda Boston'lu işçi kardeşlerimiz yayınladıkları bildiride şunları söylemişlerdi: "*Çok uzun zamandır fiziksel ve zihinsel enerjimizi tüketen, tuhaf, acımasız, adil olmayan, zalim bir sistemle karşı karşıyayız. Günde on saatten fazla çalışmayı yasaklayan Amerikan toplumunun üyeleri olarak bizlerin de hakları ve görevleri var.*" Yayınlanan bu bildirinin yol göstericiliğinde hızlı bir örgütlemeye giriştik. İlk olarak İrlandalı işçi kardeşlerimiz kömür madeninde ateşlediler, patronların kafasında patlayan bombanın fitilini. Taleplerimiz on saatlik iş günü ve ücret artışlarıydı. Bu bombanın sesiyle uyandık ve Philadelphia'nın birçok yerinde işçiler olarak aynı talepler doğrultusunda greve gittik. Büyük çatışmalar sonucu, üç hafta sonra taleplerimiz kabul edildi. Ancak daha sonraları patronlar ekonomik krizlerini bahane ederek kan bedeli aldığımız hakları gasp ettiler.

Tabi ki biz boyun eğmedik. Bu defa en önde kadın kardeşlerimiz vardı.

Özellikle tekstil işkolunda çalışan kadın arkadaşlarımız ilk fabrika işçileri sendikalarını kurdular. 1840'lardan sonra yoğun mücadelelere giriştiler.

1857 yılında Amerika'nın Newyork şehrinde büyük bir gösteri düzenlendi. Tekstil sektöründe çalışan binlerce kadın arkadaşımız sokakları doldurmuştu. Hep bir ağızdan haykırıyorlardı: "***Eşit işe eşit ücret, 8 saatlık işgünü.***" Onların görkemli gücünden, kararlılıklarından ve güzelliklerinden korkan, insanca yaşamın ve güzelliğin düşmanı patronlar, yoğun bir kıyıma giriştiler.

İşte bu olaydan sonradır ki, 8 saatlik işgünü mücadelemiz daha da yaygınlaştı ve gelişti. Artık eylemlerimizin çoğu 8 saatlik iş günü için oluyordu. 1863 yılında yoğun örgütlenmelerle 8 saatlik iş günü için mücadele başlattık. Üç yıl içinde tüm ABD'ye yaydık bu eylemleri. Bizim eylemlerimiz Avrupa'da büyük yankı uyandırdı. Büyük öğretmenimiz Marx, bu eylemlerimizi şöyle değerlendiriyordu; "*Köleliğin yok olmasından sonra yeni bir yaşam belirginleşti. İç savaşın ilk meyvesi, 8 saatlik işgünü ajitasyonuydu. Bu ajitasyon, Atlantik'ten Pasifik'e kadar yedi başlı lokomatifle birlikte yürüyordu.*"

Sekiz saatlik işgünü talebimizin önemini en güzel şekilde, Boston'da işçi kardeşimiz Ira Stewerd ifade ediyordu; "*Kitlelerin alışkanlık, gelenek ve düşünceleri, dünyadaki en kuvvetli gücü temsil etmektedir. Uzun çalışma saatleri, işçilere, daha fazla şeye gereksinimleri olduğunu kavramaları için çok az şans bırakmaktadır. Günde 14 saat*

çalışan bir işçinin daha yüksek ücret talep edecek ne düş gücü ne de enerjisi kalmaktadır. Aşırı çalışmadan dolayı öylesine tükenmektedir ki, yalnızca yemek yemeyi ve uyumayı düşünebilmektedir. İşçilerin günlük alışkanlıkları değişir ve gelişirse, evrendeki tüm güçlere karşın ücretlerini arttıracaklardır. Sekiz saatlik çalışma, işçi sınıfına dayatılan bütün zorlukları yok etmek, yeni ve daha iyi bir toplumsal düzen kurmanın ayrılmaz bir parçasıdır."

1866 yılında Baltimore'de toplanan Ulusal Emek Birliği (NLU) kongresinde işgününün sekiz saat olması için yoğun tartışmalara sahne oldu. Aynı yıl **Cenevre'de toplanan 1. Enternasyonal 1.kongresinde** Amerikalı işçi kardeşlerimizin sekiz saatlik işgünü talebi dünyadaki tüm işçilerin talebi olarak kabul edildi. Ve bu uğurda mücadele kararı alındı.

Enternasyonalin bu kararından sonra gerek 8 saatlik işgünü için gerekse başka nedenlerle patronlara karşı güçlü muharebelere giriştik. 8 saatlik işgünü mücadelemizin merkezi hâlâ Amerikaydı.

Yıl 1886 Mayıs'ın biri ve artık biz konuşuyoruz! Enternasyonalimiz ve Manifestomuz gibi güçlü silahlarımız var. Ellerimizde kızıl bayrağımız. Amerikanın sanayi kentlerindeyiz. Sokaklar bizleri bekliyor. Saatimiz çaldı! Hepimiz şunları söylüyoruz; "*Korkan sermaye, emeğin, saygı duymak zorunda olduğu haklarını kavramaya başlıyor. Zenginliklerin üreticisi, kendi haklarına sahip çıktığı ve ileri bir uygarlığın kazanımlarını ve onurunu özgürce paylaşmaya hazır olduğu zaman, günün kendi ellerinde olacağına dair söz veriyor.*"

Evet sendikalarımızın çağrısına uyarak uyanmıştık. Aletlerimizi bırakmış, işimizi yapmıyorduk. Fabrikaları, imalathaneleri ve madenleri kapatmıştık. Yılın bir günü ayaklanmıştık. Bugün 1 Mayıs'tı.

Binlerce milyonlarcaydık. Dinimiz, milliyetimiz, renklerimiz ve cinsiyetlerimiz farklıydı, ama dilimiz aynı dildi. Proletaryanın dili!

Amerika'nın tüm kentlerindeydik. En çoğumuzda Chicago'da. 100 binden fazla gösterici, 50 binden fazla grevci sokak kapılarını ardına kadar açmıştı bize. Evren bizim hareketimiz karşısında hareketsizleşmişti. Bizim haykırışlarımız her şeyi susturmuştu. Patronlar karanlık inlerine sinmişlerdi. "*Bağıran Amazonlar*" olarak, gazetelerin tanımladığı, kadın yoldaşlarımız en öndeydi. Şenliğimizin coşkusundan korkan, karanlıkların yaratıkları, yarasalar, yılanlar, çıyanlar hepsi birden saldırdılar şenliğimize! 3 Mayıs günü Mc Cornik Hervester şirketine ait bir fabrikada grevde bulunan işçi kardeşlerimizden altısını bıçaklarla, sopalarla, kurşunlarla katlettiler.

> *Biz dünkünden daha güçlüyüz. Çünkü; temel tezleri bugün de geçerliliğini koruyan Komünist Manifestomuz, Paris Komünümüz (Marks), Ekim Sosyalist Devrimini gerçekleştiren Sovyetler (Lenin), Proletarya diktatörlüğü altında devrimin sürekliliğinin ifadesi olan 1966 Şanghay Komünü (Mao) gibi yol göstericilerimiz ve büyük öğretmenlerimiz var.*

Ertesi gün acı haberi alan herkes toplandı Haymarket alanına. Toplantımızda yiğit önderimiz Parsons'un konuşma yapmasını istedik. Parsons yoldaşın konuşması bitip, dağılmaya başladığımızda, karanlık güçler tarafından kitlenin içine bomba atıldı. Ardından polis kitleyi taradı. Bu katliamda da dört yoldaşımız katledildi. Bir çok yoldaşımız yaralandı.

Bu katliamların sorumlusu Amerikan burjuvazisi, katliamlardan sendikacı yoldaşlarımızı sorumlu tuttu. Bunlar; sendikacılık tarihinde "*Chicago'nun sekiz kurbanları*" olarak geçen, Albert Parsons, August Speis, Michael Schwab, Sam Fielden, Adolph Fischer, George Engels, Oscar Neebe, Louis Lingg'di.

Mahkeme daha başından bu sekiz yiğit insanın yokedilmesini istiyordu. Ama onlar ölüme giderken dahi yiğitliklerinden bir şey yitirmediler. Speis; "*Mezardaki sessizliğimiz, hayattaki konuşmamızdan daha etkili olacaktır.*" dedi. Özür dilemesi halinde cezasının ömür boyu hapse çevrileceği söylenen Parsons şöyle cevap verdi; "*Bütün dünya biliyor suçsuz olduğumu. Eğer asılırsam cani olduğumdan değil, sosyalist olduğumdan asılacağım.*"

Düzmece duruşmalardan sonra, önce idama mahkum oldular. Ancak halkın tepkisini dikkate alan mahkeme Neebe, Fielden ve Schwalb'ın ölüm cezalarını hapis cezasına çevirdiler. Parsons Speis, Engels ve Fischer'i idama mahkum ettiler. Louis Lingg ise daha önce hücresinde ağzına dinamit lokumu konularak öldürüldü.

Önderlerimizi şanlarına yakışır bir şekilde uğurladık. "Mezarlarındaki sessizliklerine!.." Ve o gün onların arkalarından söylediğimiz "*Biz... Susuyoruz/bir fişek yatağında kurşun nasıl/susarsa/ Haykırsın sıkıysa/sükutumuzdan hızlı gök/kubbenin altında öyle/bir seda varsa!*" şeklindeki sözleri, bu günde sosyalizm ve devrim mücadelesinde "sessizliğe" gönderdiğimiz tüm yoldaşlarımız için söylüyoruz.

1 MAYIS İŞÇİNİN EMEKÇİNİN BAYRAMI

Amerika'daki kanlı 1 Mayıs'dan sonraki her 1 Mayıs kanlılarımızdan hesap sorma günü oldu. Kavgamız, öncekilerden daha şiddetli, daha güçlü ve daha gürültülü oldu. Amerika'lı işçi önderlerimizin "mezardaki sessizlikleri", "hayattaki konuşmalarından" daha etkili oldu. Çünkü artık Dünya'nın bir çok yerinde milyonlarca Spers'ler konuşuyordu.

1 Mayıs'ı unutmadık. 1 Mayıs sınıfımızın tarihine kazılmıştı. Amerikan Emek Federasyonu (AFL), 1888 yılında yaptığı toplantıda 8 saatlik işgünü elde edilinceye kadar 1 Mayıs 1890'dan itibaren her yıl 1 Mayıs gününde gösteri yapılmasını kararlaştırdı. Aynı günlerde Belçika ve Fransa'daki işçi kardeşlerimiz sendikalarının önderliğinde 8 saatlik işgünü için grevler ve gösteriler düzenlediler.

8 saatlik işgünü mücadelesi tüm ülkelerdeki mücadelemizin ana eksenini oluşturuyordu. Bu günlerde, dağılmış olan Enternasyonalizimiz yeniden toplanıyordu.

II. Enternasyonal ilk kuruluş kongresini 14-21 Temmuz 1889'da Paris'te topladı. Bu kongrede, işçi sınıfının uluslararası Birlik ve Dayanışma günü olarak 1 Mayıs günü belirlendi.

Enternasyonalizm bu kongrede şu kararı aldı. "*Tesbit edilen tarihte, bütün ülkelerde ve bütün şehirlerde aynı zamanda uluslararası büyük bir gösteri yapılacak ve gösteri aracılığıyla emekçiler, 8 saatlik işgününü yasal olarak kabul etmesi için resmi makamları zorlayacaklardır. Amerikan Emek Federasyonu 1 Mayıs 1890'da böyle bir gösteri yapılması konusunda daha önceden karar vermiş olduğundan aynı tarih, uluslararası gösterinin yapılma tarihi olarak kabul edilmiştir.*"

İşte bu talimattan sonra 1 Mayıs'ları her ülkede işçinin, emekçinin bayramı olarak kutladık. 1890 yılının 1 Mayıs'ında bir çok ülkede grevler yaptık. Fransa'daki gösterilerimizden korkan Fransız burjuvazisi, dokuma işçilerinin yoğun olduğu bir kasabada işçi kardeşlerimiz üzerine kurşun yağdırdı. 10 işçi kardeşimiz şehit oldu 7 tanesi yaralandı.

Vurulduk! Öldürüldük! Yaralandık! İşkencelerden geçirildik, tutuklandık. Ama korkmadık, yılmadık, teslim olmadık. O günden sonra, daha güçlü ve örgütlü olarak hareket ettik. Sadece 8 saatlik işgünü mücadelesi için değil. Artık bir çok ülkede iktidara yürüyorduk.

Kapitalizm artık can çekişen çürüyen bir niteliğe, emperyalist aşamaya gelmişti. Tüm dünya genelinde ciddi bir iktisadi kriz vardı. Emperyalist haydutlar dünya pazarlarının yeniden paylaşmak için Dünya Savaşı çıkardılar. Tam bu sırada, gerek önderlerimiz, gerekse Avrupalı işçi kardeşlerimizden bazıları bizlere ihanet etti. Kendi emperyalist burjuvalarının kuyruğuna takıldılar. Enternasyonalizmi unutup anavatan savunmasına geçtiler.

Bu dönem de, "*emperyalizmin en zayıf halkası*", Rus proletaryası içinden çıkan, Marx ve Engels'in izinden yürüyen büyük enternasyonalist öğretmenlerimizden LENİN, manifestomuzun, enternasyonalimizin ve kızıl bayrağımızın temsilcisi olarak ortaya çıktı. Bizler de onun yol göstericiliğinde bir çok yerde iktidarı alma mücadelesine giriştik. Bu süreçte önderimiz Rus proletaryasıydı. İçinden çıkardığı Lenin yoldaşın önderliğinde 1917'de Büyük Sosyalist Ekim Devrimini gerçekleştirdi.

O günden sonra en fazla söylediğimiz marşlarımızdan biri şöyleydi:

"Anamız amele sınıfıdır
Yurdumuz bütün cihandır bizim
Hazırlandık son kanlı kavgaya
Başta bayrağımız
Leninizm bayrağını yükselt
Yükselt bayrağı yukarı
Bugüne vuralım
Yarını kuralım
Kaldıralım sınıfları"

Sınfları ortadan kaldırma mücadelemizde bu günkü suskunluğumuz kimseyi aldatmasın.

"*Biz... susuyoruz/ bir fişek yatağında kurşun nasıl susarsa.*" **Biz dünkünden daha güçlüyüz. Çünkü; temel tezleri bugün de geçerliliğini koruyan Komünist Manifestomuz, Paris Komünümüz (Marks), Ekim Sosyalist Devrimini gerçekleştiren Sovyetler (Lenin), Proletarya diktatörlüğü altında devrimin sürekliliğinin ifadesi olan 1966 Şanghay Komünü (Mao) gibi yol göstericilerimiz ve büyük öğretmenlerimiz var.**

1 MAYIS NEDİR?

1 Mayıs; doğanın kış uykusundan uyandığı, gülün raks etmeye, doğanın dans etmeye başladığı gündür.

1 Mayıs; dağların ve ormanların yeşile büründüğü, tarlaların ve çayırların çiçeklerle süslendiği, güneşin toprağı ısıtmaya başladığı gündür.

1 Mayıs; işçilerin, kapitalizmin zincirini kırıp, insanlığa baharı, özgürlüğü ve sosyalizmi getirme doğrultusundaki mücadelelerinden bir gündür.

1 Mayıs; eğlenerek, kırlara giderek kutlanacak bir bayram günü değildir.

1 Mayıs; tüm işçilerin emekçilerin bağlarını pekiştiren emperyalizme, faşizme, sömürgeciliğe ve her türden gericiliğe karşı Birlik, Dayanışma ve Mücadele günüdür.

TÜRKİYE'DE 1 MAYIS

1 Mayıs'ın işçi sınıfının kapitalizme karşı mücadelesinde ortaya çıkan bir olgu olmasından dolayı, sınıfımızın dolayısı ile kapitalizmin Türkiye denilen topraklarda ortaya çıkışına kısaca değinmek gerekiyor.

1838 İngiliz ticaret antlaşması ile başta İngiliz sömürgecileri olmak üzere yabancı kapitalistlerin

açık pazarı haline geldi. İşte bu nedenle Osmanlı topraklarında gelişen kapitalizm yabancı kapitalizmdi. İlk dönemler modern kapitalist işletmelerde (az sayıda da olsa kurulmaktaydı) Avrupalı işçi kardeşlerimiz çalışıyordu. İşte bu nedenle çok cılız da olsa Avrupa'daki işçi kardeşlerimizin mücadelesi Osmanlı topraklarında da yankısını buluyordu. Yabancı kapitalizmin geliştiği oranda işçi sayısında da artma başladı. Bu arada bizler de Avrupalı işçi kardeşlerimiz gibi çalışma koşullarının düzeltilmesi ve işgünü saatlerinin kısaltılması için mücadelelere giriştik. İlk çalışma saatleri 14 saat ile 20 saat arasında değişiyordu. Madenlerdeki çalışma koşulları ve çeşitli meslek hastalıklarından dolayı bir çok arkadaşımız ölüyordu. Demiryollarında, tütün fabrikalarında, maden ocaklarında, deri fabrikalarında, fırınlarda, havagazı, tramvay gibi hizmet işlerinde grevlere, direnişlere gittik. Taleplerimiz ücretlerin arttırılması ve iş saatlerinin azaltılması talebiydi. Bunlarla birlikte bazı siyasi taleplerimiz de oluyordu. Avrupalı işçi kardeşlerimiz 8 saatlik işgünü mücadelesi verirken ve bir çok yerde bu hakkı almış iken biz, 1907'de İskeçe'de, 1908'de İzmir'de 14 saatlik işgününün 10 saate düşürülmesi için greve gittik. 1909 yılında ise 1 Mayıs şehirlerde kutlanırken 8 saatlik işgünü talebimizi de dile getirdik. **İlk sendikamızı 1871'de İstanbul'da Amele Perver Cemiyeti adıyla kurduk.**

1909 yılında Selanik'te kutladığımız 1 Mayıs'ta kızıl bayrağımız da ellerimizdeydi. Türk, Bulgar, Yahudi ve Rum milliyetlerinden olmamıza rağmen bayrağımız aynı –Kırmızı–marşımız aynı–Enternasyonal– idi.

1910 yılında İstanbul ve başka şehirlerde de kutladık 1 Mayıs'ı. 1911 yılında Selanik'teki kutlamamız çok görkemliydi. 12.000 kişi greve gittik. Öğleden önce 7 bin kişilik bir toplantı yaptık. Türk, Bulgar, Rum ve Yahudi işçiler olarak hep bir ağızdan enternasyonal marşımızı söyledik. Öğleden sonra da 7-8 yaşında işçi çocukların oluşturduğu işçi bandosunun önderliğinde yürüyüş yaptık. Bu gösterimiz emperyalistleri ve onların uşaklarını korkuttu. Osmanlı hükümeti 1912'de Selanik'te yapmak istediğimiz gösteriye izin vermedi. Tüm korkutma ve tehditlere rağmen 7 bin kişi işbaşı yapmayarak 1 Mayıs'ı şanına yakışır bir şekilde kutladık. Bazı yerlerde toplantı ve gösteri yapmak istedik polis zor kullanarak toplananları dağıttı.

1920'lere gelindiğinde imparatorluk yıkılmış, topraklar işgal edilmiştir. Alman emperyalizminin uşağı İttihat ve Terakkiciler 1. Dünya savaşında efendilerinin yanında yer almışlar ve ülkeyi savaşa sokarak bir felakete sürüklemişlerdi. Almanya savaşta yenilip galip devletlerde Osmanlı İmparatorluğunun kendi aralarında paylaşmışlardı. Saray'da İngiliz uşağı bir hanedan vardı. İttihat ve Terakki'nin yöneticileri ülkeden kaçmıştı. Kalanlar da onurlarını korumak için işgale karşı çıkıyorlardı.

İşte bu koşullarda Ekim Devriminin yol göstericiliği ve sınıfımızın öncüsünün kurmaylığında Anadolu'nun bir çok yerinde yoğun bir örgütlenme ve mücadeleye giriştik. İşgalcilere ve onların uşaklarına karşı direnişler ve grevler yaptık. Emekçi halkımız ve köylü kardeşlerimizle birlikte anti-emperyalist Milli Demokratik Devrimi örgütlemeye çalışıyorduk. Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın önderliğini ele geçiren İttihat ve Terakki artıkları Kemalistler, Mustafa Suphi ve 14 yoldaşımızı Karadeniz'de katlettiler. Bu süreçlerde 1 Mayıs gösteri ve direnişlerimiz anti-emperyalist bir muhteva taşıyordu. 1920 1 Mayıs'ını işgal idaresi ve işbirlikçi, kukla Osmanlı hükümetinin yoğun baskılarına rağmen "bağımsızlık" sloganları ve pankartları taşıyarak, Haliç'ten Karaköy'e oradan da Beyoğlu'na kadar yürüyüş yaparak kutladık.

CUMHURİYETTEN SONRA SINIF MÜCADELESİ VE 1 MAYIS

İşgalciler kovulmuş ve çekilmişlerdi. Yeni kurulan Cumhuriyet rejimi Türk olan komprador ve toprak ağalarını temsil ediyordu. Bu durum İzmir İktisat Kongresi ile resmileşti. 1923'te İzmir'de yapılan bu kongrede İstanbul ve İzmir kompra-

dorlarıyla Anadolu eşraf ve ağalarının ekonomik programı kabul edildi. Bu kongrede "işçi" temsilcileri, 1 Mayıs'ın işçi bayramı olarak kabul edilmesi ve 8 saatlik işgünü taleplerini dile getirdiler.

Yeni cumhuriyet rejimi, hizmet ettiği egemen sınıfların çıkarı doğrultusunda işçilere ve köylülere karşı, bir de Kürtlere karşı savaşa girişti. 1 Mayıs 1923 gösterilerinden önce çok sayıda işçi kardeşlerimiz tutuklandı. Tutuklanan insanların çoğu Türkiye İşçi Çiftçi Sosyalist Fırkası üyeleriydi. Bu baskılara rağmen İstanbul'da 1 Mayıs kutlaması yaptık. Aynı 1 Mayıs günü Ankara, İzmir ve Adapazarı'nda da gösteriler düzenledik.

1924'te de 1 Mayıs öncesi yoğun baskılar ve tutuklamalar oldu. Sosyalist yayınlar toplatıldı. 1 Mayıs bildirileri dağıtan işçi kardeşlerimiz tutuklandı. 1 Mayıs günü gösterilerimiz polis ve jandarma saldırılarıyla dağıtıldı. 1925'te de çeşitli illerde değişik şekillerde kutladık, 1 Mayıs'ı. Aynı yıl Şeyh Sait İsyanının bastırılması sonucu ilan edilen Takrir-i Sükün Kanunu ile sınıfımızın tüm örgütlenmeleri, grev ve toplantıları yasaklandı. Koyu bir faşizm süreçine girilmişti. "*Sınıfsız, imtiyazsız, bir ulus yaratma*" adı altında uygulanan bu faşizm farklı ulus ve milliyetten sınıf kardeşlerimiz ve emekçi halklar üzerinde acımasız bir zulüm uyguluyordu.

Tüm bu baskı ve zulüm uygulamaları bizleri yıldırmıyordu. Çeşitli illerde ve yerlerde iş saatlerinin azaltılması, çalışma koşullarının düzeltilmesi, sendika ve grev hakkı için mücadelemiz sürüyordu. Aynı yıllarda bir İstanbul gazetesi çalışma koşullarımızı şöyle anlatıyordu: "*Demiryolu inşaatında çalışan Türk işçisi günde 15 saat çalışır. Dokumacılar ve tütün işçileri günde 14 saat çalışırlar... İstanbul'un bazı semtlerinde lokanta, otel, kasap ve buna benzer işletmelerde işçiler günde 20 saat çalışırlar. Fırın işçisinin durumu daha berbattır. İşgünleri 18 saatten fazladır.*"

1 Mayıs kutlamalarından da vazgeçmedik. 1928 yılında 1 Mayıs'ı yine kutladık. 1931 yılında bildiriler dağıttık. 1938'de Adana'da tüm baskı ve yasaklamalara rağmen 1 Mayıs'ı gösterilerle kutladık. İşte bizim bu ve daha bir çok mücadelemiz sonucu egemenler, **Birlik, Dayanışma ve Mücadele** günümüzü 1935 yılında çıkardıkları bir yasa ile "*Bahar Bayramı*" ilan ettiler. 1936 yılında 3008 sayılı iş kanunu çıkarıldı. Bu kanunla normal çalışma saati haftada 48 saat olarak belirlendi. Ancak yasada patronlara açık kapı bırakılmış ve fazla çalışma zorunluluk haline getirilmişti. Buna rağmen yasada lehimize olan maddeler uzun yıllar uygulanmadı. Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) 1950 yılında hazırladığı raporda; "*Türkiye'de normal işgünü genellikle 10-11 saattir*" diyordu. O dönemlerdeki çalışma koşullarımızın en özlü ifadesini, kendisi, dönemin en büyük patronlarından olan birinin ağzından aktaralım; "... *Loncaların kalkmasına rağmen, şimdi Lonca devrinden büyük istismar yapılmakta ve birçok yerde amele aynı şartlar altında çalıştırılmaktadır. Ameleye ait hiçbir şey yapamıyoruz, hiçbir tedbirimiz yoktur. İçtimai muavenet ve yardım namına, hayat ve kaza sigortası namına, istismarları önlemek namına yaptığımız hiçbir şey yoktur.*" (A. Hamdi Başar)

> *1 Mayıs'ı gösterilerle kutladık. İşte bizim bu ve daha bir çok mücadelemiz sonucu egemenler, Birlik, Dayanışma ve Mücadele günümüzü 1935 yılında çıkardıkları bir yasa ile "Bahar Bayramı" ilan ettiler. 1936 yılında 3008 sayılı iş kanunu çıkarıldı. Bu kanunla normal çalışma saati haftada 48 saat olarak belirlendi.*

Evet "Ortaçağ" koşullarında çalışıyorduk. Aslında bu koşullar, II. Dünya savaşı Hitler faşist rejiminin Türkiye'deki yansıması, koyu faşizm koşullariydı. Faşizm emeğe düşman, insana düşmandı. Bunun açık örneği 1936'da çıkarılan iş kanunu hakkında CHP genel sekreteri Recep Peker'in şu sözleridir: "*İş kanunu bir rejim kanunu olacaktır. Bu kanunla Türkiye'de iş hayatı, yeni rejimimizin istediği ahenk ve çalışma yoluna girecektir... Yeni iş kanunu sınıfçılık şuurunun doğmasına ve yaşamasına imkan verici hata yollarını ortadan silip süpürecektir.*"

Silinip süpürülmedik. Silip süpürmek isteyenleri silip süpürmeye devam ettik. Hitler faşizmi ve onun destekçileri, Dünya proletaryasının öncüsü Sovyet proletaryası ve büyük önder Stalin yoldaş tarafından yenilgiye uğratılmıştı.

Doğu Avrupa'da ve Asya'da proletaryanın önderliğinde Demokratik Halk Devrimleri olmuştu. En önemlisi de dünya nüfusunun üçte birini oluşturan Çin'deki devrimdi. Başkan Mao önderliğindeki Çin proletaryası ve köylüleri "üç büyük dağ" diye ifade edilen; emparyalizmi, komprador kapitalizmi ve feodalizmi yenmişti.

İşte bu koşullarda emperyalistler kendilerine bağımlı ülkelerde yeniden bir düzenlemeye giriştiler. Buna paralel olarak Türkiye'deki egemenler de, devletlerine yeni bir biçim vermek istediler. Biz işçiler ve emekçiler, dünya proletaryası ve ezilen halklarının devrimlerinin coşkusu ile daha coşkulu, daha güç-

lü ve daha örgütlü olarak devam ettirdik süpürmek isteyenleri süpürme işimizi. 1946'da "Cemiyetler Kanunu" değiştirildikten sonra, yoğun bir sendikalaşma mücadelesine girdik. Ancak kısa bir süre sonra patronların denetiminde kurulan Türkiye İşçi Derneği (daha sonra Türk-İş adını aldı) dışındaki tüm örgütlerimizi kapattılar.

Emperyalizme bağımlı kapitalizmde önemli gelişmeler görülmekteydi. Şehirlere büyük oranda göçler olmuştu. Emperyalistler ve onların uşağı egemenler sistemlerine yeni bir biçim vermek amacıyla 1960'ta bir darbe yaptılar. Kendi içlerindeki dalaş bu kez kısmen bizim işimize yaradı. Çıkardıkları Anayasa'da kısmi demokratik haklar vardı. Bu hakları daha da genişletme mücadelesine giriştik. Devrimci İşçi Sendikalarımızı kurduk. Sendikalar toplu iş sözleşmesi ve grev kanunlarının çıkarılması için özellikle İstanbul'daki Kavel fabrikası işçileri olarak büyük mücadeleler verdik. Sonunda 274 ve 275 sayılı yasalar çıkarıldı. 1963 yılının 24 Temmuz'unda çıkan bu yasa patronların çıkarlarına hizmet ediyordu. Onlara lokavt ilan etme hakkı tanınıyor ve greve gitmemizi zorlaştırıyordu. Hükümet bugünü işçi bayramı ilan etti. Biz, bizim çıkarlarımızı belirli oranda savunan sendikamız (DİSK) ve partimiz (Türkiye İşçi Partisi) öncülüğünde 1 Mayısın yasallaşması mücadelesine devam ettik ve her 1 Mayıs'ı çeşitli biçimlerde kutlamaya devam etmekten geri durmadık. DİSK, 1 Mayıs'ı 1968'de bildiri ve çeşitli toplantılarla kutladı.

1960'larda başlayıp 70'lerin başına kadar ki yaklaşık 10 yıllık süreç çok hareketli bir süreçtir. Bu süreçteki toplumdaki ezilen tüm sınıf ve katmanların olduğu gibi ezilen-sümürülen ulusun da demokratik taleplerini çeşitli biçimlerde dile getirdiği bir süreçtir. Bu süreçte sınıfımız en öndeydi. Hem mücadelesi hem de örgütlenmesiyle diğer ezilen kesimlere örnek teşkil ediyordu. Bu dönemdeki mücadelemiz sadece çalışma koşullarımızın düzeltilmesi, toplu sözleşme, grev ve sendika hakkı için değildi. Aynı zamanda siyasal içerikliydi de. Özellikle ABD emperyalizmine karşı çok çeşitli eylemliliklerle mücadele ediyorduk. En çok kullandığımız sloganlardan biri, "*Yanke go home*" ABD emperyalizmi evine dön sloganıydı.

Eylemlerimiz yoğunlaşınca emperyalistler ve onların sivil ve resmi uşakları bizlere karşı saldırılarını yoğunlaştırdılar. Eylemlerimiz esnasında bir çok işçi, köylü ve öğrenci arkadaşımız öldürüldü, bir çoğu yaralandı ve bazıları tutuklandı. Onların saldırıları artınca bizim de mücadele yöntemlerimiz değişiyordu. Onların silahlı saldırılarına karşı silahlanmak gerekiyordu. Yani silahsızlandıranları silahsızlandırma faaliyeti başlıyordu.

İşte bu koşullarda işçi sendikası ve işçi partisi olarak hareket eden kurumlar, hareketin bu niteliğinden ürkmeye başladılar. Ve işçi-köylü devrimine dönüşme eğilimindeki hareketi engellemeye çalıştılar. Hareketimiz 15-16 Haziran eylemi ile doruğa çıktı. 274 ve 275 sayılı sendikalar ve toplu iş sözleşmeleri ve grev hakkını içeren yasada bizim aleyhimize değişiklik yapılmaya çalışıldı. İşte o zaman sınıfımızın gücünü gösterdik. Bu mücadelede şehit verdiğimiz yoldaşları saygıyla anarken, sözde sendika önderlerimizin bizi engelleme girişimini kınadığımızı belirtmek istiyoruz. İki üç günlük savaşımız sonucu aleyhimizdeki yasa parlamentodan geri çekildi.

"*Toplumsal gelişme, iktisadi gelişmenin önüne geçti.*" (Dönemin genel kurmay başkanı Memduh Tağmaç) İşte bu nedenle egemenler bu gelişmeyi durdurmak amacıyla darbe yaptılar. Bu süreç gerçek anlamda devrimci ve komünist örgütlerin ortaya çıktığı süreç olmuştur. Bu süreçteki devrimci önderlerden Deniz, emperyalizme ve faşizme başkaldırının; Mahir, savaşmanın; İbrahim ise direnişin, ser verip sır vermemenin simgesi olmuşlardır. Ve hepsinden önemlisi Mayıs'ın ön gününde, 24 Nisan'da, İbrahim Kaypakkaya önderliğinde;

"*Biz biz/ İşçinin köylünün yiğit sesiyiz/ Namluya sürülmüş halk mermisiyiz*" diyen komünistlerin, gerçek anlamdaki proletarya partisini kurmaları olmuştur.

Evet Türkiye'de 15-16 Haziran; Dünya'da, Çin'deki Büyük Proleter Kültür Devriminin ürünü olarak, ortaya çıkan proletarya partisinin kurucu önderi, şu sözleri söylüyordu:

"*Türkiyenin geleceği çelikten yoğruluyor, belki biz olmayacağız, ama bu çelik aldığı suyu unutmayacak*"

Evet suyumuzu almış "çelik adımlarla yürüyorduk" 12 Martın karanlığında. Çünkü; "bu karanlık yolun sonunda doğacak güneşi görüyor"duk. 12 Mart Askeri faşizmi o dönemin yiğit önderleri; Denizleri, İbrahimleri, Mahirleri katletti. Bir çok işçi arkadaşımız ve genç öğrenci ve emekçi ya şehirde ya kırda katledildi, ya da tutuklandı. Binlercesi işkencelerden geçirildi. Ama biz yılmadık. Onlar "olmadı" yoktu ama biz vardık ve kavgamızı sürdürüyorduk. 1976'da 1 Mayıs'ta Taksimde yüzbinlerceydik. Sömürgeci zalimlere, patronlara ve ağalara bir kez daha gösterdik gücümüzü. Sadece 1 Mayıslarda değil, bir çok yerde ve bir çok şey için ve hepsinden önemlisi "Faşizme Ölüm, Tek Yol Devrim" demeye başladık.

1977 günlerden 1 Mayıs;

"*Şişli meydanında üç kız*
Biri Çiğdem biri Nergiz" tüm doğa susmuş bizi dinliyor:

"*Beşyüz bin emekçi vardı*
Taksim meydanına girdi
Böyle gün İstanbul gördü"

Evet İstanbul böyle bir gün görmüştü. Dilimizde enternasyonal marşımız, ellerimizde kızıl bayraklarımız; "*Kavgayı düğün/Ölümü ge-*

lin/ Belledik/ Devrim yolunda" biçimindeki haykırışlarımız, sloganlarımız, halaylarımız ve de gücümüz ürkütmüş, korkutmuştu asalakları, kanemicileri. CIA ve kontrgerilla marifeti ile kana buladılar şenliğimizi. 36 can aldılar orada. Yüzlerce yaralı. Alan dışında da yiğit yoldaşımız Mehmet KOCADAĞ katledildi. 1 Mayıs'ta kanlı katiller bu katliamla susacağımızı sandılar. Oysa hemen ertesi günü bir çok ilde/ilçede, fabrikalarda, okullarda ve sokaklarda lanetledik katillerin katliamını. Yoldaşlarımızı şanlarına yakışır bir şekilde uğurladık "mezardaki sessizliklerine."

Sınıfımızın mücadelesi durmadı. Gerek 1 Mayıslarda gerekse diğer günlerde. Her gün 1 Mayıs oldu. Dağlarda, ovalarda. Çok güçlü bir anti-faşist halk hareketine dönüştü sınıf hareketimiz. Hareketimiz tüm emekçi kesimlerinin önemli bir bölümünü içine aldı. Hareketimiz barışçıl gösterilerden silahlı çatışmalara, başkaldırılara bürünmüştü. Bu arada diğer emekçi kesimlerden hareketimize yanlış eğilimler taşındı. Ve kitle hareketinde bir durgunluk ve gerileme başladı. Devrimci gruplar kendi aralarında problemler yaşamaya başladılar. Hareketi birleştirip devrimci ortamı devrime dönüştürmede yetersiz kaldılar. İşte böylesi bir dönemde, öncesinde sınıf hareketinin yönünü saptırmak, kitleler nezdindeki prestijini düşürmek için çeşitli oyunlara (alevi-sünni çatışması) başvuran egemenler 12 Eylül Askeri cunta yönetimi ile karşı-devrim gerçekleştirdiler. 12 Eylül karşı-devrimi, sınıf hareketimize ve emekçi halk hareketine karşı yoğun saldırılara girişti. Sehirlerde ve kırlarda sürek avları başlattı. İnsanlar, sadece devrimci oldukları veya muhalif oldukları için değil, alevi oldukları ve Kürt oldukları için de baskı ve zulme maruz kalıyorlardı. İnsanlar sokaklarda kurşunlanıp, dar ağaçlarında idam edilirken cezaevlerinde zulüm kol geziyordu. Bu dönem karanlık ve sessiz bir dönem oldu. İhanet ve teslimiyet kol geziyordu. Tüm örgütlenmelerimiz dağıtıldı. Ancak cılız da olsa direnişler devam etti.

Sessizlik sür git devam edemez, sömürücü zalimler ömürboyu sırtımızda boza pişiremezler. Zalimlerin zulmü yanlarına kar kalamazdı. Özellikle 1987'den sonra yeniden toparlanmaya çalıştık. Sınıf hareketimizi henüz kıpırdanmaya başladığı dönemde, Ulusal Özgürlük Hareketi devrimci bir çıkış yaptı. Artık bir çok yerde grevler, direnişler, toplantılar ve gösteriler yapıyorduk. 1990'lara yaklaşırken, zincirlerinden başka kaybedecek hiçbir şeyi olmayan ama kazanacağımız koskoca bir dünya olan bizler, yeniden harekete geçtik. "Devrimin şanlı yolunda ilerleyen halkların" "İşçinin emekçinin" bayramını kutlamak için. 1989 yılında binlerce işçi, emekçi ve öğrenci 1 Mayıs'ı kutlamak için sokaklara döküldük. Bizlere engel olmaya çalışan polislerin silahlarına karşı taşlarla karşılık verdik. Bu çarpışmada Mehmet Akif Dalcı isminde 18 yaşındaki devrimci bir emekçi olan kardeşemizi şehit verdik. Bunu 1 Mayıs '90' izledi. '90 1 Mayıs'ını o günkü kavgaya katılan bir partizan şöyle anlatıyordu; "*Bu gün, işçi sınıfının egemen sömürücü sınıflarla açık açık sokaklarda, meydanlarda hesaplaşacağı tarihi bir gündür. Bütün baskı, tehdit ve gözdağına rağmen, işçiler, emekçiler, aydınlar kısaca emekten yana olan herkes 1 Mayısı kutlamak için 1 Mayıs alanına doğru yavaş yavaş küçük gruplar halinde ilerliyorlardı. Yürüyenlerin gözbebeklerinde kavganın, umudun pırıltıları vardı.*"

> *Evet Türkiye'de 15-16 Haziran; Dünya'da, Çin'deki Büyük Proleter Kültür Devriminin ürünü olarak, ortaya çıkan proletarya partisinin kurucu önderi, şu sözleri söylüyordu: "Türkiyenin geleceği çelikten yoğruluyor, belki biz olmayacağız, ama bu çelik aldığı suyu unutmayacak"*

Evet, gözbebeklerimizde kavgamızın umut pırıltıları, öncülerimiz Partizanlarla birlikte yürüyorduk 1 Mayıs alanına. 77'de kanlarıyla alanı sulayan işçi kardeşlerimizin anısına sahip çıkmak amacıyla ilerliyorduk Taksim meydanına. Gençlerimiz en öne fırlıyorlar, hepimiz birden sloganlarımızı "Yaşasın 1 Mayıs", "Biji Yek Gûlan" atıyoruz. Harbiye'den Taksim'e doğru yürüyorduk. Tam bu sırada polisler saldırdı. Hedef gözetmeksizin kitleyi tarıyorlardı. Onların silahlarına karşı taşlarla karşılık vermeye başladık. Bu direnişimiz, İSYANDI, ÖFKEYDİ, ezilen halkların mücadele biçimlerinin –İNTİFADA, SERHILDAN– yansımasıydı.

Bu çatışmada bir çok arkadaşımız yaralandı. Polislerden de yaralanan oldu. Çatışma esnasında GÜLAY BECEREN arkadaşamız kurşunla yaralandı. Daha sonra aldığı kurşun yarasından dolayı felç oldu. Bu arkadaşımızı da tüm 1 Mayıs şehitlerini ve gazilerini andığımız gibi saygı ile anıyoruz.

Kavgamız sürüyor, devam ediyor. Daha sonraki yıllarda daha yaygın ve daha güçlü eylemlerle kutladık 1 Mayıs'ları. '96 1 Mayısında Kadıköy'deydik. Binlerceydik. Yine her zaman olduğu gibi dilimizde 1 Mayıs ve enternasyonal marşı, ellerimizde kızıl bayraklar vardı. Bu kez de karanlık güçler '77 gibi bir katliam yapmak istediler. İşçilere ve emekçilere kurşun yağ-

dırdılar. Bu saldırıda Dursun ODABAŞ, Hasan ALBAYRAK, Levent YALÇIN isimli devrimci, yoldaş emekçi insanlar katledildi.

Katliamlar baskılar bizleri yıldırmadı, yıldırmayacak. Sınıf kavgamız düşüş ve yükselişlerle devam etti/ edecek. Şair'in dediği gibi;

"***Bitmedi daha sürüyor o kavga***
Ve sürecek
Yeryüzü aşkın yüzü oluncaya dek" Kavga sürecek...

BUGÜN İÇİN 1 MAYIS

"*Yeniden duyulacak*
Yeniden duyulacak yürüyüş türkümüz,
Bir halk havası kadar derin.
Dağlarımız kadar yalçın,
Onu yaratan halkımız kadar yiğit."

1 Mayıs bugün için, dünkünden daha fazla önem taşımaktadır. Sermaye egemenliği, yıllarca, canımız kanımız pahasına elde ettiğimiz hakların bir çoğunu gasp etmiş durumdadır. Bir çoğunun da içini boşaltmıştır. Yıllarca uğrunda mücadele verip kanımız canımız pahasına elde ettiğimiz hakları, içeriğini boşaltmış olduğu halde kendi nimetleriymiş gibi sunmakta. Sınıfımızın öncülerinin hatalarından kaynaklı olarak ele geçirdiğimiz iktidarları, mevzileri bir bir yitirdik. O nedenle kan emici haydutlar ve onların başı ABD, tüm dünyada istediği gibi at oynatmaktadır. Bugün dünya halkları yeni bir emperyalist dünya savaşı ile karşı karşıyadır. Türkiye'de egemenler başta Kürt emekçileri olmak üzere sınıfımıza ve tüm emekçi halklara karşı yoğun bir baskı, sömürü ve zulüm uygulamaktadır.

Çalışanların bütçeden aldıkları pay gittikçe düşmektedir. Çalışanların bütçeden aldıkları pay 1980'de %35.4 iken, 1998 yılında %23.71'e düşmüştür. İşsiz sayısı 10 milyona ulaşmıştır. Yoğun işçi çıkarmalar yaşanmaktadır. Bir yılda ücret ve sosyal haklardan elde edilen soygunun miktarı bir katrilyondur. İş kazalarında yılda 1500 kişi ölüyor, 3000 kişi sakat kalıyor. Sendikasızlaştırma yoğun bir şekilde sürüyor. 4.5 milyon SSK'ya kayıtlı işçiden sadece 1 milyona yakını sendikal haklardan yararlanabiliyor. Sadece tekstil sektöründe 2.5 milyon kişi sendikasız ve sigortasız çalıştırılıyor. DİE araştırmalarına göre Türkiye'de 6-14 yaş arası 1 Milyon 786 bin 710 çocuk çeşitli işlerde çalıştırılıyor. Bunların %88'i asgari ücretin altında maaş alıyor. %78'i haftada 40 saatin üzerinde çalışıyor. Ve çoğunun en küçük bir sosyal güvencesi yok. 540 bin kimsesiz çocuk var. 8 milyon çocuk yoksulluk içinde çalışıyor. Her üç aileden biri yüksulluk sınırının altında yaşıyor. Zenginlerle yoksullar arasındaki uçurum giderek derinleşiyor. Zenginler Çamlıca gibi yerlerde 450 milyar değerinde villalarda yaşarken, asgari ücretle çalışanlarımız gecekondu kirasını zor ödüyor. Ve öyle bir villa satın alabilmemiz için, 656 yıl çalışmamız gerekiyor hem de asgari ücretimizin bir kuruşunu dahi harcamadan biriktirmek kaydıyla. Açlıktan ölenler ve intihar edenler her geçen gün çoğalıyor. Hükümet, durumumuzu daha da kötüleştirecek IMF antlaşmalarına imza atıyor.

ABD ve IMF dünya pazarlarında istedikleri gibi at oynatmak istiyorlar. Dünya işçi sınıfına ve emekçi halklarına yoksulluğu ve sefaleti dayatıyorlar. Ancak dünya proletayası ve emekçi halkları "YDD"nin dayattığı yoksulluk ve sefaleti kabul etmiyorlar. Mart ayında (1999'un) Meksika'da ve Ekvator'daki gelişmeler bunun kanıtıdır. 1997 yılında İngiltere'deki Liveerpol liman işçileri ve ABD'deki UPS işçilerinin eylemleri dünyada ve Türkiye'de sermaye sahiplerinin işlerinin hiç de kolay olmadığını göstermektedir. Meksika'daki 1 milyon kişinin katıldığı dev gösteri, Ekvator'daki genel grev ve ayaklanmalar sonucu IMF'nin Yapısal Uyum Programı (YUP)'nın uygulanmasından vazgeçilmiştir. 1997'deki grevde UPS işçisi Amerikalı bir sınıf kardeşimiz şöyle demişti: "*Tarih yapıyoruz. Uyuyan devi uyandırdık. Diğer sanayi kollarında işçilerin gözleri üzerimizde. Diğer ülkelerin işçilerinin gözleri üzerimizde.*"

Evet "Uyuyan Dev uyanıyor." Meksika'lı ve Ekvator'lu, Peru'lu ve Endonezya'lı, Yeni Zelanda ve Malezya, Nepal'li ve de Filipin'li sınıf kardeşlerimiz ve yoldaşlarımız tarih yazıyor. Gözlerimiz onların üzerinde ve onların da gözü bizim üzerimizde. Bu topraklarda belki işçiler olarak değil, ama Kürt yurtseverleri ve Özgürlük Savaşçıları olarak tüm dünyanın dikkatini çekiyoruz.

1 Mayıs'ı bugün dünkünden daha coşku ve heyecanla kutluyoruz. Her zamankinden daha güçlüyüz. Çünkü; bizlere yol gösteren öğretmenlerimiz, **büyük yenilgilerimiz** var. Çünkü; ilk yayınlandığı gibi temel tezleri açısından güncelliğini koruyan Komünist Manifestomuz var. Enternasyonal deneyimimiz, Paris Komünü, Sovyetler ve Çin Devrimleri gibi iktidar deneyimlerimiz var. Çünkü; yanıbaşımızdaki Kürt kardeşlerimizin, yoldaşlarımızın dünyayı ayağa kaldıran Özgürlük Mücadelesi var. İşte tüm bu nedenlerle 1 Mayıs'ta alanlarda haykıracağız: "**21. Yüzyıl Sosyalizmin Olacak!**"

YAŞASIN 1 MAYIS!
BİJİ YEK GULAN!
KAHROLSUN EMPERYALİZM, FAŞİZM VE HER TÜRDEN GERİCİLİK!
YAŞASIN DEVRİMCİ DAYANIŞMA!
BİRLİK MÜCADELE ZAFER!
YAŞASIN DEVRİM VE SOSYALİZM!
BIMRE KOLETİ BİJİ AZADİ!
BÜTÜN ÜLKELERİN İŞÇİLERİ VE EZİLEN HALKLARI BİRLEŞİN!

"Hükümdar"ın itaatkâr tebaası

Temel DEMİRER

Türkiye'deki "Düşük Yoğunluklu Demokrasi" açısından olup biteni betimlercesine, "*Hükümdar sadece yaşamını ve devletin varlığını sürdürmeyi amaçlar*" diyen Machiavelli ekleyerek örnekliyor: "*VI. Alessandro insanları aldatmaktan başka hiçbir şey yapmamış, başka bir şey düşünmemiştir. Ve her zaman aldatabilecek insanlar bulmuştur!*"[1]

"Hükümdar"ın kontrolündeki Türk(iye) insanından, tırnak içindeki insan olarak söz etmek, (tatsız olsa da!) bir zorunluluk! T. "C"nin "ikiyüzlü" ve "takiyyeci" özellikleriyle tırnak içindeki insan(cık)lar dışındaki bir duruşa tahammülü olmadığı toplumsal yapıda, insansızlaştırılmış bir yapıda, toplumsal ilişkilerden değil, çobanın (yani resmi ideolojinin) değneğiyle (yani şövenizm ile) hareketlenen çürümüş yığılmadan (sürüden) söz etmek daha gerçekçidir.

Sözde umutların peşinde sanrılı bir bekleyişin çaresizliğiyle koşuşturulan Türk(iye) insan(cık)ları; neden beklediğini bilmeden, kimden beklediğini bilmeden, beklentileriyle tükenmekte ve "tarihsizleştirilen" kültürel çöküş içinde debelenmektedir.[2] Bu bağlamda Ortaçağ Anadolusu'nda reayalaştırılmış Türk(iye) insanı, "**Postmodern Zamanların Yeni Ortaçağında**" Alain Minc'in formüle ettiği açmaza mahkûm olmaktadır: "*Ekonominin 'en son gerekçe'ye, tüketim isteklerinin yaşamsal bir amaca, zenginliğin en üst değere ve paranın mutlak bir referansa dönüşmesiyle birlikte, piyasa ekonomisine doğru geçişin belirsizlikleri, halkların şaşkınlığını artırarak etnik fantazmalara sığınma eğilimlerini güçlendirmektedir.*"

Oysa umut; insanî özgüven duygusuna yaslanmış sağlıklı ve yaratıcı bir beklentidir... Yaratıcı yapıcılığına güvenen insanların gerçekleştirmek için uğruna dövüştüğü hedefleridir... Toplumsal gerçekliğini ve geleceğini yaratma kararlılığıdır... İradesi ve öngörüsüdür... "Yapacağım, kararlıyım, göze alıyorum!" demesidir... Sözde umut tacirlerine başkaldırmasıdır..

Ancak, Türk(iye) insanı umudunu yitirmiş ve yerine beklentileriyle bezenmiş "sınırsız geyik muhabbetleri"nin laf-ı güzafını ikame etmiştir... Beklentilerle bezenmiş "sınırsız geyik muhabbetleri", siyasetten gündelik hayata ya da ikili ilişkilere kadar her alanda sınırsız etkinliğiyle gerçek umutların yerine ikame edilmiştir. Bunun doğal sonucu olarak da üçkağıtçılar, mafyacılar, soyguncular, sahteciler, Susurlukçular, lumpen milliyetçiler demagoglar bugünün (yani "Postmodern Zamanların Yeni Ortaçağın"!) starları olabilmişlerdir!

Starlarının illüzyonlarıyla korkunun ve yalanın imparatorluğuna teslim olup, biat etmiş Türk(iye) insanı "adalet, eşitlik, kardeşlik" duygularını yitirirken; Türkiye'de insan olmayı ve kalmayı da tarihin acil gündem maddesi kılmıştır. Yani resmi ideolojik uygulamanın milliyetçiliği, Frankeştayn sendromuna benzeyen ürünü ile "Hükümdar"ın yalanıyla özdeşleşen, "öteki"ne tahammülsüz bir sürü yaratmıştır. Bu tipolojinin yaratılmasında Türkiye'deki "Cumhuriyet" denilen yönetimin, resmi ideoloji ekseninde topyekûn tahakküm aracı olarak örgütlenmesinin önemi büyüktür. Türkiye'nin gerçekleri karşısında; gözlerini kapayıp, haykırışlar karşısında kulaklarını tıkamayı iktidarının "olmazsa olmazı" veya "basiret"li tutarlılığına eşitleyerek, özgürlüğü devletin tasarrufuna terk eden işlevselliğiyle "Cumhuriyet", sadece otoriter ve korporatist bir tahakküm manzumesidir. Bu konuda "Cumhuriyet" fikrinin temel sorunsalı olan tahakküm/özgürlük ilişkisine ilişkin olarak Philip Pettit şunları nakleder: "*Birisinin başkası üzerinde, hangi oranda olursa olsun, tahakküm gücüne sahip olması o gücü elinde bulunduran kişinin tahakküm altında tuttuğu kişiye, iyi ya da kötü niyetlerle, fiili olarak müdahale etmesini gerektirmez. (...) Tahakkümü oluşturan şey güç sahibinin, hiçbir zaman böyle yapmayacak olsa bile, keyfi olarak müdahale kapasitesi taşıyor olmasıdır. Bunun anlamı, güç kurbanının açık ya da örtük olarak güç sahibinin izin verdiği alan içinde hareket etmesidir. Eğer bu içerimin ortak bilgisi varsa, güç kurbanı psikolojik bir eşit statüsü kazanamaz, özelliği korku ve itaat olan bir konumda bulunur.*"[3]

Tahakküm "Cumhuriyeti"nin 24 Mart 1978'de Doğan Öz, 11 Temmuz 1978'de Bedrettin Cömert, 26 Kasım 1978'de Necdet Bulut, 18 Aralık 1978'de Akın Özdemir, 1 Şubat 1979'da Abdi İpekçi, 29 Eylül 1979'da Cevat Yurdakul, 7 Aralık 1979'da Cavit Orhan Tütengil, 11 Nisan 1980'de Ümit Kaftancıoğlu, 22 Temmuz 1980'de Kemal Türkler, 31 Ocak 1990'da Muammer Aksoy, 4

Eylül 1990'da Turan Dursun, 23 Mart 1992'de İzzet Kezer, 6 Ekim 1990'da Bahriye Üçok, 20 Eylül 1992'de Musa Anter, 24 Ocak 1993'de Uğur Mumcu, 4 Eylül 1993'de Mehmet Sincar, 11 Ocak 1995'de Onat Kutlar, 8 Ocak 1996'da Metin Göktepe ve daha niceleri katledilirken; bir zamanlar İçişleri Bakanlığı mertebesine dek yükselen Mehmet Ağar'ın, "*Metodlarda yanlışlık olabilir ama yaptığım işler doğrudur... Devlet hizmetleriyle ilgili söylenmemesi icap eden şeyler mezara kadar bizimle gidecek*" diyebildiği, "devlet sırları"nın Türkiye'si, bir faili (belli!) "meçhuller" coğrafyasıdır.

Bu coğrafyada unutmamaya, sormaya ve gerçekleri karanlıktan aydınlığa çıkarmaya; en önemlisi hesap(lar)ın da bu dünyada sorulmasına mecburuz, mahkûmuz... Ama, "korku ve itaat konumu"nu aşamamış ortalama Türk(iye) insanı kulaklarıyla yaşar ve iletişim modu "şifahi"dir! Bu konuda, "*MacLuhan, 'dünyada okuma yazmaya geçmiş toplumlar/ geçmemiş toplumlar" diye bir ayırım yapıyor. Okumanın 'hâkim iletişim modu' olduğu toplumlarda iletişim 'göz'de odaklanıyor. (...) MacLuhan gibi söylersek, görsel referansların, sözel referansların yerini aldığı yeni bir dünya bu. 'Okuma'nın ve göz'ün hâkim olmadığı toplumlarda ise iletişimin 'hâkim mod'u 'dokunsal/işitsel'. Türkiye, 'okuma/göz'e henüz geçmemiş, bir 'dokunma/işitme' kültürü. (Bizde hep 'şifahi kültür' olduğumuz saptaması yapılır da nedeni, niçini tartışılmaz.) (...) Kısacası 'Türkler kulaklarıyla yaşarlar'...*"[4]

MİLLİYETÇİ TÜRK(İYE) İNSANI

Kulaklarıyla yaşarken, resmi ideoloji ve şövenizm ile nemalanan "şifahi" Türk(iye) insanı hem "kurban", hem "cellat" rolünü oynayan bir kişilik bölünmesi yaşamaktadır. Çünkü unutulmamalıdır ki Türkiye'deki şöven totalitarizm, sokaktaki insanlar olmadan kendini var edemez, üretemez. Bu nedenle korkunun imparatorluğunun icraatlarında Türk(iye) insanının (dolaylı ve dolaysız) katkıları, onu ataerkil zihniyet ve davranışı ile besleyip, yeniden üretme kapasitesi küçümsenemez. Ataerkillik, amorf kitlenin içine sinmiştir. Yani ataerkil zihniyet, önyargı ve kabullerini gündelik hayatının parçası kılan Türk(iye) insanı, kendini hiçleştiren "kurtarıcılar"ın peşinde koşarken, kendi elleriyle de korku imparatorluğunu üretmiş ve cemaatçiliği besleyerek, reayalaşmıştır.

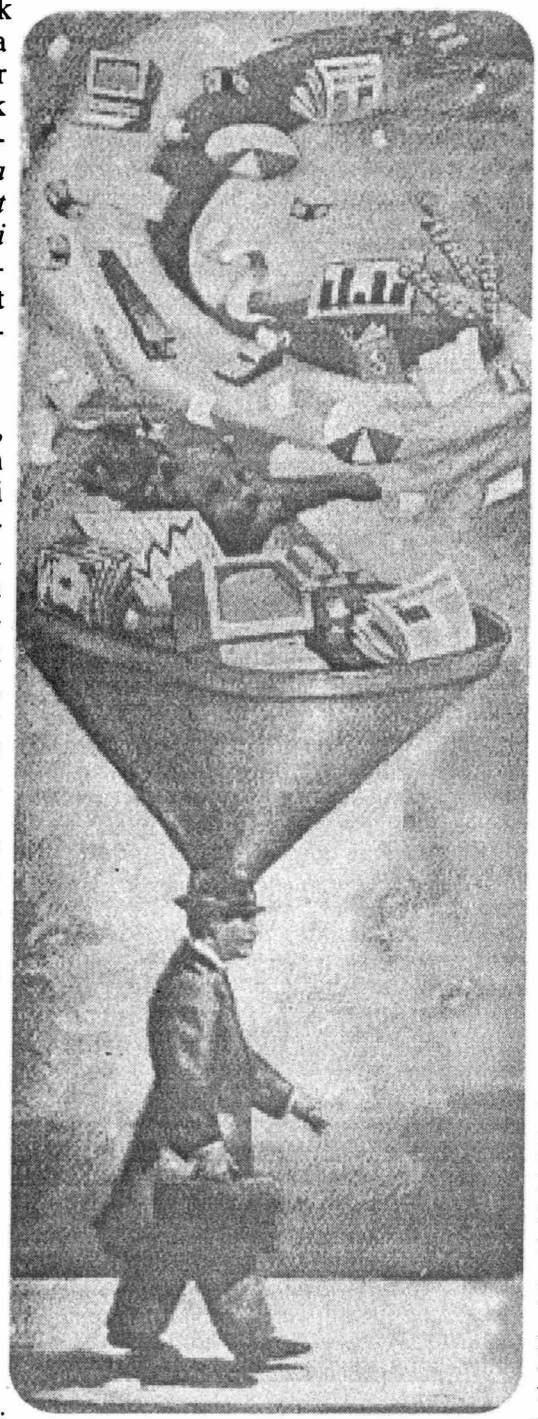

"Kutsallık" bezirganlarının yoğun saldırısı altındaki Türk(iye) insanının ayakta alkışladığı, "gurur duyduğu", peşinden koştuğu çoğunluk "en milliyetçi" vergi kaçakçıları, kara para aklayıcıları, Susurluk mensupları ya da bol nutuk atan, bankalardan usülsüz kredi alan, eroin kaçıran, mafya ile içli dışlı olan, zamanının çoğunu yurtdışında geçiren, yabancı pasaport ve kimliklerine sahip olan, ABD ve AB'yi "ikinci vatanı" ilan eden "arabesk ile karışık postmodern vatanseverler" olmuştur.

"En milliyetçi" ya da "arabesk ile karışık postmodern vatanseverler"in reytinginin bu kadar yüksek olmasının altında yatan "vatan-millet-sakarya" tacirlerinin "kutsallık" pazarlıyor, Türk(iye) insanının da bunu yutuyor olmasıdır! Yükselen şöven milliyetçilik ve ırkçılık dalgası ortasında bir an, "en büyük asker bizim asker" haykırışları arasında askere yollanılırken, büyük bir hezeyan içinde havaya fırlatılatılanların çığlıklarıyla Türk(iye) insan(cık)larını anımsayın!

Örneğin, "Trabzonspor'un demirbaş başkanı Mehmet Ali Yılmaz Kevin Campbell'a 'yamyam' dedi. Milyonların duygularına tercüman oldu. Kendisi Alaattin Çakıcı yakalanınca da: 'Delikanlı çocuktur. Yemişliğimiz, içmişliğimiz vardır,' tarzı delikanlıca laflar etmişti. Derken, derken Uzay Taciri Savaş Ay'ın Çirkin İnsanlar Panayırı'nda Büyük Türk Ulemasından Ahu Tuğba: 'Biz Türkler kimseye kötü davranmayız. Biz Afrikalı yamyam mıyız?' diyerek Mehmet Ali Yılmaz'dan kendine uzanan o güzelim koordinatlarda bu memleketin, güzelim insanların yumuşacık kalplerinden neler neler geçtiğini ortaya döktü," diyen Perihan Mağden, olup biteni, "*Yeni şehirli Türklerin ırkçı egzersizleri*" olarak

nitelerken, haksız mıdır,[5] böyleleri dört bir yanımızı kuşatmamış mıdır?

Popüler kültürün şövenizmiyle beslenen Türk(iye) insanı egemen şiddete ve siyasete[6] tapınmaktadır. Bu nedenledir ki, T. "C"nin 75'inci sene-i devriyesini kutlayan "Beyaz Türkler", iktidarlarının bekaası için mümkün olan her fırsatta Türklerin "geçikmeli millet bilinci"ni gıdıklamayı "kutsal" bir görev addetmektedirler. Görevin icraatının nelere yol açtığını, ya da sokaklara döktürülen "lumpen milliyetçi çılgınlığın" boyutlarına yakıcı somutluğuyla tanık ve taraf olunmaktadır.

Özellikle ezen ulus milliyetçiliğinin mevcudiyeti, bir düşman "**öteki**" yaratılarak ayakta tutulup, dinamize edilebilir. Kitlelerin muhafazakâr ve gerici dolayımlarıyla ilişkilenerek (devlet destekli) maddi bir güce dönüşen ezen ulus milliyetçiliği için öteki, inkâr düzleminde teslim alınması ya da yok edilmesi 'olmazsa olmaz' olandır. Bu bağlamda Dr. Saffet Tura'nın, "*Türk milliyetçiliğinin narsistik bir tezahür halinde ortaya çıktığı gerçek*"[7] saptamasına katılmamak elde değil.

Kimse "sudan-sabundan gerekçeler" üreterek inkâra kalkışmasın: Lumpen milliyetçilik öfkesiyle kalkanların zararla oturmadığı, aksine yaptıklarının yanına kâr kalıp, prim yaptığı Türk(iye) toplumunda bir linç histerisi yaşanıyor! Türkiye'nin dört yanını kuşatan lumpen milliyetçiliğin histerisiyle devreye sokulan gösteriler, şövenist anonim çılgınlığın teşhircilik ve vandalizm eğilimli ürünleridir! Bunlarla birlikte **yolsuzluktan yozlaşmaya pupa yelken ilerleyen çürümüş toplumsal ilişkiler, Türkiye'deki mafyatik ücretli kölelik sisteminin kendini sürekli olarak yeniden ürettiği velût ekseni de oluşturmaktadır!**

Pozitivist bilgi fetişizminin dogmalarıyla idare-i maslahatın kolaycılığını seçen Türk(iye) insanın cehaleti, egemen siyasal dilin[8] şövenist safsatalarına itibar eder. Örneğin "Kürt realitesi", kültürel haklar, kimlik konularında mı konuşuluyor; Hasan Cemal haykırır: "*Şimdi zamanı değil, ortam duyarlı*"![9] Ya da senelerdir tartışılan DGM'lerin statüsü konusunda Süleyman Demirel uyarır: "*Tartışılabilir, ama bugünün konusu değil*"![10]

Ertelenmeye, engellenmeye ve siyasal dilin şövenist safsatalarına boyun eğen Türk(iye) insanı hiç sormaz: "*Mutlaka öğrenmek istiyorum, soruyorum: Bugün değil, 76 yıldır vakit olmadı, peki ne zaman? Şimdi olmazlık'tan, olur'a ne zaman geçilecek? Bunun mümkünü nedir?*"

Sorusuz, sessiz Türk(iye) insanı hakkında, "*Mustafa Kemal Atatürk, 'Türk milleti zekidir,' demişti. Oysa Aziz Nesin, milletimizin yüzde 60 oranında 'zeki olmadığını' düşünüyordu. Gel de işin içinden çık. Acaba hangisi haklıydı. Türk milleti zeki midir, değil midir?*" diyen Mine G. Kırıkkanat ekliyor: "*Bence şimdilik Aziz Nesin haklı*"![11] Gerçekten de akıl, zekânın[12] toplumsallaşmış biçimiyse; toplumsallaşamamış, bireyci Türk(iye) insanının Aziz Nesin'in deyişiyle, "Aptal"lığından şüphe edilebilir mi?[13]

Bu noktada "*Türk kimliğinin politik niteliğini açmakta fayda olabilir. Mustafa Kemal, her ne kadar Osmanlı'yı tasfiyeyi öncelikli bir hedef olarak koymuşsa da, Osmanlı'nın kültürel çeşitliliği politik araçlarla kontrol etmek, başka bir ifadeyle politik küreyi herhangi bir kültürle ilişkilendirmemek geleneğine sıkı sıkıya bağlı kalmıştır. Türkoloji çalışmalarının ve münhasıran Türk tarihçiliğinin hediyesi olan ve özellikle Akçura gibi periferal zihniyete sahip Türkçülerin ısrarla politik kürenin hâkim kılmaya çalıştığı bir kimliği; yani Türk kimliğini meta-historik ve meta kültürel bir düzeyde tutmaya özen göstermiştir. Bu onun Türk kimliğini tanımlarken söylediklerinde çok berrak bir şekilde okunabilir. Aslında bu, Tanzimatçıların Osmanlı kimliğinden murad etmiş olduklarının aynıdır. O, tarihçiliğin kültürel bir kavram olarak kurgulandığı Türklüğü, politize ederek; bir bakıma Osmanlı saray sosyetesinin geliştirmiş olduğu Osmanlı kimliğine ikame etmekteydi. Tanzimat adamı, her biri etnosantrik tarihçilikler aracılığıyla kışkırtılan kültürel kimlikleri politik nitelikli Osmanlılık kimliğiyle yatıştırmaya çalışmıştı. Bu kez burjuva zihniyetli Mustafa Kemal, kurduğu res publica'nın birleştirici kimliği olarak politik Türk kimliğini yükseltiyordu. Bu açıdan Cumhuriyet'i, Tanzimat'ın sürekliliğinde değerlendirmek mümkündür. (...)*

Mustafa Kemal Atatürk'ün Türkler için bir tarih inşasına politik bir son olarak değil de bir kaçınılmazlık olarak, aynı zamanda da stratejik bir sorunsal olarak, yer yer de araçsal düzeyde algılamış olduğunu düşünüyorum. (...) Kanımca bu durumu en güzel belirtecek olan terim puzzle, ya da yapboz bulmacasıdır. Dikkatli bakıldığı zaman görülecektir ki, Mustafa Kemal'in tarih puzzle'ları son derece karmaşık ve sıfır toplamlıdır. Tezler tek başına okunduğunda son derece keskin görülebilir. Ama kuşbakışı ve etkileşimsel olarak okunursa, bu keskinliklerin, adeta bir törpü vazifesi gördüğü de kolayca anlaşılabilecektir. Orta Asya kimliğini kullanması, her ikisi de cemaat eksenli olan ve köksüzlüğü ya da özerkliği reddeden Osmani ve İslâmi kültürel bağlantıların aşılmasında, insanları başka bir geçmişin, üstelik ne İslâmi ne de Osmani olan, dahası bunların her ikisine göre çelişkilerle dolu kurgusal bir geçmişin varlığıyla yüzleştirmek adınadır. Bu tam bir puzzle'dır. Haklarında hiç bir nosyona sahip olmadığımız Amu-derya'daki kandaşlarımızla tanışırız. Kemalist tarih tezi puzzle'ları sürdürür. Ne yapar, ne eder, Türklerin Orta Asya macerasını, getirip Anadolu'nun geçmişine eklemler. Birden karşımızda Anadolu'nun arkaik sakinleri Hititler belirir. Anadolu'da da durmamışızdır. Karmaşık göç yollarını takip eden Türkler, ansızın, mesela Etrüsklüler olarak sadece Roma'nın değil, evrensel Batı Medeniyetinin de hâkiki kurucuları haline geliverir. Bura-

da milliyetçi heves, kendisine bir öteki bulamadığı için barınamaz.

Bu puzzle'ın labirentleri içinde tarih tezleri nötrleştirilmiş ve politik inisiyatifin güdümünde bloke edilmiş vaziyettedir. (...) Kemalizm ile etnosantrik tarihçilik arasında bir ilişki mevcuttur. Bu politik kürenin kurucu unsurlarıyla ya da dogmatikliğiyle değil, ve fakat bizatihi bunların muhtelif konjonktürlerdeki yorumlanış tarzlarıyla ilişkilidir. Kemalizmin herhangi bir dogmatikliği olmadığı, programatik bir yapılanması olduğu literatürde sık bir şekilde dile getirilmektedir. Bu, pragmatizm gibi bir kavramdan ziyade, politika yapmanın bu jeo-politikte kadim bir gelenek olarak son derece kıvrak bir hareket serbestisine sahip olmasıyla açıklanabilir. Ama bu bile Mustafa Kemal'in bir dogmatiği olmadığını kanıtlamaya yeterli değildir. (....) Kemalist dogmatik başlangıcından 30'lu yıllara uzanan gelişimi içinde kendi kendini ikmal etmiştir. Liberal bir çizgide başlayan Kemalist serüven Hegelyen bir tarzda nihayetlenmiştir. Mustafa Kemal, dünya bunalımının nefes aldırmadığı aşamadan itibaren projesini kendi içinde yine politik olarak organikleştirmiştir. (...)

Kemalizmin organikleştirilmesi süreçlerinin, II. Dünya Savaşı'nın ağır sorunlarla yüklü yıllarda alabildiğine uç örnekleriyle karşılaşıyoruz. İsmet İnönü'nün milli şef döneminde, buhranın yarattığı gerek iç gerekse dış politik sorunların aşılmasında, o ana dek politik bir blok içinde kalmış olan tarih tezlerinin ısıtıldığı ve yer yer de kullanıldığını görüyoruz. İkinci Dünya Savaşı yıllarında Turancılığın, ırkçılığın ve bunlarla birlikte faşizmin içerden desteklendiği bilinmektedir."[14]

TÜRKİYE'NİN HAL-İ PÜR MELALİ!

Mine G. Kırıkkanat'ın belirttiği gibi, "*Roman gibi bir ülkede yaşıyoruz. Kimileri romanın kahramanı, kimileri okuru, kimileri yazarı. Hatta interaktif bir roman Türkiye. Bazen okurlar romana giriyor, kahraman oluyorlar. Bazen kahramanlar, romanın devamını yazıyorlar. Romanımız pek sürükleyici, elden dilden düşmüyor. Üstelik sonu yok. Her an, her gün bir bölüm ekleniyor. Zaten ne kahraman, ne okur, ne de yazarların romanın nasıl biteceğine, içinden çıkılmaz hale gelen düğüm yumağının nasıl çözüleceğine ilişkin bir fikri var. Romanımızda heyecan ve hezeyanlar had safhada, ancak türü belli değil. Bir bakıyorsunuz en adisinden pornografi, bir bakıyorsunuz polisiye. Zaman zaman edebileştiği de oluyor ama, değişmeyen temel öğeleri, içerdiği şiddet ve bilimkurgunun sınırlarını zorlayan dehşet kahramanları. (...)*

Türkiye'nin 24 saatlik gündemine ve her gün yinelenen cinayet, intihar, terör ve şiddet olaylarına bakarsak, (...) hayatımızın romanındaki şiddet dozu her geçen gün artıyor, ters tepeceğine daha çok dehşet ve terör sayfaları yazıyoruz. Acaba neden?"[15]

"Neden"in; kapsamlı yanıtını Erdoğan Özmen şöyle veriyor: "*Türkiye toplumu devasa bir düş kırıklığını uzun zamandır yaşıyor. Düş kırıklığını somut bir imgeyle anlatmamız gerekseydi: İhtiyacını duyduğu, umut ettiği, arzuladığı hiçbir şeyin gerçekleşmediğini/gerçekleşmeyeceğini görmüş ve teslim etmiş olmanın bıraktığı kocaman bir tortu(dur). Bütün ideallerini, 'hevesini' yitirmiş ve değerli bulabileceği herhangi bir şey için mücadele etmenin beyhudeliği duygusuyla vazgeçmiş, tam bir çöküntü haliyle içinin boşaltılmasını seyreden bir kabuk, bir yüzey ya da deriyle sarınılmıştır.*

Karşısında tapınma seansları tertip eden neoliberal kapitalizmin, insanlar arasındaki her türlü anlamlı ilişkiyi hiçbir kuralın olmadığı bir mübadeleye izin veren soyut bir eşdeğerlik dizgesiyle ikamesi, her şeyin her şeyle takas edilebileceği bir hava yayarak Türkiye toplumunun krizini derinleştiriyor. Değiş tokuş edebilme halini, sadece mallar dünyasıyla sınırlı saymamız gerekmiyor artık. Artık fikirler, eylemler, bilgi, imgeler, her şey mal olarak işlev ve muamele görüyor, hepsi pazarlanabiliyor. Her an bir diğerini tercih edebiliriz, ne 'olsa' gider, her şey mümkün artık. Yani hiçbir şeyin bir değeri ve ağırlığı yok artık hayatımızda.

Belki de insana dehşet duygusu veren toplu uyarılma ve çığrından çıkma halimiz bu yüzden. Yine agresyon eşiklerimizin bunca düşmüş olmasının nedeni de bu belki. Bu yüzden anında tahrik olup öteki insanları yakma törenleri, linç girişimleri düzenlememiz. Her köşe ve TV başında yaşanan histerik gösteriler ve kendiliğinden geçmeler bu yüzden. Teşhirciliğin ve röntgenciliğin bu denli arzumuzu kışkırtması ve yaygınlık kazanmış olmasının nedeni bu. Bu yüzden belki de bir sızı etkisiyle içimizi acıtıp duran suçluluk duygularımızla (hâlâ oradalarsa eğer) geçerli ahlâkın hiçbir bağının kalmamış olması. Yine bu yüzden ahlâkın sadece kendimizi ifade ve temsil etmeye, bireysel çıkarlarımızın ve ihtiyaçlarımızın, açlığımızın tatmine eşitlenmiş olması. Yine de bir 'yırtma' ihtimali varsa her türlü ölçünün ve ilkenin tereddütsüz çiğnenivermesi bu yüzden. (...)

Başa dönersek. Gündelik hayatımızın iyiden iyiye ortasına yerleşmiş yaygın ve bildik bütün belirtilerin de gösterdiği üzere, Türkiye toplumu epey bir süredir bir dağılma ve çürüme haline tutulmuş durumda. Kardeşlik, dayanışma, ötekinin acısına ortak olma ve haklarına saygı, adalet, halden anlama, cömertlik, dostluk, merhamet gibi bütün insanlık değerlerinin hızla bizleri terk ettiği bir dönemden geçiyoruz."[16]

Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) Başkanı Prof. Ayhan Çavdar, "*Dünyanın yaşamakta olduğu hızlı gelişme ve değişme karşısında,*[17] *ülkemizin karşılaştığı sorunları algılayamayışı, sorunlara yanlış çözümler uygulamaya çalışması, bunalımı oluşturmuştur. Toplum yenileşme sürecinde sağlıksız ve moral dışı yolla-*

ra başvururken; değer yargıları yozlaşmış; güvensizlik, ikiyüzlülük, erdemsizlik, insan kullanma ve yalancılık artmıştır."[18]

Bu gidişat; tüm toplumsal katmanlar ile gençleri de sarıp sarmalamıştır. Örneğin, Konrad Adenauer Vakfı ile İstanbul Mülkiyeliler Vakfı'nın "***Suskun Kitle Büyüteç Altında***" isimli araştırmasının ortaya koyduğu üzere, "Türk gençliği ABD'li olmak istiyor" ya da "*Gençler genç gibi değil*"! Çünkü gençlerin yüzde 47'si genç tanımına uymuyor! Yüzde 40'ı başka bir ülkede yaşamak istiyor; ilk tercih yüzde 29'la ABD! Daha iyi bir dünya isteyenlerin oranı yüzde 19! Demokrasi talep edenler ise sadece yüzde 8! Yüzde 70'i hiçbir kulübe, derneğe ya da bir kuruluşa üye değil! Araştırmaya katılanların yalnızca yüzde 3.7'si bir siyasi partiye üye! Arkadaşlarıyla siyaset konuşanların oranı yaklaşık yüzde 10; yüzde 50'si de partilerin hiçbirinin gençliğe yakın olmadığı kanısında! Yüzde 22'sinin arkadaşlarıyla en çok konuştuğu konu 'para'! Para'yı gençlerin ilk üç sorunu arasına alanların oranı ise yüzde 60![19]

Söz konusu ankete göre gençlerin "*Etnik, toplumsal, siyasal gruplar hakkındaki görüşleri*"[20] de şöyle:

"*Sonuçlar ürkütücüdür*"![21] Bu ürkütücülüğün ardında, Bizans'ın "Mavi-Yeşil" at yarışları, entrikaları ve bohemi[22] ile yöneten gelenekler[23] ile İslâm kültürü vardır!

Türk(iye) insanının yüzde 37.5'i "*Önce Müslüman'ım*"; yüzde 4.3'ü "*Müslüman Türk'üm*";yüzde 42.6'sı "*Türkiye'de dindar insanlar üzerinde baskı yapılıyor*"; yüzde 72.4'ü "*Kurban derisini isteyen istediği yere versin*"; yüzde 66.6'sı "*Çalışma saatleri cuma namazına göre ayarlansın*"; yüzde 74.7'si "*İsteyen devlet memuru başını örtebilmeli*"; yüzde 76.7'si "*İsteyen üniversite öğrencisi kızlar başını örtebilmeli*"; yüzde 21.2s'i "*Şeriatçıyım*"; yüzde 13.9'u "*Kız çocuklar mirastan daha az pay almalı*"; yüzde 10.7'si hâlâ "*Bir erkeğin dört kadınla evlenmesi uygundur*"; yüzde 1.4'ü "*Zina yapan kadın veya erkeğe Kuran'a göre ceza verilmeli*"; yüzde 6'sı "*Kendimi çok dindar görüyorum*"; yüzde 55'i "*Dindarım*";[24] yüzde 16.5'i "*Dine dayalı devlet ve siyaset düzeni zararlı değildir*"; yüzde 24.8'i "*Din temeline dayalı siyaset yapan parti olmalı*"; yüzde 13.9'u "*İslâm hukukuna göre boşanma getirilsin*"; yüzde 59.0 "*Müslüman kadın başını örtmeli,*"[25] diyorlar.

Türkiye'de bir kalemde geçilmemesi ya da "küçümsenmesi" olası olmayan İslâmi kültür toplumsal yapının tüm dokularına nüfuz etmiş ve umutsuzluğu örgütleyerek; umutsuzluğun partisi (sığınağı) oldu. Yani Türkiye'de giderek katmerlenen baskı ve umutsuzluk, merkez siyasetin karaya oturduğu koşullarda, İslâmi seçeneği besleyen önemli bir kanal olmuştur. Tekelci kapitalist çürüme ve baskının gövdelendiği Türkiye'de

GENÇLERİN ETNİK, TOPLUMSAL, SİYASAL GRUPLAR HAKKINDAKI GÖRÜŞLERİ

ETNİK, TOPLUMSAL, SİYASAL GRUPLAR	İYİSİ OLMAZ (yüzde oranı)	ÇOĞU KÖTÜDÜR, İYİLERİ DE VAR (yüzde oranı)	ÇOĞUNLUĞU İYİDİR, KÖTÜLERİ DE VAR (yüzde oranı)	KÖTÜSÜ OLMAZ (yüzde oranı)
MASONLAR	54.4	21.6	20.0	4.0
EŞCİNSELLER	53.5	20.7	21.1	4.7
DİNSİZLER	50.7	23.5	22.0	3.9
YUNANLILAR	45.5	28.9	22.4	3.3
ERMENİLER	44.2	29.2	24.0	2.7
YAHUDİLER	40.5	30.1	26.2	3.1
RUMLAR	38.8	31.3	26.2	3.7
ÇİNGENELER	31.7	35.5	28.1	4.7
HAYAT KADINLARI	34.8	29.9	28.5	6.7
RUSLAR	30.0	33.7	31.6	4.7
POLİTİKACILAR	23.2	42.1	31.0	3.7
SOSYALİSTLER	25.4	23.9	39.0	11.7
AMERİKALILAR	20.1	28.8	44.6	6.6
ROMANYALILAR	18.3	31.4	44.7	5.5
FRANSIZLAR	20.2	26.5	47.6	5.7
ARAPLAR	16.5	33.7	42.3	7.5
ALMANLAR	17.6	29.4	47.3	5.7
ZENGİNLER	11.6	39.4	45.3	3.7
ÜLKÜCÜLER	19.7	26.1	41.7	12.5
ZENCİLER	11.8	23.6	57.7	6.8
ALEVİLER	11.7	23.5	55.1	8.3

GENÇLERİN YÖNETİMİNDE SÖZ SAHİBİ OLMASINI İSTEDİĞİ KİŞİLER	
İSİM	KİŞİ YÜZDESİ
R. TAYYİP ERDOĞAN	21.6
SAKIP SABANCI	20.9
MESUT YILMAZ	18.1
DENİZ BAYKAL	15.9
BÜLENT ECEVİT	15.8
ZÜLFÜ LİVANELİ	14.1
SÜLEYMAN DEMİREL	13.4
DEVLET BAHÇELİ	11.4
MUHSİN YAZICIOĞLU	10.7
TANSU ÇİLLER	10.2
TUĞRUL TÜRKEŞ	7.6
ÇEVİK BİR	6.3
FETULLAH GÜLEN	6.3
NECMETTİN ERBAKAN	6.2
MÜMTAZ SOYSAL	6.1
UFUK URAS	3.6
MURAT BOZLAK	3.1
RÜŞTÜ SARAÇOĞLU	1.5
BESİM TİBUK	1.2
ŞERAFETTİN ELÇİ	0.7
İZZETTİN DOĞAN	0.6
HİÇBİRİ	13.6
DİĞER	3.0
TOPLAM	212.3

1990-1998 yılları arasında psikiyatrik hastalıklarda yaklaşık yüzde 200'lük, madde bağımlılılarında yüzde 295'lik bir artış oldu![26] DİE verilerine göre 1997 yılında Türkiye'de 33 bin 568 çocuk gözaltına alındı, yüzde 96'sı mahkemeye sevk edildi.[27] Halen cezaevlerinde 2 bin 58 çocuk mahkûm var. Küçük suçluların yüzde 61'i hırsızlıktan mahkûm. Sadece İstanbul'da 6 bini aşkın çocuk yargılanıyor![28]

Öte yandan Emniyet Teşkilâtı'nda 1986-1997 kesitindeki 11 yılda 1.832 emniyet müdürü, 1.387 başkomiser, 1.018 komiser yardımcısı, 6 bin 655 polis memuru olmak üzere 14 bin 141 Emniyet mensubu hakkında soruşturma açıldı... Bu polislerden 8 bin 729'una ceza verildi. Ceza alanların suç dökümü ise şöyle: 547 rüşvet ve irtikap, 1004 görevi suistimal, 128 ideolojik, 477 görevde alkol kullanmak, 315 genel kadınla ilişki, 274 amirin emrine uymamak, 439 meskûn mahalde silah atmak, 122 efrada kötü muamele, 277 gasp-hırsızlık-zimmet, 166 kaçakçılık, 123 ırza geçmek, 147 amiri darbetmek, 155 görevi terketmek, 479 öbür suçlar... Verilen cezalar da şöyle: Memuriyetten men 192, meslekten çıkarma 2 bin 715, aylık kesimi 1.690, kınama 1.025, uyarı 157...[29]

"SONUÇ YERİNE"

Bu koordinatlarda, "*Türkiye şartlarında her figürün yumurta gibi bir günlük olduğu*" gerçeğinin altını çizip, Türk(iye) toplumunu "*Kimyası bozulan bozulana*" diyen Avni Özgürel'in, "*Seçimlerin sonuçları da 'beklentileri' karşılamaktan çok uzak,*"[30] tarifiyle karakterize olan Türkiye'yi; Dr. Ünsal Oskay şöyle resmediyor: "*Şimdi şehrin soğukluğu insanlara geçer oldu. İnsanlar asık suratla geziyor. Sevimsizlik, vurdumduymazlık olağan hale geldi. İstanbul'a 'faşizm' geldi. Faşizm, bir ülkeye illa da 'yürüyüş kıtası' ile gelmez. Faşizmi, bir ülkeye illa da Musollini getirmez. Öyle geleni gelse de çabuk gider. Tehlikeli olanı böyle gelenidir. Bu 'içselleşmiş faşizm'dir. İnsanların birbirini sevmemesi, kabalaşması, her türlü nezaket ve nezahat kaidelerini umursamaz olmasıdır. İçselleşmiş faşizm insanların hayata güzellik katma merak ve zevkinden vazgeçmelerine neden olur. İşin kötü yanı İstanbul'da yaşayanların İstanbul'un faşizm çemberine düştüğünü fark edememeleridir.*"[31]

Ötekiye değer verilmeyen, farklılıkların meşru görülmediği Türk(iye) toplumunda yerel, bölgesel, etnik, ulusal, tarihi tüm özgünlükler törpülenerek, "Tek Düşünce"nin baskıcı, tartışmayı kabul etmeyen çıplak tahakküm; ötekileri, durmadan egemenliğin ırkçı zorbalığına kurban etti. Farklı görülenler, öteki olarak algılananlar boy hedefine dönüştürüldü. Dolayısıyla da sunni-Türk egemenlikle aynı etnik kökene, dine, mezhebe, hatta cinsiyete sahip olmayan her kesim "kendiliğinden-sıradan-gündelik" ırkçılıktan nasibini aldı. "Kendiliğinden-sıradan-gündelik" ırkçılığın temelini resmi ideolojinin kalıptiplerine, önyargılarına dayalı genellemelerden beslendi. Resmi ideolojik çerçeveden yola çıkarak oluşturulan ırkçı saldırganlık, toplumsal belleğin tarihi bilinç altını oluşturup, resmi ideolojik çerçevenin farklı ilan ettiklerine yönelik saldırganlığı devreye sokuldu. Irkçılığın yayılmasında ve yeniden üretiminde Devletin İdeolojik Aygıtları (ile özellikle medya) önemli bir rol oynadı!

Özetle baskının her yerde olduğu Türkiye'de otoriter yaptırımlar "olağanlaşırken"; toplumun otoriter (pedeşâhi) yapısı, Türk(iye) insanının yaratıcı özgürlüğünü köreltip, onu milliyetçiliğin ve İslâm kültürünün kollarına itti! Tıpkı Türey Köse, Trabzon'daki seçim izlenimlerini naklettiği vurdumduymazlıkla: "*Çakıcı olayı, Aşık'a yaramış. Çakıcı ile 'muhabbet' kasetinin ortaya çıkması*

KURUMLARA DUYULAN GÜVEN DÜZEYİ ("ÇOK" VE "BİRAZ" GÜVENENLERİN ORANLARI		
KURUM	TÜRKİYE 1990 (yüzde)	TÜRKİYE 1997 (yüzde)
BASIN	43	50
SENDİKA	42	54
ORDU	91	94
TELEVİZYON	-	51
MAHKEME	63	72
POLİS	63	72
BÜYÜK ŞİRKETLER	28	62
SİYASİ PARTİLER	-	30
AVRUPA BİRLİĞİ	-	50
BİRLEŞMİŞ MİLLETLER	-	50
TBMM	58	52

ardından bakanlık ve milletvekilliğinden istifa eden ANAP'lı Eyüp Aşık 'yıkılmamış, ayakta.' Hatta 'kabadayılık' yaparak 'Ben sadece milletvekili adayı değilim, gözüm daha yükseklerde' diyor. Trabzonlular, kasedin Aşık'a olumsuz bir etkisi olmadığını vurgularken, 'Çakıcı da hemşerimizdir. Biz mafyayı da severiz' deyip, hemşerileri olan babaları saymaya başlıyorlar"![32]

Bu kakafonik ortamda, Türkiye Ekonomik ve Sosyal Etüdler Vakfı'nın (TESEV) araştırmalarına göre, *"Türkiye'de patronlara güven arttı! 1990 yılında yüzde 28'lik güven oranıyla büyük şirketler ve patronlar Türk toplumunun en az güven duyduğu kurumlar arasındaydı. 1997'de ise bu oran yüzde 62'ye yükseldi"*![33]

Ve toplumsal ölçekli deformasyondan işçi sınıfı da nasibini aldı! *"Faize, kent rantına, borsa spekülasyonuna, kayıt dışı ekonomi işçiliğine, girişimciliğe katılma fırsatı açılmış bir işçi-memur profili ile karşı karşıyayız,"* iddiasını şu verilerle destekliyor: *"1994'te yapılan ve son bir yılda sonuçları açıklanan gelir dağılımı araştırması tablolarının arasına gizlenmiş bazı ilginç olgular var. Bu da, ücretli kesimin evine giren gelirin niteliği konusunda. Ücretli ailelerin evlerine giren gelirin ağırlıkla 'ücret' olması gerekirken, özellikle üç büyük kentte bu hanelere giren kâr, faiz, rant ya da karşılıksız gelir türündeki gelirlerin payı yüzde 40-45 dolaylarına ulaşıyor. (...)*

Gelir pastasının Türkiye genelinde yüzde 28.3'ünün ücret ve maaşlardan oluştuğunu görüyoruz. (...) Bu tabloda Türkiye geneli için ücretli-maaşlı, yevmiyeli ailelerin, toplam yüzde 57.2'sini oluşturduklarını ve gelir pastasının yüzde 40.1'ini aldıklarını (...) ve yüzde 29'unun ücret olmayan gelirlerden oluştuğunu görüyoruz. Ücretli ailelere giren ücret dışı gelirlerin, örneğin İstanbul'da yüzde 45'e çıktığını görüyoruz. İzmir'de ücretli hanelerin evine giren gelirde ücret dışı gelirlerin oranı yüzde 39'u, Ankara'da yüzde 38'i buluyor. (...)

Bu tür gelişmelerin, işçi sınıfı bilincinde, sınıfın politik davranışlarında, politik seçimlerinde yarattığı etkiler de ilgiye değerdir. Ücret dışı gelirlerin ücretli ailesindeki payının artmasında, piyasacı sağ iktidarların izlediği politikaların önemli bir rolü olduğunu düşünüyorum.

1980 sonrasında faizlerin serbest bırakılarak tasarruflardan gelir elde etmenin yolunun küçük birikim sahibi ücretliye de açılmış olması, ücretleri nisbi de olsa 'rantiyeler' arasına kattı. Anti-sendikal düzende reel geliri gerileyen ücretli ailesi, kaybını, tasarruflarını değerlendirip karşılığında birkaç kuruş faiz alarak dengelemede aradı. Bunu yaparken, yüksek faizli ekonominin savunucusu durumuna da getirildi. Borsalarda oynayanların arasında ücretlilerin oranı hızla arttı.

1983 ANAP iktidarı ile birlikte

ÜCRETLİLERİN ÜCRET VE ÜCRET DIŞI GELİRİ					
İLLER	**KENTİN TÜRKİYE GELİRİNDEN ALDIĞI PAY (dolar)**	**ÜCRETLİ SAYISI (yüzde)**	**ÜCRETLİLERİN TOPLAM GELİRDEN PAYI (yüzde)**	**ÜCRETLİLERİN MAAŞ VE ÜCRET PAYI (yüzde)**	**ÜCRETLİLERİN ÜCRET DIŞI GELİR PAYI (yüzde)**
TÜRKİYE	73.645.132	57.2	40.1	71	29
İSTANBUL	20.251.467	75	47.5	55	45
KOCAELİ	357.167	77.3	58.2	73	27
İZMİR	2.822.567	78.8	60.2	61	39
ANKARA	4.293.433	81.3	64.9	62	38
ADANA	1.684.933	72.8	32.6	79	21
İÇEL	616.867	73.1	47.2	73	27
ZONGULDAK	132.067	80.4	73.5	69	31
ESKİŞEHİR	607.367	80.6	71.9	66	34
KAYSERİ	565.267	76.3	38.5	78	22
BURSA	1.297.067	76.4	58.6	68	32

gecekondulara tapu tahsis belgeleri verilerek kent rantlarına ücretlilerin de ortak edilmesi, ücret dışı gelirlerin ücret hanesindeki rolünü artıran bir diğer yoz popülist politikaydı. Esnek çalışma biçimlerinin yaygınlaştırılarak ev kadınlarının, emeklinin, okul çağındaki çocuğun iş yaşamına çekilmesi 'ücret dışı gelir' kategorisini kışkırtan bir başka süreç oldu.

Faize, kent rantına, borsa spekülasyonuna, kayıt dışı ekonomi işçiliğine, girişimciliğe katılma fırsatı açılmış bir işçi-memur profili ile karşı karşıyayız. Artık sadece sendikal mücadele ile artırılabilecek bir ücret-maaş seçeneği değil, faize, ranta, kâra ulaşmanın illüzyonu var işçi sınıfının önünde. Bu mayanın tutmadığını kim söyleyebilir?"[34]

Kaldı ki, Türkiye Bilimler Akademisi'nin (TÜBA) düzenlediği sempozyuma Prof. Yılmaz Eser'in sunduğu "***Ahlâki Değerler ve Toplumsal Değişme***" adlı bildirisinin de ortaya koyduğu gibi, "*Türk toplumu, ekonomi ve siyasette olduğu gibi kültürel değerler alanında da iki arada bir deredeki yerini muhafaza etmektedir. (...) Birçok açıdan tutucu, gelenekçi, olağanüstü kaderci; kısacası ne tam Batılı ne de tam Doğulu*"[35] saptamaları, Türk(iye) insanın şu gerçeklerini sergiliyor: "*Halkın önemli bir çoğunluğunun, rüşvet ve yolsuzluğun çok yaygın olduğunu düşündüğü anlaşılmaktadır. 'Çok az istisna dışında, hiçbir kamu görevlisi rüşvet ve yolsuzluğa karışmaz' diyenlerin oranı sadece yüzde 5'tir. (...) Başka bir deyişle, kamuda çalışanların hepsinin ya da çoğunluğunun yolsuzluk yaptığı kanısında olanların oranı yüzde 68'dir. (...)*

Parlamentoyla, seçimlerle uğraşmak zorunda olmayan güçlü bir lidere sahip olmak, Türk toplumunun önemli bir kısmı tarafından hâlâ bir özlem, bir çıkış yolu olarak görülmektedir. Böyle bir şey 'çok iyi' veya 'iyi' olurdu diyenlerin oranı yüzde 41'i bulmaktadır. (...) 'Ülkeyi ordunun yönetmesi nasıl olurdu?' sorusuna olumlu ('çok iyi' veya 'iyi') cevap verenlerin oranı yüzde 33'dür. Bu oran İspanya'da yüzde 10, ABD'de yüzde 4, Japonya'da yüzde 3, Avustralya'da yüzde 7, İsveç'te yüzde 4, Arjantin'de yüzde 14, Slovenya'da yüzde 7 iken, Rusya'da yüzde 21, Venezuella'da yüzde 26, Nijerya'da yüzde 30, Filipinler'de ise yüzde 55'dir."[36]

"*Halkın yüzde 38'i ülkede asayiş ve düzenin korunmasını, yüzde 22'si halkın daha fazla söz hakkı sahibi olmasını, yüzde 21'i fiyat artışları ile mücadeleyi, yüzde 20'si de ifade ve düşünce özgürlüğünün korunmasını önemli ülke hedefi olarak belirledi.*"[37]

Özgürlüğün "out", cüzdanın "in" olduğu Türk(iye) toplumunda Bilimsel Eğitim Kültür Vakfı'nın (BİLSES) araştırmalarına göre günümüz gençliğinin yüzde 20.70'i "para"yı önemli görüyor. Sevgiyi önemli görenlerin oranı yüzde 19.53. Özgürlüğü önemli görenlerin oranı ise yüzde 4.39! Yine gençlerin yüzde 44'ü mutsuz olduğundan söz eder, yüzde 85'i de yurtdışına gitmek isterken;[38] 17 yüzyıl Fransız düşünürlerinden La Bruyere, "*En tatsız karakter, hiçbir karakteri olmayan kişidir*" uyarısını anımsayarak; maymun iştahlı Türk(iye) insanı devasa bir tüketim makinesine dönüştü(rüldü)ğünün altını özenle çizmeliyiz.

Ahmet İnam'ın deyişiyle, "*Birey olmak bir kaçış değil. Düzene uymada değil. Düzen, bana 'Birey ol!' dediği için, 'Zengin ol!' dediği için bunu yapmıyorum. Ben bu düzeni ortadan kaldırmak için birey olmaya çalışıyorum. Hepimiz aynı gemideyiz, bir başımıza kurtulamayız. Bir dayanışma içinde örgütlenerek istediklerimizi gerçekleştirebiliriz. Düzenin yaratmak istediği birey yüzsüz. Kişiliği ortadan kalkmış, kendi başına karar veremeyen insan birey olabilir mi? Birey olma, yaratılan sanal gerçekliğe posta atmakla olur.*"[39] "*Bu düzen, insanı kurgulanan sanal dünyaya atıyor.*"[40] Sanal dünyadaki Türk(iye) insanı da; azimli, kararlı, etkin, katılımcı, sorgulayıcı, inceleyici, programlı, disiplinli, sorumlu, cüretkâr, romantik, akılcı, duygulu, cesur olmak özelliklerini yitirip; sistemin sürülerine dönüşüyor!

Evet ortalama Türk(iye) insanı aldırmaz "yüzeysel"liği ve siyasal profiliyle olup bitenden (dolaylı ya da dolaysız!), sorumludur! İspanyol düşünür Ortega Y. Gasset, "Avrupa kültürü" denilen şeyin aslında "Cermen kültürü" ve "Akdeniz kültürü" olarak iki ayrı yüzü olduğunu ve "Cermen kültürü"nün derin gerçeklerin, buna karşılık "Akdeniz kültürü"nün ise yüzeylerin kültürü olduğuna işaret ederken; Türkiye'deki (Mussolini vari) yaygaracı-lumpen milliyetçiliğin neden bu kadar etkili olduğunu, ya da Susurluk'un yığınların nezdinde neden çabucak bir sabun köpüğü gibi eridiğini de; "yüzeysellik" vurgusuyla açımlamaktadır.

Özellikle yüzeysel, refleksiv ve devletçi hamaset atmosferinde boy veren "öteki"ne düşman güruhun fikir düzeysizliğinin efelenmesi, kabalığı ve cehaletiyle nitelenen lumpenleşmiş sokak milliyetçiliğinin ne olduğu; eli kılıçlı "malül gaziler"in, folklorik giysili zeybeklerin ya da bayrağa sarılmış insanların İtalyan Konsolosluğu önündeki gösterileriyle; veya "*Dağ başını duman almış*" marşları ve kuru sıkı tabancalar eşliğindeki "*Roma'yı yakarız!*" haykırışlarıyla net biçimde sergilemiştir...

Milliyetçilik üslubunu 6-7 Eylül'lerden alan mide bulandırıcı manzaraları, hep birlikte Roma sürecinde yaşadık! Bu karelere "mazeret" üretilemez; "üretilmeye kalkışılırsa" da, müthiş bir yalancılık ya da siyasal miyopluk olur. Roma süreciyle birlikte Türkiye sathında körüklenen lumpenlik dalgası, işe kivi ezmekle başlayıp, buzdolabı parçalamaktan araba yakmaya kadar uzanan şov milliyetçiliğinin yakın plan görüntülerini gözler önüne sererken; "Gösteri Toplumu"na dönüşen Türk(iye) insan(cık)ının showmenizmden nasıl

etkilendiğininin de belgesi oldular!

"Reayalığı (güdülenliği yani at sürüsüne benzeyen uyrukluğu)" aşamamış devlet "yurttaşları"nın "gerçeği" meydanda! 1982 Anayasası'nın 10. maddesi, "*Herkes, dil, din, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, mezhep ve benzeri sebeplerle ayrım gözetmeksizin kanun önünde eşittir*" denilse de, lumpen milliyetçilik Türk(iye) toplumunda revaçtadır! Örneğin ANAP'ın 6. Kongresi'nde stratejilerinin "milliyetçilik" eksenine oturtulacağını açıklayan "serbest piyasacı liberal"(?!) Mesut Yılmaz, "*Bu kongredeki topluluk, milliyetçi Türkiye topluluğudur*"[41] diye haykırmaktadır!

Bu noktada, "*Kimse komşusuna 'Kürt olduğu için' saldırmıyor. Kimse bu mahallede Kürt var diye evini değiştirmiyor. Kimse sokakta yürüyen insana Kürt'tür diye saldırmıyor. Batı ülkelerinde görülen ırkçı tavır bizde yok*"[42] ya da ""*Dacia Valeyt adında bir Katangalı 'prenses' Öcalan'ı ülkesine çağırdı ve Öcalan'ın da 'kendisi gibi zenci' olduğunu söyledi. Renk körü olmadığına göre ne demek istediğini anlamak pek zor değil. (...) Kürtlerin Meclis'te temsilini sağlamakla kalmayıp, Kürt kökenli bir kişiyi Meclis Başkanı seçen bu ülkede Kürt kökenlilere karşı ırksal veya etnik ayrım yapıldığını söylemek insafa sığar mı? (...) Bizim zencimiz yok*"[43] diyen Türker Alkan'ı ciddiye almak mümkün değildir!

Çünkü "*Türk halkının yüzde 32'si yabancıları komşu olarak istemezken, bu oran 1997'de yüzde 46'ya çıktı. Türkiye bu oranda diğer azgelişmiş ülkeleri bile solladı. Aynı oran Tayvan'da yüzde 25, Venezuella ve Nijerya'da yüzde 21'dir. Türk halkının yüzde 33'ü de yabancıların ülkeye gelmesinin yasaklanmasını istedi. Türkiye bu oranla da tüm ülkeleri geride bıraktı. Bu oran ABD'de yüzde 9, İspanya'da yüzde 5 düzeyindedir.*"[44]

Eski Devlet Bakanı Salih Yıldırım, "*PKK terörünün bitirilmesi için 100 milyar dolar harcama yapıldı*"[45] ya da Mehmet Ali Kışlalı, "Kürt Sorunu"na atıfta bulunarak, "*TSK'nın eli, 1993'e kadar bir bakıma, siyasi iktidarlarca tutulduktan sonra, serbest bırakılmış, böylece çok olumlu gelişmeler olmuştur*"[46] derken; Mehmet Y. Yılmaz da eklemektedir: "*Öcalan'ın üçüncü bir ülkeye gönderilmesi için pazarlık yapmak dahi Türkiye'nin savunduğu tezlerle çelişiyor. (...) Artık Türkiye'nin önündeki tek seçenek teröristin bulunduğu yerde cezalandırılmasıdır.*"[47]

Toparlarsak: Gündelik yaşamın her alanına yayılan Susurluk çürümesinin iktidar savaşlarından kaçınmak, Türkiye'de herkes için imkânsızdır. Herkesi içine çeken "paranın (ve Susurluk'un) iktidarına" biat veya isyan ekseninde yaşanan savaşta insan(lar), sadece tarafını belirleme şansına sahiptir: Ya kurban olunacaktır; ya da diyeti ödenerek, insan kimliği korunacaktır; orta yol yoktur!

Çevrenize iyice bakın, "paranın (Susurluk'un) köleleri"ni her yanda göreceksiniz. "Paranın (Susurluk'un) köleliği" yaygın bir ideolojidir. Ve ortalama Türk(iye) insanını hizaya sokan "Paranın (Susurluk'un) kutsallığı", devletin temsil ettiği ve Türk ırkı giysileriyle devlet-yurttaş ilişkilerinde yurttaşı sıfırlayıp, reayalığa mahkûm eden bir düzenlemedir! Türk(iye) "yurttaşı"nı kuşatan, bastıran, yoksayan devletin kutsallığının amentüsü, resmi ideolojiye, tarihsel Türk gericiliğine ve "paranın padişahlığı"na biattır!

Oysa, Hasan Yazıcı'nın deyişiyle, "*Temel sorunumuz, gereksinimi ve özlemi her geçen gün daha belirginleşen özgün ve özerk birey sorunu*"yken;[48] ve sadelikte, alçakgönüllükte, yani değerbilirlikte; bilmediği aramakta, bilmediğini ölçmekte; iki dinleyip, bir konuşmakta; göztokluğunda; kendinden başkalarının da var olduğunu bilmekte; sorumluluk duymakta, sorumluluk almakta, sorumluluğu paylaşmakta; vahşi bir cangıla benzeyen bugünde egosuna yenik düşmemekte; gürültüsüz, reklamsız ve medyatik olmamakta; katılmayı, konuşmayı, dövüşmeyi, istemeyi, bakmayı, düşleri, yaratmayı "ben"inde çoğullaştırarak "biz"leşmekte; yani vahşi bir cangıla benzeyen bugünde canavarlaşmamakta somutlanan "sıradan ve sahici olmak"; Türk(iye) insanına yabancıdır; yabancılaştırılmıştır!

Ve olup biteni medyaya ciro etmek de, sorunu açıklamamaktadır. Çünkü E. Herman-N. Comsky'in dediği gibi, "*Yurttaş razı olursa medya rıza üretir!*"[49] Soru(n); Mehmet Ali Kışlalı'nın, "*Düşük yoğunluklu çatışmadan ders almak*"tan[50] ya da "*Apo'ya örtülü operasyon*"dan[51] söz ettiği Türk(iye) toplumunun ve insanının derinlerindedir!

Özetle grotesk T. "C"nin nefret nöbetine tutulmuş hummasıyla "öteki"yi inkârda somutlanan tahripkâr varoluşu, iç politika malzemesine dönüştürülmüş lumpen milliyetçiliği körüklerken, puslu havayı seven bozitlerlere de etkin manevra alanı açmıştır! Bu da "YDD"nin iklimiyle örtüşmektedir. Malum ya Mümtaz Soysal'ın deyişiyle, "*Küreselleşmenin sonu ırkçılık*"tır.[52]

Sözlük anlamıyla ırkçılık, kuşaktan kuşağa geçen fiziki özellikler ile kişilik, zeka ve kültür arasında nedensel bağlantı kuran, dolayısıyla bazı ırkların doğal olarak üstün bazılarının da "geri" olduğunu ileri süren görüştür. Ve en önemlisi milliyetçilik, egemen ya da ezen ulusun elinde kirlenmiş ve potansiyel olarak ırkçılık eğilimini içeren bir kavramdır. Şövenizm, etnosantrizm ve faşizm ile içiçe geçen ezen ulus milliyetçiliği; hümanizmi, eşitliği ve enternasyonalizmi dıştalayan saldırgan, sadist, megaloman ve patolojik bir çılgınlıktır.

Ve ne ilginçtir ki bu Türkiye'de, Genelkurmay Başkanlığı 200 bin kişinin yoklama kaçağı ya da bakaya durumunda olduğunu açıklarken;[53] her 15 kişiden birinin ruhsatlı tabanca sahibi olduğu Türkiye'nin **1989-1998 kesitinde Türk(iye) insanı silaha 87 trilyon TL ödemiş**[54] ve

116.623 ithal tabanca, 2.552 ithal tüfek, 104.012 Kırıkkale, 65.584 zoralım tabanca satın almıştır; ve öngörülere göre ruhsatsız silahlar, ruhsatlıların kat be kat üzerindedir.

DİPNOTLAR:

1) Nikolo Makyavel, Hükümdar, çev: Selahattin Bağdatlı, Sosyal Yayınlar-1985

2) Bu konuda bak: Vadim Mejuyev, Kültür ve Tarih, çev: Suat H. Yokova, 2'inci basım, Toplumsal Dönüşüm Yayınları 1998; Ruth Benedict, Kültür Örüngüleri, çev: Mustafa Topal, Öteki Yayınevi 1998; Bronislaw Malinovski, Bilimsel Bir Kültür Teorisi, çev: Saadet Özkal, Kabalcı Yayınları 1992; Doğan Özlem, Tarih Felsefesi, 2'inci basım, Ara Yayıncılık 1992; Tarihsel Sosyoloji: Bloch'tan Wallerstein'e Görüşler ve Yöntemler, Editör: Theda Skocpol, çev: Ahmet Fethi, Tarih Vakfı Yurt Yayınları 1999

3) Philip Pettit, Cumhuriyetçilik, Ayrıntı Yayınları

4) Mehmet Y. Yılmaz, Radikal, 9 Aralık 1998, s.24

5) Perihan Mağden, Radikal, 10 Mart 1999, s.4

6 *"Türkiye'de politikanın en önemli çıkmazlarından biri, politikacıların büyük çoğunluğunun 'ne olursa olsun su üstünde, hep gündemde kalmak' eyyamcı özelliği olmasıdır. Onları yönlendiren programları ve hedefleri değil, insanları her koşulda hayatta kalmaya yönelten en güçlü içgüdüleri olan 'survival' refleksine benzer geliştirdikleri politika refleksidir. Partilerin yönetim kadrolarının çoğuna bakın, politika reflekslilerden oluştuğunu göreceksiniz. Türkiye'de politikanın çıkmazlarından biri de, akıl üzerine değil, duygu üzerine kurulu olmasıdır. Duygu, politik yapının ana fil ayağıdır. Bu fil ayak, politika refleksini tamamlar ve besler. Duygu, ülkemiz politika hayatında incelmiş de değildir. Kabadır. (...) Türkiye'ye kötülük de yapmış olsa, bir insanı medyanın ve politikanın kaba duygu sömürüsüyle kahraman yapabilir ve yüzbinleri sokağa döküp arkasından ağlatabilirsiniz. Örneğin, uygun bir programla, Susurluk Olayı'nın baş kahramanı, son 10 yılın en milli kahramanı yapabilirsiniz. Tabii, bunun en önemli nedeni, toplumun buna müsait yapısıdır."* (Orhan Bursalı, Cumhuriyet Bilim-Teknik, No:620, 6 Şubat 1999, s.3)

7) Saffet Tura, Radikal, 30 Kasım 1998, s.6

8) "Siyasal dil; yalanları doğru göstermek (...) içi tamamen boş sözlere doluymuş görüntüsü vermek amacıyla tasarlanmıştır." (George Orwel)

9) Hasan Cemal, Sabah, 20 Şubat 1999

10) Süleyman Demirel, Milliyet, 21 Şubat 1999

11) Mine G. Kırıkkanat, Radikal, 27 Şubat 1999, s.7

12) *"Türk'ün pratik zekâsı diye başlayan nutuklar çok rahatsız eder beni"*! (Türker Alkan, Radikal, 28 Şubat 1999, s.5)

13) *"Türkiye, tasarıma dayanan ve 'yüksek' kültür diye adlandırılabilecek bir yaklaşımla ilgisini kesmiş durumdadır. Kimse okumuyor, görmüyor ve dinlemiyor. Yalnızca bakmakla ve işitmekle yetiniyor. Bu, kültürün algılanmasında en gerekli şey olan düşünme eyleminden insanların koptukları anlamına gelir."* (Hasan Bülent Kahraman, Radikal, 1 Ocak 1999, s.9)

14) Süleyman Seyfi Öğün, Defter, Yıl:11, No:33, Bahar 1998, s.110-111-112

15) Mine G. Kırıkkanat, Radikal, 12 Mart 1999, s.7

16) Erdoğan Özmen, Radikal, 8 Mart 1999, s.9

17) ODTÜ Felsefe Bölümü öğretim üyesi Prof. Ahmet İnam, *"Dünyaya yetişme, dünyaya teslim olma anlamına gelmemeli. (...) Şiş kebap, lokum, rakının ötesinde, turistik Yunus ve Mevlana yorumlarının ötesine geçmekte zorlanıyoruz. Nitelikli yaşam, öz güvenle başlar."* (Cumhuriyet, 27 Kasım 1998, s.7)

18) Ayhan Çavdar, Cumhuriyet, 27 Kasım 1998, s.7

19) Yaşşları 15 ile 27 arasında değişen 2 bin 223 genç üzerinden yapılan anketin sonuçları. (Radikal, 11 Mart 1999, s.1-3)

20) İstanbul, Ankara, İzmir, Antalya, Denizli, Diyarbakır, Edirne, Antep, Sivas, Tokat ve Trabzon'da yapılan anket, yüz yüze yapılan çalışma yöntemiyle yürütüldü. Görüşülen gençlerin yüzde 49'u kadın, yüzde 51'i erkek; yüzde 20'si evli, yüzde 14'ünün çocuğu var; yüzde 72'si kentlerde, yüzde 27'si kasabalarda yaşıyor; yüzde 71'i aileleriyle oturuyor, yalnız oturanların oranı ise yüzde 1. Görüşülen gençlerin yüzde 2'si hiç okula gitmeyen, yüzde 19'u ilkokul mezunu; yüzde 41'i de öğrenci değil. Gençlerin yarısı hiç bilgisayar kullanmamış. İnterneti hiç kullanmayanların oranı ise yüzde yüzde 82'i. (Hürriyet, 10 Mart 1999, s.7)

21) Aynı kanıyı paylaşan Yıldırım Türker uyarıyor: *"Bu araştırmayı fazlasıyla ciddiye almak, alışageldiğimiz yüzdelendirme yöntemiyle gençleri de bir kafese tıkmak, yarattığı 'sessiz çoğunluk'la gurur duyan muktaedirlerin zaferini onaylamak olacaktır. Gençlerin önerebildiği dünya bu kadarsa kapıyı çekip çıkalım mı? Yoksa bizi topluca ihtiyarlatmayı amaçlayan dünyaya karşı inadına genç kalma mücadelesini sürdürmenin yollarını mı aramalı? Gençler bezginlikleri, kekemelikleri, düşük bir vasatla yoğrulmuş varoluşlarıyla bize görünüyorlar. Tuttukları aynada yara bereyle de olsa ucuz atlattığımızı sandığımız yakın tarihimiz yüzümüze sırıtıyor. Gençler, genç değil. Biz, can çekişiyoruz."* (Radikal İki, 14 Mart 1999, s.5)

22) Türkiye'de, *"Günümüzün postmedern bohemi (...) kast sistemini içeren bir 'kurtarılmış bölge' manzarası veriyor, (...) meta-bohem, konserve-bohem pazarlamacılığı"*nda somutlanıyor. (Tahir Abacı, Radikal İki, 28 Şubat 1999, s.15)

23) *"... 'Bizim' dediğimiz uygarlıkla, 'Bizim değil' dediğimiz Bizans uygarlığı arasındaki ilişkiler ve süreklilikler"* şaşırtıcı paralellikle taşır. (Cogito, "Bizans", No:17, Kış 1999, s.11)

24) Radikal, 10 Nisan 1999, s.1-8

25) Radikal İki, 11 Nisan 1999, s.5

26) Radikal, 20 Mart 1999, s.3

27) Oya Er, Radikal, 1 Ekim 1998, s.3

28) Hatice Yaşar, 30 Mart 1999, s.7

29) Radikal, 16 Aralık 1998, s.7

30) Avni Özgürel, Radikal, 29 Mart 1999, s.8

31) Ünsal Oskay, Milliyet, 4 Nisan 1999, s.8

32) Türey Köse, Cumhuriyet, 10 Nisan 1999, s.4

33) Yılmaz Esmer, Milliyet, 28 Aralık 1998, s.20

34) Mustafa Sönmez, Milliyet, 14 Temmuz 1998, s.18

35) Yılmaz Eser, Cumhuriyet, 27 Kasım 1998, s.6

36) Yılmaz Eser, Cumhuriyet, 23 Kasım 1998, s.15

37) *"1991'de Türk halkının yüzde 52'si yönetenleri 'kendilerini gözeten az sayıda çıkar grubu' olarak tanımlarken, bu oran 1997'de yüzde 76'ya ulaştı. Bu da gösteriyor ki, toplumun dörtte üçü, yöneticilerin kendi çıkarlarını gözettiğini düşünüyor."* (Yılmaz Eser, Cumhuriyet, 27 Kasım 1998, s.6)

38) Nazım Alpan, Gazetepazar, 6 Aralık 1998, s.8

39) Ahmet İnam, Cumhuriyet, 23 Aralık 1998, s.4

40) Ahmet İnam, Cumhuriyet, 24 Aralık 1998, s.4

41) Mesut Yılmaz, Radikal, 22 Kasım 1998, s.5

42) Türker Alkan, Radikal, 7 Ocak 1999, s.5

43) Türker Alkan, Radikal, 3 Ocak 1999, s.5

44) Yılmaz Eser, Cumhuriyet, 27 Kasım 1998, s.6

45) Salih Yıldırım, Cumhuriyet, 15 Kasım 1998, s.4

46) Mehmet Ali Kışlalı, Radikal, 17 Kasım 1998, s.6

47) Mehmet Y. Yılmaz, Radikal, 18 Aralık 1998, s.24

48) Hasan Yazıcı, Cumhuriyet Bilim Teknik, 26 Aralık 1998, No:614, s.10

49) E. Herman-N. Comsky, Medya Halka Nasıl Evet Dedirtir?-Kitle Araçlarının Ekonomi Politiği, Minerva Yayınevi, İstanbul 1998

50) Mehmet Ali Kışlalı, Radikal, 18 Aralık 1998, s.8

51) Mehmet Ali Kışlalı, Radikal, 28 Ocak 1999, s.9

52) Mümtaz Soysal, Cumhuriyet, 10 Ocak 1999, s.3

53) Milliyet, 21 Aralık 1998, s.15

54) Milliyet, 24 Ocak 1999, s.7

UZAK YOLCUDAN NOTLAR

Tokat

Cengiz GÜNDOĞDU

Hiç eğip bükmeden, hiç "akıldane" yorumlara başvurmadan genel seçim sonuçlarıyla ilgili şunu söylemek gerekiyor. Türkiye halkı, özgürleşmeyi, sınıfsız bir toplumda eşitlik ilkesine göre yaşamayı elinin tersiyle itti.

Bunu, milyonlarca oy MHP'de odaklandığı için söylemiyorum. Oylar bir başka parti de odaklanabilirdi.

Burda sorun şudur. İnsani ülkülerle seçim mücadelesine katılan sol partiler, neden beş yüz bini geçemiyor da "arkamızda bin operasyonla geliyoruz" diyenler... bu görüşün temsilcileri milyonlarca oy alıyor.

Bunun iki etkeni var.

Birincisi; Anadolu insanı, yüzlerce yılda oluşmuş kırım kültürün biçimlendirdiği insan. Vurdulu kırdılı hayat, Anadolu insanın hayatında içselleşmiş önemli bir öge. Düğünde... kumar masasında... namus işinde sağı solu dinlemeden çeker tabancayı, boşaltır kurşunları bizim insanımız.

Bu kültürün siyasi, hukuki biçimlerde görünümü, bizim insanı rahatsız etmez.

İkincisine geldikte; Bu topraklar aydınlanma devrimini yaşamadı. Bu yüzden insanımız soyutlama yapamaz. Gündelik hayatın somutunda kalır. Gündelik hayatın somutunda kalan insan için, özgürlük, eşitlik, sınıfsız toplum, aşk ülküleri anlamsızdır. Çünkü bu kavramlar, soyutlama yapabilen bilincin uzun erimli ülküleridir.

Soyutlama yapamayan insan, doğru ilişki kuramaz. Bugün çektiği sıkıntıların nedenini parlamentoda burjuva sınıfını temsil eden partiler olduğunu anlayamaz. Bundan ötürü, her seçimde bir başka partiden umut bekler.

Bu durumda n'apmak gerekir.

Sorun, dört ya da beş yılda verilecek siyasi iktidar mücadelesi değildir. Sorun doğrudan doğruya toplumsal aydınlanma... toplumsal iktidar mücadelesidir.

Toplumsal aydınlanma dendikte bilincin ışımasını sağlayacak insani birikim ögeleri bellidir. Felsefe... sanat... bilim.

Bu konuda yalın bir iki örnek veriyorum. İbn Rüst önemli bir islam düşünürüdür... Şirazlı Hafız önemli bir doğru şairidir. El Bruni, önemli bir doğru bilginidir.

Bunları kavramadan kırım kültürünün insani kültüre dönüştürülmesi mümkün değildir.

El-Bruni şöyle der, "*zaman sonsuzdur. Birbirinin ardından gelen kuşaklar onun belirli evrelerinden geçebilir, ancak. Herbiri kendi kalıtını bir sonrakine bırakır, sonra gelen kuşak da bu kalıtı geliştirir ve zenginleştirir.*"

Türkiye'de marksist sol, işte bunu yapmadı. Anadolu'da, Orta-doğu'da, Orta Asya'da oluşmuş kalıtı geliştirmedi, zenginleştirmedi.

Toplumsal aydınlama da budur zaten. Bizden önceki kuşaklardan kalmış insani kültürü değerlendirip zenginleştirmek. Zenginleşmiş bir toplumsal aydınlanmanın içinden çıkarsa etkili olur, siyasal erk mücadelesi.

Bu dediklerime 1970'lerde başlansaydı, Türkiye bugün bu duruma gelmezdi. Bu dediklerime bugün... hemen başlanırsa 20 yıl sonra Türkiye insanileşme yoluna girer. Yoksa hiçbir güç, hiçbir kuram, kırım kültürünün kelepçesini kıramaz.

Burjuvazi, Orhan Pamuk'un romanını 150 bin basıyor... hepsini satıyor. Ama Türkiye'de Kemal Özer'in, Adnan Özyalçıner'in, Afşar Timuçin'in hiçbir eseri ikibinin üstüne çıkamadı.

Devrimci hareketin Hasan Hüseyin'i anma toplantısına bu yıl 30 kişi geldi.

Sen Marksist sol, sana bırakılan kalıtı hiç önemsemeyeceksin... İbni Rüştü, Ömer Hayyam'ı, Kemal Özeri, Hasan Hüseyin'i yok sayacaksın... sonra devrim yapacaksın.

Mümkün değil.

Toplumlar bireysel iradelerin keyfine göre oluşmuyor. Oluşmaz. Öznel amaçlar, toplumsal yasallıkların içinde tuzla buz olur.

Halka kızmıyorum. Halkı suçlamıyorum. Halk gündelik hayatının içinde kendine göre bir seçim yaptı. **Bu seçim, Türkiye devrimci hareketine bir tokattır.**

Bu tokat bizi ürküntüye düşürmemeli... Kızdırmamalı. Uyandırmalı. Ayıktırmalı. Anadolu'nun zengin kalıtını, halkın hayatına sokmak mücadelesini başlatmalı.

Bu tokat iyi anlaşılmalıdır.

Kitle ruhu ve psikolojik savaş

Bayram KAYA

Elian Canetti, "**Kitle ve İktidar**" adlı eserinde, "*bilinmeyenin dokunuşundan insan çok korkar, yaratılan mesafelerin nedeni bu korkudur, bizi bu duygu yönlendirir*" demekteydi. İnsan, dokunulma korkusundan yalnızca kitle içinde kurtulabilir. Kitle doğasında bu vardır. Kitle içinde deşarj önemli bir olaydır ve sınırsız bir rahatlama sağlar. Canetti'e göre bu mutluluk uğruna kitle olur insanlar. Ama yine de kendi evlerine dönerler, kendi yataklarına yatarlar, kendi sorunlarıyla ve kimlikleriyle başbaşadırlar. Kitle yıkıcıdır da... Yenilikçiler ve Devrimciler egemen olanı en yükseklerden devirmişler, kralları, azizleri tanrıları parçalamışlardır.

Kitlenin bu özellikleri ve modern zamanların devasa nüfus artışı olmasaydı kitle gözardı edilebilirdi. Ancak kitlelerin haksızlığa ve zulme uğramış olma duygularının değiştiriciliği ve patlamayla, "kapalı kitle"den "açık kitle"ye ani geçişi, egemen devletleri, kitleyi yönlendirecek yöntemler keşfetmeye itmiştir. Kitle çıkarıyla özdeşleşemeyen egemen yapılar, kitlenin ana gövdesi üzerinde etkili olamamış ancak kitlenin bir parçası olan serseri-lümpen bir güruh ile kitle üzerinde baskı kurup kitleyi çekip çevirmenin yollarını bulmuştur. Bunu ise binbir türlü hile, gözboyama, yanılsama ve düzmece düşman edebiyatıyla gerçekleştirmiştir. Türkiye toplumu böyle bir yanılsamanın girdabında acımasız sona doğru sürüklenmektedir. Bu yanılsamanın yarattığı ruhi şekillenmenin uç noktasını "Kürtlere linç" girişimi gibi faşist saldırılarda göstermiştir. Toplum baskılar altında öylesine düşürülmüştür ki, kitle, memnuniyetsizliğini güçlü olana karşı değil, güçsüz ve mazlum olanın imha edilmesinden alacağı haz ile gidereceğine inanmaktadır.

Eskiden beri Türkiye toplumunda yaygın bir davranış biçimidir: Memnuniyetsizliğini ve tepkisini kaynağına yöneltemeyen kitleler, öfkelerini körlemesine boşalttıkları yanlış kanallarda bir sel halinde akıtırlar. *Devlet tarafından örgütlenmiş bir çağrıyla semtlerinden sabahın köründe uyandırılmış ezgin-silik ama fanatik gruplar, öfkelerini devletin gösterdiği düzmece hedeflere kusmaktadırlar.* Zira "yığınlar", sosyolojik olarak sorunların kaynağını ve neden yoksullaştığını bilmediği zaman egemen ideolojinin piyonu olmaya hazır bir faşist veya kökten dinci güruh haline gelebiliyorlar. Kendisi için harekete geçmeyen her toplum, potansiyel olarak bu ruhu taşıyor. Çünkü, egemen ideoloji yığınların gerçek çıkarlarını çarpıtan bir ilişki sunmakta, yalanlaştırıp aldatmakta ve uyutmaktadır.

Egemen ideoloji bunu nasıl başarıyor? Bunun nedenlerini toplumun bir türevi olan bireyin bilincinde görmek olasıdır. Bilinç, insanın ilişkileri ve kendi olmasını belirleyen bağıntıların bilgisidir. Bu yüzden insan ilişkilerini yönlendirmenin, insanın kendi olmasını engellemenin yolu bilinci köreltmekten geçer. Bilinci körelen toplum tarihsiz, kimliksiz, kişiliksiz bırakılır ve düzmece bir tarih ve kimlikle esir tutulabilir. Egemen ideolojinin dayattığı düzmece tarih ve kişilik karakteri, özü gizleyerek yalnızca görünüşü ön plana çıkaran sahte bir ayrışma yaratır. Resmi ideoloji ile beyni yıkanmış kitle, ayrışmanın "Biz ve Kürtler", "Biz ve Öteki" biçiminde olduğunu algılar. Beşikten mezara bu farklılığın ebedi olduğuna koşullanır. Dahası bilinç altına işlenir ve Kürt halkının ya da öteki'nin bir tek başarısı bile Pavlov'un köpek deneyindeki "koşullu tepkiye" benzer bir eylem ortaya çıkarır. Bu noktaya kadar düşürülmemiş bir kitle kolayca Kürt ve diğer milliyetten kardeşlerine karşı harekete geçirilir. Çünkü, bu eyleme uygun bir ideoloji pembe hayallerle birlikte beynine içerilmiştir. Bu ideolojiyi almış birey, hayalinde Hakkari'de, Şırnak'ta ölmeye hazırdır; hergün, bilincinde böyle bir "yanlış bilinci" pekiştirecek bir çok medyatik –sözde gerçek– görüntü izlemektedir. Artık, Şırnak'ta ve Hakkari'de ne işi olduğunu, oraya niçin yönlendirildiğini sorgulamayan bir duruma itilmiştir.

Egemen ideoloji, bazı kalıpları, tortuları ve tabuları yığınlara karşı her zaman kullanmaktadır. Türk resmi ideolojisi ırkçı-şoven milliyetçiliği ve dini kullanmaktadır. Türk-İslam sentezi deniyor buna. Irkçı milliyetçilik, en temel ayrım olan sınıf farkını pembe bir şalla örtüp, işçi ile patronun çıkarını özdeşleştiren, toplumu "imtiyazsız, sınıfsız, tezatsız, kaynaşmış bir millet" ruhu ile yönlendiren bir ideolojidir. Böylece, farklı sınıflar ve kimlikler "millet ruhu" içinde despot yöntemlerle kaynaştırılıp, kanlı bir sürece ideolojik zemin sunulmuş; düzmece duygular gerçek duyguların yerine geçirilerek halklar birbirine kırdırılmış ve göçertilmiştir.

Bizim gibi "az gelişmiş" ülkelerde sahte hedeflere bir sel gibi akıtılacak işsiz ve lümpen yığınlar her zaman vardır. Bütün kötülüklerin kaynağında Kürt, Yunan, Ermeni vs. bulunduğu propagandası Türkiye faşizminin en gözde söylemidir. "*Kürt'ten evliya koyma kapıya...*" propagandasını Batı illerinde köylere kadar bilinçli olarak yayan egemen görüş, Kürdistan'da ise iyi Kürt, kötü Kürt ayrımcılığı yapmaktadır. Devşirme Kürt Mehmet Ağar gibiler, iyi Kürt olmakla, kendi kültürünekimliğine sahip çıkanlar ise kötü Kürt olmaktadırlar.

Yığınları sahte hedeflere kışkırtmada devlet oldukça ustalaşmıştır. Örgüt-

lü olarak sokağa dökülen faşist güruha kah polisler sarılıp öpüyor, kah polis eşliğinde hücum emri veriliyor, falan feşmekan. Devletin baskısından ve hayat pahalılığından bıkmış kitleler, bu kolay ve tehlikesiz hedefe her türlü özel kışkırtma biçimleriyle saldırtılmaktadırlar.

Kullanılan yığınlar, başkasının bilinciyle iş yapar, dolayısıyla bunlarda "kitle bilinci" yerine "güruh" bilinci gelişir. Çünkü, egemenlerin kendi çıkarını kitlenin çıkarıymış gibi göstermesinin oyuncağı olmaktadırlar: Emperyalizmin kendi çıkarını tüm ülkelerin çıkarıymış gibi genelleştirip evrenselleştirmesi, daha özgül bir toplumda böyle uygulanır. Kitleler ne kadar yoksul düşse de egemen ideoloji kendi çıkarı için yığınları aynılaştırmak zorundadır. Cellatla kurban, patronla işçi bir "millet ruhu" içinde tekleştirilerek aynı kanalda bir "sel" veya "sürü" gibi akıtma becerisi sergilenir. Bu tekleştirme ve aynılaştırmaya aykırı duran "ötekiler"i ise en acımasız yargılar ve çok kanlı bir son beklemektedir.

"*En üstün ırk Türk*"tür diyen bir ideoloji, Kürtlere karşı her türlü kışkırtmayı meşrulaştırır. "Güneş Dil Teorisi" tüm dillerin Türkçeden, "Türk Tarih Tezi" ise, tüm ırkların Türklerden türediklerini savunur ve ötekilerin "babası" olduğunu dillendirir: Türk, içinde sınıfsal mahiyet barındırmayan yüce, tanrısal, soylu bir ırktır. Bu resmi görüşe göre Kürtler "Kart-kurt" sayılırken, "öteki" kültürler-kimlikler ve tarihler pro-Türk ya da post-Türk oluyor herhalde...

Devletin örgütlediği kitle hareket ettirilirken devletin psikolojik savaş aygıtının uzmanları bunun tüm sonuçları üzerine önceden vakıftır. Bir ihtiyaç ya da kontgerilla faaliyeti gereği başvurulan kitle ruhu koşullara göre ayarlanır. Eğer dönem sessizlik istiyorsa hiçbir şey yapılmaz, psikolojik savaşın gerekleri yerine getirilir. **Önce insanın en duyarlı özelliği, bilinci bağımlılaştırılır. İnsan bilinçli bir varlıktır ve bilinciyle oynanan, bilincine girilen insan çabuk yönlendirilir.** Devletin, bütün halkın zihniyle oynayan ideolojik hegamonya aygıtlarına sahip olması işini kolaylaştırır. Kitlelerin beyinleri tutsak edilmeden gerçekleştirilen her kontrgerilla faaliyeti devlet için risklidir. Oysa topluma resmi görüş ve resmi ideoloji empoze edilmesinde başarılı olunduğu ölçüde en kanlı katliamlarda, göz altında kaybetmelerde, ırza geçmelerde bile vahşet kolayca geçiştirilmektedir. Bilinci köreltilen bir insana kurşun sıkmaya hiç gerek yoktur, o zaten yaşayan bir ölü haline getirilmiştir. Bundan dolayı bir devrim bastırılırken özellikle düşünce özgürlüğü ve tartışma ortamı yok edilir, ardından hikaye ve yanıltıcı propagandaya başvurulur. Resmi ideolojinin özü yalandır. Nato karargahlarında, ABD-İsrail gibi ülkelerde bunun için uzman yetiştiren okullar açılmıştır.

Bilinç yöneldiği nesneyle olan ilişkisini kendisinde yansıtır (intentional). Ancak bilinç özsel-kurgusal bir yapıyı da gösterir. Böylece dünyanın bilinen canlı varlığından vazgeçilerek görünürde yakalanması başlıca yöntem işi haline gelir. Psikolojik savaş, bu felsefik bakış üzerine inşa edilir. Her şey fenomenden ibarettir. Görüntüyü bozan en ufak bir girişim kitle bazında yok edilmelidir.

Son günlerde, nerede haklı bir kitlevi çıkış olsa ya da ilerici bir akış olsa, orada hemen polis duvarı ve akabinde kurt işareti yapan faşistlerin linç girişimi başlıyor. Polislerin saldırdığı devrimci-ilerici kitleye bir de polislerle ideolojik birliği sağlamış bu yoz güruhun saldırısı ekleniyor. Cumartesi Anneleri, HADEP binaları baskınlarında, bunları defalarca izledik. Polis ve yoz güruhun eylemi sonucu yaşamını yitirenler ve sakat kalanlar oldu. Devlet, bu tür ihtiyaçları için kitle tabanı da örgütlemiştir. Susurluk kazası sonrasında iyice ortaya çıktı ki, MİT, sivil elemanlarını ve gizli ajanlarını MHP içinden devşirmekte ve MHP'yi yine bunlarla yönlendirmektedir. Çatlı, Çakıcı, Ağar, Kırcı, vs. hepsi devlet yönlendirmesi altında bu kanlı mezbahaneler de yetişmişlerdir. Bugün daha da ince metod ve "çağdaş" yöntemlerle aynı süreç işlemektedir.

Bu "çağdaşlaşma"nın bir sınırı yoktur. Genelkurmay sayısız çalışma grubu ve gizli kurumlar yaratmaktadır. Bunların içinde özel savaş aygıtına dolaysız hizmet edenler olduğu gibi dolaylı hizmet edenler de mevcuttur. Örneğin Yaygın (Teritoryal) Savunma Birlikleri dolaysız özel savaş aygıtlarıdır.

Genel Kurmay İkinci Başkanlığına bağlı, kitlesini sivil faşistlerin oluşturduğu Teritoryal Savunma Birlikleri (TSB) iç savaş şartlarına göre düzenlenmiş kontra birimleridir. Bunlar, düşman örgütlerin kitle desteğini etkisiz hale getirecek, onlara gözdağı verecek sivil-muhafızlar biçiminde yarı-paramiliter bir güçtür. Kontrgerilla operasyonlarına kitle tabanı olmak, mahalle, işyeri, okul gibi yerlerde muhbir işlevi görmek başlıca görevleri arasındadır. MİT-polis-ordu istihbaratı ile uyumlu çalışan bu unsurlar seçilmiş unsurlardır.

Yaygın birliklerin, gelişecek her türlü muhalif çıkışı önceden haber verecek, müdahale edebilecek maddi ve ideolojik aygıtlarla da donatıldıkları anlaşılıyor. Politik konjoktüre uygun olarak yenilendikleri de anlaşılmaktadır.

Yaygın Savunma Birlikleri türü yarı-paramiliter yapılar psikolojik savaşın önemli aygıtlarıdır: TC devleti, "zor" olgusunu esas almakla birlikte, buradaki amacı fiziki tasfiye değildir. Fiziki tasfiye, ancak ideolojik-politik bitirme ve moral yıpratma ile bütünleştiği ölçüde anlam kazanır ve kalıcı sonuca yol açar. Bunun için kitlelerin pasifize edilmesinde, zor'u tamamlayan ama aynı zamanda meşrulaştıran, yanıltıcı, aldatıcı zorunlu engellere gereksinim duyarlar. Bu kategorideki araçlar psikolojik savaş biçimlerine girer. Esas yönü psikolojik, kültürel ve moral yıpratmada ifadesini bulan ideolojik hegamonyadır. İdeolojik hegamonya sağlandı mı toplumsal bilinç ve bellek köreltilir, belletenin bilinci gerçek bilinç yerine geçirilir. Sürgit sınırsız açık şiddet araçları yerine, zoru tamamlayan ve meşrulaştıran, onunla upuygun, iç içe geçmiş savaş araçlarına duyulan ihtiyaç psikolojik-kültürel-moral savaşı zorunlu kılar.

Sonuç olarak, ideolojik araçlar ve psikolojik savaş taktikleri çıplak baskıyı uygulamayı kolaylaştıran/meşrulaştıran bir işlev gördüğünde, devrimci-yurtsever kitleye karşı açık saldırıyla gündeme sokulmaktadır. Yoksa, savaşta açık şiddet uygulayamayan bir devlet, ideolojik-psikolojik savaş kazanımlarını elde edemeyecektir. Savaşta, "*maddi güçle manevi güç tamamen iç içedir*" (Clausawitz)

Sürüleşme

Mustafa ÖZ

Doğa'nın bir bölümüne, parçasına, ormanına bakar gibi bakıyoruz insan toplumuna. Toplumun boyutları hep aynı. Toplum bireylerinin hepsi bir boyda, bir renkte, aynı biçimde. Sanki hepsi de bir toprakta, bir iklimde yetişmişler; aynı havayı, aynı suyu birlikte almışlar gibi... İnsan da doğanın bir parçası olduğundan kendini doğa yasalarına göre oluşturmuş. Başka bir benzetişle, sanki bu insanların hepsi bir fabrikanın, bir kalıbın dökümleri... Hepsi, bilinen yollardan birbirlerinin izlerine basarak yürüyorlar. Bir ışığın çevresinde pervane dönen kelebekler gibi, bu insanlar da aynı hızla, aynı zaman ve uzamda birbirlerinin çemberleri içinde dönüp duruyorlar...

Bu şekillenmiş insanların eylemleri, edimleri birbirlerinin yaptıklarının aynısı. Aynı mekanlar, aynı evler; evlerin içleri, eşyaları; oturmalar, kalkmalar, eğlenmeler, gülmeler, ağlamalar, birbirlerinden hiç ayrıntılı değil. Beri yandan, aynı okullar, aynı düşünceler, aynı haberler, aynı yorumlar... İşte böylesine renksizlikler, insanları belli sınırlar içinde eritmiş...

Çağımız toplumlarında kişiler kendi beyinlerine danışarak, gördüklerinin, duyduklarının 'yorumu'nu da yapamaz duruma gelmişlerdir. Olayların yorumunu yapmak, olguların şifrelerini çözmekle başlar. Tam şifreyi çözecek beyin gücü yoksa kişide, o hep 'hazır' yiyecektir. Bugünse hazırcıların lokmalarını hazırlayan çok merkezler bulunmaktadır. En başta, devletin haber yayıcıları, TV.'ler, radyolar, gazeteler hazır lokmacılardır. Kişiler de bu 'hazırları' tutup birbirlerine satıyorlar. Toplumsallıkta günler, haber alıp satmakla geçiyor. Örneğin son günlerde TC haberleri belli: Apo yakalandı, Bosna-Sırp savaşı. Bu düzülmüş haberler, günlerce hatta aylarca insanlarımızı oyalar. Kişilerimizde yorum yapma bilinci, bilgisi olmadığı için hazıra konmak, karnını doyurmak için tüm haberleri devletten, polisten beklerler. İçlerinden bir kişi ortaya çıkıp da, "Bunlar belli kaynakların amaçlı haberleridir. Bunların doğruluk derecesi yoktur" demez. Yani bu toplumda herkes birbirinin düğününü çalmaya alıştırılmış. Hiç kimse, aklını kullanıp kendi yolunu açıp o yoldan yürümüyor ya da yürütülmüyor. Bu toplumdaki bireylerin tümü, 'izci' olmuşlar. İzciliğin ne denli 'kötü' olduğunu bilen yok. Dünya toplumlarında din gibi 'kalıp'lar, hep izciler tarafından bugünlere taşınmamış mıdır? Kişiler, bunları kendi beyinlerine hiç sormuyorlar. Böyle böyle de, ta aile dizgesinden başlayıp, devlet dizgesine dek uzanan sıralarda bireylerin kalıp düşünceleri hiç değişmiyor. Verim, üretim bu kalıplara göre hazırlanıyor ve yapılıyor...

Sıraya girmenin sonucunda, bireyin özüyle oluşmuş zekası, toplumsala bağlanmıştır. Artık birey, birey olgusundan çıkmış, toplumun bir parçası olmuştur. Bundan sonra, bireyin tek başına herhangi bir edimde bulunması olası değildir. Kişinin tek başına düşünmesi, beynine danışması artık ortadan kalkmıştır. Toplumsal vuruş katmerleştikçe, bireyler zekalarını bırakmışlar, sadece güdüleriyle yaşam basamaklarına tırmanmışlardır.

Soruna bu açılardan da bakacak olursak, çağımızda insanla hayvan arasında fazla bir 'ayrıntı' kalmamıştır. İnsan, hayvanlardan düşünebilme yetisiyle ayrılmaktayken, artık bugün insandaki 'düşünme' yetisi bitmiştir. İnsan gitmiş, onun yerine tekniğin ürettiği insana benzeyen makineler gelmiştir. Gelen yeni makineler ve yapay zekalar bir bakıma birey düşüncesinin hantallığını ortadan kaldırmıştır, yerine daha pratik, daha hızlı iş yapan oluşumlar getirmiş ve insanı devreden çıkarmıştır...

İnsan düşüncesini, eylem çizgisinin dışında bırakan bugünkü tekniksel buluşlar, gelişmeler 'birey' için iyi mi, yoksa kötü mü olmuştur? Bu, ayrı bir tartışma konusu olmalı. Ancak Rousseau, "*İnsan kişisel yorgunluğunu azaltmak için uygarlık istemiş, oysa uygarlık ondan daha büyük yorgunluklar isteyerek onu aldatmıştır,*" diyerek ilkelliği övmüştür. Öte yandan Voltaire de, "*Tarihsel değişmeler, akıl ve din çekişmesinden doğmuştur. Akıl doğal dindir,*" diyerek insan aklını yüceltmiştir... Belki de her kişi zekası, bir tanrıdır.

İnsanı nitelikleştiren, insanlaştıran, kendisini ve başkalarını değiştiren, yeniden yaratan insan aklıdır. Çağımızda tekniksel gelişmeler, insan aklını fazla kullandırmıyorsa, kişiyi toplumsal selin içine atıyorsa, işte bu insan, 'sürüleşmek' zorundadır. Ne yazık ki sürüleşen insanda bireysel istemler, yaratımlar ortadan kalkmış, kişi, toplumsal istemlerinin boyun eğicisi olmuştur. Bundan ötürü de bugünün insanları, tamamen sürüleşmişlerdir. Çünkü çeşitli ortam ve etmenlerle hepsinin beyinleri perdelenmiş ve güdüleri öne çıkarılmıştır. İşte bu insan, kul, aptal ve sürüdür...

Bu güzelim akıllı insan neden bugün bir 'sürü' haline gelmiştir. Kişiyi yutan o büyük dalgaları kısaca sıralayacak olursak; ***Bir:*** Tarihselliğin getirdiği, insanın önüne yığdığı büyük tortulardır. Bunlar, kültür kırıntıları, uygarlık kalıntıları, gelenekler, törelerdir. ***İki***: Devlet kurumu ve onun amaçlı ideolojisidir. ***Üç***: toplum selidir. ***Dört***: Teknik ve onun hızlı dönü-

şümüdür... Demek oluyor ki 'insanı' sürüleştiren hep dış etmenlerdir. Bir başka anlatımla, insanın sürüleşmesi, kendi iradesiyle olmamaktadır, bir takım zorunluluklar onu dibe doğru itmektedir. İnsan, sürüye kendi iradesiyle katılmamasına karşın, sürüyü çok sevmektedir o. Bir yandan sürüden ayrı yaşama olanağı yoktur, bir yandan da 'bireysel düşünme, çözümleme' yükünden kurtulmak istemektedir. Bir başka yönden de toplumsallık, bulanık akan bir seldir. O selin hızı, yaşam koşullarının zorluğu, insanı o yöne zorlamaktadır.

Ökse otunun armut ağaçlarını sevdiği gibi, bireyler de 'sürüyü' sevmişlerdir. Çünkü herkes "memleket saat ayarına göre ayarlanmış"tır ülkelerde. Kişilerin 'düşünme' yükü, beyinlerinden alındığı için bir bakıma mutludur kendi varlıklarından. Toplumsallığın ortaya diktiği kampanya sesleri vardır. İnsanlar, bu seslere göre kendilerini, zamanlarını ayarlarlar...

Marks'ın, "*yabancılaşmanın belirgin özelliği, insanların kendi yarattıkları toplumsal ilişkilere egemen olmaktan çıkmaları, aksine bu ilişkiler tarafından yönlendirilmeleridir,*" görüşü de sürüleşmeye giden insanı göstermektedir... Bacon da, "*Cehalet dört sebepten ileri gelir*" diyerek 'nedenleri' şöyle sıralamaktadır: "*Bir; otoriteye saygı. İki; geleneklere bağlılık. Üç; Halkın cahilliği ve nihayet hiçbir öğrenmeye ihtiyaç duymaması ve insanın boşgururu.*" Demek ki cehaletle sürüleşme eş anlamlıdır. Özetle, sürü insanı, Kafka'nın yarattığı şizofreni insanıdır. Bu insan, kendinden geçmiş, hiçbir işe yaramamaktadır. Artık o, çobanlı insan olmuştur...

Bu çağın sürüleşmiş insanları sanki Nietzsche'den 'ders' almışlar gibi, sürüden ayrılmamak için birbirlerine sıkıca sarılmışlardır. Nietzsche onlara demiş ki, "*Kolay yaşamak istiyor musun? Sürüde kal ve sürü sevgisi uğruna kendini unut.*" Zaten kendini unutan kişi, insanlık basamaklarından yuvarlanmış demektir.

Bir başka korku da, sürüden ayrılan kişileri kimse sevmez. Toplum, 'ayrılıkçılar'ı hemen dışına atar, onu kaderiyle başbaşa bırakır. O nedenle herkes düzenin kalıplarına, kalıpsal düşüncelerine uymak zorundadır. "Uymak", "zorululuk", sürüleşme yasalarının belirleyicileridirler. Sürü yasalarının içinde 'diyalektik', 'eleştirel mantık' yasaları yoktur.

Uyma, uydu olma insanı çürüten etmenlerdir. Bireyi çürütme de sürü yasalarının gereğidir. Beynini kullanamayan insan, sürekli aptallaşan bir yaratık olmaktadır. Aptallıkla sürülük, aynı çizginin varyantlarıdırlar.

İnsan beyni, diyalektik yasalardan uzaklaştıkça her olgu, her olay, tek yanlı tek yönlü düşünülmeye başlanır... Bir de bunların arasına, 'arkadaşlıklar', 'dostluklar', 'eleştirilerden yoksunluklar' da girince, kişi zekasının üstü iyice örtülmeye başlanır.

Asya, Afrika ve bunların arasında Türk toplumu, sürülüğün, sürüleşmenin somut göstergeleridir. Bu gerçeği gören büyük bir yazarımız, "*Türk toplumunun yüzde altmışı aptaldır*' demiştir. İnsan beyni, diyalektik yasalardan uzaklaştıkça her olgu, her olay, tek yanlı tek yönlü düşünülmeye başlanır... Bir de bunların arasına, 'arkadaşlıklar', 'dostluklar', 'eleştirilerden yoksunluklar' da girince, kişi zekasının üstü iyice örtülmeye başlanır. Örtülü zekalı bir insan, kendi mantık sözlüğünden eleştiriyi, sorgulamayı, neden-sonuç ikilemini çıkarmışsa, o kişi, kesinkes sürünün içindedir. Çünkü sürüde 'aykırı düşünce' yoktur. Oysa 'bilimler' aykırı düşüncelerin ürünleridirler. Ademler, şeytanlar ya da o kavramlar, **insanlığın sapan taşlarıdırlar.** Bu terslikler, bu aksilikler, başkaldırılar olmasa, insanlık bir kör kuyunun içinden dışarı çıkamazdı. Dünden bugüne ışıklarını yakan kişiler, insanlığın sürüleşmediği dönemlerde yaşamışlardır. Bundan da şu sonuç çıkıyor ki, bundan böyle geleceğe ışık yakacak insanlar sürüleşmiş toplumlardan çıkmayacaktır. İşte tüm umut, sürüden ayrılmış ya da ayrılabilen kişilerdedir.

Bilimselliğin ışıkları, sürüden ayrılmış aykırı, yeni insanlar aramaktadır. Bu insanların kurgularıyla yeni bir dünya oluşacaktır. Ama bu özlemlerin gerçekleşmesi biraz zor görünmektedir. Çünkü sürü, sürülük, insanın tüm niteliklerini, değerlerini alır götürür. Böyle niteliklerini kaybeden insan, iyice sevgisizleşir. Yani insan görünümünde bir 'yaratık'tır o. "Sürünün gözyaşı olmaz" derler ya, 'sevginin' olmadığı yerde gözyaşı da yoktur.

İnsanı sürüleşmeden kurtaracak olanın, sanat, estetik ve felsefe olduğunu düşünüyorum. Sanat, toplumun üstünde bir yıldız olup parlamazsa, dil ve düşünce diyalektiği kurulmazsa, bireyler yukarıda değindiğimiz ideolojilerin, kör geleneklerin, topal tarihin, tortuların egemenliğinden kurtulamazlar.

O nedenle insan, sanat ışıklarının havuzunda hergün yıkanırsa, kendine hergün yeni bir dünya kurarsa, bu kurduklarının yanına başka yenileri de eklerse, insan dünyanın öznesi olur. İşte o zaman her 'olumluyu' teksel insan belirleyecektir. Başka yönden de insan, beyni ile doğa diyalektiğini işlettiği zaman, doğanın sırlarını çözecek, yeni buluşlar elde edecektir. Birey, yapının unsurlarından olduğu için, toplumsallıkla aralarında epeyce ayrılıklar vardır. O nedenle de birey unsuru, çözümleyicinin baş unsuru olmaktadır. Yani bireyin oluşturduğu diyalektikle, toplumsallığın ürettiği diyalektikler arasında işlev yönünden ayrıntılar bulunmaktadır. Toplumsal zeka olmadığına göre, bireyin zekası, işlevliği yönünden önem taşımaktadır. Sonuç olarak, kişinin kendisini kaybetmemesidir.

Devrimci ilişkiler, belirli bir yöntem dahilinde yürür

Mehmet YEŞİLTEPE

Umuda
Son olarak
Cudi'de rastlanmış
Bir kaya çatlağından
sıcaklık emiyormuş...

Son tahlilde bütünüyle yapıcı olan devrimciler, yaşamın karşılarına çıkardığı negatif unsurlardan çok, pozitif olanına; yani, ne yapmak ve nasıl yapmak gerektiğine kafa yorarlar. Karşılarına çıkan her sorunla uğraşmak nasıl şart değilse, yan yana durmaları şart olmayan insanlar da vardır. Özellikle içinden geçilmekte olan süreçler, bu konunun ayrıntıları üzerinde tayin edici etki yapar. Diğer bir ifadeyle, **fuzuli işler gibi, fuzuli kişiler** de söz konusudur ve bunların oyalayan, giderek de ayakbağı oluşturan varlığı, devrimciliğin **seçici süzgecinden** geçirilir.

Eleştiri ve teşhir gerektiren sorunların üzerine, aydınlatıcı bir fenerin tutulması ne denli doğru ise de, böyle bir iş genellikle, "Ne yapmalı?" sorusuna yanıt arama bağlamında ele alınmalıdır.

Bir kitabın herhangi bir yerinden gelişi güzel koparılmış sayfalar da kitaba ait bütünlüğün yapısal özelliklerini taşır. Ancak, bütünle ilişkilendirilmeden, tek başına değerlendirme konusu yapıldığında, **asli rotadan** sapma ve hatta taban tabana zıt sonuçlara ulaşma olasılığı/riski vardır. Bu nedenle, parçanın bütünü yansıtabilme özelliğine veya fikrî bir sistematiğin "cımbızlanmış" örneklerine, belirli bir ihtiyat dahilinde yaklaşılmalıdır.

Kolay eleştiri, kolay yargıyı beraberinde getirir ve çelişme potansiyelini büyütür. İster eleştiren, isterse eleştirilen konumda olalım, duruş sahamızı sahiplenmek ve daha ileriye taşımak kaygısıyla hareket edildiğinde, eksiklerin önemli bir tahribat yaratmadan giderilebilmesi olanaklı olabilecektir. Eleştiriler, yapıcı/düzeltici maksatları aştığı durumlarda –doğrudan amaçlanmıyor da olsa– bir tahribat sebebi olabilmektedir.

Kendisine gerekli olan aleti, çalışma masasındaki onlarca aletin içinden seçmek durumunda olan biri için mevcut olanak (yığılı biçimde duran alet çokluğu), duruma göre bir olanaksızlık/dezavantaj sebebi de olabilir. İşe dair bu konumlanma, bazen fikrî konumlanmalarda da kendini gösterir. Eğer işin kolayına kaçılmayacaksa ve bayağı bir rekabetin (çekişmenin), kendinde hata/eksik kabul etmez ilkelliğine saplanmak istenmiyorsa; yoldaşlardan da, dostlardan da öğrenilecek çok şeyin olduğu bilinmelidir. Kendine güvenin ölçüsü, bilgi alış verişine kapanmak değildir. Aksine, kendine güvenin bir ağırlığı vardır ve bu ağırlık, **mütevaziliğe** daha fazla imkan tanır. Belki de en çok dikkat edilmesi gereken hususlardan biri de "yığma" olsun veya olmasın, kafamızdaki fikirlerin, belirli bir disiplin altında kullanılabilme verimine sahip olup olmadığını test etmektir. Bu konuda devrimci ölçekler dahilinde döşenen **perspektif taşları**, en önemli yol göstericidir.

Fikri ve pratik gelişim ve bu konudaki birikim, insanı yaşam karşısında pek çok açıdan avantajlı kılar. Ancak, bu avantajın daha üst boyutlu kolaylıklar, başarı ve üstünlükler ile taçlanması için pratikte sınanmış bir kavrayışa ve değerler bütününe dönüşebilmesi gerekir. Yürüdüğü yolda önüne çıkan engelleri, **kendi göğsü** ile yararak ilerleyen, bunun tadına varan ve sonuçları ile doğrudan tanışan bir özne için; yaşam, zorlukları ile güzeldir ve **hiçbir engelin bileği bükülmez değildir.**

Özgürlük fikrini bağrına basan; özgürlüğü, mutluluğun koşulu sayan ve kendi mutluluğunu insanlığın mutluluğundan ayrı görmeyen bireyler için yaşamın projelendirilmesi, "bireysel" olanla sınırlı değildir.

"'*Ben sevinç ve mutluluk duyuyorum' demek, insanca düşünen herkes için 'bütün insanların sevinç içinde, mutluluk içinde olmalarını istiyorum' demektir. Bu iki düşünce aslında tektir.*" (Çernişevski, Nasıl Yapmalı, C:1, s:162) biçiminde bir bilinç, kişinin mutluluğunu genelin mutluluğu ile ilişkilendirirken, aynı zamanda kişiye özgü olan güzelliklerin büyüdüğü, öz saygı kavramının somutlandığı görülür.

İlişkilerde yöntemin rolü büyüktür. Karşısındakinin fikrine önem veren, ona soru da sorar. Cevapları dinler ve dikkate alır. Dikka-

te alınan bir insanda katılım, ilgi ve dikkat artışı gözlenir. Ürettiklerinin işe yaradığını, varolana bir katkı niteliği taşıdığını görmek, çalışma isteğini kamçılar. Bunlar, insana dair genel belirtilerdir. Çeşitli kültür ortamlarından gelme değişik yaş ve eğilim gruplarından olan insanların aynı örgütsel çatı altında buluşması, bir ortaklaşma kararıdır. Bu ortaklaşmadan azami uyum beklenir. Hatta uyum, birliktelik için bir zorunluluktur. **Örgütlerde disiplin ve ilkeler bütününün, "olmazsa olmaz" bir nitelik taşıması; örgüte, sıkılı bir yumruk görüntüsü verir. Bu sıkılık, kimilerini avucun dışına taşırsa da tercih edilir.**

Azami bir bütünleşme ve kapsayıcılık, devrimciler için önemlidir. Fakat kitlelerin karşısına her zaman azami program ile çıkılmaz. Hatta kimi adımlar vardır ki asgari programda buluşma, yeterli olarak görülür. **Kitlelerle iletişimde zemin genişliği ve kanal çokluğu, çeşitli avantajlar sağlar.** Ancak, devrimci örgütün kendisi, bu türden gevşek ve esnek bağlarla tanımlanamaz. Örgütün iç disiplini ve uyulmak durumunda olan ilkeler, kapsayıcılıkta doğal olarak bir sınırlamaya sebep olur.

İnsan, bilimi ve teorik bilgiyi kullanmaya başladıkça, önünü daha fazla aydınlatma, deneyim ve becerileri aktarma şansına sahip olur. Yine de asıl öğreticilik, söz konusu bilgiler, pratiğin içerisinde sınanıp, pratiğin kendisine ait olgularla birleşerek zenginleşince gerçekleşir. Çünkü "*savaş en üstün bir akademiydi.*" (Aleksandr Aleksandroviç Bek, Moskava Önlerinde, C:1, s:63). Kitaptan hafızaya veya başkasının dilinden kulağa aktarılan her bilginin, pratik yaşama dönük bir yüzü vardır. Ancak pratiğin (hele de savaşın) kendisi bazen insanı öyle gerekirliklerle karşı karşıya bırakır ki, bilinenlerin uygulanması değil, beklenenlerin uygulanması bir zorunluluk haline gelir. Moskova önlerine dayanan Nazilere karşı savaşmak üzere oluşturulan tümende gönüllü olarak yer alan Murin'in aşağıda ifade ettiği gerçeklik gibi:

"*Ben müzisyenim Yoldaş Kombat. Konservatuarda asistanım. Ama Yoldaş Kombat şimdi herkesin ateş etmesi gerekli.*" (age., s:75)

Uygulanmakta olan **disiplin, kurallar, gelenekler** tartışılmaz değildir. Hatta bugün elde olan sonuçlar da kimi testler ve tartışmalar sonucu oluşmuştur. Ancak, neyin, kimler tarafından ve hangi koşullarda tartışmaya açıldığına da dikkat edilmelidir. Mücadelenin çeşitli kesitlerinde "kolaylık sağlar" diye getirilen kimi önerilerin, öneri sahibinin tembelliğine paralel olarak gündeme gelebildiği görülür. Kavgaya sokulan insanlar, çeşitli zorlanmalar karşısında, durumu gevşetici "çarelere" yönelebilirler. Örneğin, yük taşımakta olan birkaç katırla beraber yol almakta olan gerilla grubundan birinin, "sırt çantalarımızı da katırlara yüklesek daha iyi olmaz mı?" biçiminde yapacağı öneri, onun duruşunu sorgulamaya sebep olacak denli, "tembellik yüklü" olarak algılanmalıdır.

"*Eğitim ne kadar ağır olursa savaş o kadar kolay olur.*" veya "*Zafer savaştan önce kazanılır*" ifadeleri; hazırlığı, savaşın bir parçası olarak görmek ve ciddiye almak açısından önemli saptamalardır. Devrimci yapıların ilişki halinde olduğu çevreler, hem geniş hem de çeşitlidir. Hakim sömürücü azınlık dışında kalan toplum kesimlerinin hemen hepsi, sistemle şu veya bu biçimde çelişme halindedir. Bu maddi zemin, aynı zamanda, değişime yönelik çaba ve örgütlenmelere ilgiyi de arttırır. Değişik sosyal çevrelerden ve kültür ortamlarından insanlar, ya bilinç öğesinin ağır basmasıyla, ya da ilişkilenmeyi koşullayan bir başka faktör sebebiyle devrimci çevrelere dahil olurlar. Ondan sonraki sürecin nasıl işleyeceği ve ilişkinin hangi boyutları alacağı, örgütün bireye neler verdiği ile ne denli ilintili ise; bireyin, verileni nasıl aldığı ile de o denli ilintilidir. Ortaya çıkacak olumlu sonuçta olduğu gibi, olumsuz sonuçta da örgütün rolü olabilir. Bunlar, mümkün ve anlaşılır gelişmelerdir. Hatta önyargılı ve negatif sonuçlar elde etmeye koşullanmış yaklaşımlarla hareket edilmediği sürece, örgüte dair saptanabilecek yöntem yanlışları ve eksikler, o örgütün

kendisini geliştirici olacaktır. Ancak, devrimci örgütlenmelerin üzerine oturduğu zemin ve sahip olduğu özgünlükler de **dikkatle** ele alınmalıdır. Çünkü bu mesele, bir işyerindeki çalışma disiplinine veya bir aile ortamına benzemez.

Aslında dikkatli bakılırsa, yüzyıllardır biriken deneyimlerin, aynı duruşa sahip olmasa da, bugün devrimci zeminde yer alan örgütlerin çoğunluğu tarafından, şu veya bu biçimde içselleştiği görülür. Örgütlerin sahip olduğu maddi ve moral değerler, tüm tahrip edici karşı etkilere rağmen, çekim sebebi oluşturmaya devam ediyor. Amaçlanan güzellikler kadar, sahip olunan güzellikler de devrimci örgütlenmeleri benzer kılıyor. Ancak, tüm güzelliğine rağmen devrimci ortamların, bir çekim merkezi haline gelmesi her zaman mümkün olamayabiliyor. **Çıkar ilişkilerinin, çürüme ve yozlaşmanın bütünü ifade eder hale geldiği günümüz toplumlarında devrimcilerin, alternatif insan ilişkilerini oluşturma ve yeni insan tipini yaratma işi, sanıldığından daha zor bir hal almıştır. Bozucu faktörlerin doğrudan etkisi kadar, örgütlenmelerin içine sızan yansıma/dolaylı etkiler de geçiktirici/güçleştirici role sahiptir.**

Devrimci örgütlenmeler içerisinde, "yakışık" düşmeyen pratikler sergileyen ve "ucuz" yöntemlerle genel görüntüyü gölgeleyenler olmuyor mu; elbette ki oluyor. Ancak bu, olgunluk yaşı ile ilintili bir toyluk/acemilik olarak addedilmeli ve geneli tanımlamadığı bilinerek hoş da görülmelidir. Örneğin bir örgüt, "**dünyayı aydınlatan güneş değil, benim elimdeki fenerdir**" dercesine gücünü ve varlığındaki anlamı abartır ve devrimcilerle beraber anılan **mütevazilik** kavramına gölge düşürecek denli bunu sürdürürse; bu, elbette ki rahatsızlık verici bir durumdur ve düzelmesi için –elden geldiğince– çaba da harcanmalıdır. Ancak bunlar, devrimcilerin yansıttığı bütünlüklü görüntünün ve bir devrimci kimliğin içerdiği pek çok güzel fonksiyonun yanında son derece etkisiz kalır.

Kısacası, farklı toplumsal kesimlerde, meslek gruplarında veya kültür ortamlarında olduğu gibi, devrimciler içerisinde de, olması gerekeni yansıtmayan örnekler vardır. Belirlenmiş bir amaçla yaklaşıldığında, bu örnekleri negatif tanımlamalar için kullanmak da mümkündür. Ne var ki amacın, **olumsuzlamak** değil, **anlamak** olduğu bir tarzla yaklaşılması halinde, devrimcilerin, toplumun ilerisinde yer aldığını gösterir pek çok sıfatı bağrında taşıdığı görülecektir.

Çıkar ilişkilerinin, çürüme ve yozlaşmanın bütünü ifade eder hale geldiği günümüz toplumlarında devrimcilerin, alternatif insan ilişkilerini oluşturma ve yeni insan tipini yaratma işi, sanıldığından daha zor bir hal almıştır. Bozucu faktörlerin doğrudan etkisi kadar, örgütlenmelerin içine sızan yansıma/dolaylı etkiler de geçiktirici/güçleştirici role sahiptir.

Tabii buradan, kıssadan hisse olarak, "bana kara diyen dilber, gözlerin kara değil mi?" gibi bir fikir çıkarılmamalıdır. Aksine, devrimcilerin "kara" olmamak için çokça sebebi ve "kara" olmadığının anlaşılması için olumlu çokça görüntüsü vardır. **Tabii ki, sözümüz, devrimcilerin dahi güzelliğini göremeyecek kadar kararmış gözlüklerle bakanlara değildir.** Onların baktığı yerde gördüğü, kendi iç karanlığıdır. İnsanların ruhunu karartan, algı yeteneğini zayıflatan ve duygu güzelliği açısından fukara kılan sistem, belirli ölçülerde başarılı da olmaktadır. Nitekim böyle kasvetli bir iklimde, insanlığın ilkbaharını ören devrimcilerin kötülenmesini/olumsuzlanmasını sağlayabilmek, ancak bu sayede mümkün olabilmektedir. **Ne var ki, baharın da özelliği, kıştan sonra ve kışa rağmen doğabilmektir.**

Tırnaklarımızı okyanusa geçirip
dalgalara karşı ilerlediğimiz yolda
yelkenlerimizi rüzgarla değil
umutla doldurduk.
Martılar dostumuz
balıklar kardeşimiz oldu.
Ne devlet muhalefeti
ne de hava muhalefeti
adaya varma hedefemizden
bizi alıkoyamadı.
Okyanusun tuzu
tırnak altı yaralarımıza
tırnak altı kanımız
okyanusa karıştı.
Ama biz
hâlâ yoldayız
ve pusulamız
hâlâ adayı gösteriyor...

DEVRİMCİLER, BİRBİRİNE KARŞI DA SORUMLUDUR

Devrimcilerin dostlarını tanımlarken kullandığı dil, seçtiği üslup, verilen değeri yansıtan önemli göstergelerdir. Duruşlar arasındaki farklılık ne denli büyük olursa olsun, devrimciler dostlarına karşı "Hak-

ketmişler!.. Düşmana, şu şu biçimde davranıyorlar" biçiminde bir yaklaşım geliştirmezler. Yani devrimciler, dostlarının gözünde, düşmanın hiçbir yönelimini "hakketmezler". Bunun aksi bir kültür, böyle bir kopuşma, ayrılık ve mesafeyi büyüten duruşlar hiçbir gerekçe ile beslenmemelidir. **Varsayalım ki devrimci dost bir çevrenin bağışlanamaz bir "günahı"na tanık olduk. Bunu eleştirir ve çözümü için çaba harcarken de dostunu düşmanından ayırma hassasiyeti elden bırakılmamalıdır. Serzeniş ve şikayette bulunurken de yüzümüz birbirimize dönük olmalıdır.**

Direkt veya dolaylı biçimlerde, devrimcileri düşmana şikayet eder duruma düşmek -veya -yanlışa düşmüş dahi olsa- bir dostumuzun düşman karşısındaki duruşunda düşmanı "haklı" görmek, değerlerin bütünüyle sulandığı ve sınıfsal tercihlerden ayrım çizgisinin kararsızlıkla malul olduğu bir durumu yansıtır.

Devrimciler, insanlığın sonsuzluğa yürüyüşünde bir "kuşak" olarak da adlandırılabilir. Öyle bir kuşakk ki kendi kaderi kadar, başkasının da kaderi üzerinde etken rol oynuyor. Bu rol, sadece "**pembe tablolar**"la yürütülemeyecek denli ağır bir yükü de içerir. İnsanların yüreğine **sevgi ve gelecek umudu** ekerken, birilerinin yüreğine korku salabilmeyi de başarmalıdır. Sadece düzlüklerden ibaret bir yol değildir aşılması gereken...

Bir çocuğun
diz üstü yırtıkları gibi
ağırbaşlı bir sessizliktir
yüreğimin
pimi çekilmeden önceki hali...

İnsanlığın başında, haketmediği bir bela gibi duran acımasızlık, bir başka "acımasızlık" ile yerle bir edilmelidir. "*İnsafsız bir hareketin, bir aksiyonun çocuklarıyız biz. Düşüncelerimiz ve duygularımız aslında gereklilik denen şeyi, inkâr edilemeyecek tarih gerçeğini yansıtıyor... Çok basit, çok samimi insanlarız işin doğrusu.*" (Gladkov, Çimento, s:322) Hiç kimse devrimcilerde sadece "peygamberlik" ve sadece "yıkıcılık" aramamalıdır. Yıkmak da yapmak da kendine ait zorluklar ve özel problemler taşır. Hatta, söz konusu olan "iyilik" de olsa, insanlığa bahşedilerek gerçekleştirilecek bir olgu değildir. Değişmenin/gelişmenin maddi zemini yaratılacak ve insanlara böyle bir fırsat tanınacaktır.

"*Hiçbir şekilde yardımcı olamam size. Bunu sadece sıkı ve inançla çalışarak kendi kendinize yaratabilirsiniz. İnsan, kendi içinde, kendi benliğinde gizli taze güçleri değerlendirebilmeli. Her gün değişen, kendini tazeleyen, yaratan tabiata yeni gözlerle bakabilmeli.*" (age., s:323) sözlerinde de görüldüğü gibi, vadedilen güzelliklerin tadına varmak, yine emek harcamayı gerektiriyor.

Olaylara en canalıcı noktadan ve ölçülü biçimde yaklaşılamadığı zaman, tali olanı asli olanın önüne çıkarmak, yoktan sorun üretmek veya varolan uğraşları sahte/oyalayıcı sorunlarla gölgelemek mümkün hale gelir. Bu nedenle, bir örgütlenmenin kendi iç güvenliğini sağlayıcı en büyük güç, fikri uyumdur. Bir düşünce ne denli doğru ve bütünlüklü olursa olsun, maksatlı bir "didiklenme" sonrasında, kimi noktaları ile ilgili soru işaretleri oluşturmak mümkündür. Devrimcilerin, bu tür gayretlere hiçbir koşulda prim vermemesi gerektiği bilinmektedir. Ancak, geniş kesimlere ve farklı kültürel etkilere açık çevrelere kadar uzanan örgütlü yapıların, şu veya bu organına -veya kişilerde- sözünü ettiğimiz gayretlerin karşılık bulması mümkün olabilir. Önemli olan, devrimcilerin ortak bir tarz tutturması ve giderek bu tarzın, basit **mantık oyunlarına** papuç bırakmayacak bir olgunluğa çekilmesidir.

İçinde bulunulan örgütsel yapı ile ne denli bütünleşilir, ideolojik duruş ne denli sağlamlaştırılırsa, dışardan gelen bozucu etkiler, o denli rahat savuşturulur. Hatta böyle bir gelişme, özel durumlarda da devrimcileri güçlü kılar ve yalpalamayı önleyecek nitelikler kazandırır. **Örneğin devrimciliğin, mümkün olan en ileri kardeşleşmeyi sağladığı ve gönüllü birlikteliğin, feda ruhunun en gelişkin biçimlerini içerdiği bilindiği halde; kimi insanların işkencehanelerde, hapishanelerde veya kendilerini zayıf hissettikleri özel durumlarda, devrimcilere yönelik çok komik/anlamsız yakıştırmaların dahi etkisine girdikleri görülür. İşkenceyi meslek edinmiş ve insanlıktan çıkmış bir yaratığın verdiği "insanlık" dersinin etkisine girilir veya örgütlerde "demokrasi" olmadığı iddiası birdenbire inandırıcı gelmeye başlar!..**

Eğer kişi, sahip olduğu kişisel saygının (öz saygı) örgüte saygı ile taşıdığı iç içeliği doğru kavrar ve duruşunu sağlam temellere oturtursa sadece tutsaklıkta değil, hiçbir koşul altında; devrimciliği, demokrasiyi, insanlık ölçütlerini "alan dışı kalmış" kesimlerin veya **devrimcilik karşıtlığı** ile ünlenmiş çevrelerin eğilimlerine göre saptama zayıflığı göstermez; böyle bir yanlışa düşmez.

İnsanların içine bir **pazar yeri onursuzluğu** gelip yerleşmişse, istikrarlı bir biçimde savunacakları hiçbir değer olmaz. İçtenlik ve samimiyet yerini, yalana ve pazarlanabilir çıkar ilişkilerine bırakır. İnsanın bu denli kirlenmesi, her şeyi metalaştıran kapitalizmin bir gerçeğidir. Adeta vida tutmaz bir laçkalık içerisinde sallanan bir tutarsızlık hali, insanlığın yüzkarası olarak sahile vurur. Bunun çözümü, devrimcilikte ve devrimde ısrardır...

Ulusal sorunda ayrıştığımız noktalar (1)

Umut ŞENGÜL

"Materyalizm, doğanın nesnel yasalarının ve bu yasaların insan zihninde yaklaşık bir uygunlukla yansımasının kabulüdür" Lenin

Dünyaya, dışımızdaki nesnelere, olay ve olgulara bakış açısının, materyalist felsefi kriterlere bağlı olduğunu iddia edenlerin denek taşı, ürettikleri araçlarda mevcuttur. Nesnel yaşamı kavramak, onun yasalarına vakıf olmak materyalist teorinin temel gereğidir. Kendisini materyalist yorum ve diyalektik bir yöntemin işçisi sayanlar da, her yaklaşımda iyi birer sonuç ortaya koymayabilirler. Materyalistler açısından sürekli bir arayış, teorik gelişmenin ve dünyayı kavramanın anahtarıdır. En kapsamlı polemikleriyle ve usta yorumlarıyla materyalizmin öğretmeni olma ününe kavuşan Lenin dahi, "*Kendi payıma, ben de, felsefe de 'arayanlardan' biriyim.*" diyerek, Marksist bilginin evrimini ve sürekli gelişimini, alçak gönüllü bir enginlikle ifade eder.

Onun ve diğer öğretmenlerin takipçileri olanların, kendi öğretmenlerine karşı eleştirel yaklaşmaları, nesnenin ve toplumsal yaşamın akışını kavramaları bilginin sürekli gelişen ve yenilenen sürecinden kopmamaları için, materyalizmin özüne dair yoğunlaşmalardan geçmeleri gerekir.

Marksizmin teorik gelişimi, teorik tartışmadan, araştırma ve incelemeden, vargılara bilimsel bir şüphecilikle bakmaktan geçer. Bunun rededilmesi olanaklı da değildir. Zaten böylesi bir red, Marksist olmakla da bağdaşır olamaz. Burada mesele, bir tartışma etiğinin oluşturulması ve belirlenen iradi yöntemlere tutarlıca bağlı kalınmasıdır. Ya da, ... "*bize, bilmem hangi tutarsız, karmakarışık, gerici şeyi sunan kişilerin nerede yollarını şaşırdıklarını araştırma*"nın (Lenin) bunların çürük özlerini sergilemenin, tartışmaktan başka bir yolunun olduğunu sanmıyoruz. Fakat bunu yaparken, stratejimizin devrimci özüne katı bir bağlılıkla sahip çıkıyoruz ve çıkmaya da devam edeceğiz.

Tamamlanmış olan 1. Evre tartışma sürecimizin önemli gündemlerinden biri de 'ulusal sorun'du. Bu konuda, İbrahim Kaypakkaya yoldaşın, T.C. devlet sınırları içinde ve kendi döneminin tarihsel koşullarında teorize ettiği düşüncelerinin esasını Marksist görüyor ve bunların devrimci hareketin ilk tutarlı eylem önermeleri olduğunu kabul ediyoruz.

Bununla birlikte, ulusal sorun konusunda yanlış ve özellikle de eksik olan yanların da olduğunu bilerek, eleştirel bir tutum içinde bu yanları irdelemeye ve İbrahim'le birlikte tarihin o kesitinde dondurulan teorilerin gelişme yasalarına, toplumsal hareketin akışına uygun hale getirilemeyişine açılımlar getirmeye çalışmaktayız.

Kaypakkaya yoldaşın ulusal sorun konusunda, –kendi koşulları dahilinde– sergilediği nitelikli yaklaşımın yanı sıra, yanlış olarak ele aldığı ve yine kendi koşullarının da yetmezlikleri dahilinde eksik bıraktığı yanlar da mevcut. Yanlış olarak ele aldığını varsaydığımız yaklaşımların başında, "Ulusal sorunun özü" yani emperyalizm ve proleter devrimleri çağında, proleterya dışındaki devrimci ulusal kurtuluş hareketlerindeki siyasal muhtevayı belirleme sorunu; bu aynı zamanda devrimci olmayan ulusal savaşımlarla da temel bir ayrışımı sağlama meselesidir. Burada sorunun kendi sürecini eskittiği ve salt akademik bir tartışmadan öteye gitmeyeceği söylenebilir. Fakat, buna katıldığımızı söyleyemeyiz. Ulusal savaşımların gündeme geldiği her durumda, bu sorun temel bir yanı içerecektir. Çünkü herhangi bir ulusal savaşıma karşı takınılacak pozisyonun kriteridir ve oldukça ilgili olmayı gerektirir.

Ulusal sorunda, tartışma sonuçlarımızın paralelinde işlemeyi düşündüğümüz konuları ayrı bölümler ve parçalar halinde ele almaya çalışacağız. Bu hem, yazı bölümleri –ayrı dergi sayıları- arasında kopukluğu gidermek ve hem de tek sayıda çok uzun yazılarla diğer çalışmaları engellememek için uygun olacaktır. Önümüzdeki bölümlerde, Kürdistan realitesi, örgütlenme biçimleri vb. diğer sorunları ele alacağız.

1) ULUSAL SORUNUN SİYASAL ÖZÜ

Şeylerin, olay ve olguların iç yasalarını saptamak ve şeyleri niteleyen esas etmeni bulup çıkarmak, o

şeyi niteleyebilmenin koşuludur. Toplumsal olayların her biri bir iç etkinliğe, yani toplumdaki herhangi bir maddi ihtiyaca dayanır ya da onun ürünü olarak ortaya çıkar. Bu tamamen niyetlerden bağımsız, nesnel bir gelişme yasasının vuku bulmasıdır.

Herhangi bir toplumsal başkaldırıyı veya herhangi bir savaş durumunu niteliyebilmek; öncelikli olarak, onun iç yasalarını; yani savaşın kaynaklandığı maddi ihtiyaçları ve ona niteliğini veren olguları saptamakla ilintilidir. Mesela; bugün Balkanlarda yoğun bir karmaşa, şiddetli çarpışmalar yaşanmaktadır. Bu karmaşayı ayrıştırabilmek ve bu olaylardaki yanları doğru saptayabilmek, savaşların kaynağına inmeyi ve ondaki siyasal muhtevayı; yani savaşın taşıdığı nesnel amaçları saptamayı gerekli hale getirir. Lenin bir savaşı incelerken, "*onun hangi nedenlere dayandığını inceleyin*" der. İşte tam da bu noktada, ulusal sorunlarda siyasal muhtevayı doğru saptamak ve ona vurgular yapmak önemlidir.

Ulusal sorun ile ulusal savaş kavramı eş anlamlar ifade etmez. Ulusal sorun, toplumsal realite içindeki bir nesnelliği işaret eder ve bu her durumda bir savaşa dönüşmeyebilir. Ulusal savaş, ulusal sorunun siyasi muhtevasının en üst ifade biçimidir ama asla tek biçimi değildir. Burada üzerinde açılım yapmaya çalıştığımız '**ulusal sorunun özü**' deyimi, daha ziyade ulusal sorunun siyasi muhtevasının bir savaş biçimi içerdiği ve bunun niteliğinin, –haklı veya haksızlığının– irdelenmesi noktasını verdiğini ifade etmek gerekir. Herhangi bir alandaki herhangi bir ulusal sorunun siyasal özünü inceleme sorunu olarak, daha somut bir analiz olmakla birlikte, bunların genellemesi bütünlüğünde, çağımızın ulusal savaşımlarına bakış sorunudur.

İbrahim yoldaş, ulusal sorunu ele alırken, "*ulusal sorunun özü pazar sorunudur*" şeklindeki Stalin'in belirlemelerini esas alır. Ve bunu Türkiye'deki ulusal savaşlara, (Kürt ulusal savaşlarına) uyarlarken de buna uygun olarak tanımlamalarda bulunur.

Geçmeden şu noktayı özenle belirtmek gerekir. İbrahim'in değerlendirmeleri 1971'de yapılmıştır ve o gün, Kürt ulusal hareketleri esas olarak, **Şeyh Sait**, **Ağrı**, **Koçgiri** ve **Dersim** isyanları bazında ele alınmıştır. İbrahim yoldaş bu hareketleri ele alırken bile, ('bile' diyoruz, çünkü o güne kadar bu hareketleri Komintern ve tüm sol-sosyalist çevreler, gerici ayaklanmalar olarak ele almış, Türk devletinin katliamlarını meşru gösterir şekilde övgüler sergilemiş ya da seyirci kalmışlardır.) oldukça temkinli ve duyarlı yaklaşmıştır. İbrahim'in o günkü değerlendirmeleri ve baz aldığı hareketler hiç ayrıştırılmadan sonraki süreçlerde de devam ettirilmiş ve en son, PKK önderliğindeki ulusal kurtuluş mücadelesinin değerlendirilmesine de aynen uygulanmıştır. Bu konuda geleneğimiz, İbrahim sonrası, özellikle de Kürt hareketinin yakıcı etkiler oluşturduğu dönemlerde dahi, realiteyi kavramaktan uzak kaldığı gibi, ulusal sorunun özü noktasında da, yanlış bir savunuyu, yanlış bir niteliğe uygulamıştır. PKK önderliğindeki hareket devrimci görüldüğü şu günlerde dahi, hâlâ ulusal sorunun –yani özgülde Kürt ulusal sorununun– özünde pazar için rekabet savaşımı olduğu tezi savunulmaktadır (Kargalar bile güler buna).

Bununla birlikte, ulusal sorun konusunda yanlış ve özellikle de eksik olan yanların da olduğunu bilerek, eleştirel bir tutum içinde bu yanları irdelemeye ve İbrahim'le birlikte tarihin o kesitinde dondurulan teorilerin gelişme yasalarına, toplumsal hareketin akışına uygun hale getirilemeyişine açılımlar getirmeye çalışmaktayız.

İbrahim yoldaşın; Kürt ulusal hareketlerini ele alışında, 'pazar sorunu' tezinin ne gibi etkileri oldu? sorusunu irdelersek; öncelikle, 'pazar sorunu' ve 'köylü sorunu' olarak ayrıştıran Stalin'in yaklaşımlarına bakmamız gerekiyor. Çünkü ikisi arasındaki ayrım, sorunun önemini ve günümüz koşullarında bulduğu ifadeyi açımlayacaktır. Burayı kısa tutmaya ve güncel yanlarına önem vermeye çalışacağız.

Stalin, 1912'lerin sonlarında kaleme aldığı bir broşüründe, ulusal hareketleri inceler ve "*Burjuvazi, baş rolü oynayan aktördür*" deyip, şöyle devam eder; "*Genç burjuvazi için temel sorun* ***pazardır.*** *Hedefi, metasını sürmek ve başka milliyetlerin burjuvazileri ile giriştiği* ***rekabet savaşından*** *muzaffer çıkmaktır. 'Kendi' 'anavatan' pazarını sağlama alma arzusu buradan gelir.*" (M. USSS s.23 Stalin) (abç)

Burada altını çizdiğimiz kavramlar, sorunumuz içinde tanımlama olduğundan, "Pazar" ile "rekabet"in ya da "rekabet savaşı"nın birbiriyle ilişkileri, "Pazar için rekabet" ya da "pazar için savaş" şeklinde ilintilidir ve bu biçimde kullanılması sorunu daha anlaşılır kılacaktır.

Yani burada Kürt ulusal hareketlerini incelerken ya da tanımlarken, bunların siyasal içeriğinin, "Pazar için rekabet" mi ya da, "köylü sorunu" olarak ifade edilen milli baskıya karşı gelişen nitelikte mi? meselesini

ayrıştırmak gerekecetir.

Stalin 30 Haziran 1925'te şöyle diyor; 1912'de yazdığı kendi broşürüne atıfta bulunarak orada, "*ulusal savaşım burjuva sınıfların kendi aralarındaki bir savaşımdır*". Yani yukarıdaki aktarımın özlü bir başka ifadesi. Ve bu broşürüne dair şöyle devam ediyor. "*Ama Stalin'in broşürü emperyalist savaştan önce, ulusal sorunun Marksistlerin gözünde hâlâ dünya çapında bir sorun olmadığı ve Marksistlerin kendi kaderini özgürce tayin hakkına ilişkin temel istemlerinin, proleter devrimin bir parçası olarak değil; ama burjuva-demokratik devrimin bir parçası olarak değelendirildiği sırada yazılmıştı.*" (age. s. 271) diyor.

Burada öncelikle, tarihsel gelişim ve zaman, mekan kavramlarını ayrıştırmadan ve hangi dönemsel etkenlerin belirleyici olduğunu saptamadan değerlendirme yapılamayacağını işaret eden Stalin; ulusal sorunda yaşanan iki ayrı evreyi işaret ediyor. Ve birinci evrede, yani yükselen kapitalizm koşullarında –burjuva-demokratik devrimlerin gündemde olduğu ve gerçekten ulusal sorunun burjuvazi arasında pazar için rekabet mücadelesi olarak ortaya çıktığı koşullarda– söylenen; "*ulusal sorunun özü pazar sorunudur*" belirlemesinin, ikinci evrede önemini yitirdiğini belirtiyor.

Ve Stalin ikinci evrede, ulusal sorunu; "*Yerel bir sorun, devletin bir iç sorunu olmaktan çıkıp, bir dünya sorunu, sömürgeler ve bağımlı milliyetlerin emperyalizme karşı savaşımı sorununa dönüşmüş*" (age. s. 270)tür diyor ve bu süreçte ulusal sorunun özünü belirlerken, pazar sorunu yani "pazar için rekabet" ile "köylü sorunu"nu; "*Eğer ulusal sorunun içeriği (yani siyasal özü bn.), çeşitli milliyetlerin burjuvazileri arasındaki rekabet savaşımına indirgenirse, ulusal sorun özü itibariyle köylü sorunu olarak görülemez. Ve tersine; eğer ulusal sorun özü itibariyle bir köylü sorunu olarak görülürse, ulusal hareketin sosyal içeriği çeşitli milliyetlerin burjuvazileri arasındaki rekabet savaşımında görülemez. Bu iki formül arasında bir eşit işareti koymak kesinlikle olanaksızdır.*"(age.) diyerek karşı-karşıya koyar.

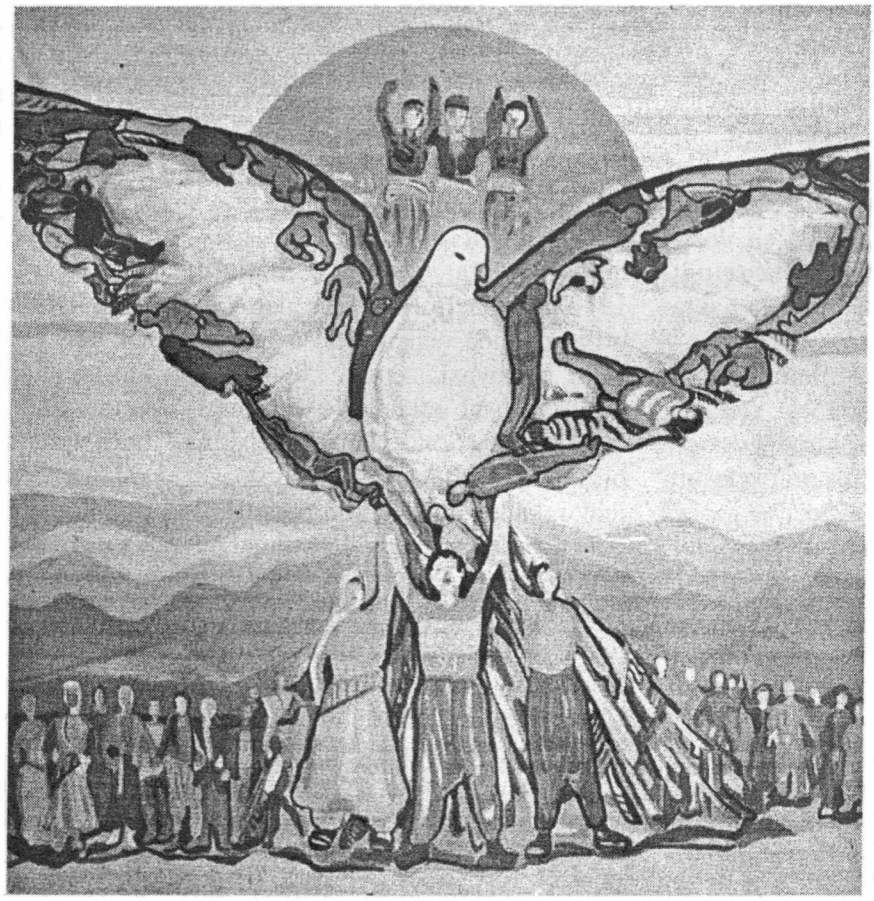

Günümüzde ulusal sorunun özünün köylü sorunu olduğunu ısrarla belirten Stalin, bunu şöyle açımlamakta:

"*Ulusal sorunun özü bugün, sömürgeler ve bağımlı milliyetler halk yığınlarının mali sömürüye karşı savaşımıdır, bu sömürgelerin ve milliyetlerin, egemen milletin emperyalist burjuvazi tarafından siyasal köleleştirilmesi ve kültürel kişiliksizleştirilmesine karşı savaşımıdır*" (age.)

Bu savaşımın proleter nitelikte bir savaşım olmayıp, köylülüğün damgasını vurduğunu, ulusal savaşımlar olduğunu belirtmeye gerek bile yok sanırım. "Köylü sorunu" kavramının özcesini açıkladıktan sonra;

"*Ulusal sorunda problem bu şekilde konulduktan sonra, çeşitli millliyetlerin burjuvazileri arasındaki rekabet mücadelesinin ne anlamı olabilir. Elbette tayin edici olmayan ve hatta bazı durumlarda, önemsiz bir anlam.*" dedikten sonra esas anlamın nerede yoğunlaştığını ve köylü sorunu olarak gündeme oturan ulusal hareketlerin neden proleteryanın müttefiği durumuna geldiğini de şöyle özetlemektedir; "*Burada söz konusu olan esas olarak bir milliyetin burjuvazisinin diğer milliyetten burjuvaziyi rekabet mücadelesinde yenmesi ya da yenebilmesi değil, ama egemen milliyetin emperyalist grubunun büyük kitleleri ve her şeyden önce de sömürgelerin ve bağımlı halkların köylü yığınlarını sömürüp ezmesi ve onları ezip sömürürken, böylece onları emperyalizme karşı savaşımın içine çekip proleter devrimin müttefiği durumuna getirmesi olduğu açıktır*" (age.) (Burada

şunu belirtmek gerekir ki, sorunu teorik temelleriyle doğru ele alan Stalin ve dönemin uluslararası komünist hareketinin, Kürt hareketleri karşısındaki pratik tutumu hiç de buna uygun olmamıştır.)

2) ÖNERMENİN PRATİK BELİRLEMELERDEKİ ÖNEMİ

İbrahim yoldaş, ulusal sorunun bu yanını –ki önemli teorik temel teşkil eder– Stalin'in 1912'deki makalesine bağlı kalarak ele almıştır. Kürt ulusal ayaklanmalarını değerlendirirken bu yaklaşım belirleyicidir. Fakat pratik somutlamalar yaptığında, bu yaklaşımın fazlaca etkileri görülmez. Kürt ulusal hareketlerine bakışı, kendi koşullarında en ileriyi temsil etse de, yukarıda bahsettiğimiz yaklaşımların izlerini taşımaktadır.

Kürt ulusal hareketlerine yaklaşımda başta somutlanması gereken, bu hareketlerin siyasal muhtevasının ne olduğudur. İbrahim pratik tespitlerinde, "*Türk burjuvaları ve toprak ağaları her alanda ırkçılığı yaymaya ve diriltmeye girişmişlerdir. Tarihi yeni baştan kaleme alarak bütün milletlerin Türklerden doğduğu gibi ırkçı saçma bir teori icat etmişlerdir. Bütün dillerin kaynağı da Türkçe'ydi(!) Güneş dil teorisi bunu ispat etmek için uyduruldu. Türkler, efendi milletti (gerçekte 'efendi' olanlar Türk hakim sınıflarıydı): Azınlıklar ona itaata mecburdur. Tükçe'den başka dil konuşmak yasaktı. Azınlık milliyetlerin bütün demokratik hakları gasp edilmişti. Onlara her türden eziyet ve hakaret mübahtı. Kürt olanlara aşağılayıcı sıfatlar takılıyordu. Türk işçi ve köylüleri arasında bir Türk şovenizmi yaratılmaya çalışılıyordu. Ve bunda az çok da başarılı olunmuştu. Bütün ülke çapında uygulanan "örfi idareler" Doğu'da katmerli bir şekil alıyordu. Kürt bölgesi sık sık "askeri yasak bölge" ilan ediliyordu. v.s v.s (...) Büyük çoğunluğu Türkçe dahi bilmeyen Kürt halkı, özellikle Kürt köylüleri, kendilerini bir sömürge valisi gibi ezen, zulmeden, aşağılayan bu yeni idarenin memurlarına, doğal olarak şiddetli bir tepki gösteriyordu.*" (İ. K. Seçme Yazılar s.217-218)

Tam da burada İbrahim'in pratik belirlemeleri, Kürt ayaklanmalarının öncesindeki siyasal realiteyi ve Kürt ulusal hareketlerindeki özü vermektedir. Bu, Stalin'in, 'Köylü sorunu'nu tanımlarken; "... *Milliyetlerin, egemen milletin emperyalist burjuvazisi tarafından siyasal köleleştirilmesi, kültürel kişiliksizleştirmesine karşı savaşımıdır*" özcesine denk düşmektedir.

Yani bir yandan İbrahim pratik olarak doğru belirlemelerde bulunurken, diğer yandan, Stalin'in 1912'deki önermesini esas alarak teorik anlamda çelişmeye düşmüştür. Milli burjuvazi, zengin köylü veya çeşitli dinsel etkenlerle bezenmiş toprak ağaları önderliğinde gelişmiş olsa dahi, Kürt burjuvazisinin pazar için rekabet mücadelesi burada oldukça talidir. Hatta; gerçekten lafı bile edilmezdir. **Koçgiri**, **Zilan**, **Dersim**, **Şeyh Sait** ayaklanmalarını pazar ile açıklamak olanaklı değil, aksine İbrahim'in yukarıda saydıkları nedenler ve yine "... *O zamana kadar kendi başlarına hükümran olan feodal beyler, merkezi otoritenin bu hükümranlığı tehdit etmeye başlaması üzerine bu otoriteyle çatışmışlardır.*" şeklindeki belirlemesi, ulusal başkaldırıların siyasal muhtevasını oluşturmuştur.

Burada, 'ulusal sorunun özü' meselesinin pratik önemi daha da anlamlaşır. Bunun soyut bir akademik tartışma olmadığı, aksine, bir yaklaşımın ana teorik kriterlerini oluşturduğunu anlamak gerek.

İbrahim yoldaş, Kürt ulusal hareketlerini ele alırken, milli hareketler kavramı ile halk hareketleri kavramını da 1912'lerin ayrışımlarıyla ele almaktadır. Ve halk hareketlerini sadece, işçi-köylü ve müttefiklerinin burjuva egemenliklere karşı verdiği sınıf savaşımları olarak görür. Ve burada sanki, 'milli halk hareketi' olmazmış gibi bir sonuca gider. Oysa, Kürt isyanlarında siyasi ve iktisadi alanda ayrıcalıklı olan bir kesim varsa da, bu kesim halk kapsamı dışında ele alınamaz. Kürdistan'da feodalite güçlüdür ve köylülük ezici bir çoğunluktadır. Hareketin başını çeken sınıflar, daha ziyade aşiret reisleri ve öne çıkan Kürt aydınlarıdır. Bunların tümü ulusal baskı, kültürel kişiliksizleştirme siyasal kölelikle karşı karşıyadır. Zaten bu çağda ulusal hareketlerin proleter cephenin müttefiği olması da bu gerçeklikten kaynaklıdır. Hareketlerin esas özü ulusal baskıya yönelirken, kendi içinde geri olan değerlerini de taşır. Ama hiç bir biçimde bu feodal, dinsel, geri yapıdan dolayı bir milli halkın köleliği kutsanamaz. Lenin Finlandiya'nın ayrılmasını, orada bir burjuva cumhuriyetinin kurulmasını kabul ederken de durum farklı değildir. Şu da bilinmelidir ki, Finlandiya'nın ayrılıp ayrı bir burjuva devlet kurması koşulunun yanında, orada bir Sovyet Cumhuriyetinin kurulmasının da koşulu vardır ve orada kazanan burjuvazi olmuştur. Oysa, Kürt isyanları döneminde, ulusal baskıya karşı gelişen herhangi bir sosyalist gelişme olmadığı gibi, Kürt ulusal hareketleri Kürt köleliğine yönelmiş en önemli etkiler olarak tarihe mal olmuştur. Esas siyasal içeriği, milli baskıya, yok etme ve eritme, köleleştirme uygulamalarına karşı gelişen bağımsızlık hareketleridir. Bunlar ilericidir ve savaş biçimlerine bürünmesi yanıyla da objektif olarak devrimcidir. Özellikle Kemalizm iktidarı döneminde Şeyh Sait, Ağrı, Koçgiri ve Dersim ayaklanmalarını ulusal devrim ayaklanmaları olarak tanımlamak, ona biçeceğimiz siyasal öze uygun düşecektir.

Bu konuda, Kürt ulusal hareket-

lerini ele alırken İbrahim, onların **'demokratik muhtevasına'** özenle vurgu yapar ve desteklenmesi gereken yan olarak bu **'muhtevayı'** öne çıkarır. Oysa bu hareketlerin önderlikleri pahasına ortaya çıkış nedenleri, –esas olarak– Kürdistan'ın bağımsızlığını veya geçmişten gelen kimi özerk yapısını koruma; ya da Türk devletinin verdiği Kürt halkının haklarının korunması sözüne uymalarını talep etmektedir. Ve bu talepler, ezilen ve giderek sömürgeleştirilen bir ulusun devrimci-ilerici talepleridir. Objektif olan bu durumu yadsımak; sosyal şoven bir zemine kaymayı beraberinde getirir. Nitekim İbrahim sonrası gelenek takipçileri, PKK önderliğindeki devrimci ulusal kurtuluş savaşında dahi, **'demokratik muhteva'** aramakla geçirdiler zamanlarını.

Kürt ulusal devrimci hareketlerinin talep ve siyasal şekillenişlerine bakıldığında, bahsini ettiğimiz durum daha iyi anlaşılacaktır. Koçgiri isyanı öncesi Hozat'ta bir araya gelen Kürt ileri gelenleri, Ankara'ya yönelttikleri sorulara cevap alamayınca 15 Kasım 1920'de, "*Ankara BMM riyasetine, Sevr Muahedesi mucibince Diyarbakır, Elaziz, Van ve Bitlis vilayetlerinde müstakil bir Kürdistan teşekkül etmesi lazım geliyor, binaenaleyh bu teşkil etmelidir, aksi halde bu hakkı silah kuvvetiyle almaya mecbur kalacağımızı beyan ederiz.*" (Aşiretten Usalcılığa Doğru Kürtler, A. Yadigar. Uzun Yürüyüş, S.17)

Yine Şeyh Said adıyla anılan, ama aslında **Azadi** örgütünün bir organizasyonu olan ayaklanmadaki talepler de şöyledir:

"*1- Kürt bölgesine özerklik verilecek. 2- Hapiste bulunan Kürtler için af çıkarılacak. 3- Beş yıllık dönem için Kürdistan'da zorunlu askerlik kaldırılacak. 4- Devlet Kürt bölgesinin ekonomik gelişmesi için kredi verecek. 5- Şeriat mahkemeleri tekrar kurulacak ve toplatılan silahlar Kürtlere iade edilecek. 6- İstenmeyen Türk asker ve sivil yöneticileri Kürdistan'dan çekilecek*" (aktaran, A. Yadigar)

Bu talepler 1924'te Diyarbakır'da yapılan bir toplantıda Türk yetkililer tarafından kabul edilmiş, ama yerine getirilmeye yanaşılmayınca isyan başlamıştır.

Bu taleplerin içinde "şeriat mahkemelerinin yeniden kurulması" gibi gerici talepler de mevcuttur. Fakat bu yanları içeriyor diye, bir ulusun ilhak ve işgal edilmesine sıcak bakılamaz. Bu evrensel bir ilkenin, ulusların kendi kaderini tayin hakkının yani ayrılıp ayrı devlet kurma hakkının tanınmasının gereğidir.

Sosyalistler, Afganistan işgali karşısında nasıl tavır aldılarsa, Afgan gericiliğin objektif olarak oynadığı devrimci role işaret ettilerse, Kürt isyanlarında da kimi gerici yanlara feda edilemeyecek gerçekler mevcuttur. Burada Stalin'in şu tespitini anımsatmak yararlı olacaktır.

"*Mısır ulusal hareketinin önderlerinin burjuva kökenine, burjuva niteliğine ve sosyalizme karşı olmalarına karşın, nesnel olarak devrimci savşımdır.*" (M. USSS. s. 222)

Koçgiri, Şeyh Said isyanları gibi, Ağrı, Dersim ayaklanmalarının esas muhtevası da ulusal zulme karşı başkaldırıyı ifade etmektedir. Ve bu başkaldırılar emperyalizm ve proleter devrimleri çağının genel karakterini teşkil etmektedirler. Yani ya ezilen sınıflar ve ezilen milletlerin birleşik cephesi, ya da karşı devrimci emperyalist cephe güçleri olunacaktır ve arada bir üçüncü yol yoktur.

Bütün bu sorunlar dahilinde, 'ulusal sorunun özü' teorik anlamda bir doğrultuyu açımlayacağı gibi, pratik alanda da somut çözümlemelere yanıt verecektir.

İbrahim; "*Komünistler bu isyanların zulme, milliyetleri ezme politikasına, eşitsizliğe, imtiyazlara karşı yönelen ilerici ve demokratik yanını destekler; ama feodal beylerin kendi başlarına hükümranlık sağlamak istemesine veya burjuvazinin kendi üstünlükleri uğruna mücadelesine karşı çıkarlar; hiçbir milletin burjuva ve toprak ağaları sınıfının imtiyazını ve üstünlüğünü savunmazlar.*" der. (age. s. 218)

Burada herhangi bir ulusal isyanın karakteri belirlenecekse, onun ortaya çıkış koşullarını irdelemek öncel olur. (Bunları İbrahim'in saptamalarıyla yukarıya aktarmıştık) Diğer yanıyla feodal beylerin, sadece kendi hükümranlıkları için de olsa, milli baskıya uğramaları ve buna karşı haklı bir kendi kaderini tayin etme hakkını kullanmaları ve bu iki savaşımda, komünistlerin tavrının sömürgeci güçlerden değil, sömürge milletten yana olmasının doğallığını, –hatta gerekliliğini– yine İbrahim yoldaşın kendisi belirlerken; burada feodal beylerin temel kaygısının kendi pazarı olduğu anlayışının etkileri var. Oysa sadece böyle olduğu durumda, kendi Kürtlük'ünü inkar etmesi, pazarda en iyi yeri edinmesi için pekala yeterli.

İbrahim, sorunun esasına pazar üzerindeki rekabeti oturttuğundan, milli baskının esasının da Kürt burjuvazisine uygulandığını belirtiyor. Bu yaklaşım, "ulusal savaşın, burjuva sınıfların kendi aralarındaki bir savaşım" olduğu şeklindeki Stalin'in 1912'lerdeki belirlemelerinden etkilenmedir. Oysa, yaşanılan dönemde, Kürt burjuvazisinin Türk burjuvazisiyle uzlaşma zemini daha güçlüyken ve bunu yaptığı durumda iktisadi olarak da palazlanma koşuluna sahipken, onu ulusal savaşımlara iten ne sadece pazar ne de baskı, esas olarak o noktada yoğunlaşmıştır. Ulusal baskı kendisini Kürt olarak tanımlamak isteyen her kesime karşı kapsamlı bir yok etme ve zoraki asimilasyon olarak uygulanmaktadır. Ve aksine, iktisadi uzlaşma zemini olmayanlar bu baskıdan daha çok nasibini almaktadır, çünkü onlar her daim potansiyel tehlikedir.

İbrahim yoldaş, milli zulme karşı isyanları destekleme ve onun demokratik muhtevasına sahip çıkmayı gerekli görürken, –özellikle harekete önderlik eden kesimlerin sınıf farklılıklarını özenle belirtmesi sınıfsal bakış açısının bir gereği iken; Kürdistan'daki çelişmeleri yanlış olarak sıralamasının getirdiği sonuçları da içermektedir. Nesnel realite, yani Kürdistan'ın iç sömürge yapısı ve bunun yarattığı olumlu avantajları saptamada yeterli olamamıştır. (Bu sorunu ileride ele alacağız)

3) İBRAHİM SONRASI SÜREÇTE DEVAM ETTİRİLEN YAKLAŞIMIN GELDİĞİ NOKTA

Ulusal sorunun özü noktası yeterince önemsenmedi ve bunun içerdiği muhtevayı yeterince anlayamayan geleneğimizin geldiği yer; PKK'nin ulusal mücadelesini de 'pazar sorunu' olarak tanımlamak olmuştur. İbrahim'in değerlendirmesinin yapıldığı tarihlerde, sosyalist düşünceden yakından etkilenmiş, devrimci bir ulusal kurtuluş savaşımı söz konusu değildi. Ve buna rağmen, hemen her çevrenin, geçmiş Kürt isyanlarını, "gerici", "yobaz" "feodal-eşkiyalık" diye değerlendirdiği durumda, Kürt ulusal hareketlerine bakışta en ileri mevzileri –esas olarak Marksist yaklaşımları– benimsemiştir. Buna rağmen İbrahim'in takipçileri bu parlak yaklaşımı geliştirip özgünleştiremediler. Oysa teorik bir polemiğe gerek olmayacak kadar açık olan bu realite, giderek kör bir inkarın harmonisinde yok sayıldı.

"*Bir marksist, siyasetinin temeli olarak, **sadece** kesin ve kuşku götürmez bir şekilde doğrulanmış **gerçekleri** almalıdır*" (abç.) (Lenin. MBKEE. s.102)

Bu gerçek bugünün ve dünün ulusal kurtuluş mücadelesinin kesin biçimde tanıtladığı bir durumdu. Yani, PKK önderliğindeki hareketin siyasal muhtevasını; geniş yığınların 'siyasal köleliğe, kültürel kişiliksizliğe, jenoside, asimilasyona, yok etmeye' karşı gelişen ve bu muhtevasıyla genel emperyalist uygulamaların karşısına geçerek proleter devrimlerin müttefiği olması değil de; Kürt burjuvazisi ile Türk burjuvazisi arasındaki rekabet savaşıdır demek; apaçık gerçekleri yok saymak demektir.

Bu yanlış yaklaşım, PKK önderliğindeki ulusal savaşımı küçümsemeyi, onun muhtevasını önemsiz saymayı, –her keresinde– onu pazar için bir savaşım olarak ilan ederek şovenizmin gelişmesine çanak olmayı getirmiştir. İbrahim'in geçmiş Kürt isyanları karşısında gösterdiği tutumdan çok çok gerilerde bir yaklaşımdır.

Sosyalist sistemlerdeki geriye dönüşlerde görülen en önemli gelişme, ulusal ve etnik çatışmaların boyutlanması ve giderek uzlaşmaz niteliklere varmasıdır. Yönetimlerin revizyonist ve giderek kapitalist-emperyalist finans-kapital kalelerine dönüşmesi, emperyalizmin varlık yasası olan pazar dalaşlarını ve bunun için uygulanan baskıları koşulladı.

Kürt burjuvazisinin ve büyük toprak ağalarının kendi pazarları için rekabetin bir etkisi var denilebilir ama bu yönün Kürt ulusal mücadelesini karakterize ettiğini söylemek; Kürt halkının uğradığı baskıları, kırımı, katliamı ve bunlara karşı mücadele içine giren geniş kitlelerin –en başta da köylülerin– gerçekliğini inkar etmektir.

Çeşitli ulusal savaşların niteliğini belirlemenin özcesi olarak, savaşı karakterize eden etmenleri açımlamak gerektiğini belirttik. Bugün Doğu Avrupa'da, Balkanlar ve Ortadoğu'da gelişen çok çeşitli savaşımların karakterini ayrıştırmanın da yolu bu kriterden geçer. Pazar üzerindeki rekabet savaşları esas özü itibariyle, emperyalist nitelikte ve gericidir. Balkanlardaki ve Doğu Avrupa'daki tipik durum budur. Bunların kimilerinde, ulusal baskı içeren yanlar mevcutken, bu genelde tali bir etken olarak kalmaktadır. Çok uluslu kimi devletlerde, ya da fedaratif devletlerde ulusal ve azınlık milli baskıların yaşandığı görülürken, sorunun ele alınışı da, esas olarak emperyalist niteliklerle ve emperyalist müdahalelerle yönlendirilmektedir.

Şunu önemle belirtmek gerekir ki, ulusal sorununun özünü köylü sorunu –ya da geniş halk yığınlarının dünya emperyalist gericiliğine karşı savaşım sorunu– olarak görmemek, açık ki o ulusal haraketi de devrimci görmemek olacaktır. Ve geleneğimiz bu paradoksu uzun süre yaşamış ve yaşamaktadır. Tersi biçimde sorunu, hem burjuvazinin kendi arasında ki pazar savaşımı –rekabet mücadelesi– olarak görmek ve buna rağmen hareketi devrimci olarak tanımlamak aynı paradoksu tersi biçimde yaşamaktır. Ve bugüne kadar PKK önderliğindeki ulusal kurtuluş mücadelesini pazar sorunu olarak ifade etmek, açıkçası komik değil, bir ayıptır.

Bunun yanında, devrimci olan ve siyasal özü itibariyle ulusal baskıya ve emperyalizme yönelmiş olan bir hareket tersine dönüşebilir. Ama bu ihtimal dahilindedir diye, bugün var olanı ters yüz etmenin de bir alemi yoktur. Kürt ulusal hareketi devrim-

ci niteliğini yitirip, reformist bir hareket olabileceği gibi, reformist bir hareket de devrimci nitelikler kazanabilir. Ama bunlar sadece olabilirlikleri işaret etmek anlamına gelir. Biz ise, var olan gerçeklere bağlı olarak politika üretmeyi esas alacağız. Çünkü aynı olasılıklar Marksist olan bir sınıf hareketi için de mümkündür. Ama bu mümkündür diye marksistleri tersi biçimde tanımlamak, abuk sabuk bir öngörü olacaktır.

4) BALKANLARDAKİ DURUM VE BİR KAÇ ÖRNEK

Sorunun güncelliği açısından da önem arz eden Balkanlarda ki durum, ele aldığımız önermelerle yakinen ilgilidir. Sosyalist sistemlerdeki geriye dönüşlerde görülen en önemli gelişme, ulusal ve etnik çatışmaların boyutlanması ve giderek uzlaşmaz niteliklere varmasıdır. Yönetimlerin revizyonist ve giderek kapitalist-emperyalist finans-kapital kalelerine dönüşmesi, emperyalizmin varlık yasası olan pazar dalaşlarını ve bunun için uygulanan baskıları koşulladı. Güçlü uluslar veya fedaratif yapılardaki merkezi devletler, kendi lehine ayrıcalıklar edinmeye başlayınca, zayıf uluslar da karşı tepkiler içine girdi; hatta bir çoğu başka emperyalist grup ve devletlerin kollarına atılarak varlığını sürdürmeye koyuldu.

Bu tip parçalanmalarda ulusal baskı, güçlü olan ulusun azınlıklar ve zayıf uluslar üzerinde oluşturduğu baskı biçimleriyle yeniden gündeme girdi. Bulgarların kendi içindeki azınlıklara, Rusların Çeçenlere, Sırpların Arnavutlara, Azerilerin Ermenilere, Ermenilerin Azerilere uyguladığı baskılar bu türden baskılardır. Ayrılan ve geriye dönüşü tamamlayan her ulus, kaçınılmaz olarak dünya emperyalist sisteminin bir uydusu durumuna geldi. Federatif devlet birliği içinde olan ulusların ayrılması, birleşik ekonomik sistemden gücünü alan uluslar, zayıf ve çöküntülerle yüz yüze kalınca, daha kolaydan emperyalist güçlerin güdümüne girdi. Bu devletlerin en güçlüsü sayılabilecek Rusya dahi, İMF'nin reçeteleriyle yönetilir hale geldi.

İktisadi ve siyasi açıdan kapitalist restorasyonu tamamlayan bu tür ulusal ve çok uluslu devletlerde ulusal baskı ve ulusal savaşımlar; pazar üzerindeki rekabet siyasetiyle karakterize olmaktadırlar. Bu gelişmeler yer yer ulusal savaşlara kaynaklık etmektedir. Azerbaycan, Ermenistan, Makedonya, Sırbistan v.b. türünden savaşlar bu gelişmenin ürünleri olarak ortaya çıktılar. Yine, Sırpları azınlıklar üzerindeki baskısı da, tamamen aynı karakterde iken, Arnavut azınlığın direnişi kendi içindeki demokratik yanı sergilemektedir. Çeçenlerin Ruslara karşı direnişi de aynı özelliktedir. Bunun yanısıra, emperyalizm; her köşeye kangren gibi çöktüğünden, devrimci-ilerici bir savaşımın ön koşullarını tıkayarak, oraya yapılan emperyalist müdahaleler rekabet savaşlarını tırmandırmakta ve pazarı daha geniş anlamda, finans-kapitalin cirit alanı haline getirmektedir.

Bugün Balkanlarda ve Arnavutlar özgülünde görüldüğü gibi, savaş barış değil, azınlıklar açısından daha büyük yıkımlar ve sonrası süreçlerde boyutlanarak sürecek olan emperyalist talanı beraberinde getirecektir.

Burada sosyalistler; *1- Egemen güçlü ulusların azınlık ve zayıf uluslara yönelik ulusal baskısını, iç etme, zoraki asimile, kırım ve katliamları karşısında yer almalı; 2- Emperyalist her türden müdahaleyi kati biçimde kınayarak karşısına geçmeli; 3- Halkların devrim olanaklarını ayrıştırarak varsa bu yöne yüklenmeli; 4- Haydutların pazar dalaşlarını ve çıkar çatışmalarına başka halkların araç edilmesine karşı durmalı; 5- Savaşın gerici karakterini öne çıkarmalıdır.*

Nato, Sırp, Arnavut üçlemi, BM, Irak ve Kuveyt üçlemini andırmaktadır. Biçim açısından farklılıklar içerse de, öz itibarıyla aynı karakterden beslenmektedir. Burada, azınlık Arnavutların durumu, Irak'taki Kürtlerin durumuna daha yakın bir emsal oluşturmaktadır ve her ikisi üzerinde de egemen ulusun milli baskısı söz konusudur.

Bugün emperyalizmin yerli memurluğunun gönüllüleri olan Barzani ve Talabani'nin geldikleri nokta, emperyalizmin küçük uydusu olma ve giderek o siyasetin bir parçası olma durumudur.

Ortadoğu ve Balkanlarda dengelerin –emperyalist yağmaya uygun olarak– yeniden kurulması gündemdedir ve önümüzdeki kısa vade açısından durulacak gibi de değildir. **Savaşın tırmandırılmasında, yaşanan dünya iktisadi krizlerinin de rolü mevcuttur. Savaşlarla birlikte yeni paylaşım olanakları ve krizin yayılacağı yeni alanlar yaratarak emperyalist- finans kapitali görece bir istikrara, yeni olanaklara kavuşturmayı da hedeflemektedir.** Özellikle bu doğrultuda ABD ve müttefiklerinin Balkanlardaki politikaları, Yugoslavya Federasyonu'nun kalan birimlerini de dağıtmak ve buralarda daha etkin bölgeler oluşturmaktır.

Bu dalaşın en öndeki taşeronu, Osmanlının fetih, kuşatma ve Türkleştirme ruhuyla dolan Türk egemen güçleri olmuşlardır. Olası bir kara savaşında da en aktif rolü şampiyon Türklere biçecekleri ortada. Böylesi bir savaş durumu, Kürt ulusal özgürlük mücadelesi başta olmak üzere, anti-faşist, sosyalist güçlere yeni olanaklar sunacaktır. Bu olanakları devrim lehine kullanmak, her türden emperyalist yağma, rekabet savaşlarına karşı durmanın en anlamlı ifadesi olacaktır.

BİZ HANGİ FİKİR MİRASINI REDDEDİYORUZ:

Kemalizm (11)

UZUN YÜRÜYÜŞ

Oturan Adam

"Prusya; Ordusu olan bir Devlet değil, Devleti olan bir ordunun adıdır" (Alman Atasözü)

Eski Prusya için söylenen söz, gerek Osmanlı İmparatorluğu gerekse de onun bir karikatürü olan TC için de geçerlidir. "TC, ordusu olan bir devlet değil, tersine devleti olan bir ordudur!" Ordu kurmuştur bu devleti, ordu biçimlendirmiştir ve ordu yönlendirmişti ve hâlâ sürmektedir... Birinci Dünya Savaşı sonrası, Ekim Devrimi korkusuyla, emperyalistler, İttihatçı orduyu devreye sokup desteklemişler (sonraki adı Kemalist ordudur bunun) ve yine emperyalistlerin açık açık desteğiyle paravan bir "Meclis" oluşturmuşlar ve bu oluşan paravan "mecliste" bütün yetkiler ordu mensuplarının elinde kalmaya devam etmiştir. Emperyalistlerin, neredeyse ellerinden zorla tutup getirip Ankara'ya oturtturdukları ve kendilerine "Mebus" (Milletvekili) denilen bu zevatın 23 Nisan 1920'de ilan ettikleri "T.B.M.M", ordunun elinde sadece bir oyuncak, dünya kamuoyunu ve o günkü dönen dolaplar karşısında kitleleri aldatmak için oynanmış bir oyundur. Bu oyun o kadar kaba ve seviyesiz oynanmaktadır ki, Anadolu, M. Kemal'in gazinosu durumuna getirilmiş, diğer ordu mensupları da M. Kemal'e barmenlik yapmışlardır. 23 Nisan 1920'de bizzat M.Kemal'in eliyle, Başbakanlık'a Fevzi Çakmak, Genel Kurmay Başkanlığına İsmet İnönü, Dışişleri Bakanlık'ına Bekir Sami Coşkun getirilmişlerdir. Bunlar hem eski İTC (İttihat ve Teraki Cemiyeti) kadroları hem de ordunun ileri gelen komutanlarıdır. Bütün bunların üstünde emperyalistlerin dizlerine oturmuş olan M. Kemal vardır, o da eski İTC üyesi ve ordunun alt kademesinde olsa da bir ordu mensubudur. Emperyalistlerin desteğiyle en üste çıkarılmıştır şimdi. Onun için biz diyoruz ki, bu TC denilen devletin ordusu yoktur, bu "Türk Silahlı Kuvvetleri" denilen faşist ordunun, adına "TC" dediği bir devleti vardır. Ve 1920 yılından bugüne kadar bu ordu yönetmektedir[1] bu ülkeyi. Bazen bu işi işbaşına gelip darbelerle açık açık yapmaktadır. (Mesela 1920'den 1950'ye kadar resmen işin ve devletin başında kalmıştır. 1950'den sonra perde arkasına çekilip oradan yönlendirmiştir.) 1980 Eylül'üne kadar her onyılda bir darbe yaparak. Ve 12 Eylül 1980'den sonra da MGK kurularak ve yerleştirilerek askeri yönetim M. Kemal döneminde olduğu gibi resmileştirilmiş, paravan Parlamento'nun Başbakanı bile MGK'ye bir şey sormadan hareket etme yetkisine bile sahip olamamıştı. Evet silahların gölgesinde "Demokrasicilik Oyunu" bu. Ve yine bu ordu, Anadolu'daki çıkarlarını korumak için oluşturulduğu günden bu yana emperyalizmin desteğiyle beslenmiş ve korunmuştur. Bu ordu Anadolu'da emperyalizmin bekçiliğini yapmaktadır. Bu öyle bir "bekçi"dir ki (beyaz ordu da askerlik yapanlar bilir) giydiği beyaz dondan, yemek yediği kaşık ve tabaktan, omuzuna attığı tüfekten, beline bağladığı kasaturaya hatta ayağındaki postala kadar her şeyinde ama her şeyinde USA damgası taşır. Yani bu ordunun giyimi kuşamı bile "feryat-figan" bağırmaktadır; *"Ben emperyalizmin uşağıyım!"* diye. Şimdi söyleyeceğimiz sözler ise abartı sanılmasın (tabi iltifat da sanılmasın) ama; M. Kemal döneminde (1920-1938) bu haşmetli, rüşvetli ve de cinayetli ordunun, M. Kemal eliyle yaptığı katliamlar, sürgünler ve uygulanan faşist terör, eğer bugünkü Kemalist ordunun yaptığı katliam ve barbarlıkla kıyaslayacak olursanız, bugünkü orduya *"demokrat bir cinayet makinesidir"* demek zorunda kalırsınız. Bugünkü Kemalist ordu, bir kaç ay içinde 5.000 insanı yok etmiş midir? İşte Karadeniz'de ve Trabzon'da (1925) şapka giymediler diye yok edilenler... İşte, Şeyh Sait ulusal başkaldırısı ve Dersim direnişi... ve ardından yayınlanan birkaç aylık bilanço toplamı *"Doğu'daki isyanlarda 60.000 "* (M. Kemal-Nutuk) insan yok edilmiştir. Siz bunu hiç çekinmeden ikiye, üçe hatta dörde katlayınız. Toplu katliamları sürgünler izlemiştir, sürgünleri ise "İstiklal" mahkemeleri, sıkıyönetim mahkemeleri ve bu mahkemeleri de darağaçları izlemiştir. Kemalist terör, sadece ezilen ulus ve milliyetlerin katliamları üzerinde değil, aynı zamanda Türk halkı üzerinde de sınırlandırılmamış bir şiddet uygulamış, en ufak bir muhalefeti bile anında darağaçlarına yollamıştır. Ülke, (Türkiye yakasında kalan Kürdistan'ı da katarak bu kavramı söyleyelim) M. Kemal döneminde tıpkı bir mezbahane gibidir "tek adam" elinde. Kürt, Ermeni, Rum... direnişlerini bir kenara bırakalım; Bolu, Düzce, Adapazarı, Anzavur ve Çapanoğlu (Yozgat) gibi anti-Kemalist isyanları ele alalım: Yozgat isyanı karşısında Kemalistlerin yenilgisi ve nedenini anlatan Şevket Süreyya Aydemir bir yerde şöyle der:

"Yozgat isyanı karşısındaki başarısızlıkları iki yönden değerlendirmek doğru olur. Bu yönlerden biri şudur: ***O günlerde Ankara'nın elinde, askeri birlik denebilecek bir güç*** *(bahsedilen 1920 yılında gerçekleşmiştir. O.*

A.) yok gibiydi. Yani hükümet, halktan asker derleyecek, bazı sınıfları silah altına alabilecek durumda bulunmuyordu. Diğer yönde şuydu ki, bu sefer bu isyana katılanlar hakiki Türklerdi. Asker isyancılara karşı silah kullanmakta kararsız, hevessizdi." (Tek Adam, C. 2, aktaran C. Şener) (abç.)

Bu Türk isyanları da Kemalistler ve Çerkez Ethem kuvvetlerince yok edildi. Yok edilen sadece bu isyanların başını çekenler değildi, yöre halkı üzerinde öyle bir katliam yapıldı ki, diğer bölgelere ibret olsun diye. Kemalistlerin elinde vahşet anlamını yitirdi. 1923'ten sonra ise bu terör hiç eksilmedi. Ne kadar insan katledildi? Ne kadar insan boğazlandı Anadolu'da, Kemalistler emperyalistlerin teveccühünü alıp da iktidara otursunlar; emperalistlerin kendilerine bu ülkeyi ortakça sömürmesi, yağmalaması konusunda "evet" desinler diye? Ne kadar? "*Kemalistler en az yarım milyon insanı katletti*" diyen yazarlara, meseleyi abartmışlar demek zordur. Resmi faşist ideoloji buraları sessizce geçiştirir. Hayır, burada durmayacağız, şimdi lafı sormak istediğimiz konuya getiriyoruz. Peki şu adına "Milli Mücadele" denilen ve de emperyalistlerin kucağında dünyaya gelen, "kanlı, şanlı" ve "dörtyıl" süren "kahraman savaşta" kaç kişi öldü? Sabahattin Selek, "**Anadolu İhtilali**" adlı kitabında, Genel Kurmay Harp Dairesi Komutanlığı kaynaklarında da ayrıntılı olarak saptanmış olan şehitler tablosunu verir ve şöyle der:

"***Dört yıl süren Milli Mücadele'de ordunun insan kaybı**, kazanılan zafere ve mevcuduna kıyasla hafiftir. **Bütün cepheler dahil, muharebe meydanlarında 9167 –662 subay, 8505 er– şehit olmuştur. Aldıkları yaradan daha sonra ölenler ise 53 subay, 1665 er'dir...***"

(Sabahattin Selek, Anadolu İhtilali, aktaran İ. Metin Ayçiçek, Özgür Politika, 2 Kasım 1998) (abç.)

Tekrar edelim, bu istatistik bilgi Genel Kurmay Harp Dairesi Başkanlığı'ndan alınmıştır. Yani 1919'dan 1923 yılına kadar sürdüğü iddia edilen "dört yıllık kanlı savaş"ın bilançosudur bu! hem de "bütün cephelerde". Sahi, Yunanlılar dışındaki cepheler neresiydi? Rumlar, Ermeniler ve Kürtlere karşı Kemalistlerin saldırdığı, bu "bütün cephe"lerden kasıt, bu ülkenin üzerinde bin yıllardır oturan insanlara karşı yaptığı katliamlardır. İngiliz, Fransız, İtalyan emperyalistleri (ve ABD) ile Kemalistlerin kucak kucağa olduğunu artık gördük sanıyoruz. İşte, "Dört yıllık kanlı, şanlı" (!) "savaşın" bilançosu ve içyüzü! Irkçı ve faşist resmi ideoloji, her konuşmasında kendini bile yalanlıyor, olmamış savaşlar üretiyor ve tavşanları kahraman ilan ediyor. Yalan ve ikiyüzlülükle ve de bol para harcayarak sözüm ona tarih (!) yazıyor! Eğer bu rakamları aylara bölerseniz "Ayda 200" günlere bölerseniz günde 7 kişi ölmüş (!) "dört yıllık kanlı, şanlı savaşta" (!) 12 Eylül askeri faşist cuntanın şefi Kenan Evren açık askeri faşist darbeyi savunmak için "*Yılda beşbin kişi ölüyordu ülkemizde iç çatışmalardan dolayı*" diye açıklamalar yapıyordu. Bu bile dört yılda yirmibin kişi yapar. Varın kıyaslayın artık şu "Kurtuluş Savaşı"(!) denilen ve ülkemizi emperyalizme sattıkları "dört yıllık" faturayla. Bugün ise yine Türkiye ve Kürdistan'da bizzat faşist TC eli ile günde en az 50 ile 70 kişi öldürülmektedir. Bunlar, Ankara İnsan Hakları Merkezi Federasyonu'nun açıklamasıdır. Biliyorsunuz, Arnavutların dünyaca ünlü palavracısı Debreli Recep'tir. Debreli Recep'e Allah gani gani rahmet eylesin de, kusura bakmasın ki bu ünvanı şu faşist TC elinden almıştır! Kafatasçı faşist ideoloji bu palavra edebiyatla işçilerimizi, köylülerimi, gençlerimizi kandırıp, olmayan "savaşlar"la, hayali tezlerle şartlandırıp, kendisinin emperyalizme olan uşaklığını gizlemeye çalışıyor. Zaten yazar Sabahattin Selek de rakamları verirken hayretini gizleyememiş. Aslında "Merkezi Koro"dan biraz ayrılsa o da durumu görebilecek.

İSMET İNÖNÜ'DEN "HATIRALAR" DEĞİL "İTİRAFLAR"

Resmi faşist ideoloji sık sık "dört yıl süren Milli Mücadele"den söz eder ama bu sözü edilen "mücadeleye" sıra geldiğinde bol bol laf kalabalığı ile karşılaşırız. Üfüren üfürenedir. Despot aydınlar bu uğurda TC'ye yaranmak, yaltaklanmak için ne mangalda kül bırakırlar, ne de sözlüklerde çarpıştırılmamış kavram. Biz hem kavramları düzeltmeye çalışalım hem de bir gerçekliği açığa çıkarıp dikkatleri onun üzerinde yoğunlaştıralım. Bu konuda İsmet İnönü'ye başvuracağız. Bakınız İnönü, Türk-Yunan(!) savaşı hakkında neler söylüyor;

"*İkinci İnönü Maharebesi tam bir askeri harekettir... İkinci İnönü Muharebesi çok kanlı olarak dört gün sürmüştür.*" (Hatıralar, İsmet İnönü, I. Kitap. Bilgi Yayınevi. s:248)

İ. İnönü'nün "*tam bir askeri harekettir*" dediği "savaş" (!) "dört gün" sürmüş(!) insan bu "tam bir askeri hareket"(!)in yarımını merak ediyor doğrusu, onu da anlatmış İsmet İnönü: "*10 Ocak Birinci İnönü muharebesinin de en şiddetli günüdür... 9 ve 10 Ocak günlerinde şiddetli muharebeler yaptık...*" (age., s:243)

Yani "İki gün" sürmüş I. İnönü "savaşı"(!). Bunların, bozgun mu, zafer mi, hezimet mi, hayali bir savaş mı olduğunu bir yana bırakıyoruz. Bakınız yine İnönü ne inciler döktürüyor: "***Birinci İnönü Muharebesi ile Milli Mücadelenin gerçek askeri safhasına girmiş bulunuyoruz***" (age., s:245) (abç)

İsmet İnönü, "gerçek askeri safha" diyor bu iki günlük çatışmaya. Bu lafları "savaş" görmemiş bir insan etse hadi neyse ama İnönü hiç olmazsa kendi ağzıyla "resmi faşist ideolojiyi, onun çömezleri ve amigolarını yalanlıyor. Şimdi buraya yine İnönü'den Kemalist Ordu'nun mevcudunu alalım;

"*İkinci İnönü Muharebesi'nden beri bizim kuvvetlerimiz artmış vaziyette. **On, onbeş bin kişilik orduyu elli bine çıkarmışız.***" (age., s:256) (abç)

"İkinci İnönü" savaşı diye adlandırılan bu hayali ve bir bozgun olan bu çatışmaların olduğu tarih 27-28-29 ve 30 Mart 1921 taihini gösteriyordu. Ve Kemalist Ordu "İstiklal Mahkemeleri'nin faşist terörü ile ancak "ellibin" kişi toplayabilmiştir. Buraya dikkat çekmemizin nedeni; "Kemalist hareket, halkın, canı, kanı ile katıldığı bir

savaştı"(!!!) diyorlar ya? İşte bu palavraya dikkat çekmek için bu rakamları veriyoruz. Gerek Tevfik Çavrad, gerek S. S. Aydemir'in satır aralarında elinde olmadan itiraf ettikleri gibi; **adına "Milli Kurtuluş"(!) denilen, aslında emperyalizmin kontrolünde, denemitminde, yönlendirmesinde her türlü demokrasi ve bağımsızlık hareketinin düşmanı olan "Milli Kurtuluş" (!) değil, emperyalizme, ülkeyi kayıtsız şartsız satan "Kemalist harekete" halk kitlelerinin en ufak bir ilgisi bile olmamıştır!** Verilen bu rakamlar sadece ve sadece günümüze kadar yapılan sahtekarca propagandanın gerçek yüzünü ortaya çıkarmaktan başka bir anlama gelmez. **Halk yoktur bu Kemalist hareket yıllarında, hatta Kemalist hareket esas saldırıyı esas darbeyi halka, ezilen ulus ve milliyetlere vurmuştur; tıpkı İttihat ve Terakki gibi.** Başka yere çekmeden konuyu yine İnönü'den devam edelim, İnönü anlatıyor;

"*Sakarya Meydan Muharebesi, bütün cephede yakından temas ve muharebelerle **yirmi gün devam etmiştir.***" (age. s:261) (abç) I. İnönü Savaşı(!) iki gün, II. İnönü Savaşı dört gün, Sakarya Savaşı yirmi gün (hadi hepsini savaş sayalım) ne etti? Toplam yirmi altı gün! Şimdi İnönü "Büyük taarüzü"(!) anlatıyor; Bir yıl hazırlık yaptık dediği bu savaşta;

"*Şafakla beraber **26 Ağustos'ta** muharebeye başladık...*" (age., s:287) "*...Nihayet süvarilerimiz **9 Eylül'de** İzmir'e girdiler.*" (age., s:298)

Bu savaş ne kadar sürmüş? Bu da "On dört gün!" bütün bunları topladığımızda (ve hepsini Milli Şefin dediği gibi "savaş" kabul ettiğimizde) toplam **kırk günlük** savaştır bu! Bu itiraflar İnönü'nün bizzat kendi ağzındandır. İşte Türk-Yunan kapışmasının(!) ve de şu "Milli Mücadele" denilen aslında memleketimizin emperyalistlere bir kez daha pazarlandığı Kemalist hareketin gerçek yüzü "dört yıl kanlı savaş" şarlatanlığının itirafları! İşte bu yalanlarla yazılı tarihin "dört yıl kanlı, şanlı savaş"(!) dedikleri insan kaybının sayısı da **onbirbin kişidir!** Bu komedyaya, bu kadar ölü çoktur bile ve unutmayınız ki bu onbirbin ölü Kemalist Ordu'nun "bütün cephelerdeki kaybıdır". Aynı Kemalist ordu, Ermenilere karşı Erzurum ve yöresinde bir buçuk ay savaşmıştır, bu ülkenin binlerce yıldır gerçek sahipleri olan bu ulusa ve halkına karşı. Yine aynı Kemalist Ordu Koçgiri Kürt Ulusal başkaldırısına karşı 14 Şubat 1921'den 17 Haziran 1921 yılına kadar savaşmıştır, yani hemen hemen beş ay! Ve bizzat emperyalistler finanse etmiştir (az ilerde göreceğiz bunu) Kemalist orduyu. Yoksa, ülke açık işgal halindeyken Kemalist hareketin emperyalistlere değil de, esas saldırıyı ezilen ulus ve milliyetlere ve hatta Türk halkına yöneltmesinin başka bir anlamı yoktur.[2] Bazı **kimseler diyorlar ki, "*Kemalist Hareket Sovyet Devrimi'nden etkilenmiştir!*" Biz bu sözlere şöyle katılıyoruz; Elbette, elbette! Bizim de iddiamız bu, Kemalist hareket Sovyet Devriminden etkilenmiştir. Tıpkı Almanya'da, Hitler'in Partisi Nasyonal (Ulusal) "Sosyalist" İşçi Partisi gibi! Nazi Partisi Sovyet devriminden ne kadar etkilenmişse, Kemalist hareket de o kadar etkilenmiştir Sovyet Devriminden. Ve Nazi Partisi ne kadar "Sosyalist" ise, Kemalist hareket de bir o kadar millidir! Eğer Sovyet devrimi olmasaydı, gerçekten de bu iki besleme faşist hareket o gün piyasaya çıkmazdı.** Her türlü özgürlüğün, her türlü bağımsızlığın, en küçük demokratik hak ve isteğin düşmanıdırlar onlar. Bir şeyi anlamadan, bir de anlamlandırmaya kalkmak kötüdür.

TÜRK İLE YUNAN KAPIŞMASI(!)

Hani nasıl söylesek, üç satırlık bir yorum yapmak için, tam otuz sayfa yalan düzeltmeye çalışıyoruz. Karşımızda öyle bir devlet var ki hayatı yalanlar ve ikiyüzlülük üzerine kurulu. Gözü dönmüş bir ırkçılıkla kaleme alınan bu tarihi palavraya bakacak olursa insan, sanırsınız ki bu devlet dünyanın en büyük emperyalisti ya da faşisti. Halbuki en "yetkili" ağızlar bile, ekonomiyi ve bizzat Merkez Bankasını dahi IMF'nin denetlediğini inkar edemiyor. Her konuşan devlet yetkilisinin birbirini yalanlamak zorunda kaldığı bir tarih var karşımızda. Genel Kurmay Harp Dairesi resmi istatistiklerinde "dört yıl"(!)' süren şu "kanlı savaşın" bilançosu on bir bini bile bulmaz iken, Süleyman Demirel (TC Cumhurbaşkanı) "yüzbinlerce ölü" diye sallıyor. Herhalde aradan bir elli sene daha geçse (eğer devrim bunları hak ettiği bataklığa gömmemişse) bu sayı milyonu geçecek. "Usta adam arttırır" derler, herhalde TC bu sözü kendine örnek almış. Bu yazılarımızı basıma girmeden okuyan bir can yoldaşımız, TC'nin yalanlarla dolu tarihini de bildiğinden başımıza dikilmiş; "*Yahu şunu da yaz hele, madem ki M. Kemal, 'Ordular ilk hedefimiz Akdenizdir!' demişse, bu heriflerin Ege Denizinde ne işleri var? Hele bir sor*" diye espiri yapıyordu. Bu kafatasçı, ırkçı tarihle ve bir yığın yalanla zehirlenen çocuklarımızdır, gençlerimizdir, bütün bir toplumdur. TC ve onun amigoları, kendi söyledikleri yalana kendileri bile inanmış; "*Yedi Düvel (devlet)'e karşı savaş verildi*" diye yazıyor, propaganda yapıyorlar. Yani her bir satır yalan üzerine kurulu. Kemalist hareket ülkeyi işgal eden güçler içinde bir tek güce yönelmişlerdir, hatta düzelterek söyleyelim, Kemalist Hareket yine emperyalistler tarafından bu sefer de Yunanlılara karşı yönlendirilmişlerdir. Kemalist hareket Yunan savaşına gelene kadar, bin yıllardır Anadolu topraklarında yaşayan Rum, Ermeni, Kürt, Süryani... halkına saldırmıştır ve de Türk halkına, emperyalistlere değil! Tıpkı İttihat ve Terakki gibi.

İyi ama neden? Ülkeyi işgal eden diğer emperyalist güçler Yunanlıların müttefiki değil miydi? Hatta, bizzat İngiliz ve ABD desteğiyle ve de Fransız emperyalistlerinin de "okey"ini alarak Yunanlılar (Yunan devleti diyelim buna) İzmir'e çıkarma yapmamışlar mıydı? Yapmışlardı. Peki efendi ortada dururken, Kemalistlerin uşağa saldırmasını nasıl açıklayacağız? Dahası, emperyalistlerin, Kemalistler, Yunanlılarla kapışırken seyretmesini nasıl açıklamak gerekir? Bu sorular her ne kadar güzel görünse de, günümüzde ahiret sorusu olmaktan çıkmıştır. Kemalistler emperyalistlere saldı-

ramazdı çünkü onların güdümünde ayakta duran bir hareketti ve biz bu noktalara ağırlıklı olarak değinmeye çalıştık ve burada da yine bu ilişkilerin devamını göreceğiz. Peki ne olmuştu da emperyalistler bu sefer Kemalistleri Yunanlılara karşı seferber ediyordu? Bu sorunun cevabını, kısaca; emperyalistler kendi aralarında anlaşamadılar diye vermek mümkün. Ama bu kadarcık açıklama yetmez, üstünde duralım;

a) İzmir'in işgal nedeni

15 Mayıs 1919'da Yunanistan İzmir'i işgal ederken İngiliz Başbakanı Lloyd George Yunan işgaline hem teşvik, hem de destek vermek için şöyle diyordu; "*Çünkü şu anda soydaşları katledilirken, orada onlara yardım edecek kimse bulunmamaktadır.*" ABD Başkanı Wilson ise Yunanlıların sadece İzmir önünde denizde kalıp gemilerinde beklemesini belirten öneriye; "*Neden karaya çıkmasınlar ki? İnsanlar kendilerini güvertede iyi hissedemez*" (Sevr Entrikaları) diyerek destek verip Yunan işgalini onaylıyorlardı. İyi de ne olmuştu da birdenbire Yunanlıların soydaşları bir katliamla karşı karşıya gelmişlerdi ve Yunanlılar denizde can güvenliği olmadığı için İzmir'e çıkmalıydı? "Soydaşların" cangüvenliği, balıkların tehlikeliliği şu emperyalistlerin nereden aklına gelmişti? Bütün bu hamasi nutukların altında yatan gerçek neden, İtalya'nın "Barış Konferansı" denilen pastayı bölüşüm toplantılarında, kendisine hiçbir şey danışmayan ve de "hakkını" vermeyen ABD, İngiltere ve Fransa'ya tepki olarak 24 Nisan 1919'da konferansı terkedip, kendi başına 5 Mayıs'ta Antalya ve Marmaris'i işgal etmesiydi. İşte Yunanlılara "Soydaşlarının" hayatının tehlikede olduğunu hatırlatan İngiltere ve ABD ve de Fransa, Yunanistan'ı İzmir'e işgale zorlayarak İtalya'nın genişlemesinin ve Anadolu'ya yerleşmesinin önünü kesmek istiyor. Yunanistan üzerinden İtalya'nın talep ve işgaline misillemede bulunuyorlardı. Emperyalistler arası çıkar çatışmasından başka bir şey değildi bu. İtalya kendi hesabına "haklı" idi. Buraları işgal hakkını, 26 Nisan 1915'te yapılan Londra Konferansı İtalya'ya veriyordu. İtalya'ya ilişkin olan maddeyi kısaca alalım buraya.

"***Anadolu Türkiyesi'nin tamamen ya da kısmen taksimi söz konusu olduğunda, İtalya Antalya'ya bitişik Akdeniz havzasında eşit bir paya sahip olacaktır...*** *Eğer Fransa, Büyük Britanya ve Rusya savaş sırasında Anadolu Türkiyesi'nin herhangi bir bölgesini işgal edecek olursa, Akdeniz havzasının yukarıda belirtilen sınırlar içinde Antalya'yı çevreleyen kısmı İtalya'ya ayrılacak ve İtalya'nın bu bölgeyi işgal hakkı olacaktır.*" (İngiltere Parlamento Belgeleri-Sevr Entrikaları) Bu anlaşmanın altında, İtalya dışında Fransa, İngiltere ve Çarlık Rusyası'nın da imzası vardı. Bir gerçek daha vardı ki; Fransızlar İskenderun'a çıkarma yapmış, Antep, Adana, Maraş, Urfa yöresine doğru ilerliyorlardı. İngiltere ve ABD Trakya ve İstanbul'u işgal ve denetim altına almış, bütün boğazları, Karadeniz yakası da dahil ellerinde tutuyorlardı... Doğrusunu söylemek gerekirse herkes yağmadan parsa koparırken İtalya'nın da 1915 Londra Antlaşması uyarınca Antalya ve Marmaris'e yerleşmesi yerden göğe kadar hakkıydı. Ama, bir gerçek daha vardı ki yine bu bölgeler İngiltere tarafından savaşa girsin diye Yunanistan'a da teklif edilmişti. Bu niye? Bunlar savaş sonrası rakibin güçlenmesini önlemek için ortaya atılan suni barikatlardır. Savaşın galibi olan emperyalistlerin hedefi buydu; birbirlerinin güçlenmelerini engellemek. Geçelim burayı.

Bütün bu ama'lı vs. gibi hesapları alt üst eden tek şey Büyük Ekim Devrimi idi! Yoksa emperyalistler bu malı bölüşümde çoktan birbirlerine girmişlerdi. Onları birbirlerine zorla yaklaştıran kanlarında dolaşan sömürgeci kan değildi (aslında bu tam da çatışma nedeniydi) aksine proletaryanın Rusya'dan dev adımlarla ilerlemesiydi. İşte bu yüzden Anadolu'ya, irili ufaklı devletler kurarak ve mandaları altına alarak idare etme, bir çok rizokuyu da yüklenip ekonomik ve askeri güvenceler vererek yeni maceralara kapı aralamak yerine, Kemalistler üzerinde anlaşıp Anadolu'yu nüfuz bölgelerine ayırmayı tercih ettiler. Kemalistler eliyle Rum, Ermeni Devleti ve de Kürtlere otonomi gibi isteklerin ezilmesinin ortasında bu gerçekler yatar. Uzatmayalım.

İtalyanlar 1915 antlaşmasının kendilerine tanıdığı hakka dayanarak 5 Mayıs'ta Antalya ve Marmaris'e yerleştiklerinde, ABD ve İngiliz kışkırtması ve desteğiyle İzmir'i işgal eden Yunanistan'la Selçuk civarında iki kez silahlı kısa çatışmaya girdiler. Amaç, diğer emperyalistlere kararlı olduklarını belli etmekti. Fransa, İngilizler'in Yunanistan'a verdiği desteğin İngiliz hakimiyetinin dolaylı yoldan bütün bir Ege'de de hakim olması anlamına geldiğini görmede geçikmedi ve İtalya ile aynı koroya katıldı. Yunanistan'a Anadolu'da toprak verilmemeliydi (daha bir yığın neden). Anlaştılar. 11 Mayıs 1920 tarihinde İngiltere, Fransa ve İtalya arasında "üçlü pakt" imzalanıyordu:

"*Üçlü pakt taslağında İtalya'ya Anadolu'da ekonomik öncelik alanının yanısıra Ereğli civarındaki kömür yataklarının işletilmesi hakkı da tanınmıştı. Bundan önceki yirmibeş yıl boyunca, burada bir Fransız şirketi* (Ereğli havzasını kastediyor yazar. bn.) *Türk hükümetinden aldığı yaklaşık altmış beş kilometrelik bir imtiyaza sahipti. Üçlü pakt'ın tasarı maddelerinde şirketin durumunu muhafaza etmesi ama daha fazla büyümemesi öngörülüyordu. Millerand, San Remo'da bu koşula şiddetle itiraz etti. Bunun yerine, Fransa'nın antlaşmanın imzalanacağı tarihe kadar garanti edilen ya da Fransızlar'ın istediği tüm imtiyazlara sahip olmasını, geri kalan bölgenin de Fransa ve İtalya arasında eşit olarak işletilmesini istedi... sıkı bir pazarlığın ardından uzlaşmaya varıldı.*" (Sevr Entrikaları, Paul C. Helmreich)

Eğer bu antlaşmalardaki tarihe ve pazarlığa dikkat edecek olursanız emperyalistlerin Anadolu'nun akibeti konusunda Kemalistlerden daha emin olduğunu fark edeceksinizdir. Çünkü her şeye oldu bitti gözüyle bir bakış ve paylaşım vardır bu sözlerde. Tam bu tarihlerde (Nisan 1920) Ankara'da TBMM denilen ahır açılmış, M. Kemal'e bizzat bu emperyalistler meclis

başkanı seçildiği için kutlama mesajları yollamış ve ABD'li senatör Ankara'da M. Kemal'le kol kola dolaşmaktadır. Ne tesadüf değil mi? Değil aslında, şimdi göreceğimiz gibi Yunanistan'ı istediği gibi kullanmışlar, aralarında anlaştıktan sonra da fırlatıp atmışlardır. Yunanistan bir anda yapayalnız kalacaktır. Emperyalistler koro halinde bu sefer "*İzmir'de Yunanlılar'ın Türkler'e yaptığı zulümden*" söz edeceklerdir. Yani Kemalistleri Yunanlıların üzerine yönlendireceklerdir. Bu öyle açık bir yönlendirmedir ki adeta emperyalistlerle Kemalistler el ele Yunanlıların gırtlağına binmişlerdir. Şimdi bu oyuna bakalım.

b) Kemalistlere askeri donanım

İşgalci emperyalist güçler İstabul'da padişah hükümetine bol bol mütareke şartlarını dayatıp, ordu kurmasını ve silahlanmasını engellerken, hatta padişahı ve hükümetini adeta İstanbul'un içine hapis etmişken, Kemalistleri, Erzurum-Sivas toplantılarından beri silahlandırıyorlardı. Okurlarımız hatırlıyacaklardır; geçen bölümlerde M. Kemal'in Anadolu'ya gönderilirken bizzat İngiliz emperyalistlerinin isteği üzerine ve üstün yetkilerle gönderilmesi gerekçelerinden en önemlisi (bu önemli şeyin gelen Rus devrimi olduğunu artık biliyoruz) Rumlar Rum Devleti kurmak istiyor, Türkler Rumlara tecavüz ediyor, bunu durdurmak için de Türk hükümetinden yine kuvvet istiyorlardı. Sanıyoruz ki bu dalavereyi anlattık. Şimdiki vereceğimiz komedya ise Kemalistlerin emperyalistler tarafından nasıl cilveli bir şekilde silahlandırıldığını anlatıyor. Bakınız bu konuda Lord Kinross'tan inciler:

"*Şimdi Fransızlar da silah hırsızlığına göz yummaya başlamışlardı. Milliyetçiler* (yazar Kemalistleri kastediyor bn.), *Gelibolu'da Fransızların korumakta oldukları bir silah deposundan büyük ölçüde silah yağma etmişlerdi. Fransızlar buna karşı sadece saldırganların kendi nöbetçilerinden sayıca üstün olduğunu söylemekle yetindiler. Yunanlılarla çekişme halinde olan İtalyanlar, daha baştan beri milliyetçileri tutmakta ve şimdi de birliklerini çekmeye hazırlandıkları şu sırada onlara silah satmaktaydılar. Üstelik taşıyıcılara kendi müttefiklerinin kontrolünden sıyrılmak için yardım bile ediyorlardı. İngilizlere gelince, onlar da baştan beri silahların toplanıp saklanması işini pek sıkı tutmamışlardı. Bir İngiliz kurmayı, Genel Karargahta, yanlız Türklerin silahlarını alıp da Rumlar'ınkini bırakmanın haklı bir şey olmadığını söylemişti. Milliyetçi kuvvetlerin silahlanması böylece sürüp gidiyordu.*" (Lord Kinross, Atatürk)

Bu satırlar emperyalistlerin Kemalistleri nasıl silahlandırdığının cilveli ve ikiyüzlü bir anlatımıdır. Ne antiemperyalistlik ama değil mi(?) Hem de ta Erzurum'dan Gelibolu'ya kadar uzanan bir silahlandırma 1919'dan beri. Söylemeye gerek yok yeniden, Kemalist hareketin gerçek yüzünü görmeyen Bolşevik Parti de Kemalistlere yardım ediyordu. Emperyalistler, el altından yer yer açık açık yaptığı yardımı Türk-Yunan kapışması(!)nda da sürdüreceklerdi.

c) Türk-Yunan Kapışması(!)

Şimdi sıra Yunanlılardaydı. Kemalistler "Doğu" sınırını garantiye almış, Rum, Ermeni, Kürt bağımsızlık hareketlerini ezmiş, emperyalistler de bu arada kendi aralarında anlaşmış, Anadolu emperyalistler arasında çeşitli nüfuz bölgelerine ayrılmış (emperyalistler yatırım yapacağı alanları aralarında bölüşmüşler, nüfuz bölgelerinden kastettiğimiz bu.) İtalya'nın önüne de bir kemik atılarak tatmin edilmiş. Yunanistan eğer deyim yerindeyse "sap" gibi ortada kalmıştı. Düne kadar Yunanistan'ın İzmir'i işgali için "soydaşları katlediliyor" diye alkış tutanlar (İngiltere ve ABD) şimdi[3] yüzsüzlükte hiç kusur etmeden "Yunanlılar Türkler'i katlediyor" diye bağır bağır bağırıyorlardı. Bunun anlamı "yürü hadi Mıstafa"dır. Eğer I. İnönü, II. İnönü "savaşları"(!) denilen bu paravan çatışmaları geçerek söylemek gerekirse, emperyalistler açık açık Türk-Yunan(!) savaşında tarafsızlığını ilan ediyorlardı. Sanki Anadolu'yu işgal eden tek güç Yunanlılarmış gibi. Okurlarımız hatırlıyacaklardır, İngiliz Başbakanı Lloyd George: "***Türklere onurlarını kurtarmaları için, İzmir'e bayrak dikmelerine izin vermek suretiyle sözde bir egemenlik tanınırsa, belki sıkıntının üstesinden gelinebilir***" (Belgeyi aktaran Paul C. Helmreich, Sevr Entrikaları) (abç.) Bu sözlerin edildiği tarih Şubat 1920'de başlayıp 10 Nisan 1920'de biten Birinci Londra Konferansında yapılıyordu. Buna dikkat çekmemizin nedeni emperyalistlerin birçok konu üzerinde anlaştıktan sonra Kemalistleri nasıl yönlendirdiğini okurlarımızın bilmesini istememizdir. Ve yine eğer dikkatinizi çekmişse Türk-Yunan kapışması(!) bu konferanslarda alınan kararlardan sonra gündeme gelmiştir, önce değil. Yani Kemalistler, Yunanlılara karşı bizzat emperyalistler eliyle yönlendirilmiştir. Emperyalistlerin yapmak istediği, hatta yapmaya cesaret edemediklerini de, Kemalistleri yönlendirerek çok güzel bir şekilde yapmıştır. Şimdi bir şeye daha dikkat çekmek istiyoruz. Kemalistlerle-Yunanlıların ilk dişe dokunur çatışması Sakarya'da olmuştu.[4] Kimi yazarlara göre 20, kimi yazarlara göre 22 gün sürdüğü ilan edilen bu çatışmada, İ. İnönü'nün dediği gibi sadece Yunanlıların ilerlemesi durdurulmuştu. Böyle durumları zafer diye göstermek adetten olmuştur. Tebriklere bakınız:

"*Bu alkış tufanına yabancı ülkeler de katıldılar, Rusya ve Afganistan'dan Hindistan ve Amerika'dan, hatta Fransa ve İtalya'dan kutlama telgrafları geldi*" (Armstrong, Bozkurt)

Dikkat ediyorsanız, işgalci güçler bile alkışlıyor bu durumu. Bunun adı "oyun içinde oyun"dur başka bir şey değil. İsmet İnönü'nün "Bir yılı hazırlık"la geçirdik dediğinde, (yani şu "büyük zafer"(!) "büyük saldırı" için) Fransa yardım sözleri veriyor ve Fransız emperyalistleri ile Kemalistler "Ankara antlaşması" (20 Ekim 1921) ile ikinci bir antlaşma daha imzalıyorlardı. Bu antlaşma, Fransa'nın Anadolu'daki bütün haklarını garanti altına alan bir antlaşmaydı (İlki mayıs 1920'de imzalanmıştı). Ve Fransız emperyalistleri artık İtalyanlar gibi açıktan açığa Kemalistleri desteklediğini inkar etmiyordu. Çatışmanın en cilveli yerinde Fransız emperyalistle-

rinin Kemalistlere yaptığı babalığa bakınız şimdi.

"Fransızlarla uzlaştı ve Fransız temcilcisi Frankli-Bouillon'la gizli bir antlaşma imzaladı. Antlaşma uyarınca ***Fransa, Suriye cephesindeki seksen bin Türk tutsağı serbest bıraktı ve kırkbin askerlik donanım verdi...***" (Bozkurt). Kemalistleri donatan emperyalistler. Hızır gibi yetiştiler doğrusu. Bu sırada Yunanistan'ın İstanbul ve Çatalca'ya girme girişimleri de yine aynı emperyalistler tarafından engelleniyordu. Bakınız Lord Kinross'a;

"***Yunanlılar, Çatalca ve İstanbul'a girmek isteyince, İngiliz, Fransızlar buna karşı savaşacaklarını söylüyorlar***" (Atatürk) (abç). Yani işin doğrusu Yunanlılar hem bir çırpıda günah keçisi ilan edilmiş -hem de bir yandan emperyalistler tarafından- diğer yandan Kemalistler tarafından çepeçevre sarılmışlardı. Emperyalistler hem Yunanlıların kendilerine lojistik destek sağlayacak yolları kapatıyorlardı (Trakya üzerinden İstanbul ve Çatalca'dan) hem de Kemalistlere askeri yardım yapıyorlardı. İngiliz emperyalistlerinin de elindeki esirleri bu ara bıraktığını belirtelim. Tavşan kaç Tazı tut! Aslında tavşana (Yunanistan'a) kaçacak yer de bırakmıyorlardı. Görüldüğü gibi Türk-Yunan kapışması(!)nda "*Türklere onurlarını kurtarmaları için İzmir'e bayrak dikmelerine izin vermek süretiyle sözde bir egemenlik...*" İngiliz Başbakanı Lloyd George'nin dediği gibi işte böyle sağlanıyordu!!! İşte bizlere 75-80 yıldır "anti-emperyalistlik(!) diye yutturulmaya çalışılan şey, emperyalistlerin kendi aralarındaki çelişmeleri, bir kez daha Kemalist maşalarla, uşaklarla çözme uğraşından başka bir şey değil. Anti-emperyalist(!) komedyalarının altında, "millicilik" tantanalarının altında yatan koyu bir uşaklık ve emperyalistler arası çatışmadan, bir kucaktan diğer kucağa gidip gelme... Kemalist hareket emperyalizmin bir oyuncağıydı ve hep de öyle kaldı günümüze kadar. Kemalistler, emperyalistlerin bu siyasi ve askeri destekleri sayesinde 26 Ağustos 1922 yılında Yunanlılara yaptıkları saldırı ile 9 Eylül 1922'de yine İngiltere Başbakanı Lloyd George'nin o pek muhterem ifadeleriyle; İzmir'e bayrak dikecek ve de sözde onurlarını kurtaracaklardır (!!!) Bu onur emperyalizmin çizmelerini Anadoluda yalama onurudur hiç şüphesiz! İzmir'den sonra ne mi oldu? İ. İnönü anlatıyor; "***müttefikler bizi İzmir'de bırakmışlar bizimle hiç meşgul olmuyorlardı***" (I. Kitap, Hatıralar) Yoruma gerek var mı? İşte "dört yıllık kanlı savaş"(!) tantanalarının gerçek yüzü! Fakat buraya yine İsmet İnönü'den bir hatıra almadan bitirmeyelim, hele bakın şu hatıraya; "*Kıtalarımız bir taraftan Kocaeli Yarımadasında toplanırken, öbür taraftan Çanakkale'ye yanaştılar ve İngiliz keşif kolları ile temas ettiler.* ***Bazı yerlerde İngiliz kıtaatına*** (askeri kıtalarına- O.A.) ***20-30 metre kadar yakın mesafeye sokuldular.*** *Askerlerimiz silah atmak için değil, silah taşımak için vaziyet almış insanlar halini muhafaza ediyorlardı.* ***Silahlarını arkalarına takmışlar, kollarını sallayarak İngilizlerin yanına yaklaşıyorlar, yanlarından geçip yürüyorlar.*** *Çok şaşılacak bir gerçektir ki, bizim ilerlememiz karşısında İngilizler de ilk tedbir olarak kendilerinin daha evvel silah atmamasını kararlaştırmışlar... Çanakkale etrafındaki İngiliz tel örgülerine kadar sokulan askerlerimizle, öbür taraftaki İngiliz askerleri arasında alışveriş şakaları, konuşma şakaları, işaret şakaları tabii bir hale gelmiştir... Askeri temas bu kadar laubali bir noktaya gelinceye kadar, siyasi olaylar da gergin bir halde devam etti.*" (Hatıralar 2. Kitap)

Sayın okurlarımız sanıyoruz ki basmıştır kahkahayı. Ne inciler, ne itiraflar değil mi, ne kadar da "anti-emperyalist" bir savaş? Nereye mi gidiyor Kemalist ordu buradan? Çanakkale ve Trakya'ya, evet işte böyle güle oynaya.

Türk Tarih Kurumu'nun çıkardığı A'dan Z'ye Tarih ansiklopedisi (1984) şöyle yazıyordu bu durumu; "***İstanbul, Boğazlar bölgesi ve Doğu Trakya savaş yapmadan kurtarıldı.*** *Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti'ni bütün devletler tanıdı.*" (s:1014) Bu sayılan yerlerde İngiliz, ABD, Fransız ve İtalyan askeri güçleri vardır... Yoruma ihtiyacı yok bu lafların!

MECLİS: "CAN GÜVENLİĞİ YOK MU?"

"Halkın egemenliğini tumturaklı sözlerle ilan etmişler ve halkı zincire vurmuşlardır. Bir yandan, devlet memurları onların vekilleridir derken, öte yandan memurlara halkın efendisi, taptıkları kimseler gibi davranmışlardır." Robespierre

M. Kemal'in "hayvanat bahçesi" dediği "Mecliste" sık sık duyulan bir laftı bu; "Bu Mecliste can güvenliği yok mu?" Adına "mebus" (milletvekili(!) denilen zevat böyle bağırıyordu mecliste. İşin doğrusu, yoktu. Mebuslar adeta bir esirdi M. Kemal'in elinde. Her mebus, bizzat M. Kemal'in peşine taktığı adamlar tarafından, meclis dışında da izleniyordu. Ya içeride?.. Lord Kinross anlatıyor meclis denen ahırın durumunu:

"*Çok defa kavga çıkar ve mebusların birbirlerine girip yüz göz dağıtmaları, silaha sarılmaları ancak daha sözü geçen üyelerin araya girmesiyle önlenebilirdi.* ***Daha önemli durumlarda ise, sükunet en sonunda Mustafa Kemal'in kendi adamlarının her yana korkunç bakışlar atarak, ellerini tabanca kılıflarına götürmeleriyle sağlanabilirdi.***" (Atatürk) (abç)

"M. Kemal'in kendi adamları?" (Silahlı ve de Mecliste? Teşkilat-ı Mahsusa gibi M. Kemal'in koruyuculuğunu yapan bu adamlar Laz çeteleri denilen Topal Osman'ın adamlarıydı. Ama sadece "sükutü sağlamak"(!) için değil, kararları, M. Kemal'in dilediği şekilde çıkartmak için de elleri silahlarına sık sık gidiyordu bu M. Kemal'in beslemelerinin. Daha önce hilafetin kaldırılmasına ilişkin bu Laz çetelerinin mecliste nasıl bir terör estirerek karar çıkarttığına örnek vermiştik. Bunun için mebuslar sık sık "Bu Mecliste can güvenliği yok mu?" diye bağırıyorlardı. Bazı yazarlar bu Laz çetelerinin "*bir orduyla savaşacak kadar büyük olduğunu*" yazarlar. İçeride dışarıda M. Kemal'in "özel" korumalarıdır bunlar. Herkesten korkan bir insanın ruh halidir bu ve M. Kemal iyi korunduğu zaman "iyi bağıran" biridir. Her kanlı diktatörün ruh hali. Öyleki, gerek Sakarya "savaşın-

da" gerek "Büyük Taaruz" denilen "savaşta" hiçbir cephenin içinde, savaşta yoktur o. Kilometrelerce geride Laz çetelerinin korumasında telefonlarla bilgi almaktadır bu çatışmalardan ve sonucundan. Ama çatışmalar karşısında Yunan güçleri geri çekilirken, orduyu durdurup en önde İzmir'e girme "şerefini" de kimseye bırakmaz o. Hiç bir çatışmanın hiç bir savaşın başından sonuna kadar kalmadı hiçbir cephede. Elinde istifa mektupları ile dolandı durdu. Hiçbir cephede kazandığı "bir tek" savaş yoktur, çünkü cephede değil cephe gerisinde ve korumaları arasındadır. Anafartalar ve Conkbayırı çatışmalarında bile elinde bir tek adam bırakmadığı için, Enver Paşa tarafından bir çocuk gibi azarlanmış, istifa edip, gelip İstanbul gazinolarında alem yapmış, padişaha dalkavukluğa devam etmiş. Savaş sonrası ise, İngiliz-Fransız-İtalyan emperyalistlerine dalkavukluk ve Bolşevik tehlikeyi anlatarak, onlara yaranmaya, yaltaklanmaya çalışmış, işgalci güçlerin gözüne girmek için çalmadığı kapı bırakmamıştır o. Kendi yapısına uygun ödülü de almıştır emperyalistlerin elinden. Uşaklık!

Yine Rafet Bele'nin bizzat M. Kemal'in yüzüne tükürür gibi söylediği *"Ankara, M. Kemal'in Azerbaycan Elçiliğindeki "sefahat" hikayeleri ile çalkalanıyor: Bir diplomatın eşiyle olan macerası, cephede (Sakarya savaşında herkes çatışırken bn.) Arif'in de yardımıyla genç bir hasta bakıcıyı elde edişi, İzmit'te rastladığı bir berber çırağını Çankaya'ya yerleştirişi üzerinde çeşitli dedikodular ediliyordu"* (Lord Kinross, Atatürk)

İşte 75-80 yıldır böyle bir kişi Türk halkına (Kürtleri bir kenara bırakalım) "Tanrı" diye gösterilmeye çalışılıyor. Bu halk bunu haketti mi? O, savunduğu düşünceler uğruna bile dövüşmesini göze alamayacak kadar ikiyüzlü ve korkaktı. Hayatı, herkesi, herkese karşı kullanmayla geçti. H.C. Armstrong şöyle der onun hakkında:

"M. Kemal için verdiği sözler, daima amaca ulaşmak için kullanılan ve pek az yerine getirilen araçlar olmuştu... Tüm eylemleri, kişisel çıkarlarının en alçakca itisiyle değerlendirirdi. Olağanüstü kıskançtı, zeki ya da yetenekli bir adam, bertaraf edilmesi gereken bir tehlikeydi onun gözünde." (Bozkurt)

Eğer bir kıyaslama yapmak gerekirse, Enver Paşa hakkında bunları söylemek mümkün değil. Enver Paşa elbetteki emperyalizmin (özellikle Alman) uşağıydı ve azılı bir karşı-devrimci idi, bir soykırımcıydı ama idealleri için dövüşmesini bilen, yeri geldiğinde atının üstüne binip en önde yürüyen, cepheden cepheye koşup savaşan biriydi. Alman generaller, Enver için "Cahil ve gözükara" demişlerdi bu yüzden. Enver, Kızıl Orduya karşı bile elde kılıç dövüşmeye kalktı ve Kızıl Ordu'nun yumruğu ile boyunun ölçüsünü aldı. Enver, yaşadığı çağın ve Osmanlı'nın en son "Don Kişot"uydu. Ve bir karşı-devrimci Don Kişot gibi öldü. M. Kemal ise her konuda, ama her konuda apayrıydı. O, kendi isteklerini başkasına yaptırtmakla ünlüydü. Bugünkü resmi faşist ideolojinin halkımızın karşısına "kahraman"(!!!) diye çıkardığı M. Kemal böyle biriydi. Tekrar Meclise dönüyoruz, "emperyalistlerin ve faşistlerin kahramanının" kişisel bazı meziyetlerini de tanıdıktan sonra. Gerçekten meclis denen bu ahırda can güvenliği yoktu.

"Halil adında bir Albay (çevirenin notuyla: Halit Paşa. O.A) İsmet'i itham etti. "Külhanbey"lerden (Laz çetelerini kastediyor yazar. bn.) biri tarafından meclis kürsüsünün önünde vuruldu. Polis "külhan beyi"ni yakalamaya cesaret edemedi." (Bozkurt)

Albay Halit'i meclis kürsüsü önünde vuran, Kel Ali lakaplı Ali Çetinkaya'dır. Yani şu daha sonra İstiklal Mahkemeleri denilen faşist mahkemelerde "Başkanlık" yapan zat. M. Kemal'in özel beslemeleridir bunlar. Nasıl ki bugün Mehmet Ağar, Hayri Kozakçıoğlu vs. gibi kontrgerilla şefleri parlamentoya alınıp bakanlıklarla ödüllendiriliyor, itibarlar veriliyorsa, M. Kemal döneminde yapılanlar çok daha açık ve de daha fütursuzca yapılıyordu.

Muhalefetin önde gelen liderlerinden Trabzon Mebusu Ali Şükrü'yü de Laz çetelerine öldürtecek, ardından Laz çetelerini susturmak için de Orduyu yollayacaktı Laz çetelerinin üstüne. Topal Osman M. Kemal'e anaavrat söve söve ölecek, öldürülecekti. Herkesi herkese karşı kullanıyordu. Orduyu susturmak istediğinde meclisi çıkarıyordu ordunun önüne, meclisi susturmak istediğinde orduyu çıkarıyordu meclisin karşısına. Meclis, bu "Tek Adam"ın zulmünden, teröründen kurtulmak için her şeye sarılır olmuştu, her şey bir muhalefet için malzemeydi artık meclise göre. Meclis, Ondan kurtulmak için bir ara Çerkez Ethem'e bel bağladı. O Çerkez Ethem'i tasviye etmekte geçikmedi. Meclis bir ara onu "Niye cepheye gitmiyorsun?" diye sıkıştırınca, Meclisin bütün yetkisini aldığı gibi üzerine "fırsat bu fırsat" kendini mecliste Ordu Kumandanı" seçtirmeyi şart koşup (sözde üç aylığına alıyordu bu yetkileri ama ölene kadar bu yetkiler üzerinde oldu) Genel kurmay başkanlığının üzerinde bir yetkiyle kendini donatıyor; hem ordunun hem meclisin bütün yetkilerini tek elde topluyordu. Meclis ondan kurtulmak isterken, yine onun cambazlık ve tehditleri ile yetkisini büyütmekten başka bir şey yapmıyordu. Meclis kurtulmayı düşünürken, başındaki belayı büyütmekten başka bir şey yapmıyordu. O artık hem Cumhurbaşkanı idi, hem ordu Başkumandanı, hem Meclis başkanı... O her şeydi. Lozan Konferansına bile ayakoyunları ile İsmet İnönü ve Rıza Nur gibi iki piyonunu meclisin iradesine rağmen gönderecek ve kişisel talimatlarla onları yönlendirecekti. Meclis, fırsat bu fırsat deyip "Musul" sorununa yapışıp (Mondros Mütarekesine göre -Ekim 1918- Orduların bulunduğu yer sınır kabul edilmişti ama İngiltere Kasım 1918'de ilerliyerek bu mütareke şartlarına rağmen Musul'u da işgal etmişti.) buradan Tek Adam'ı devirmeye çalışırken, M. Kemal, Lozan Konferans kararlarını bu meclisten geçiremeyeceğini anlayınca meclisi fesh edecekti, yeni bir meclisi bizzat kendi atamalarıyla dolduracaktı. Bu feshedilen meclisin ne en küçük bir anti-emperyalist niteliği vardı, ne de demokratik bir eğilimi. Meclisteki bu iki grup arasındaki (Kemalist-Hilafetçi) çatışma, iki emperyalist uşağının dalaşından başka bir şey değildi. Bir yanda Hilafetin gölge-

sinde parlamentoculuk oynamak isteyenler, padişahın şahsına ve halifelik kurumunun yerinde kalmasını, parlamenter monarşiyi savunanlar; diğer yanda Tek Adam'ın elinde parlamentoculuk oynamak isteyenler. Kaypakkaya'nın dediği gibi, "*Taçlı kral yerine, taçsız krallık devri başlayacaktı*".

Yine Kaypakkaya bu iki kampın niteliğini şöyle açıklıyor:

"*O yıllarda hakim sınıflar arasındaki esaslı iki siyasi kamp, şu unsurlardan teşekkül ediyordu: Bir yanda, emperyalizmle işbirliğine girişen ve bu işbirliğini gittikçe arttıran yeni Türk burjuvazisi, eski komprador büyük burjuvazinin bir kısmı, ağaların ve büyük toprak sahiplerinin bir kısmı, memurların ve aydınların en üst ve imtiyazlı tabakaları. Öte yanda henüz tamamen tasfiye edilemeyen komprador burjuvazinin diğer bir kısmı, ağaların ve büyük toprak sahiplerinin başka bir kesimi, feodalizmin ve sultanlığın ideolojik dayanakları olan din adamları, eski ulema sınıfı artıkları...*"

Ve şunları da ekler Kaypakkaya yoldaş:

"*Kemalist iktidar, siyasi bakımdan bağımsız bir milli burjuva iktidarı değil, birinci kampa dahil olan komprador büyük burjuvazinin, toprak ağalarının, memurların ve aydınların en üst ve imtiyazlı tabakasının emperyalizme yarı-bağımlı iktidarıydı.*" (Seçme Yazılar)

Bu iki kamp 1925 yılına kadar İttihat ve Terakki döneminden beri varlığını ve çatışmasını sürdürmüştür. Sonra bu çatışmayı, aynı parti içinde sürdürmek zorunda kalacaklardır. Bu iki kampın niteliği tam anlamıyla budur.

Sayın okurlarımızın o gönül zenginliğine sığınarak, bir kaç alıntı daha vermek isteriz, çünkü konumuzu ancak böyle bağlayıp, bitirebiliriz; Halifelik üzerinde duracağımızdan... Kaypakkaya yoldaş yine bir yerde:

"*Taçlı bir yönetim artık hakim sınıfların ihtiyaçlarını karşılayamaz, egemenliklerini koruyamaz. Bunu, burjuvazi de bilmektedir. Artık karşıdevrim "demokratik Cumhuriyet" maskeli faşist diktatörlük olabilir ve öyle de olmuştur.*" demektedir. Biz önder yoldaşın sunduğu perspektifler üzerinde yaptığımız bu çalışmanın içinde gördüğümüz kadarıyla, Kaypakkaya yoldaşın sözlerine şunları da eklemek isteriz: Taçlı bir yönetimi artık istemeyen sadece Kemalistler değil, esas olarak emperyalistlerdir. Ve Kemalistleri Taçlı yönetimi kaldırmaya doğru iten de, bizzat emperyalistlerin kendisi olmuştur. Emperyalistler Kemalistleri hem Rus devrimi, hem bağımsızlık isteyen sömürge uluslar ve ezilen milliyetlere karşı yönlendirirken, bir yandan da iki başlılık yaratıp Kemalistleri aynı zamanda Halifelik kurumunu da ortadan kaldırmak için bizzat yönlendirmişlerdir. Sayın Mete Tunçay "Halifelik" kurumunun Lozan'da bile konu edildiğini Kazım Karabekir'e gönderim yaparak şöyle bir anı veriyor:

"*Öte yandan, halifeliğin kaldırılmasını Lozan'da Lord Curzon'un Türk delegelerine telkin ettiği yolunda sağ çevrelerden (şeriatçıları kastediyor yazar. bn.) gelen bir iddia vardır. Kazım Karabekir Paşa, 1933'te İstanbul-Erenköy'deki köşkünde Em. Kur. Alb. Halit Akmansü'ye bu yolda işittiklerini anlatmış. 1950'de de Necip Fazıl Kısakürek'in* ***Büyük Doğu*** *dergisinde, Lozan'daki danışmanlarımızdan (sonraları Haham başı olan) Haim Nahum'un halifeliğin kaldırılmasında oynadığı rol hakkında yayın yapılmıştır.*" (... Tek Parti Yönetimi... 1923-1931)

Biz bu konuyu ve emperyalistlerin bu konudaki izlediği hattı daha etraflı ele aldığımız için, bu sözlerde şaşıracak bir şey görmüyoruz. Bizim şaşırdığımız nokta, Mete Tuncay gibi bir araştırmacının bu konuyu Kemalist-emperyalist ilişkisine kadar götürmeyip şaşırmasıdır. Asıl şaşırılması gereken nokta burası. Halifeliği ortadan Kemalistler eliyle kaldıran bizzat emperyalistlerdir. Anadolu'daki emperyalistlerin esas hedeflerinden biri de Halifelik kurumu olmuştur. Abdülhamid, Alman emperyalizmine yaklaşımının nedenlerini anlatırken (daha önce belgeleri vermiştik) şöyle yakınmıştı.

"*... Fransızlar bize eskisine nazaran daha az sevimli gelmektedirler. Bunda bizden Tunus'u almalarının dehli olduğu gibi, idare şekillerinin 'Cumhuriyet' olması da rol oynamaktadır. Çünkü bizce hükümdarın hakim olmadığı yerde intizam devam edemez*" (Murat Özyüksel,...Bağdat Demiryolları)

Yılanın sevmediği ot burnunun dibinde çıkarmış. Halifeliğin etkisini sömürge ve yarı-sömürgelerinde kırmak için, Mısır'da, Tunus'ta, daha sonra Suriye, ... Irak'ta "Cumhuriyet" ilan ettiren emperyalistler şimdi halifeliğin merkezinde "Cumhuriyet" ilan ettireceklerdi.

MECLİSİN FESH EDİLMESİ

Meclisin neden fesh edildiğini, araştırmacı Mete Tunçay'dan aktaralım: "*Nihayet, 1923 Nisan ayı başında TBMM seçiminin yenilenmesi kararını almıştır.* (alan M. Kemal'den başkası değil bu kararı- bn.) *Meclisin o dönemdeki bileşimiyle, kesintiye uğramış bulunan Lozan barış görüşmelerinin sonucunda varılacak bir antlaşma tasarısını kabul etmeyeceğinden endişe duyuluyordu; yenilenmesi isteğinin temel nedeni buydu*" (... Tek Parti Yönetimi) Yani M. Kemal, Meclisteki muhalefetin gücünü bildiğinden (üçte-iki çoğunluğu bile toplayamadığı için) ondan kurtulma yolu olarak meclisi fesh etme yoluna gitmiştir, hem de kendi koyduğu yasaları bile açık açık çiğneyerek. Çünkü mecliste muhalefet Kemalistlerden fazladır. Ve 20 Kasım 1922'de başlayan 4 Şubat 1923'te tıkanan ve çözüm bulmadan dağılan Lozan Konferansı konusunda, M. Kemal'i başından atmak için muhalefet bu sefer "Musul" sorununa yapışmıştır. Halbuki "Musul" sorunu Lozan Konferansında, alt komisyondan bir üst komisyona gitmemiştir bile. İngiltere ile Fransa Lozan'da öyle kapışmışlardır ki, İngiliz temsilciler Suriye'yi Fransa'nın elinden alıp, Musul yerine Türkiye'ye vereceklerini söyleyecek kadar ileri gitmişlerdir. Amaç, Fransa'yı, Almanya'nın kalbi olan Ruhr bölgesinden çıkarmak. Bu konuda Lozan'da dövüşen İngiliz ve Fransız emperyalistleridir. Lozan'a gönderilen İsmet İnönü ve Rıza Nur, bizzat M. Kemal'in meclisi hiçe sayarak göndermesi ve yönlendirmesiyle

olduğundan başbakan olan Rauf Orbay da tepkisini gösterip istifayı basacaktır. Bunlar canına minnettir M. Kemal ve Kemalistlerin. O bütün bir meclisi fesh edip, Anadolu, Rumeli Müdafai Hukuk Grubundan "Halkçı Fırka"yı kuracaktır. Yani "Müdafai Hukuk Cemiyetleri" bu sefer parti olarak şekillendirilecektir. Ya muhalefet, o ne olacaktır? Gazeteci Ahmet Emin soruyor: "*Paşa hazretleri, acaba memlekette eskiden kalan fırka örgütleri ne olacak? Bunlar bir güç halinde karşılık verebilecekler midir?*" M. Kemal; "*Öyle bir şey tanımıyorum*". Gazeteci tekrar soruyor: "*Yani bunlar esaslı bir örgütle meydana çıkacaklar mıdır?*"

M. Kemal; "*Çıkamazlar! Çıkmak istemek kendi aleyhlerindedir*". Bir başka gazeteci soruyor; "*Bir de paşa hazretleri, bu mecliste bir çoğunluğun devam etmek fikrinde olduğu söyleniyor... Mecliste üçte iki çoğunluk oluşmassa onun dağılmasının mümkün olmadığını söylüyorlar*".

Dikkat ederseniz gazeteciler öyle kırıtarak, kıvırarak soruyorlar ki, sorarken bile korkularından adresi hep başka yere yolluyorlar. Bu soruya da M. Kemal'in yanıtı şöyle; "... *Dışarıdakileri bir kez davet ederiz gelmezler, bir daha davet ederiz, gelmezler. Bir daha davet ederiz gelmezler ve dolayısıyla davete uymayanların mebusluktan istifa ettiğine dair bir karar alırız. Sorun çözülür.*" Bir başka gazeteci; "*Ya meclis böyle bir karar vermezse?*". M. Kemal; "*O zaman görürsünüz ki millet karar verir!...*" Şimdi bu lafları duyan kimse millete gidildi sanacak, hayır, meclisi Mustafa Kemal fesh ediyor ardından. Millet, M. Kemal değil mi? O tabii(!!!)

Şimdi kısaca şu "Halkçı Fırka" olarak ortaya çıkacak olan yapının niteliğine bakalım, yani Müdafai Hukuk Cemiyeti'nin parti haline getirilişine.

H.C. Armstrong anlatıyor, ama unutmayınız bu sözleri başta Mete Tunçay ve birçok yazar onaylıyor. Söylenen şu:

"*Cemiyet hâlâ varlığını koruyordu* (Müdafai Hukuk Cemiyeti- bn.) *Bu askeri bir örgüttü. Hâlâ ateşli bir yurtseverlikten* (biz bu ateşli yurtseverliğin, nasıl bir emperyalist sevgiliğinden geldiğini biliyoruz. bn.) *esinleniyordu. Cemiyet, Başkumandan olarak doğrudan onun emri altındaydı. Bu örgütü sıkı disiplinli ve doğrudan kendi denetimine bağlı bulunacak ve Türkiye'nin gerçek yöneticisi olacak bir partiye dönüştürmeye karar verdi. Ona 'Halk Fırkası' adını verecekti. Parti yöneticilerinin maaşlarından ayrı bir gelirleri olması, kendi alanlarında güç ve memuriyete atama hakkı bulunması gibi özel ayrıcalıkları olacaktı. Bir kasaba ya da köydeki Halk Fırkası komitesi, resmi dairelerde görev yapmak üzere kimin belediye başkanı, muhtar, imam, mal müdürü, polis, postacı, çöpçü, gündelikçi kadın olarak çalıştırılması gerektiğine karar verecekti. Böylelikle komiteler kişisel olarak kendisine bağlanmış olacaklardı. Kendi başarısı ya da başarısızlığı onları da etkilemiş olacaktı.*"(Bozkurt)[5]

İşte M. Kemal'in meclisi fesh ettikten sonra, kurulacak olan 2. Meclis bu Müdafai Hukuk Cemiyetinden meydana geliyordu. Adı Cumhuriyet Halk Fırkası (sonra CHP) olacak ve 1950 yılına kadar iktidarda kalacaktı. Kemalistler'in, emperyalizme uşaklıklarını bir kez daha belgeledikleri Lozan Antlaşmasını da onaylayan bu meclisti. Artık M. Kemal, hem parti başkanı, hem meclis başkanı, hem ordu komutanı, hem de Cumhurbaşkanıdır... Onun başkanlıklarını fazla saymaya yerimiz yok. 29 Ekim 1923'te, Fas'ta, Tunus'ta, Mısır'da... emperyalitlerin ilan ettiği "Cumhuriyet" bu sefer Anadolu'da ilan ediliyordu. Hani şu Abdülhamid'in, emperyalistlerden, neler yaptıklarını anlatırken adını ettiği "Cumhuriyet".

Önder yoldaş Kaypakkaya'nın dediği gibi; Taçlı krallar gidiyor. Taçsız kralların devri başlıyordu. Sayın Yahya Tezel'e veriyoruz sözü:

"*1924 yılında kabul edilen anayasa aslında çok partili parlamenter bir siyaset biçimine açıktı. Ne var ki ikinci bir parti kurulmasıyla ilgili 1925 ve 1930 deneyleri kısa ömürlü oldu...* ***BMM'sinin varlığına rağmen tek parti ve tek adam yönetimi 1946 yılına kadar sürdü. Üst siyasal yapılardaki iktidar, 1938'e kadar büyük ölçüde Atatürk'ün, 1938-1950 aralığında da İnönü'nün elinde yoğunlaştı. Büyük Millet Meclisi üyeliği, tek parti döneminde,*** *varlığını bir hayli hiyerarşik bir liderlik yapısı içinde sürdüren* ***Tek Adam'ın atamasına bağlıydı...***

1920-1950 aralığında milletvekillerinin %47'si meclise girmeden önce kamu görevlisiydi (asker, polis, savcı, hakim vs. bn.)... *%25'i avukat, doktar gibi serbest meslek... öte yandan meclise girmeden önce kamu görevlisi ve serbest meslekten olan bu milletvekillerinin 1/3'ü ticaretle uğraşan ya da büyük arazi sahibi olan babalarının çocukları idi. Milletvekillerinin %10'u tüccarlar, %7'si büyük arazi sahibi çiftçiler arasından seçilmişlerdi...*"(abç)

Evet, Kemalist dönemde milletvekilliği de Tek Adam'ın atamasına bağlanıyordu. Yazarın burada sözünü ettiği 1930'da ikinci parti kurulması ise sadece ve sadece bir tiyatroydu. Bu partinin tüzüğünü, liderini bile M. Kemal onaylayıp seçmişti, piyon bir muhalefetti O. Kaypakkaya çok yerinde olarak; "*Kemalist Devrim* (bu klasik kavramları artık literatürümüzden çıkarmalıyız diye düşünüyorum. Onun yerine "Kemalist hareket, Jön türk hareketi" tabirini kullanmak daha yerinde olur. bn.) *Jön Türk devriminin benzeri ve izleyicisidir*" demişti.

"Yeni" bir dönem başlıyordu ülkemizde. Her türlü muhalifin acımasızca ezildiği, zindanlara doldurulup, darağaçlarına çekildiği "yeni bir dönem" Bir uçtan diğer uca darağaçları ile kaplıdır artık ülke. Sansürler, sürgünler, toplu imhalar, örfi idareler, olağanüstü valiler... Ve bu zulmün üstünde Çankaya'da, Dolmabahçe Sarayı'nda oluk oluk dökülen içkiler, şişeler, balolar...

Burada küçük bir parantez açarak, bir tanığın ağzından anlamlı bir anıyı, anlatımı buraya alalım. 'Görüşmek, anlaşma yapmak için çağırdıkları bir adamı kafilesiyle birlikte tutukluyorlardı. Onlarca süngü dayanmıştı 73 yaşındaki ak saçlı, ak sakallı bilge ihtiyarın döşüne. Kumandan kıçını yırtar gibi heyecan ve merak içinde bağırıyordu sözcükleri tekrar ede ede: "*Sen Rıza mısın? Sen Rıza mısın?*" Yaşlı koca bilge, göğsüne dayanan on-

larca süngüye aldırmadan, atının üstünde ak sakallarını şöyle bir sıvazladı, aslanın yelesini düzeltmesi gibi uzun saçları döküldü omuzuna. Kartallar gibi dikti bakışlarını yırtınan zabitin üstüne ve kükrer gibi şu sözcükler döküldü ağzından; "*Ula sen hangi Rızo'yu soruyorsun?*" Kendini sorduğunu biliyordu zabitin, eliyle şöyle bir işaret etti dağları, ovaları ve şunları ekledi sözlerine; "*Bura Dersim her ağacın altında bir Rızo yatar!*"

Sahi, biz hangi fikir mirasını reddediyoruz?

"***Komünistler, tarihin devrimci mücadelede bir silah haline getirilmesini bilirler. Kurtuluş Savaşı'nda canıyla, kanıyla destanlar yaratan halk kahramanları vardır. Örneğin, bir Kara Yılan vardır, biz bunların mücadelesinin mirasçısıyız. Biz, yığınların tükenmez enerjilerinin mucizeler yaratan dehalarının, sonsuz devrimci güçlerinin mirasçısıyız. Her fırsatta yığınların mücadelesini kanla ve zorbalıkla bastırmaya çalışanların, onlara düşmanlık gösterenlerin değil.*** *Bazı silahlar vardır ki, onu elinde tutanlar yenilmez bir güce sahip olurlar. Örneğin, Marksizm, Leninizm, Mao Zedung düşüncesi böyle bir silahtır. Bazı silahlar da vardır ki, onu elinde tutanlar, kendilerini yaralarlar. Yani silah geri teper ve kendisini elinde tutanları vurur. İşte Kemalizm böyle bir silahtır!*"

İbrahim Kaypakkaya

YAZI DİZİMİZİ BİTİRİRKEN

Bu çalışmamızı burada noktalarken, değinemediğimiz birçok konu oldu. Sevr Antlaşmasını anlatırken bile eksik bıraktığımız yerler var. Daha da önemlisi I. Londra ve San Remo antlaşmalarının da üzerinde yeteri kadar duramadık. Mesela "İzmir İktisat Kongresi" (Şubat 1923) denilen "Meclis"in haberinin bile olmadığı bu "yapmacık kongreye" de yer veremedik. Doğaldır ki Lozan Konferansı (uşaklıklarını bir kez daha belgeledikleri bir konferanstır bu Kemalistler'in)nı da ele alamadık. Bunlara değinemeyişimizin asıl nedeni; "Yazının çok uzadığı ve dergi boyutunu aştığı" noktasında gelen eleştiriler ve yazımızı "kısa tutmamız" konusunda getirilen önerilerdi. Yoldaşlarımızın bu görüşlerini gözönüne almak zorunda kaldık, buna bağlı olarak "polemikleri de" ertelemek lüzumu ortaya çıktı. Buna rağmen bu önerilerin iyi bir yanı da var, yoğun bir okuma ve yazma sürecinden sonra toparlanma ve yazı dizisini yeniden gözden geçirip gelen ve gelecek olan eleştirileri de gözönüne alarak düzenleme olanağına sahip olacağız. Yoldaşlarımın, eleştiri, görüş ve önerilerini bekliyor, bu yazı, böylelikle kolektif bir çalışma ortaya çıkar sanıyorum. Her gelen eleştiriye açıktır bu yazı. Ama bunun anlamı "her gelen eleştiriyi kabul edeceğiz" şeklinde yorumlanmamalıdır. Eğer "ben" diye konuşmam gerekirse, bu yazıda birçok eksiklik görebiliyorum, bazen kendimle çeliştiğim yerler bile oldu ve atlamalar oldu, kopukluklar oldu. Bunun nedeni, yazıya başlarken, birincisi hazırlıksız başladığımdan, diğeri ise; bazı kurallara uymam gerektiği noktasında "kendime uyguladığım otosansür'dü". Yazı ilerledikçe bunu attım üzerimden **bazı tabulara dokundum** ve hatta "Genel olarak" değil ama bazı yerlerde Kaypakkaya yoldaşla bazı küçük ayrılıklara düştüm, düşmem gerekiyordu. Çünkü bu yazı önder yoldaştan 26 yıl sonra kaleme alınıyordu ve tarihin karanlık kalan bir kısım (hepsi değil) yanları da açığa çıkmıştı, belgeler, yeni kitaplar yayınlanmıştı bu konuda. Buna rağmen bütün bu belgeler Kaypakkaya'yı doğruluyordu. Önder yoldaş Kemalizmi çok doğru bir şekilde tahlil etmişti ve yaşadığı dönemde ülkemiz toprağında (Dr. Şivan'ın fotokopi şeklindeki ülkemizde yayınlanan yazıları ilk kez 1975(?) yılında oldu sanıyorum) ilk gökgürlemesi buydu! Benim bu konudaki küçük ayrıntım Kemalistlerin bizzat emperyalistlerin eliyle, desteğiyle oluşturulan bir hareket olduğu noktasındadır. (Kaypakkaya bu sorunlara da gönderim yapıp dikkat çekiyor yazılarında. Ayrıca Diyarbakır askeri mahkemesinde faşizmi yargılayan TKP-ML tutsakları da yazılarında bu noktaları önemle belirtiyorlardı, çok haklı olarak) Aynı yıllarda yine emperyalistler eliyle oluşturulan "Nazi" partisini ve Nazi Almanya'sını da incelemiş olmanın bu sonuca ulaşmamda önemli katkısı oldu diyebilirim. O zaman şöyle demiştim (1995) "**İkinci Dünya Savaşı diye bir şey yok, bu savaşın ismi proleter kampla-emperyalist kamp arasındaki bir savaştır!**" Bu çalışmalarım en sert muhalefetle karşılaştı. "Sessizliğe Mahkum edildi", en sert muhalefet buydu. Ve ben burada bu çalışmayla bir kez daha tezlerimi yineliyorum. Şöyle diyorum; "***Eğer tarih bir gün Büyük Komplo'dan söz edecekse -ki edecek- bu büyük komplo, 1917 Ekim Devrimi sonrası Sovyetler Birliği sınırlarında emperyalistlerin izlediği Stratejik abluka'dır! Ve bu sınırdaki ülkelere emperyalistlerin biçtiği misyondur. İşte, bu büyük komplo'nun bir bacağı Naziler ve Nazi Almanya'sıyken Avrupa'da, Ortadoğu'da ve Anadolu'daki bunun diğer bacağı Kemalistler'dir! Ve onların Türkiye'sidir!***".

İşte benim çalışmalarımda ayrıştığım diyebileceğim (aslında bu gönderimler önder yoldaş da var) yerler belki de buralar olacaktı.

Bir diğer değinmek isteyip de, elimde olmadan değinemediğim , veya şöyle diyeyim; sonraya bıraktığım meseleler oldu. Bunlara kısaca burada değinmek isterim: Mesela, "Devletçilik", bu bizim kitlemize ve programımıza yapılan en büyük saldırılardan bir tanesidir. Önder Yoldaş "nedir devlet?" derken bu "devletçilik" kavramının gerçek yüzünü alaşağı ediyor, maskeyi aşağı indiriyordu. Fakat biz, bize gelen saldırılar noktasında "Devletçilik" maskaralığının ikinci yönünü de alaşağı etmeliydik: Gerek, 1913'te İttihat ve Terakki'nin, gerekse de 1927-1929'da Kemalistlerin "Sanayiyi Teşvik Kanunları"nı bizlere "ekonomik koruyuculuk" ya da "Devletçilik" olarak lanse etmeye çalışan ve buralardan da yola çıkarak İTC'yi ve Kemalistleri "milliyetçi" ilan eden düzenin kalemşörlerine, despot aydınlarına cevap vermeliydik. Bu tahrifatların iç yüzünü açığa çıkarıp kitlemizi eğitmeli, geliştirmeli ve ufkunu açmalıydık. Ayrıca Fransız devrimini anlattığımız bölümde biz bu konuya önemle yer verdik. Merkantilizm'di bu. Sayın Orhan Hançerlioğlu'nun çok gü-

zel bir şekilde, Marks'tan özetlediği gibi; Devletçilik; "*Ulusal ekonomiyi koruculuk, sanayicilik sorunlarında toplanır... Yurt ticaretini içte ve dışta koruyuculuk (himayecilik)...*" sorununda toplanır. Bir yandan emperyalizmin açık pazarı, yarı-sömürgesi olup, emperyalistlerle uşaklık ilişkilerini sürdürerek, diğer yandan "Devletçilik"ten bahsetmek mümkün mü? "Ekonomik ve siyasi koruyuculuk"tan bahsetmek mümkün mü?

Sayın Çağlar Keyder bu palavralara güzel cevaplar verdiği kitabının bir yerinde:

"***1923'te Cumhuriyet kurulduğunda,*** *Türkiye sınırları içinde tahminen 63.4 milyon sterlin ya da 500 milyon liralik yabancı sermaye bulunuyordu.* ***Bu miktar 94 firma arasında dağılmış olup*** *bunlardan sadece 12'si imalat sektöründe, 6'sı da madencilikteydi.* ***1923-1929 döneminde doğrudan yabancı sermaye yatırımı yeni bir ivme kazandı...*** *Ocak 1924'de çıkarılan bir kanunla yabancıların mülk edinme koşulları serbestleştirildi... Böylece, 1929'a gelindiğinde savaş öncesinde kurulmuş (Konsolide, Boaks, İstanbul tramvay ve Havagazı ve elektrik gibi) imtiyazlı firmalara yeni kurulmuş bir çok yabancı firma daha eklenmişti. Ödemeler dengesi istatistiklerine göre, Türkiye'ye yapılan yeni yabancı yatırımlar, 1926'da 6.5 milyon liraya, 1928'de 8 milyon ve 1929'da 12 milyona ulaşmıştı...* ***Tipik olarak, yabancı uyruklular hisselerin %90'ından fazlasına sahipken, genellikle tek Türk ortak itibarı*** (yani şekilsel, göstermelik, bn.) ***miktarda bir hisseye sahipti. Bu nedenle 'yabancı sermayenin ortaklığı' aslında her zaman, şirkete yabancıların sahip olduğu anlama geliyordu.***" (Dünya Ekonomisi İçinde Türkiye) (abç.)

Evet, gördüğümüz gibi, bu emperyalizme "açık kapı" politikaları ile "Sanayi Teşvik kanunları"(!) bir palavra edebiyatından başka bir şey değil, tıpkı Jön Türkler'in 1913 yılında yaptıkları gibi. Sayın Yahya Tezel ise 1929 sonrasını da pek güzel vurguluyor:

"*Hükümet Lozan sözleşmesindeki beş yıllık sürenin bitiminde,* ***1929 Ekimi'nde yeni bir gümrük tarifesini yürürlüğe koydu. Yeni spesifik tarifede bütün tarım makinaları araç ve gereçleri gümrükten bağışık tutuldu.***" (Cumhuriyet Döneminin İktisadi Tarihi, Yahya Tezel) (abç.)

Bu "açık kapı" siyasetinin, emperyalizme bir köle ruhuyla hem ekonomik hem siyasi bağımlılığın neresi Koruyuculuk? Neresi Himayecilik? 16. ve 17. yüzyıllarda uygulanmış olan batı devletlerinin (bugünkü emparyalist ülkelerin) kapitalizmin ilkel birikim dönemine tekabül eden bu ekonomik ve siyasi politikasını, kalkıp da emperyalizm ve proleter devrimler çağında "uygulanabilirliğini savunmak" en basit ifadeyle "Tarihi bile bile çarpıtmak" demektir. Hele bir de yarı-sömürge bir ülkede "Devletçilik", "ekonomik ve siyasi" bağımsızlıkmış gibi göstermek, eğer "cehaletten" değilse, emperyalist ve faşistlere su katılmamış uşaklıktandır. Despot Aydınlarımız hiç şüphesiz bu ikinci kategoriye girmektedir.

Fırsat bulup da değinemediğimiz bir diğer mesele, Laiklik'ti. Biliyorsunuz, saflarımızda da Kemalizm'e laiklik atfeden yoldaşlar çıktı son dönemde, Kemalist "Aydınlanmacılar" giderek artıyor. Düzenin propagandasının etkisine giriyoruz. Nedir Laiklik? (bu konuları, bu yazıları eğer bir kitapçık haline getirirsem ***U. Yürüyüş*** yazı kurulunun desteğiyle, genişleteceğim. Şimdilik kısa tutuyorum) Laik bir ülkede, devletin dini olur mu? "Diyanet İşleri Başkanlığı" bizzat Kemalistler eliyle oluşturulmuş eski "Şeyh-ül İslamlık'ın" bir biçimi değil mi? Laik bir ülkede, okullarda "Din dersleri zorunlu olur mu?" Laik bir ülkede devlet vatandaşa "Senin dinin ne?" diye sorar mı? Ve vatandaşın "nüfus cüzdanına bizzat dini İslam veya Hristiyan" diye damga vurur mu? vs. vs. Kemalist-padişah kapışmasında emperyalistlerin oynadığı oyunu göremeyenler, bilerek veya bilmeyerek emperyalistlerin desteği ve teşvikiyle ilan edilen ve adına "Cumhuriyet"(!) denilen askeri faşist diktatörlüğün perde arkasını gözardı ediyorlar. Bizim saflarımızda ortaya çıkan bu durum ise tamamen kendi suçumuz, her zaman olduğu gibi ya **ideolojik mücadelenin önemini küçümsüyoruz ya da pratiğin değerini. Bizler 26 yıldır bu iki önemli öğeyi hiçbir zaman birleştiremedik. Sancımız bu değil mi zaten!**

Sonuç olarak; bu yazı dizimizi ülke tarihimizin bu kesitiyle noktalıyoruz. Öncelikle, ***Uzun Yürüyüş***'ün yazı kuruluna bana gösterdikleri anlayış ve müsamahadan dolayı teşekkür etmek isterim. Onların teşviki olmasaydı eğer, belki bu yazıyı buraya kadar sürdüremezdim. Benim korkum, ***Uzun Yürüyüş***'ün bana karşı gösterdiği hoşgörüyü, anlayışı, yanlış yönlere çekme, gündemde olmayan şeyleri getirip gündeme sokma apayrı bir uğraş ve kaos yaratma korkusuydu. Umarım böyle yapmamışımdır. Yine çalışmamızın başında, bizden hoşgörü ve iltifatlarını esirgemeyen ve tavırlarıyla bize cesaret veren değerli araştırmacı-yazarımız Temel Demirer'e teşekkür borçluyuz. Eleştiride bonkör, hoşgörüde cimrilik dolu bir dönemde anlamlı bulduk bu desteği sağolsun.

Bu dizi yazıda, çalışmada, her yoldaşımızdan bir soluk var, benim yaptığım sadece yazıya dökmek oldu, geleneğimizin gruplarının yabancısı olduğu görüşler değildir bunlar ama yazıya dökerken hata yapmışsam bu hatalar bana aittir.

Yeğenim ve yoldaşım Temur Demir, gelinim ve yoldaşım Besime Doğan ve yoldaşım Suna Yıldırım anısına kaleme almaya çalıştığım bu çalışma eğer onların kavgalarına küçücük bir katkı sunarsa, yüreğimde buruk bir sevinç kalacaktır. Anıları onbinlerce yıl yaşasın, unutmadık, unutmayacağız onları...

DİPNOTLAR

1) Sayın Yahya Tezel, "Cumhuriyet Döneminin İktisadi Tarihi" adlı kitabında bu duruma şöyle dikkat çekmektedir: "***Asker-Bürokrat kadro, 1923-1950 aralığında, siyasal yapının üst kurumlarında adeta tahakküm gibi görülebilecek bir ağırlığa sahip olmuştu...*** *Her iki Cumhurbaşkanı da askerdi, başbakanlara gelince, üçü Harbiye mezunu ve subay (İnönü, Okyar, Peker) biri askeri tıbbiye mezunu ve doktor-subay, ikisi mülkiye mezunu ve kamu görevlisi (Saraçoğlu-Saka) olmak üzere döne-*

min sekiz başbakanından altısı askeri-bürokrat bir kökenden gelmişti... Bu dönemde bakanlar kurulu üyeliğine yapılan toplam 194 atamanın %61'inde siyasette askerlik ve devlet memurluğundan gelen kişilere görev verilmişti..."(abç.) Bizim sözünü ettiğimiz 1920-1923 arası dönemde her şey zaten askerin elindedir.

2) Kemalist ordunun, Jön-Türkler gibi esas saldırısını sömürge uluslara ve halka yönelttiğinde askeri güçlerinin durumunun 50.000 (elli bin) olduğunu gördük, bunları yönlendiren emperyalistler olmuştur. Kemalist harekete fırsat bu fırsat diye saldırması bir yana, etki alanını genişletmek isteyen Yunan Ordusunu bile emperyalistler engellemiş ve geriye çekilmeye zorlamışlardır. Kemalistlerin gerek Ermenistan, gerek Kürdistan'da bu kadar rahatça iç isyanlara yönelmesinin nedeni budur. Kürtler ve Ermenilerin en büyük başarısızlık nedeni ise hiçbir kimseden destek alamamış olmaları, yeterli bir örgütlü silahlı güçleri olmayışı ve de kendi aralarında bile birlik olamayışlarıdır. Emperyalistlerin sayesiyle Anadolu'da tek silahlı güç Kemalist ordu olmuştur.

3) "*Avam Kamarası'nda Dışişleri sözcüsü Cecil Harmsworth, iki ayrı konuşmasında, Yunanlıların İzmir'de Türkleri katlettiklerini ve bunun limanda bulunan müttefik gemilerinin gözü önünde cereyan ettiğini*" (Sevr Entrikaları) belirtiyordu. Aşağılıkça bir açıklama idi bu. Yunanistan İzmir'i işgal etsin diye de "*Yunanlıları Türkler katlediyor*" diyen de kendileri idi bir kaç ay önce. Ve ne gariptir ki (!) gene bu müttefik gemiler İzmir limanındayken Yunan-Türk(!) kapışmasında kendi müttefikleri Yunanlılar için kılını bile kıpırdatmayacaktılar. İşin doğrusu Yunanistan'ın "piyonluğu" bitmişti emperyalistlerin yanında.

4) Biliyorsunuz, M. Kemal'in "Gazi" ilan edildiği yerdi bura. Cepheden kilometrelerce geride (muhtemeldir ki aşırı alkölden) ata binerken düşmüş "*bir kaburga kemiği kırılmıştı*" (İ. İnönü. Hatıralar). "*M. Kemal cepheyle alakası olmayan (Alagöz köyü) yerde olmasına rağmen, savaşın içinde bulunmamasına rağmen, üstelik koca bir Laz alayı tarafından (bazı yazarlara göre tek başına savaşa katılacak kadar çoktu bu Laz alayı ama sade M. Kemal'i korumakla görevleydiler.*" (Bozkurt, Armstrong) Korunmasına rağmen (tıpkı Teşkilat-ı Mahsusa gibi) bu olay despot aydınlarca hem çarpıtılmış, hem de durup dururken M. Kemal'i daha kahraman göstermek için bunlar tarafından kalem darbeleriyle 5 ila 8 arasında kaburga kemiklerini kırmışlardır. Her yalanın üzerine gidip düzeltemiyoruz, ne yerimiz yeter buna ne de elimizdeki kalem. Biliyoruz "*Rafet Bele, Cephede M. Kemal'in kız tavlama peşinde koştuğunu söylüyor yüzüne karşı.*" (Lord Kinross)

5) Bu örgütlenme tarzındaki dikkat çekici yan, Nazilerin "SS" ya da "SA" türü örgüt şemasına benzerliklerinin olmasıdır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

– İbrahim Kaypakkaya, **Seçme Yazılar**, Ocak Yayınları

– S. İ. Aralov, **Bir Sovyet Diplomatının Türkiye Anıları**, Birey-Toplum Yayınları

– Yves Ternon, **Ermeni Tabusu**, Belge Yayınları

– Hıdır Göktaş, **Kürtler, İsyan-Tenkil**, Alan Yayıncılık

– Weşanen Yekitiya Demokraten, **Barzani'nin Tarihi Geçmişinden (1945-1958) Sovyetler Birliğine Tarihi Yürüyüşü**, SAL. 2599-1987

– **Ermeni Sorununda Bolşevizm**, Bolşevik Partizan Yayınları

– Y. N. Rozaliyev, **Türkiye'de Kapitalizmin Gelişme Özellikleri**, Onur Yayınları

– Howart Fast, **Spartaküs**, Sosyalist Yayınlar

– Prof. Dr. M. A. Hasretyan, **Türkiye'de Kürt Sorunu (1918-1940), Cilt 1**, Weşanen İnstituya Kurdi

– M. Nuri Desimi, **Kürdistan Tarihinde Dersim**, Komkar Yayınları

– İsmet İnönü, **Hatıralar, Kitap I, Kitap II**, Bilgi Yayınevi

– Şevket Süreyya Aydemir, **Tek Adam Cilt. 1**

– Lord Kinross, **Atatürk**, Sander Yayınları

– İhsan Nuri Paşa, **Ağrı Dağı İsyanı**, Weşanen Hevkom Yayınları

– Vedat Günyol, **Devrim Yazıları**, Belge Yayınları

– J. Stalin, **Troçkizmi mi? Leninizm mi?**, Sol Yayınları, II. Baskı

– Hasan Yıldız, **Aşiretten Ulusallığa Doğru Kürtler**, Heviya Gel Yayınları

– Jean Elleinstein, **Devrimler Devrimi**, Hür Yayınevi, 1970

– Paul C. Helmreih, **Sevr Entrikaları**, Sabah Kitapları

– Kemal Burkay, **Kürtler ve Kürdistan**, Cilt 1., Deng Yayınları

– Garo Sasuni, **Kürt Ulusal Hareketleri ve 15. yy'dan Günümüze Ermeni Kürt İlişkileri**, Med Yayınları

– H.C. Armstrong, **Bozkurt**, Arba Yayınları

–**Yeni ve Yakın Çağda Kürt Hareketleri**, Jine Nü Yayınları, Sovyetler Birliği Bilimler Akademisi Doğu Bilimleri Enstitüsü

– Dr. Şıvan, **Kürt Millet Hareketleri ve Irak'ta Kürdistan İhtilali**, APEC Yayınları

– Sina Akşin, **İstanbul Hükümetleri ve Milli Mücadele**, Cem Yayınevi

– Kadir Mısırlıoğlu, **Lozan Zafer mi Hezimet mi?**, Sebil Yayınevi Cilt I

– **Komintern Belgelerinde Kurtuluş Savaşı ve Lozan**, Kaynak Yayınları, 2. Basım

– M. Kemal, **Eskişehir-İzmit Konuşmaları 1923**, Kaynak Yayınları

– Mete Tunçay, **Türkiye Cumhuriyetinde Tek Parti Yönetiminin Kurulması**, Yurt Yayınları

– Hasan Yıldız, **Fransız Belgeleriyle Sevr-Lozan-Musul Üçgeninde Kürdistan**, Heviya gel Yayınları

– M. Kalman, **Belge ve Tanıklarıyla, Dersim Direnişleri**, Müjen Yayınları

– Rasih Nuri İleri, **Atatürk ve Komünizm**, May Yayınları, 1970

– **Savunma, TKP-ML Savaşçıları Diyarbakır'da Faşizm Yargılıyor**, Ocak Yayınları

– A. Şemsutdinov, Y. A. Bagirov, **Bir Karagün Dostluğu, Kurtuluş Savaşı Yıllarında Türk-Sovyetler Birliği İlişkileri**, Bilim Yayınları

– Dr. Çetin Yetkin, **Türk Halk Hareketleri ve Devrimler**, Milliyet Yayınları

– **Bakü 1920, Birinci Doğu Halkları Kurultayı**, Koral Yayınları, 2. Baskı

– C. Şener, **Topal Osman Olayı**, Ant Yayınları

– Adoif Hitler, **Kavgam**, Toker Yayınları, 10. Baskı

– L. Rambout, **Çağdaş Kürdistan Tarihi**, Ronahi Yayınları, 2. Baskı, Aralık 1975

– İvar Lissner, **Uygarlık Tarihi**, Milliyet Yayınları

– Hıdır Murat, **Türkiye Şartlarında Kürt Halkının Kurtuluş Mücadelesi**, Ronahi Yayınları, 1973

– Yahya Tezel, **Cumhuriyet Döneminin İktisadi Tarihi**, Tarih Araştırmaları Dizisi

– Çağlar Keyder, **Dünya Ekonomisi İçinde Türkiye**, 1923-1929

"Doğru" heyulasına felsefi bir bakış çabası

MURAT POLAT

DOĞRULUK KURAMLARI

Bilgi gibi doğruluk da felsefede sürgit tartışılan bir konudur. Tüm çabalara karşın kavramın tam bir açıklıkla ortaya konduğu söylenemez. Gerçi "Doğru" terimi günlük yaşamda dilimizden düşmeyen bir sözcüktür. Ama terime doyurucu bir tanım verme sözkonusu olduğunda büyük güçlüklerle karşılaşılmaktadır. Yaklaşık ikibin yıl önce İsa'nın çarmıha gerilme kararını onaylayan Roma'lı yargıç Pentius Pilate, "*karar doğru mu?*" diye sorulduğunda, "*doğruluk dediğimiz şey nedir, ben de merak ediyorum*" diye karşılık vermişti. Yaşasaydı, sorusuna istediği açıklıkta yanıtı bugün de almış olmayacaktı, herhalde!

Filozofların temelde başlıca (belki de tek) kaygısı doğruya ulaşma, doğru olanla yanlış olanı ayırt etme, doğruluğun anlamını belirleme olmuştur, denebilir. Gerçi antik çağda "sofist" denen kimi filozoflarla başlayan kuşkucu (dahası, kimi kez düpedüz inkârcı) bir gelenek de vardır. Buna göre, "nesnel doğruluk" diye bir şey yoktur. Olsa bile, ona ulaşamayız. Bu akımın öncülerinden Protagoras (İÖ 485-420), "*Her şeyin ölçüsü insandır*" ünlü özdeyişiyle, doğruluğun kişiye görecel olduğunu vurgulamıştı. Günümüzde de, doğruluğun kişisel inançlarla, dinsel doğmalarla ya da yerleşik değer yargılarıyla özdeşleştirenler vardır. Ne var ki, kuşkuculuk, özellikle yadsımaya kaçan aşırı biçimiyle, felsefede marjinal olmaktan ileri geçememiş. Filozoflar çoğunlukla doğruyu yakalamanın çabası ve iyimserliği içerisinde kalmışlardır. Felsefe literatüründe "kuram" diye geçen bu görüşleri değerlendirirken, "doğru" (ya da yanlış) dediğimiz şey nedir sorusunu yanıtlamalıyız.

"DOĞRU" KAVRAMI VE DOĞRULUĞUN ÖLÇÜTÜ

Doğruluk doğanın kendisinde bulduğumuz bir özellik değildir. Bir dağı, bir ağacı, bir ırmağı, çiçek ya da dikeni, güneşli ya da bulutlu bir havayı, canlı ya da cansız bir nesneyi "doğru" ya da "yanlış" diye nitelemek yerinde olmaz. Nitelersek, terimi çarpık bir anlamda kullanmış oluruz. **Doğruluk, insanın dünyada olup bitenlere yönelik beklenti ve inançlarına, bir nesne, bir olgu ya da olgusal bir ilişki betimleme, açıklama, öndeme türünden girişimlerine özgü bir özelliktir.** Beklenti veya inançlarımız, olgulara ilişkin betimleme, açıklama ve öndeyilerimiz doğru ya da yanlış olabilir. Tanrının öbür dünyada kötü kullarını cehennem ateşiyle cezalandıracağı, iyi kullarını cennet keyfiyle ödüllendireceği inancı kimilerine göre kesin bir doğru, kimilerine göre ise insanları korku ve umut araçlarıyla yönlendirme olmaktan başka bir şey değildir. Aynı şekilde, ateşi sıcak, buzu soğuk diye betimlememiz doğru; tersine, ateşi soğuk, buzu sıcak diye betimlememiz yanlış olur. Havanın yarın açık olacağı tahmini, son depremlere yeraltı nükleer denemelerinin yol açtığı açıklaması yanlış da olabilir; doğru da. Öyleyse doğruluk ya da yanlışlık "doğa" dediğimiz gerçekliğin değil, gerçekliğe ilişkin sav, beklenti, öndeyi ve açıklamalarımızın bir özelliğidir.

Pek çok konuda insanların değişik, dahası birbiriyle bağdaşmaz inanç veya görüşler taşıdıklarını biliyoruz. Birisi için doğru olan bir sav, bir başkası için yanlış olabilir. Dahası, kimi yanlış inanç ve görüşlerin inatla "doğru" diye savunulduğuna da sıkça rastlamaktayız. Peki bir sav, inanç veya görüşün doğru ya da yanlış olduğunu nasıl saptayabiliriz? Doğruluğun herkes için geçerli bilinen bir ölçütü var mıdır?

Bu soruya yanıt arayışında her şeyden önce, doğruluğun "önerme" dediğimiz sav, kanı veya beklenti içeren tümcelerin bir özelliği olduğunu gözden kaçırmamak gerekir. Ayrıca, doğruluk (veya yanlışlık) önermelerin bir özelliği olmakla birlikte, önerme de kendiliğinden varolan bir özellik değil, önermenin olgusal dünyayla ilişkisine dayanan bir özelliktir (Doğruluğu analitik olan matematiksel önermeler için bu niteleme doğru değildir). Bu iki nokta göz önüne alındığında, doğruluğu ne önermede, ne de önermenin ilişkin olduğu olguda değil, ikisi arasındaki ilişkide aramalıyız. İlişki, bire bir karşılaşım anlamında uyum gösterdiğinde önermeye "doğru", aykırılık gösterdiğinde önermeye "yanlış" diyoruz. Örneğin, "dünya yuvarlaktır" önermesi dünya gerçekten yuvarlaksa doğru, değilse yanlıştır. Burada doğruluğu belirleyici olan önerme değil, ilişkin olduğu olgudur. Doğru önerme, ilişkin olduğu olguya denk düşen önermedir. Ancak, olgu ile önerme gibi iki ayrı türden nesnenin karşılaşım koşulu sürgit tartışma konusu olmuş-

tur. Gerçekten, dilsel bir ifade ile bir olgu ya da olgusal ilişkinin uyuşumu ne demektir?

Bu türden kimi güçlüklere karşın, belki de sağduyuya uygun düşmesi nedeniyle yaygın olarak benimsenen ve felsefede "**karşılaşım kuramı**" (correspondence theory) diye geçen bu görüşe alternatif iki görüşten daha sözedilebilir. "**Tutarlılık kuramı**" (coherence theory) ve "**kılgısal kuram**" (praqmatic theory) dediğimiz bu kuramların doğruluk koşulları değişiktir kuşkusuz.

TUTARLILIK KURAMI

Karşılaşım kuramı, gerçekçi bir yaklaşımla, bilinen ile bilen arasında kesin bir ayrım öngörmektir. Öyle bir ayrımı reddeden rasyonalist veya idealist filozoflar (Leibniz, Spinoza, Hegel, Bradley, vb.) tutarlılık kuramını ileri sürmektedirler. Bu kuramda vurgulanan ana nokta, bir sav veya düşüncenin doğruluğunun, doğruluğu apaçık sav ve düşünceleri kapsayan dizgeyle tutarlı olmasına bağlı olduğudur. İdealistlere göre, aslında doğruluk bireysel önerme veya düşüncelerin değil, bunların tümünü kapsayan dizgenin bir özelliğidir. Öyle bir dizge için ancak, tam anlamında, "doğru" diyebiliriz. Bireysel önermelere birer doğruluk öğesi gözüyle bakılabilir ama hiç birini kendi başına yeterince doğru sayamayız. Örneğin "*Sokrates baldıran zehiri içerek yaşamına son verdi*" önermesini ele alalım. İdealistlere göre, bu önermeyi, doğruluğu bir yana, tüm nedensel koşulları ve günümüze ulaşan etkileri yeterince bilinmedikçe tam anladığımızı bile söyleyemeyiz. Çünkü, her önerme, içinde yer aldığı dizgeyle kimlik kazanmakta, anlam ve doğruluğu dizgedeki mantıksal ilişkilerle belirlenmektedir. Tutarlılık kuramına bağlı olanlar arasında, dizgeyi oluşturan elemanların birbirlerini, matematiksel bir dizgede olduğu gibi içerdikleri savında olanlar bile vardır.

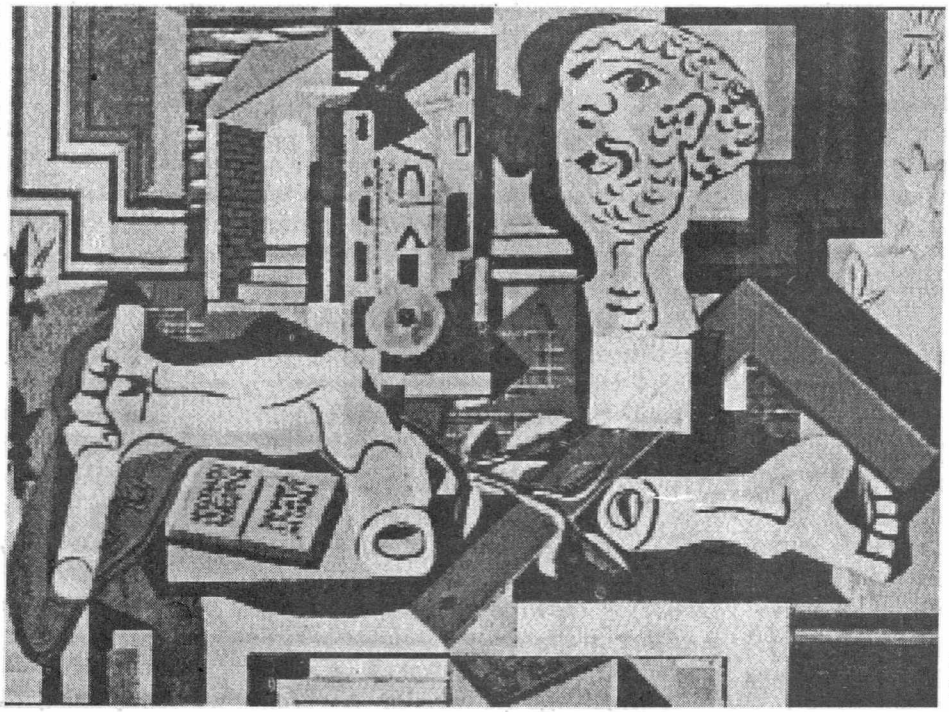

Tutarlılık kuramına kimi yanlarıyla, doğruluk kavramına olumlu bir yaklaşım gözüyle bakılabilir. Bir kez kuramın, doğruluğu, önerme-olgu ilişkisinde değil, önermeler arası ilişkide araması, karşılaşım kuramının henüz doyurucu bir açıklıkla çözdüğü söylenemeyen güçlüğü aştığı yadsınamaz. Sonra, tutarlılığın doğruluk kavramına, bir koşul ya da ölçüt sağlamanın ötesinde, doğruluk için kimi durumlarda bir gerekçe de oluşturduğu söylenebilir. Örneğin, doğruluk değeri belirsiz ama bir soruna çözüm arayışımızda bize ışık tutan; ya da ipucu sağlayan iki önermeden birini seçme durumunda kalmamız halinde sağ duyumuza, yerleşik norm veya varsayımlara daha uygun olanı seçmemiz normaldir. Aynı şekilde, geçmişteki bir olay veya yaşantılarımıza ilişkin anılarımızın doğruluğu söz konusu olduğunda, bunlardan birbiriyle tutarlılık içinde olanları daha güvenilir bulup seçmemiz yadırganabilir mi? Son bir nokta da, tutarlılık kuramının, doğruluğu değişik derecelerde bir özellik saymaya elvermesidir. Bir önermeyi kendi başına doğru saymasak da veya yanlış saymasak da diğer önermelerle tutarlılığı (varsa) gözönünde tutularak bir ölçüde doğru sayabiliriz. Tam doğruluk ise, kapsadığı önermelerin birbirleriyle tutarlılığını taşıyan etkin dizgeye özgü bir özelliktir, idealistlere göre!

Öte yandan, tutarlılık kuramını doyurucu olmaktan uzak tutan önemli güçlükler vardır. Tutarlılığı doğruluğun koşulu ya da ölçütü olarak benimseyen kimseler, doğruluk kavramına başvurmaksızın tutarlılığın nasıl belirlenebileceğini gösterebilirler mi? Önemli bir nokta da, hemen her alanda önermelerin birden fazla dizgeyle kapsanmaya elvermeleridir. Öyleyse, kendi içinde tutarlı değişik dizgelerle karşılaşma söz konusu değil midir? Öyle bir durumda dizgelerden birini hangi gerekçeyle en yetkin seçeceğiz? Doğruluğu son çözümlemede, "evrensel kapsamlı, tek ve yetkin bir dizgenin tutarlılığı" diye tanımlayanların yanıtlaması gereken bir soru daha vardır: öyle bir dizgeyi oluşturmanın, mantıksal olasılığı olsa bile, gerçekleşme koşulları var mıdır? Nitekim, bilimin en gelişmiş dalı olan fizikte bile, daha sınırlı da olsa, buna bir örnek gösterilemez. Bilindiği gibi, Einstein'in yaşamının son yirmibeş yılını alan "birleşik alanlar kuramı" girişimi de beklenen sonucu vermekten geri kalmıştır.

Peki, olgusal doğruluk ölçütüne bağlı bilimde "mütevazi" ölçüler içinde de olsa henüz gerçekleşme

olanağı bulmayan bir beklentinin, daha kapsamlı bir biçimde, felsefede gerçekleşmesi boş bir hayal değil midir?

Tutarlılık kuramının belki de en canalıcı bir yetersizliği de, öngördüğü tutarlı önermeler dizgesini nesnel dünyadan koparmış olması, üstelik doğruluğun belirlenmesinde gerçekliğe yer vermemiş olmasıdır. Astrolojiyi, teolojik ya da mitolojik dizgelerden herhangi birini, dahası masalımsı bir öyküyü kendi içinde tutarlıdır diye gerçeklikle ilişkisi kurulmadıkça doğru sayabilir miyiz? Bilimde tüm kanıtlayıcı verilere karşın hiçbir kuramsal ilkenin doğruluğundan söz edilmediğini biliyoruz. Nitekim bilim tarihinde doğruluğu tartışılmaz sayılan kimi dizgelerin bile zamanla daha doyurucu dizgeler karşısında çöktüğü bilinmektedir. Kaldı ki, **Gödel teoremi**nin ortaya çıkmasıyla tutarlılığı tam ve yetkin dizgeden de söz edilemez artık!

KILGISAL KURAM

Kılgısal kurama gelince, yoğun eleştirilere uğrayan bu görüşün de etki alanı sınırlı kalmıştır. Charles S. Feirce (1839-1914), William James (1842-1910), John Dewey (1859-1952) gibi önde gelen Amerikan filozoflarının ortaya koyduğu bir kurama göre, doğru düşünce, bir soruna çözüm getiren, deneylerimizi anlamlı kılan ya da belirsiz bir duruma açıklık sağlayan, kısacası beklentimize uygun sonuç veren düşüncedir. İlk bakışta değişik tanımlar izi verse de bu tür belirmelerin ortak paydası yararlı işlevdir. Bu açıdan, bir önermenin doğruluğu ne gerçeklikle uyuşumuna, ne de diğer önermelerle tutarlılığına bağlıdır. İşlevi yaşam beklentilerini karşılayıcı ise önerme doğru, değilse yanlıştır. Somut yaşam için yararlı bir sonuç veren bilimsel ya da teolojik, deneyimsel her yargıyı doğru sayan W. James'in şu sözleri ilginçtir:

"*Bir düşünce ya da inanca doğru dersek, hemen sorulması gereken soru şudur: Bu doğruluğun yaşamımızda somut olarak etkisi ne olacaktır? Ortaya sürülen düşünce ya da inanç doğru değil de yanlış olsaydı, deneylerimiz bakımından ne gibi fark oluştururdu? Kısacası, "doğru" dediğimiz şeyin yaşamamızda "işe yararlılığı" yoksa anlamı ne olabilir? Peki, doğruluğu bir tür işe yararlılık sayan pragmatik görüş için ne diyeceğiz? Görüşe büyük tepki gösteren B. Russell'a göre, işe yararlılık ilkesinin dinsel inanca bir gerekçe sağlama dışında kurumsal bir işlerliği yoktur. A ve B gibi birbiriyle çelişen iki önerme alalım. Mantık açısından bu önermelerden biri doğru diğeri yanlıştır. Oysa pragmatik görüş açısından önermeler olumlu etkiye sahipse ikisine de doğru diyebiliriz. Tersine, işe yarar işlevleri yoksa ne birini ne diğerini doğru sayabiliriz.*" Bu yaklaşımın yetersizliğine değinen G. E. Moore bir noktayı özellikle vurgulamaktadır:

"*Günlük yaşamda pek çok ayrıntıya ilişkin düşüncelerimiz vardır. Üzerinde durmadığımız bu düşüncelerin pek çoğunun doğru olduğunu da söyleyebiliriz. Ama doğru olan bu türden düşüncelerin hepsi için "yararlı" diyebilir miyiz? Diyemeyiz, çünkü en azından bir bölümünün kendi ilgi alanımızda yararsız olduğu gösterilebilir. Kanımca, günlük yaşamda olduğu gibi pek çok alanda da doğru olduğu halde işe yaramayan düşüncelere bolca örnek verilebilir. Öyleyse hiçbir anlamda tüm doğru düşüncelerin yararlı olduğu görüşü savunulamaz.*"

Moore'un eleştirisini paylaşan Russell, soruna daha çarpıcı bir açıdan bakmakta, yararlı olmayan doğru düşünceler olduğu gibi, yararlı olan yanlış düşüncelerin de olabileceğine dikkat çekmektedir. James'ın, "*Tanrı'nın varlık hipotezi inananlara gönenç sağladığına göre doğrudur*" yargısına Russell'in tepkisi serttir:

"*Pragmatik görüşün yaklaşımındaki avantaj, Tanrı'nın varlık sorununa salt sıradan yaşam gereksinimleri açısından bakmasındadır. Ne yazık ki, bu yaklaşımla ulaşılan sonuç da sıradan olmaktan ileri geçmemektedir. 'Tanrı inancı yararlı olduğu için doğrudur' savı öncelikle dinsel öğretiye aykırıdır. Teolojide Tanrı'nın varlığı şu ya da bu nedene bağlanmayan asal gerçekliktir.*"

Burada bir noktanın özellikle vurgulanması gerekir. Doğru olan yararlıdır, öyleyse yararlı olanda doğrudur argümanının mantıksal geçerliliği yoktur. Pragmatik görüşün içine düştüğü hata yararlılığın doğrulukla ilişkisini ön plana çıkarması değil, yararlılığı doğruluğun ölçütü, nerdeyse tanımı olarak sunmasıdır. Bilginin yetersiz kaldığı, daha doyurucu açıklamalara ulaşılamayan alanlarda, özellikle ruhsal gereksinmeler söz konusu olduğunda, bir inaç dizgisinin önemi doğruluk koşuluyla sınırlı tutulamaz. Üstelik kimi inançlarımız doğruluk anlayışında hipotez işleviyle de yararlı olabilir. Ne var ki, bilimde olduğu gibi günlük yaşamda da hipotezler yararlı olduğu için değil, ancak olgusal olarak yeterince kanıtlanmışsa doğru sayılır. Aslında bir araştırma bağlamında olgusal yoklanmaya elveren hemen her hipoteze (ister doğru, ister yanlış olsun) "yararlı" diyebiliriz; ama sıkı sınamalardan geçmeyen hiçbir hipoteze "doğru" diyemeyiz.

Hem tutarlılık, hem kılgısal (pragmatik) kuramın temel yetersizliği, doğruluğun ölçütünü bir sav veya inancın dünyada olup bitenlerle ilişkisinde değil, ya salt yararlılığında ya da yerleşik düşünce dizgesiyle tutarlılığında bulmalarıdır. Karşılaşım kuramı ise ölçüt olarak gerçekliği almakta, bir sav veya inancın doğruluğunu ona denk düşen bir olgu ile ilişkisinde bulmaktadır. Daha inandırıcı da olsa bu görüş de henüz eleştiriden kurtulmuş değildir. Kimine göre, kuramda öngörülen olgu veya olgusal ilişki diye bir şey yoktur. Olsa bile varlığı nesnel değil, metafizikseldir. Kimine göre ise karşılaşım ilişkisi bir takım güçlükler içeren bir varsayım olmaktan ileri bir şey değildir.

Ancak biraz zorlama izlenimi veren bu türden eleştirilerin beklenen etkiyi gösterdiği, karşılaşım kuramına daha doyurucu alternatif bir kuramın oluşturulduğu da henüz söylenemez.

Karduk'tan Kosova'ya ince bir yol

Peruşka

Onbinlerce Kosovalı Yugoslavya'dan zorla göç ettiriliyor. Bu aynı zamanda etnik bir temizliğin son darbeleri. Ve yine sahnede ABD. Sözde Kosova halkının bağımsızlığı için NATO tarafından başlatılan savaş, özünde emperyalizmin dünya halkları üzerinde egemenliğini sürdürmek için gerçekleştirdiği savaşlardan yalnızca biri. Biz onları Vietnam'dan, Kore'den, Kamboçya'dan ve Körfez Savaşından tanıyoruz.

Yıl 1993. Yeni bir savaş dalgasının dünyayı sarmaladığı bir süreç. Emperyalizmin baş aktörü ABD Ortadoğu'daki egemenlik hesaplarıyla, kendisine kafa tutan Irak'ı bombalıyor, her yerden savaş çığlıkları yükseliyor. Türkiye ise, efendime nasıl yaranabilirim edasıyla savaştaki yerini çoktan almıştı.

Yirmibirinci yüzyıla yedi kala teknolojinin en son aletlerinin ve silahların denendiği savaş çok fazla sürmeden, Saddam'a bir gözdağı da verilerek bitirildi. Geride acı, gözyaşı ve bir halkın bitmeyen yazgısı bırakılarak.

Yıl 1993 ve Kürt halkı defalarca uğradığı tarihi haksızlığa bir defa daha uğratılıyordu. Irak savaşın faturasını kuzey Irak'ta tampon bölge diye nitelenen bölgede yaşayan Kürt halkından çıkaracaktı. Günlerce süren bombalar özellikle Dahok, Süleymaniye ve Erbil kentlerini vurarak yüzbinlerce Kürt'ün evlerini terk ederek Türkiye, Suriye ve İran sınırına yığılmasını beraberinde getirdi. Yeni bir Halepçe katliamı yaşanıyordu adeta. Halepçe'nin izleri daha silinmeden tekrarlanan bu acı, yüreklerde ve bilinçlerde hep aynı soruyu gündeme getiriyordu. Neden biz?

Günlerdir televizyonlarda ve günlük basında takip ettiğimiz sahneler ve bölgeden aldığımız haberler orada yaşanan katliamın büyüklüğünü, acilen bir yardım gereksinimini ortaya koyuyordu. Binlerce insan açlık, soğuk ve hastalıkla yüzyüzeydi. Ve yapılan yardımlar yetersiz kalıyordu.

Sendikadan bir grup arkadaş, ilk elden hemen topladıkları birkaç malzemeyle yola çıkmıştı bile. Ben onlarla gidememiş, bunun ezikliği altında ezilirken, Halkın Emek Partisi'nden gelen bir haber üzerine bir grubun daha gönderileceğini öğrendiğimde kararımı vermiştim.

Otobüsün hızı yüreğimdeki gel-gitlere ve hıza erişemeyecek kadar ağırdı sanki. Yol uzuyordu önümde adeta. Ve her yolculuğun başında içime çöreklenen hüzün. Ardımda bıraktığım şehir, sokaklar, dostlarım ve bir de özlenen bir sevgili. Ardımdan ağlıyorlar sanki. Ama ben her şeye inat, aynı zamanda yola çıkmanın dayanılmaz coşkusunu taşıyorum. Çünkü bu yol beni Kürdistan'a götürüyor. Yıllar önce bir defa gördüğüm, ama şimdi farklı bir göz ve bilinçle baktığım o güzel topraklara.

Yanımda bir tıp öğrencisi daha var. Birlikte gidiyoruz. Onun da heyecanı gözlerinden okunuyor. Van'a ulaştığımızda bizi karşılayan herhangi birilerinin olmayışı bizi telaşa düşürüyor. Hemen elimize verilen telefonla HEP'e ulaşıyoruz. O gün yola çıkamayacağımızı, belli saatlerden sonra yola çıkmanın yasak olduğunu öğrendiğimizde artık Kürdistan'da olduğumuzun bilincine varıyorum. Yoğun çabalarımız ve yalvarmalarımız sonucu il başkanı bizleri götürmeyi kabul ediyor. Çünkü kaybedilecek bir günün dahi olması, oradaki halkın acılarına eklenmiş bir gün gibi geliyor bana. Gönüllü çalışan olduğumuza dair bir belge veriliyor. Yola çıkıyoruz. Önce Hakkari'ye oradan da Çukurca kampına gideceğiz. Dağların arasından kıvrılan yollar, bizi tepelere konuşlanmış bir şehre Hakkari'ye götürüyor. Bulutlar o kadar yakın ki bize, uzansan tutacakmış gibi adeta. Bir hayli tırmandıktan sonra şehir merkezine geliyoruz. İl başkanı karnımızı iyi doyurmamızı, orada yemek yemeye vakit bile bulamayabileceğimizi söyleyerek bizi bir lokantaya götürüyor.

Başlarken tırmandığımız gibi, bu seferde devamlı inerek yola koyuluyoruz. Yine o görkemli dağların arkasından Zap suyunu takip ediyoruz. Zap suyu üzerinde bir asma köprüyü göstererek, bunu Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının köylülerle birlikte yaptıklarını anlatıyor. Şaşırarak başkanı dinliyoruz. Deniz'in buralara kadar geldiğini duymamıştım çünkü. Başkanın güzel anlatımları ve şivesi bizi mutlandırıyor.

Yol üzerinde bir arama noktasında durduruluyoruz. Hava kararmak üzere olduğu için bizden hoşnutsuz bir şekilde kimliklerimizi istiyorlar. Sonra da belgeleri. İl başkanı artık defalarca o bölgeye gidip geldiği için onu tanıyorlar. Biraz homurdanarak bizi serbest bırakıyorlar. İl başkanı şanslı olduğumuzu ama kendisi için dönüşün zor olduğunu söylüyor.

Çukurca'ya varıyoruz. Artık Zap suyu boyunca çadırlar bizi karşılıyor. Karanlığın üzerine gün gibi parlayan naylon çadırlar, çadırların önünde bağdaş kurmuş oturan erkekler, kadınlar ve çocuklar. Bir çadırın önünde duruyoruz. Gönüllüler çadırı. Burada çeşitli bölgelerden gelmiş devrimci demokrat sağlık çalışanları ve gönüllüler kalıyor. Devlet tarafından gönderilen sağlık elemanları ise kendileri için açılan seyyar hastahanelerde kalıyorlar. Çadırda göçle birlikte gelen Kürt doktor ve hemşireler de var. Yarım yamalak Kürtçemle konuşmaya çalışıyorum onlarla. Benim aslında Kürt olduğumu ama Kürtçe bilmediğimi öğrenince hepsi çok şaşırıyor. Ve ben ilk defa bu kadar utandığımı hissediyorum.

Sabahın erken saatleriyle birlikte kampı geziyorum. Binlerce çadır alanı doldurmuş, bembeyaz bir görüntü veriyor. Hastalar için ayrılmış çadırlarda sedye üzerine yatırılmış hastalar, bir

çoğunun yüzünde uzun yolculuğun ve sıtmanın bıraktığı derin acılar var. Uzun olan yolculukları boyunca yağmur ve soğuk onları bırakmadığı için bir çoğu sıtma ve koleradan ölmüş, en çok çocuk ve yaşlılar. Çadırları dolaşırken tanıdık bir sima görüyorum. Sendikanın Diyarbakır şubesinden bir arkadaşımla Necati ile karşılaşıyorum. (O şu anda yaşamıyor. Necati Aydın 1995 yılında Kürt ve devrimci olduğu için faili belli bir cinayetle aramızdan ayrıldı. Ardında güzel bir miras bırakarak. Saygıyla anıyorum.) Esmer, güleç yüzüyle beni gördüğüne o da şaşırıyor. Dertleşiyoruz. O bir haftadır buradaymış, en zorlu süreçlerin atlatıldığını anlatıyor, günlerce uyuyamadıklarını, ölülere yakılan ağıtların daha yeni yeni dindiğini ve şimdi onların yoğun bir rehabilite ve tedaviye ihtiyaçları olduğunu anlatıyor. Devlet yetkililerinin duyarsızlığından, kendilerini ilk başta engellediklerinden, yardım amacıyla gelen ilaçların ve giyeceklerin depolarda günlerce bekletildiğinden şu anda bile yoğun bir baskı olduğunu anlatıyor. Medyada anlatıldığı gibi yardımların yapılmadığını yapılsa bile buraya ulaşmadığını, sınır tanımayan doktorlar örgütünün bile çok geç müdahalede bulunduğundan bahsederek, bütün bu çalışmayı göç eden doktor ve hemşirelerle sendikanın gerçekleştirdiğini söylüyor.

Ertesi gün hemen bir ekip oluşturarak belirlenen bölgelere taramaya çıkıyoruz. Gittiğimiz yerlerde tedavi çadırları oluşturarak, bize ulaşamayan insanların yanlarına giderek tedavilerinin devamını sağlıyoruz. Özellikle çocuklar çok hasta. Çoğunda beslenme yetersizliğine ve bakımsızlığa bağlı ishal ve tifo baş göstermiş. Getirdiğimiz ilaç ve giyecekler onlar için, küçük de olsa bir mutluluk oluyor. Yaşlılar ise yaşanılanlara karşı temkinli ve daha vakur. Yabancısı olmadıkları bir süreç yaşıyorlar. Yüzyıllardır ezildiklerini, horlandıklarını artık onları tanrının bile sevmediklerini düşünüyorlar. 'Onca yol yürüdük, yağmurun altında, çamurun içinde, dua ettik bari şu yağmuru durdur diye, ama artık inancım da kalmadı, tanrı olsaydı eğer, bu halimizi görür acırdı. Kürt'e Kürt'ten başkası yardım etmez artık' Bu sözler yaşlı bir amcanın sözleriydi.

Bu arada Çukurca'nın yerleşik halkı ile tanışma fırsatım oluyor. Hemen hepsi göçerlere evlerini açmış, çoğunun evinde bir ya da iki aile kalabiliyordu. Çoğu ailenin kentte çalışan bir çocukları ya da yakınları var. Toprakları verimli, ama dağlık bir bölge olduğu için fazla bir ürün çıkartamıyorlar. Birçok yerde pirinç tarlaları göze çarpıyor. Köyün genç kızları devletin açtığı halı dokuma tezgahlarında oldukça düşük ücretle çalışıyorlar. Ve göze çarpan en büyük özellik yöre insanlarının çoğunun yurtsever bilinci almış olmaları. Bağımsızlığın bir düş olmadığı gerçeğini hemen hepsi kavramış. Bir gerçeklik daha vardı ki, o da oldukça ilginçti. Bu düşünceler aynı zamanda göç ile birlikte gelen aydın, demokrat Iraklı Kürtlerin de kabul ettiği bir gerçeklik. Onlar dillerini rahatça konuşabilmelerine rağmen, kendi okullarında özgürce eğitim görmelerine rağmen, özgür bir ülke, ve sosyalizm kavramı onlar için oldukça yabancı. Gerek Talabani, gerekse Barzani gibi feodalizmin temsilcilerinin yıllardır, Kürt halkını uyuttuğunu ve ehlileştirildiklerini söylüyorlar. Bu nedenle bizlerin özgür ülkeye daha yakın olduğumuzu söyleyerek bundan ders alınması gerektiğini belirtiyorlar.

Çukurca kampında kaldığım bir ay, bana belki yaşamım boyunca öğrenemeyeceğim, tadamayacağım güzellikleri ve dostlukları yaşattı. Dilini bile bilmediğim insanlarla, sırf dokunarak ve gözlerle bir ilişkinin nasıl kurulabileceğini öğrendim.

Kosova'da yaşanılan insanlık dramı ile Irak Kürdistan'ında gerçekleşen insanlık ayıbının ayrı olduğunu kim söyleyebilir. Kendi çıkarları uğruna ve efendisine yaranabilmek için savaşa hazır olduğunu, bunun yanında yapılanların bir katliam ve vahşet olduğunu söyleyen devlet anlayışı, yanıbaşında yıllardır ezilen ve asimile edilen bir halkı nasıl görmezden gelir. Kulaklar sağır, gözler kör olabilir. Son beş yıldır bölgede insan kalmamış, köyler zorla boşalttırılmış, insanlar zorla göç ettirilmiştir. Bu etnik temizlik değil de nedir?

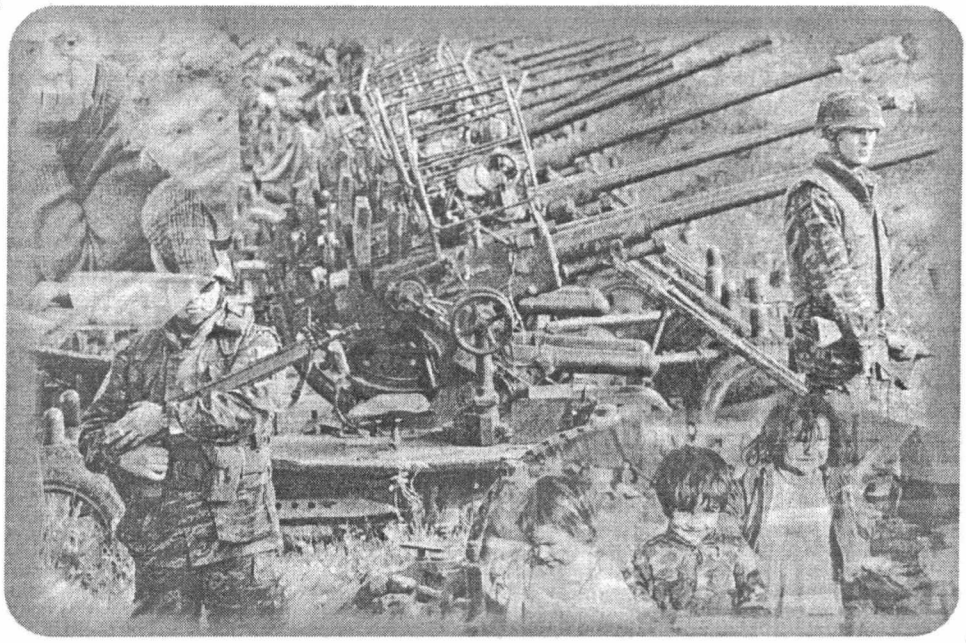

Empeyalizm dünya halkları üzerindeki egemenliğini "Böl, parçala, yönet" politikasıyla hareket ederek, yıllardır, geri kalmış ülkelerde ve halklar üzerinde sürdürüyor. Sovyet bloğunun dağılmasıyla birlikte sinsi planlarını bu defa da Balkanlarda uygulayan emperyalistler; tıpkı Irak Kürdistanı'nda olduğu gibi Kürtlerin hamiliğine soyunarak bölgeye konuşlanmıştı. Balkanlarda da sözde Kosova halkının bağımsızlığı için bir NATO harekatı başlatıyor. Oysa bu harekat, tamamen ileriye dönük, emperyalistlerin kendi çıkarı ve hegamonyası için orada yuvalanmasına ve böylelikle gerek Balkanlara gerekse Rusya'ya istediği gibi müdahale olanağı sağlayacak bir operasyondur.

Bir yazı iki dipnot...

Aşkın AYRANCIOĞLU

"*Eleştiri ve özeleştiri, sosyalizmin uyuşmaz olmayan çelişkilerinin ortaya çıkarılmasının ve çözülmesinin özel yöntemidir*" der Lenin... Ben daha çok "uyuşmaz" olduğum konuları eleştirmeyi seviyorum. Zaten sınıflar savaşı sürerken, uzlaşmaz olduğumuz konularla hesaplaşmaktan, Lenin'in saptadığı eleştiri/özeleştiri anlayışına zaman bile kalmıyor.

Gelişmenin en güçlü yöntemlerinden biridir eleştiri. Devinimdir... Bir eleştirinin yok sayılması, ne kadar acıdır yok sayan için. Aynı saflarda olmadığımız insanlara yöneltiğimiz eleştirinin, eleştirilenlerce yok sayılması anlaşılabilir bir şeydir. Çünkü onların yaşam biçimi olmuştur, eleştirel akıldan uzak durmak. Ama yoldaşlarımızın haklı ya da haksız bir eleştiriyi gizlemesi, yok sayması anlaşılır bir şey değildir. Kendimize ve eleştiriye haksızlık etmeyelim. Eleştiri sonsuzcadır. Eleştiri; eleştirenle hesaplaşmayı sağlayacak karşı eleştiriyi doğurmaya açıktır hep. Eleştiriyi ağzını bantlayarak değil, aklımızla susturalım...

Aşağıda bir yazı ve iki dipnot bulunuyor...

1– Karikatürcüler Derneği çevresinde yaşadığım bazı gerçeklikleri ortaya koyduğum, **"Olmayan Bir Sergiden Çözümleme Denemesi ya da Kendimle Bir Konuşma"** başlıklı yazımı, derneğin bülteninde yayımlanması için vermiştim. Ancak, yönetim kurulu tarafından yazımın yayımlanmamasına karar verildi.

OLMAYAN BİR SERGİDEN ÇÖZÜMLEME DENEMESİ YA DA KENDİMLE BİR KONUŞMA...

Olağan genel kurullardan birisiydi işte. Açılış konuşması... divan... saygı duruşu... çalışma raporunun okunması...

Yapılan çalışmaların raporu okundukça –sergiler, yarışmalar, ödül törenleri, karikatür albümleri, söyleşiler, vs.– sorular oluşmaya başladı beynimde: Neden hep yapılanlar anlatılır? Tarih kitapları neden hep yapılanları yazar? Her yapıl(a)mayan şey başka bir yapılanın kanıtı mıdır, sonucu mudur, nedeni midir?

– Yapıl(a)mayan bir şey mi var?

– Kimsin sen!

– Korkma, ben senim...

– O kadar yalnız mıyım ben...

– Hayır, şu anda ben varım yanında, diğerleri de geliyorlar...

– İyi o zaman.

– Yapıl(a)mayan bir şey mi var?

– Evet.

– Nedir o?

– Karitatür sergisi.

– Anlatsana.

6/27 Haziran 1998 tarihleri arasında derneğin sergi salonunda, karikatürlerimiz ve umutlarımızla; aynı saflarda olduğumuz Gölebatmaz'la ortak bir sergi açacaktık. Aylar öncesinden yönetime başvurmuş ve belirlemiştik sergi tarihini. Aylar geçerken biz de harıl harıl sergimize hazırlanıyorduk... Karikatürler, çerçeveler, basın bildirisi, afiş... her şey güzel olmalıydı. Davetiye bastırmasını bile istememiştik dernekten yük olmayalım diye. Seslerimizle davet etmiştik dostlarımızı... Sergimize iki gün kala karikatürlerimin bir kısmını, basın bildirisini ve afişleri derneğe bırakmaya gittiğimde sergi salonunun tadilatta olduğunu gördüm. Duvarlar boyanıyordu. Boyacıya kolay gelsin dedim. Albayrak'la birlikte sorduk, "yetişir mi?" diye. "Yetiştirebiliriz" dedi. Karikatürist Yener Çakmak olduğunu sonradan öğrendiğim boyacının badana fırçası on dakikada kırk santimetrekare hızla ilerlerken, sergi açma umudum geriliyordu... Olanlar kimsenin umurunda değildi. Kimse de yoktu zaten ortalıkta.

Salonun sergiye yetişmeyeceğini telefonla öğrendim. Gölebatmaz da öğrenmiş, çok kızmıştı. Bu sorumsuzluğun, vurdumduymazlığın, ilkesizliğin, saygısızlığın sonucunda sergimizi hiçbir şekilde açmamaya karar verdik.

Olmayan sergimizin açılış günü, duvarlarda halen Çakmak'ın badana fırçasının o ağır ilerleyişi görülüyor, hışırtısı duyuluyordu... Hey gidi Çakmak, **"Türk Karikatüristleri"** kitabı için 1992 yılında özgeçmişimi gönderdikten sonra bana yazdığı mektupta; "*bu yazımı sana genç bir karikatürist olarak ülkemiz üstünde oynanan çirkin oyunları bilmen ve ona göre davranman için yazdım. Bir Türk çocuğu olarak sen asırlardır dünyaya hükmetmiş, tarihi altın yazılı zaferlerle dolu ulu bir ulusun çocuğusun*" demiş ve "*karikatür sanatını ülkemizi bölmek, parçalamak isteyen yabancı uşağı kişilerin hizmetine sokma*" diye de "kutsal bir nasihat" vermişti... İkişer mektupluk tartışmadan sonra sesini kesmişti... Nerden nereye... Boyacılar için ağır, sabırlı çalışmak ustalığın gereği olabilir. Ama Çakmak'ın badana fırçasının hızıyla, gerici düşünceleri arasında bir ilişki olabileceğini düşünmek gerekiyor... Bir de bilgi edinme hızı da fırçanın hızına benziyorsa 1992 yılından bu yana fazla değişmedi... Yalçın Küçük bunları duysaydı, belki de Çakmak'ın bize komplo kurduğunu savunan tezler yazardı...

– Sence sorun Çakmak'tan mı kaynaklanıyor?

– Hayır, O sadece bütünün bir parçası.

– Hangi bütünün?

– Bundan önceki genel kurulda var mıydın?

– Beraberdik ya unuttun mu...

– Balcıoğlu ne demişti kürsüden?

– "*Karikatürcüler Derneği uçurumun başındadır.*"

– Balcıoğlu uçurumun içindeki ikinci bir uçurumu kastetmiş olabilir mi, bilmiyorum. Ayrıca kendisinin de uçurumlar üstü olduğunu sanmıyorum. Ama ben onun saptamasını daha da ileri götürerek şunu düşünmeye başladım; karikatürümüz uçurumun dibindedir... Demin sorduğun bütünsellik de burada.

– Bu bütünün içinde başka hangi parçalar var?

– Sami Caner de iyi bir parça.

– Nasıl yani?

– Başkalarını bırakıyorum, benim tanık olduğum iki neden var ve bu iki neden bile Caner'in uçurumun dibinde (çukurda) olmaktan rahatsız olmadığını ve çukurun bir parçası olduğunu gösteriyor. *Birincisi*, 1 Mayıs 98'de açılan Emek'leme karikatür sergisi için 2 Mayıs'ta götürebildiğim Babalık'ın ve benim karikatürümü Caner'e uzattığımda, "*yerimiz yok*" diyerek almamıştı. Elimde öylece kalan karikatürleri başkan Peker alıp bir kenara koymasa sergi/albüm dışı kalacaktık. İlginç olan ise, yer olmadığı gerekçesiyle Caner'in almadığı karikatürlerimizin daha sonra sergiye konmuş olmasıydı. Demek ki Caner'in niyeti kötüydü. *İkincisi ise*, 10 Temmuz 98'de dernek lokalinde yapılan ve R. Libin, B. Stankoviç, M. Dikov, K. Derambakhsh, P. Constantin adlı karikatüristlerin katıldığı söyleşide gerçekleşti. Sorular soruyorduk konuklara ve oldukça öğretici oluyordu. Belçika'da kralı, kraliçeyi eleştiren karikatüristlere baskı olduğunu, Almanya, Yugoslavya, Bulgaristan gibi ülkelerde karikatüristlerin örgütsüz olduğunu öğrenmiştik. Eski sosyalist şimdi kapitalist ülkelerin karikatüristlerinin artık karikatürlerini pazarda meta olarak görmekten mutluluk duyduklarını da öğrenmiştik. Yugoslavyalı ünlü çizer Stankoviç'in eski bir alışkanlıkla "*ben komünistim*" dedikten sonra özür dileyip "*kapitalistim*" diye düzeltmesi de öğretici nitelikteydi... Sorularımızı sürdürüyorduk. Kocagöz'ün sorusu üzerine arkadan bir patlama sesi duyuldu. Ses, Caner'in sesiydi. "*Yeter artık soru sormayın, konuklar yorgun zaten*" diyerek patlamıştı. Birkaç kişinin soru sormaktaki ısrarı üzerine söylediği ise "*biz zaten akşamları soruyoruz*" olmuştu...

– "Çukurumuzda size yer yok, burda soruları biz sorarız" mı demek istiyor?

– Farklı yorumlar yapılabilir ama çukurdan rahatsız olmadığı kesin.

– Peki diğer parçalar neler?

– O kadar çok ki... Sergi açma tarihimiz olan 6 Haziran 98'de badana sürdüğü halde, Haziran bülteninin ikinci sayfasına; "*Mayıs ayında galerinin ve dernek merkezinin badanası da yapıldı*" diye yazdıran bilinçlilik... Bizden önce Demiral'ın da dernek galerisinde karikatür sergisi açmasının birkaç defa çeşitli gerekçelerle önlenmesindeki tutarlılık... Nihayet 3 Eylül 98'de Karikatür ve Mizah Müzesi'nde sergisini açabilen Demiral'ın karikatürlerine, müze sorumlusu karikatürist Erdoğan Bozok'un sansür girişimiyle su yüzüne çıkan ideolojik düşmanlık... 27 Ekim '97 gecesi, Nasreddin Hoca Karikatür Yarışması ödül töreninde, Süleyman Demirel'e sembolik Nasreddin Hoca kavuğu giydirilerek, mizahla sistemin bütünleştirilmesindeki ustalık... Burjuva basınında, sistemi yeniden üretmekten öteye gitmeyen karikatür ve mizahla ilgili yazılar bültenlerde tekrar yayımlanırken, sosyalist dergi ve gazetelerde bizim yazdıklarımızın, söylediklerimizin görmezden gelinmesini sağlayan körlük... Sergi, dergi söyleşi vb. etkinliklerimizin bültenlerde duyurulsa bile ideolojik, sanatsal, felsefi içeriğinin gizlenmesindeki özen... Salt yarışmalara katılmak için eline kalem alanların içtenliği... Sistemi değil, hükümetleri eleştiren gazete ve dergi çizerlerinin muhalifliği...

– Bu kadar parça yeter sanırım bütünü görebilmek için.

– Artar bile.

– İşte diğerleri de geliyorlar, bana gitmek düşer...

– Sen git. Zaten biz de çıkacağız... Hem bir daha seninle karşılaşmak istemiyorum.

– Neden?

– Geçici de ola yalnızlık zor da ondan...

– Çıkabilecek misiniz?

– Elbette.

– Nasıl?

– Ürettiklerimizle, ezilenlerin saflarında yürüyerek...

– Hoşça kal.

2– Atılım gazetesinin 13 Mart 1999 tarihli sayısında "**Hoşgörü Yok! Mizahımız Devrimcidir...**" başlıklı bir yazım yayımlandı. Ama yazımdan iki dipnot çıkarılmıştı. Gazeteyi arayıp bunun nedenini sorduğumda, yer darlığı vb. gerekçeler öne sürüldü. Anlayışla karşıladım. Dostça bir konuşmadan sonra, **Atılım**'ın bir sonraki sayısında dipnotların yayımlanması konusunda anlaştık. Haftalar geçmesine rağmen dipnotlar yayımlanmadı.

* **Burun** dergisiyle ilgili bir konuyu açıklama gereği duyuyorum... "*Gerekirse, tek başınalığı bir yazgı olarak addedip, çıkarmayı ve sürdürmeyi kafasına taktığı*"nı söylediği ve Şubat 98'de çıkardığı "**Mum**-Günebakan Özel Sayısı"nda H. Hilmi Bulunmaz şunları yazmış: "*Zaten **Burun** dergisi, sorumlu yazı işleri müdürü bulunamaması nedeniyle, mahkeme kararıyla yasaklanmıştı. Onlarca insanı çevresinde konuşlanmaya başladığı **Burun**'u mahkemede, yine H. Hilmi Bulunmaz tek başına savunmak zorunda kaldı. Ne yazık ki; Bulunmaz, ilkokul mezunu olduğundan ve yasalar lise mezunu olma zorunluluğunu* (yazı işleri müdürü olabilmek için- bn.) *getirdiğinden, düzene sürekli muhalefet ettiklerini savlayan pek değerli mizahçılarımızın **hiçbirinin*** (abç. bn.) *sonu nereye varacağı pek belli olmayan bir macera olarak gördükleri **Burun**'a yaklaşmaları pek olası değildi. Oysa pek eleştirdikleri kapitalist mizah dergisi **Leman**'dan küçük bir yeşil ışık görmüş olsaydılar, sanırız balıklama atlarlardı...*" Kendisine karşı dürüst olamasa bile (çünkü, yazmak kendisiyle yüzleşmesidir de

insanın), hiç değilse tarihe bir not düşerken daha nesnel olması gerekirdi Bulunmaz'ın...; 1- Kendi gayretleriyle yalnızlaşan Bulunmaz, şimdi "tek başınalığı" yazgı olarak kabul edecekse, demek ki her şeyi olduran büyük bir güce inanmaya başlamış... 2- İlk sayısı yazı işleri müdürü olmadan çıkan ve bu yüzden yasaklanan **Burun**'un bu eksikliğini gidermek için, karikatürist Semih Balcı kabul etmişti "müdür" olmayı. Semih'le hemen gerekli belgeleri hazırlayıp Bulunmaz'a ilettik. Haftalarca Bulunmaz'ın masasında süründü bu belgeler. Müdür bulunmuştu ama bu defa da maddi olumsuzlukları öne süren Bulunmaz (çünkü derginin para kaynağı kendisiydi) engel oluyordu **Burun**'un çıkmasına. Bunun üzerine umutlarımızı Bulunmaz'ın keyfinde daha fazla tutmamak için vazgeçtik **Burun**'dan... 3- İdeolojik konumlanışıyla "nereye varacağı belli olan devrimci **Burun**'a yaklaşamamıştı bulunmaz. Biz de Bulunmaz'ın keyfinden dolayı nereye varacağı belli olmayan" **Burun**'a yaklaşamazdık... 4- Bulunmaz'ın yalnızca parasıyla ve bir yazısıyla katkıda bulunduğu **Burun**, –adından, örgütlenişine kadar– diğer yoldaşlarla birlikte, özelde Devrim Demiral, Semih ve benim emeklerimizle ayaktaydı. 5- Daha fazla yanıta gerek kalmıyor. Tüm bu gerçeklikleri hiçleyen Bulunmaz'ın yazdıkları nesnel olamıyor, sadece kendini "bulunmaz" sanıyor o kadar...

** Bir ticaret gemisinde makine işçiliği yapan karikatürist Mecit Özbek, 99'un ilk günlerinde gemide kazan patlaması sonucu ağır yaralandı ve on gün komada kaldıktan sonra, İtalya'da 27 yaşında öldü... Sevgiyle anıyorum... Kalemini sımsıkı tutuyoruz...

Kendi kendime soruyorum... Derneğin yaptığı, aynaya bakmaktan utanmak mıdır? **Atılım**'ın yaptığı, Hilmi Bulunmaz'la devrimci dayanışma mıdır? İlk sorunun yanıtı evet olmalı... İkincinin yanıtı ise hayır... Ya "hayır"ın yanıtı?..

"ANNEME SÖYLEMEYİN"

Gadanızı alam
Kargalar
anneme
sakın söylemeyin,
zorla koparılarak
dost yüreklerden
hücreye atıldığımı...

Söylemezseniz eğer,
sizin yerinize
kanat çırparım
en güçlü fırtınalarda,
meydan okurum
zemheri ayazına,
üşür titrerim
z a n g ı r z a n g ı r ,

Hasta olur
ateşler içinde
yanarım
bir çöplükte,
günlerce...

Zevk için kan dökenlerin
adres sormayan kurşunlarıyla
vurulur kanadımdan
sessizce kanarım
i ç i n i ç i n ...

Verecek elmalı şekerim
yok size
ama yerinize
hayalini kurarım
alem sofralarının...

İnanmazsanız eğer
sözlerime,
yedi cihandan,
yedi eminde
yedi imzalı,
yedi mühürlü
yedi canlı,
kapkanlı
yüreğimi açar

Ispatlarım,
ölümüne
seveceğimi
yerinize...

Velhasıl
kanlar içinde
hücremin
taştan
sedirinde,
önce
açlığa
sonra
ölüme
yattığımı,
ne olur
a n n e m e s ö y l e m e y i n ! . .

Gökhan KAYA

"Biriktiriyorum"

Aytekin YILMAZ

"Yürek deniz, dil dalgadır. Deniz çırpınmaya başladı mı o denizde ne varsa dalga getirip kıyıya bırakır."
Şeyh Bedrettin

Son günlerde içerden ve dışardan en çok bana sorulan soru, bu günlerde neler okuyup yazdığım; dergiden de yaklaşık dört aydır ***Dergi***'ye neden yazmadığımı soruyorlar.. Bu gibi sorulara verdiğim cevap "biriktiriyorum" oldu. Çok kısa bir cevap oldu ama şu anki durumumu biraz da bu kısa kelimede özetlemiş oldum.

Toplu yaşam bireysel yoğunlaşmayı sınırlıyor. Yazmak yoğunlaşmayı gerektirir. Yaşadıklarımdan ve çalışmalarımdan öğrendiğim bir şey var, o da, bir konu üzerinde yazmak derinlemesine yoğunlaşmayı gerektiriyor. "Yoğunlaşmak!" Yoğunlaşma olmadan derli toplu bir çalışma yapmak mümkün değil. Bunu zindan yaşamımda çok iyi anladım. Günde en az 8-10 saat yoğunlaşılmadan nitelikli bir araştırma yapmak pek mümkün olmuyor. Bu gerçeği anladığım için yazmaktan çok "biriktiriyorum". Bol bol okumaya çalışıyorum insanları tanımaya, anlamaya çalışıyorum. En kapsamlı kitap insandır misali insanları okuyorum.

Yitik bir ülkenin insanları... acılarla yıkımlarla yüklü geçmiş bir yaşam... Bunca yıldır süren savaş ne de çok yıpratmış insanlarımızı ve tüm bu baskılara rağmen muazzam bir irade gücüyle direniyorlar. Bedenlerini ateşte yakanlarımız var daha, mutlu bir ülke için. Bazen diyaloglar geliştirip, yitik ülkemizin bu insanları ile tanışıyoruz. Bir çoğu ile geçmişte farklı alanlardan tanışıyoruz. Ortak anılarımızı tazeliyoruz...

Fırsat buldukça duvar dibi voltalarını aksatmıyorum. Bir alışkanlık oldu yazılarıma en son biçimi masa başında değil de voltalarken karar veriyorum.

7 yıldır en güzel arkadaşlarım kitaplarım oldu. Kitap okumak ve yazmak bir aşk haline geldi. Kitap okuma aşkı küçük yaşlarda başlasa da zindanda daha da gelişti. Çok okuduğumdan dolayı arkadaşlar eleştiriyor. Sosyal ilişkiden uzak kaldığımı söylüyorlar. Okumanın da bir sosyal ilişki olduğunu söyleyerek kendimi savunuyorum. Kim ne derse desin, insan hiçbir zaman çok okumamıştır. İnsanlık tarihinde çok şey yazılmış çizilmiş... bilmem kaç insan ömrü lazım bu yazılanları okumaya. İnsan ne kadar okursa okusun yine de az okumuştur. Okuyan insan bunu anlar. İnsan beyni değirmen taşı gibidir; okuma anlamında ne atsan öğütür, en azından beyin şöyle bir karıştırır. Almak istediğini alır anlamadığını atar. Tabi ki her şey sevmekle başlar. İlk önce yapmak istediğin şeyi seveceksin. Bizim gibi toplumlarda okuyanı pek sevmezler. Bu nedenle zor bir işe bulaştığınızın bilincinde olacaksınız. Okumak neye yarar demeyeceksin. "Söz bitti" de demeyeceksin. Yüz kitap okursun pek bir şey anlamamış olabilirsin, ama bir gün bir kitap okursun hayatını değiştirir. Yıllar önce Tolstoy'un romanları üzerine bir yazı okumuştum. Yazar Tolstoy'u okuyan bir insanın kötülük yapmayacağını ileri sürmüştü. Sonraki yıllarda Tolstoy okuduğumda bu gerçeği anladım. Gerçekten de Tolstoy romanlarını özümseyerek okuyan bir insanın başka insanlara haksızlık edebileceğine pek ihtimal vermiyorum. **"Diriliş"** romanını okuyan insanlarda bir dönüşümün yaşandığını gözlemledim.

Yine insan yıllarca aradığı bir sorunun cevabını kitaplarda bulabilir. Küçük yaşlardan beri hep kendime soruyordum: Neden bunca acılar? İnsan niçin acı çeker? Acılarla büyüdük acılarla yaşıyoruz diyordum. İşte yıllar sonra felsefe tarihinde Buda düşüncesini okurken bu sorunun cevabını buldum. Hintli Buda şöyle diyor; *"Bizi kendilerine bağlayan bütün nesneler acı vericidir. Acının kaynağı istektir, hiçbir şey istemezsek acı duymayız"*, devamla *"acının yok edilmesi, ancak her türlü istekten vazgeçmekle sağlanır"* diyor. Peki insan isteksiz nasıl yaşar? Buda'nın düşüncesini kabul ettiğimizde bizim için moral-değer anlamında aşklarımızı her türlü isteklerimizi kaybediyoruz. Ama Buda'yı red ettiğimizde ise acı çekiyoruz. Peki yok mu bunun bir çıkar yolu? Ben hem aşklarımı yaşamak istiyorum, hem de acı çekmek istemiyorum. İşte Buda ve bir çok tarih filozofuna göre üçüncü bir yol yok! Yaşarken isteklerimiz varolduğu sürece biz acı çekmeye mahkumuz. Aşksız yaşamaktansa, acılı bir yaşamı tercih edenler safında yerimi almış bulunmaktayım.

Her zaman aşk yolunu tercih ederim. İnsanın mutluluğu da zaten acıların içinde bir yerde saklıdır. Mesela acılar olmadan mutluluğun bilincine varabilir miyiz? Bunun tartışması uzun sürer.

Söz okumaktan, biriktirmekten açılınca konu konunun üzerine geldi. Kendimi tekrar etmemek için "biriktiriyorum". Hele bir de Türkiye gibi bir ülkede mahpushanedeyseniz okumaya daha fazla yüklenmelisiniz. Zindanlar dar mekanlardır. İnsan beyninin uğraşacağı nesneler sınırlıdır. Sınırlandırılmış nesneler insanın beyinsel enerjisini zayıflatıp, üretkenliğini daraltıyor; yeniden üretmeyen, tekrar eden bir hale getiriyor. Bu okuma meselesi de sermaye biriktirmeye benzer. Okuduğum her kitaptan notlar alıyorum, aldığım bu notları yeri gelince bozdurup kullanıyorum. Yıllar önce aldığım bir not, bugün çok önemli bir yazının konusu oluyor. Mesela Nietzche, kafa karıştıran, bir şeyleri kurcaladığı için sol gruplarca pek sevilmez. Halbuki söylediği güzel şeyler de var; şöyle bir notlarıma baktım Nietzche ne demiş. *"Kendin ol!"* diyor. İnsanın kendisi olması önemli bir husustur. Kimliksizliğin, hiçleştirilmenin bu kadar yoğun yaşandığı bir ülkede her insan sorgulamalı. Nietzche *"kendin ol"* demekle ne kastediyor.

Dün gece kitap okuduğum bir sırada hücrede birlikte kaldığım arkadaş *"söz bitti"* diyor. Okumanın, kendini tatmin etmediğini, kitapların sorunlarımıza cevap olamadığını söyledi. Buna karşılık ben de sözün bitmediğini, sözün bitmesi halinde her şeyin biteceğini, kapkaranlık bir dönem başlayacağını anlatmaya çalıştım. Bir başka arkadaş ise bu aralar ne yazdığımı sordu. *"Sözün bitmemesi için biriktiriyorum"* dedim.

Kavga Ateşi Yeniden Tutuşturuluyor

90'lı yılların başlarında ivmelenen Öğrenci Gençlik Hareketi içerisinde gerek gerçekleştirdiği eylemlilikler ile (yurt işgali, boykot vb.) gerekse de yakalanan kitlesel kabarış ile müstesna bir yere sahip olan Uludağ Üniversitesi öğrenci hareketi, uzun bir dönemdir beklenenin ötesinde düşük bir seyir izliyor. Kuşkusuz, bu durumun şimdi burada anlatamayacağımız birçok nedeni var. Ancak, doğru olan bir şey var ki, o da, devrimci-demokrat kamuoyunda saygın bir yer edinen U. Üniversitesi öğrenci hareketinin 94-95'e gelindiğinde eriyerek güç yitimine uğradığı gerçeğidir. Bir çok hata ve olumsuzluğun koşulladığı bu güç yitimi aynı zamanda, üniversitede sivil-faşistlerin etkinliğinin artması ve saldırılarının yoğunlaşması ile atbaşı yürüdü. Güncelleşen bu saldırılar doğal olarak saflarımızda anti-faşist bir hattı gündemlerken, varolma sorununu da bu saldırıların bertaraf edilmesine endeksledi. Bu yanılgı, bütün siyasi-pratik-örgütsel tavırların; bu temel ele alınarak belirlenimini zorlarken, bu zorunluluk okuldaki devrimci-demokrat muhalefetin diğer geniş öğrenci kesimlerinden yalıtılmasını hızlandırmıştır. Bunun en önemli nedeni ise, yukarıda belirttiğimiz zorunluluğa bağlı olarak anti-faşist mücadelenin; devrimci-demokrat öğrencilerin her gün okula giderek sivil-faşistlerin karşısında oturması, uygun bir fırsat bulduğunda karşı saldırıyı gerçekleştirmesi düzeyine indirgenmesidir. Ancak, ne yazık ki bunun koşulları (ki jandarmanın okuldaki varlığı önemli bir sorundu) yaratılıp ciddi sürekliliği sağlanmış bir tavır yaratılamadığı gibi, zaman içerisinde psikolojik üstünlük de yitirildi. Dolayısıyla girilen bu yapay gerginlik, mevcut gücümüzü zaafa uğratırken, aynı zamanda diğer kesimlerle buluşma ve anti-faşist mücadeleye katabilme fikrinin doğal bir engelleyicisi oldu. Bu dönemde, geniş öğrenci kesimlerinin yaşadığı akademik-demokratik-ekonomik sorunlara karşı ilgisizlik hasıl olurken, her şeyin de adeta sivil-faşist ablukanın kırılması sonrasına havale edildiğini görmekteyiz. Bu taktik yenilgi dolayısıyladır ki, ne faşist ablukanın dağıtılmasına dair ciddi, kitlesel bir karşı-duruş örgütlenebildi, ne de gösterilen çabaların somut bir karşılığı alınabildi.

Son bir yıldır ise üniversite de hiçbir hareketlilik sözkonusu değil. Dönem dönem bazı saldırılar ve bunlar karşısında bazı spontane çıkışlar sergilense de esasta sürece damgasını vuran hareketsizliktir. Bu durumun en önemli sebebi ise, sivil-faşist saldırıların yoğunluğunun geçen yıllara oranla azalmasıdır. Bu da, bütün taktik-pratik faaliyetlerini bu tehlikeye endeksleyen devrimci-demokrat muhalefetin "hedefsiz" kalmasına ve varlık koşulunu kaybetmesine neden oldu. İkinci bir neden, mücadelenin siyasal aktörlerinin bir araya gelme, ortak karşı tavırlar geliştirme yaklaşımını hemen hemen terketmeleridir. Bu noktada; geçmişte yaşanan deneyimlerin olumsuzluğu; dar-grupçu, sekter tavırların yarattığı bıkkınlık ve yıpranmanın büyük payı olmasına rağmen, esasta bunun nedenini, bu ihtiyacı duyumsamaktan uzak durmamız, daha çok kendi grup çalışmalarımızı öne çıkarma (birebir insan kazanma, örgütlü insanların teşhirini engelleme vs.) ve yaşanan kan kaybı ile açıklayabiliriz. Üçüncü bir neden olarak, geniş kesimlerin kendilerini ifade edebilecekleri örgütlenmelerin yaratılamamış olması ya da bu noktada varolanların gereken ihtiyaca cevap verememeleri, işlevsiz kalmaları gösterilebilir. Dönem dönem, bu amaç ve misyona uygun olarak kurulan örgütlenmeler de yaşanan iç tartışmalardan, grupçu-sekter tavırlar yüzünden amacına ulaşmakta yetersiz kalmış, önemli sayılabilecek bir kesime "dışarıda kalmayı" dayatmıştır.

BİR EYLEM DENEYİMİ VE GÖSTERDİKLERİ

İkinci dönemin başında okul yemekhanesinin yemek fiatlarına yaptıkları % 140 zam ile yemek fiatları 250.000 TL'den 600.000 TL'ye çıkarıldı. Bu zamlar öğrenciler arasında büyük bir tepki yaratırken aynı zamanda kendiliğinden doğal bir boykotun da önü açılmıştı. Bunun karşısında geç de olsa bir tavır geliştirme gereği duyan devrimci anlayışlar, bir araya gelerek bir tavır belirleme yönelimine girdiler. Bu amaçla (yaklaşık zamlardan iki hafta sonra) yapılan toplantıya **YHG, YDG, TÖDEF, Devrimci Gençlik ve Genç Kurtuluş** ile sayıca önemli sayılabilecek bir kalabalıkla devrimci-demokrat bireyler katıldı. Yapılan bu toplantılarda zamları geri aldırmak amacı ile bir boykot örgütlemek fikri öne çıkarken, bu amaca yönelik bir dizi alt çalışmanın (imza kampanyası, bildiri, basın açıklaması vb.) yapılması da karar altına alındı. Ancak, **Genç Kurtuluş**'tan arkadaşlar bu çalışmaların yemekhane protestosu ile sınırlandırılması gerektiğini, zira koşulların boykotu kaldıramayacağı düşüncesinden hareketle boykot fikrini doğru bulmadıklarını belirterek kendi tavırlarında ısrarcı oldular. Yapılan tartışmalar üzerine, bu arkadaşlar eylemlilik sürecine temsilci düzeyinde katılmayı tercih ettiler. Oysa ki, ortaya çıkan tepkiler doğrudan bir doğal boykota dönüşmüşken, halihazırda eylemi sadece yemekhane protestosu ile sınırlandırmak açıktır ki varolan gerçeğe gözlerimizi kapamak anlamına gelirdi. Bu koşullarda daha ileri bir eylem biçimini önümüze koyarak tepkileri bu hedefe kilitlemek doğru olan tavırdı ve devrimci müdahale ancak bu durumda somut bir karşılık bulabilirdi. Bu tartışmaların en olumsuz yanı ise, müdahale sürecini uzatması ve toplantıya dahil olan yeni insanların yaşanan kısır tartışmalardan kaynaklı sürecin dışına çıkmaları olmuştur.

Belirlenen hedefe uygun olarak organize edilen imza kampanyası ile 5.000 imza toplanırken, bu imzalar aynı zamanda harekete geçmeye hazır önemli bir potansiyel tepkinin varolduğunu gösteriyordu. Yine bu çalışmaların bir parçası olarak öğrencileri boykota çağıran, yaygın bir bildiri dağıtımı, pullama ve afişleme yapıldı. Bu çalışmalar üzerinden 5 Mart'ta yapılacak bir basın açıklaması ile boykotu boşaltmayı hedefliyorduk. Ancak, devreye giren Jandarma estirdiği terör ile birçok öğrenciyi gözaltına almış, bu saldırıları basın açıklamasının yapılacağı gün de devam etmiş, okul girişinde ve okulda 30'a yakın öğrenciyi gözaltına almıştır. Bu fiili durum, basın açıklamasının belirlenen süreden 15 dk. öncesinde yapılmasına neden olurken, Jandarma çemberinde gerçekleştirilen basın açıklamasına olan katılımı da düşürmüştür. 40 kişinin katıldığı basın açıklamasını çembere alan Jandarma ve ÖGB eyleme katılımı engellemeye çalışmıştır. Yine, yapılan zamların eylemden bir gün önce geri çekilmesi de sözkonusu katılımın düşük

olmasına vesile olmuştur.

Eylem öncesi, anda ve sonrasında yaşanan birtakım hata ve eksikliklere, yine geri alınan zamların bir hafta sonra yeniden yürürlüğe girmesine rağmen bu eylemlilik uzun bir suskunluk sürecinden sonra gerçekleştirilen ilk eylem olması itibarı ile anlamlı ve önemlidir. En önemli yanı ise, devrimci müdahalenin yaratılması durumunda mevcut ablukanın dağıtılmasına katkı sunabilecek önemli bir potansiyelin var olduğuna işaret etmesidir.

SONUÇ YERİNE

Bu eylemlilik süreci ile bir kez daha gördük ki, hiçbir devrimci yapının bu süreci tek başına göğüsleyebilme ve aşabilme gücü yoktur. Dolayısıyla şartların biraraya gelmeyi daha da zorunlu kıldığı bu dönemde, **birlik** kültürünü geliştirmek, asgari müşterekler üzerinde biraraya gelmek ve bu noktada yapıcı, samimi çabaları yoğunlaştırmak daha bir önem ve gereklilik kazanıyor. İkinci olarak, U. Üniversitesi'nde sorunların çözümü doğrultusunda harekete geçmeye hazır önemli bir potansiyel güç mevcuttur. Bu yüzden düşünsel, pratik ve örgütsel duyargalarımızı bu sorunlar üzerinde yoğunlaştırmak, bu temelde canlı ilişkiler kurmak ve bunları örgütlü bir potaya akıtmak mümkündür. Faşist ablukayı kırmak da ancak bu sayede mümkün olabilir. Üçüncü olarak bu noktada, gençliğin talep ve sorunlarını kapsayacak, onların söz ve karar haklarını, kullanımına olanak sağlayacak örgütlenmelerin önünü açmak gerekliliğidir. Bu amaçla, oluşturulan platformu etkin kılmaya özel bir önem verilmelidir. Son olarak da, yıllardan beri ihmal edilen ve bizce önemli bir lojistik sağlayabilecek çeşitli DKÖ, sendika ve kitle örgütleri ile daha sağlıklı ve güçlü ilişkiler kurmak gerekliliğidir.

Kuşkusuz, bu sürecin bizim açımızdan da ortaya çıkardığı bazı gerçekler vardır. Daha çok olumsuzluk boyutunda seyreden bu gerçekler; sürece tüm gücümüzle katılmada geç kalma, toplantılarda kendi yaklaşımlarımızı dile getirme ve kitleye anlatmada ve inisiyatif koymada yetersiz kalma şeklinde ifadesini bulmaktadır. Şüphesiz bu noktada deneyimsiz olmamızın büyük payı var. Bu eksiklik ve hatalarımızın farkındayız. Önümüzdeki dönem, aynı zamanda bu zaaf ve olumsuzluklarımızla mücadele etme ve aşma zorunluluğunu da önümüze koymaktadır. Bunları giderebildiğimiz oranda sürecin ileri taşınmasına olan katkılarımız da fazlalaşacaktır.

Bursa Yeni Halk Gençliği

✍ ✍ ✍

Dostlar;

1 Mayıs; işçilerin, kapitalizmin zincirini kırıp, insanlığa baharı, özgürlüğü ve sosyalizmi getirme doğrultusundaki mücadelelerinden bir gündür.

1 Mayıs; tüm işçilerin, emekçilerin devrimci politik bağlarını pekiştiren, emperyalizme sömürgeciliğe ve her türden gericiliğe karşı Birlik, Dayanışma ve Mücadele günüdür.

Esaretin olduğu yerde ÖZGÜRLÜK,
Baskının olduğu yerde DİRENİŞ,
Zulmün olduğu yerde
İSYAN MEŞRUDUR.

YAŞASIN 1 MAYIS!
BİJÎ YEK GULÂN!
YAŞASIN DEVRİM VE SOSYALİZM!

TKP (ML)-B
Ceyhan Cezaevi

✍ ✍ ✍

Merhaba Değerli Dostlar,

Tüm dünya Proletaryasının ve ezilen emekçi halkların Birlik, Mücadele ve Dayanışma bayramı olan 1 MAYIS bayramınızı kutluyor, selam, saygı ve başarı dileklerimizi iletiyoruz.

TDP dava tutukluları adına;

Resul Kocatürk
Kapalı Cezaevi,
3. Koğuşu
Efirli/ORDU

✍ ✍ ✍

Merhaba *UZUN YÜRÜYÜŞ* çalışanları;

Ermenek Cezaevinde bulunan bir tutsağım. Burada bulunan bir arkadaşa *Uzun Yürüyüş* dergisi gelmektedir. Buna rağmen, ikinci bir Uzun Yürüyüş dergisine ihtiyaç duymaktayız. Cezaevinde yedi siyasi koğuşumuz var. Tek bir derginin koğuşları dolaşması (yeterli düzeyde) okuyamamayı beraberinde getiriyor.

Derginizdeki teorik konuların yoğunluğundan yararlanmak arzusundayız. Şimdiden duyarlılığınıza ve ilginize teşekkür ediyorum. En derin devrimci duygularımla sizleri selamlıyor, çalışmalarınızda başarılar diliyorum.

Esen ve dostlukla kalın.

Mustafa DOLUNAY
Özel Tip Cezaevi, B/2 Koğuşu
Ermenek/KARAMAN

✍ ✍ ✍

Merhaba Dostlar;

Emeğin, insanlığın özgür bir dünya da yaşama uğruna verdiğimiz mücadele, bütün saldırılara karşın yükselerek devam ediyor.

Sosyalizm uğruna çıktığımız bu zorlu yürüyüşte, küçük zaferlerimiz tarih sayfalarına emeğin usta elleriyle işlenecektir.

Yüreğimiz ve düşüncemizin devrimci iradeyle daha sıkı bir şekilde kenetlenmesinin gerekliliğini gösteren 1 Mayıs utkusunu selamlıyor sizlerin ve tüm dünya emekçi halklarının 1 Mayıs bayramını kutluyoruz. Selamlar, Sevgiler...

TKP (ML)-B
Dava Tutsakları adına;
Hüseyin Çevik,Kapalı Cezaevi
3. Koğuş Efirli/ ORDU

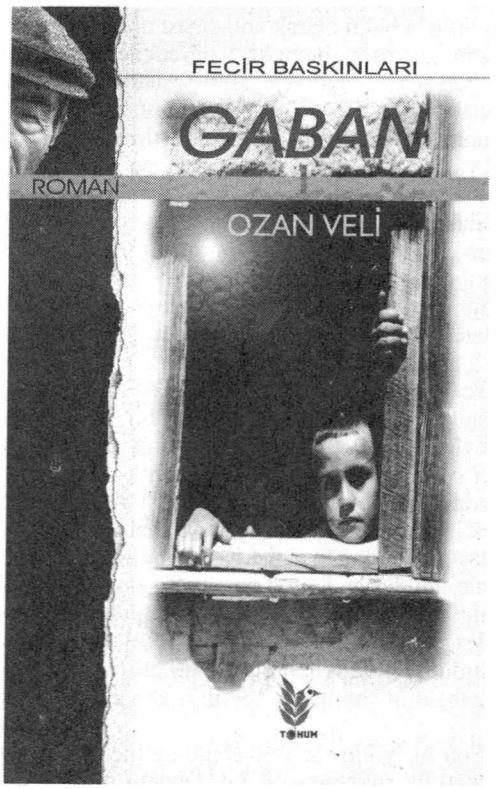

ÇIKTI

PENCERE YAYINLARI

Salman Rüşdü	
JAGUAR GÜLÜŞÜ (Nikaragua Gezi Notları)	1.500.000
Victor Serge	
BİR DEVRİMİN KADERİ	1.500.000
Solomon Volkov	
TANIKLIK TUTANAĞI	2.500.000
Burchard-Sonja Brentjes	
İBNİ SİNA	900.000
Lev. N. Tolstoy	
SAVAŞA KARŞI YAZILAR	900.000
Leo. A. Müller	
GLADİO (Soğluk Savaşın Mirası)	1.500.000
(Fransız Direnişçilerinin Son Mektupları)	
HAYATI SEVİYORLARDI	1.100.000
Katharine Thomson	
MOZARTIN YAPITLARINDAKİ	2.250.000
Murat Tuncel	
MAVİYDİ ADALET SARAYI	1.400.000
YARIMAĞIZ ANILAR	1.500.000
Suna Aras	
HAMUR ANA ÖLDÜ YAŞASIN KRAL	1.000.000
Gülbahar Kültür	
SUSTUĞUN YERDE KAL	1.500.000
İsmet Kemal Karadayı	
KURTKAPANI ŞİİRLERİ-MAĞMA	1.000.000
Şakir Bilgin	
SÜRGÜNDEKİ YABANCI	1.300.000
Kemal Bekir	
HÜCRE 1952	1.600.000
Ümit Zileli	
VUR EMRİ (5 Baskı)	1.100.000
Der. Oguz Özügül	
DOSTOYEVSKİ'NİN MİRASI	1.200.000
Tahir Abacı	
AYNADA BİR YÜZ	1.000.000
Charles Fourier	
GELECEĞİN AŞK DÜNYASINDAN	1.500.000
Panait Istrati	
SOVYETLER 1929	1.100.000
Victor Hugo	
1793 DEVRİMİ	2.750.000
Sıdney Finkelstein	
BESTECİ VE ULUS (Müzikte Halk Mirası)	2.750.000
Evgenia Ginzburg	
ANAFORA DOĞRU	2.200.000
Jaques Attali	
UFUKTAKİ GÖRÜNTÜLER	900.000
Mehmet Şekeroğlu	
ALMAN DEMOKRATLARA MEKTUPLAR	1.800.000
Çetin Ağaşe	
CEM ERSEVER VE JİTEM GERÇEĞİ	1.350.000
Lu Sun	
SİLAHLARA ÇAĞRI	1.100.000
John Reed	
VİVA MEKSİKA	1.800.000
Anatole France	
PENGUENLER ADASI	2.000.000
Nikolai Bukharin	
DÖNÜŞÜM DÖNEMİNİN EKONOMİSİ	1.500.000
Emile Noel	
GÜNÜMÜZDE RASTLANTI	1.500.000
Gabriele Yonan	
ASUR SOYKIRIMI (Unutulan Bir Holocaust)	3.500.000
İsmet Zeki Eyuboğlu	
GÜLEN ANADOLU	2.000.000
TAŞOLUĞUN BAŞINDA (Şiir)	2.500.000
KARA ZIPKALILAR DESTANI	1.000.000
ANADOLU GERÇEĞİ (Çıkacak)	
ANADOLU AYDINLIĞI (Çıkacak)	
DİLİN KEMİĞİ (Çıkacak)	
DİLİN KAPISI (Çıkacak)	
ÇAĞIMIZIN ÇEVRİNTİLERİ (Çıkacak)	
TOPLUM SARSINTILARI (Çıkacak)	
ANILAR (Çıkacak)	
ÖĞRENCİLER (Çıkacak)	

DİN KÜTÜRÜ VE ALEVİLİK KİTAPLARI

Oral Çalışlar	
HZ. ALİ MUAVİYE ÇATIŞMASI	1.500.000
REFAH PARTİSİ NEREDEN NEREYE	1.400.000
FETHULLAH GÜLEN'DEN	1.400.000
Battal Pehlivan	
ALEVİLER VE DİYANET	1.250.000
ALEVİ BEKTAŞİ DÜŞÜNCESİNE ALLAH	1.100.000
Mutay Öztemiz	
CUMHURİYET DÖNEMİNDE DİN POLİTİKA	1.100.000
Rıza Algül	
ALEVİLİĞİN SOSYAL MÜCADELEDEKİ YERİ	1.700.000
İsmet Zeki Eyuboğlu	
HZ. ALİ'NİN ŞİİRLERİ	1.400.000
FELSEFE AÇISINDAN 12 EYLÜL DİN	1.500.000
GELİN CANLAR SÖYLEŞELİM	1.400.000
İSLAMDA BÖLÜNMELER ÇELİŞMELER	1.300.000
GÜNÜMÜZDE ALEVİLİK	1.400.000
İSLAMIN ÇÖKÜŞÜ	1.300.000
Aşık Sadık Kara	
ŞİİRLER	900.000
Esat Korkmaz	
ALEVİLER VE AYDINLANMA	1.400.000
ALEVİLERE SALDIRILAR	1.400.000
İNSAN TANRI	1.300.000
ALEVİ FELSEFESİ	1.400.000
Fikret Otyam	
HU DOST	2.000.000
Öner Yağcı	
SIVASI UNUTMAK	1.200.000
Celal Yıldız	
BARIŞA GİDEN YOL	1.400.000
Erol Sever	
İSLAMIN KAYNAKLARI 2 MUHAMMED	2.000.000
İSLAMIN KAYNAKLARI 3 KUTSAL KİTAPLAR (Çıkacak)	
Ayhan Aydın	
ALEVİLİK BEKTAŞİLİK SÖYLEŞİLERİ	2.750.000

KADIN KİTAPLARI

Fatmagül Berktay	
KADIN OLMAK, YAŞAMAK, YAZMAK	1.700.000
Lise Vogel	
MARKSİST TEORİDE KADIN	1.500.000
Chanie Rosenberg	
KADINLAR VE PERESTROYKA	1.300.000
Diana Gittins	
AİLE SORGULANIYOR	1.500.000
J. Mitchel - A. Oakley	
KADIN VE EŞİTLİK	1.700.000
Mariam Tilali	
SOWETO ÖYKÜLERİ	1.100.000
Tania Modleski	
HINÇLA SEVMEK	1.100.000
Miranda Davies	
ÜÇÜNCÜ DÜNYADA İKİNCİ CİNS	1.500.000
Julia Voznesenskaya	
KAMPLARDAN SEVGİ MEKTUPLARI	1.100.000
Jess Wells	
KADIN GÖZÜYLE FAHİŞELİĞİN TARİHİ	1.100.000
Aleksandra Kollontai	
İŞÇİ ARILARIN AŞKI	1.600.000
Mitchele Barret	
GÜNÜMÜZDE KADINA UYGULANAN BASKI	2.000.000
Marina Gambarof	
BENİ NE KADAR SEVİYORSUN	1.400.000
Germaine Greer	
İĞDİŞ EDİLMİŞ KADIN	2.000.000
Kate Millet	
UÇMAK	3.500.000
Paule Salomon	
GÜNEŞ KADINI	2.100.000
Soumaya Noamane - Guessous	
BÜTÜN UTANÇLARIN ÖTESİNDE	1.800.000
Caroline Ramazanoğlu	
FEMİNİZM VE EZİLMENİN ÇELİŞKİLERİ	2.100.000
Gulbert Bedıa	
MEKTUP USTASI ROSA LUXEMBURG	2.500.000
Rby Rohrlich - Elaine Hoffman Baruch	
KADIN ÜTOPYA PEŞİNDE (Çıkacak)	
Cathy Porter	
BİR BİYOGRAFİ: ALEKSANDRA KOLLONTAİ (Çıkacak)	

Hamam Sok. 2/4 Cağaloğlu - İSTANBUL TEL ve FAX: (0212) 513 27 17 - 522 79 24

GÜNEŞİN OLSUN GÖNLÜNDE

Güneşin olsun gönlünde
Kar bile yağsa
Ya da fırtına olsa
Gök bulutlarla ve dünya kavgayla dolsa
Güneşin olsun gönlünde
O zaman gelsin ne gelirse
Doldurur ışıklarla en karanlık gününü

Bir şarkı olsun dudaklarında
Sevinçli ezgilerle
Seni günlük tasalar boğsa bile
Bir şarkın olsun dudaklarında
O zaman gelsin ne gelirse
Yardım eder atlatmaya en yalnız gününü

Başkaları için de bir diyeceğin olsun
Tasada ve bunalımda
Ve seni mutlu edecek her şeyi
Söyle onlara da
Bir şarkın olsun dudaklarında

Yitirme sakın cesaretini
Güneşin olsun gönlünde

Cesar Flaischlen

ISSN: 1301-9163